

JAARSTUKKEN 2023

INHOUDSOPGAVE

Inhoudsopgave.....	3
Voorwoord.....	7
Leeswijzer.....	8
Algemene toelichting.....	9
Programma 1 Bestuur en (overheids)participatie.....	11
Bestuur.....	11
Burgerzaken.....	11
Programma 2 Veiligheid.....	15
Openbare orde en veiligheid.....	15
Wonen en bouwen.....	16
Programma 3 Verkeer, vervoer en wegen.....	19
Verkeer en vervoer.....	19
Openbaar vervoer.....	20
Programma 4 Economische zaken.....	25
Economische ontwikkeling.....	25
Economische promotie.....	26
Ruimte en leefomgeving.....	26
Programma 5 Onderwijs.....	30
Onderwijs.....	30
Programma 6 Cultuur, sport en groen.....	33
Sport.....	33
Cultuur.....	33
Media.....	34
Openbaar groen en (openlucht)recreatie.....	35
Programma 7 Sociaal domein.....	39
Preventie en welzijn.....	39
Welzijn.....	39
Volksgezondheid.....	39
Basishulp en -ondersteuning.....	40
Openbaar vervoer.....	40
Samenkracht en burgerparticipatie.....	40
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen.....	40
Inkomensregelingen.....	41
Arbeids- en begeleide participatie.....	41
Maatwerkvoorzieningen (Wmo).....	42
Maat- en specialistisch werk.....	42
Maatwerkdienstverlening 18+.....	42
Maatwerkdienstverlening 18-.....	43
Geëscaleerde zorg 18+.....	43
Geëscaleerde zorg 18-.....	44
Programma 8 Gezondheid en duurzaamheid.....	52
Riolering.....	52
Afval.....	52

Milieubeheer	52
Programma 9 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en maatschappelijk vastgoed	59
Beheer overige gebouwen en gronden	59
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	59
Onderwijshuisvesting	59
Accommodaties (inclusief sport)	60
Begraafplaatsen	60
Ruimte en leefomgeving	60
Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	61
Wonen en bouwen	62
Niet in de programma's opgenomen baten en lasten.....	68
Paragrafen.....	74
Paragraaf 1 Lokale heffingen	74
Inleiding Lokale heffingen.....	74
Overzicht geraamde en gerealiseerde opbrengsten belastingen en lokale heffingen.....	74
Kwijtscheldingsbeleid	75
Lokale lastendruk	76
Paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	79
Risicobeheersing	79
Weerstandsvermogen	81
Kengetallen.....	82
Paragraaf 3 Onderhoud kapitaalgoederen	85
Inleiding	85
Openbare verlichting	85
Civiele kunstwerken.....	86
Openbaar groen, inclusief recreatiegebieden.....	87
Speelterreinen	87
Wegen, fiets- en voetpaden (verhardingen)	88
Riolering	89
Waterhuishouding.....	90
Afvalinzameling	91
Haven	91
Gebouwen	92
Paragraaf 4 Financiering	93
Inleiding financiering.....	93
Wettelijke kaders en treasury statuut	94
Renterisicobeheer	94
Rentevisie en rentebeleid.....	95
De liquiditeitsplanning en de financieringsbehoefte	95
Renteomslag	96
Schatkistbankieren	96
Kas- en relatiebeheer	96
Garantstelling	97
Paragraaf 5 Bedrijfsvoering.....	97
Bedrijfsvoering.....	97
Rechtmatigheidsverantwoording	99
ENSIA.....	102
Paragraaf 6 Verbonden partijen	103
Visie verbonden partijen	103
Besteding verbonden partijen.....	103

Gegevens verbonden partijen	103
Paragraaf 7 Grondbeleid	110
Visie op het grondbeleid in realisatie van de doelstellingen uit de programma's	110
Financiële risico's	110
Prognose en analyse van de grondexploitaties	110
Onderbouwing winstneming of verlies	111
Paragraaf 8 Openbaarheid	111
Inleiding	111
Woo contactfunctionaris	112
Passieve openbaarmaking	112
Actieve openbaarmaking	112
Informatiehuishouding op orde	112
Jaarrekening	113
Balans	113
Overzicht van baten en lasten	114
Toelichtingen	117
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	117
Toelichting op de balans per 31 december	119
Activa	119
Vaste activa	119
Vlottende activa	123
Voorraden - onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	123
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	123
Liquide middelen	124
Overlopende activa	124
Passiva	125
Vaste passiva	125
Eigen vermogen	125
Opbouw eigen vermogen	125
Algemene reserve	127
Onderhoudsreserves	128
Bestemmingsreserves	128
Voorzieningen	130
Opbouw voorzieningen	130
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	132
Voorzieningen voor middelen derden waarvan de bestemming gebonden is	132
Vaste schuld met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer	133
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	133
Waarborgsommen	133
Vlottende passiva	133
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	133
Overlopende passiva	133
Overige niet uit de balans blijvende verplichtingen met borgstellingen en garanties	135
Toelichting op het overzicht van baten en lasten	139
Analyse afwijkingen tussen begroting en jaarstukken	139
Overzicht aanwending bedrag onvoorzien	139
Overzicht incidentele baten en lasten	139
Informatie Wet normering topinkomens	142
Staat van investeringen	142
SiSa-bijlage bij de jaarrekening	153
Bijlage overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld	174
Rechtmatigheidsverantwoording	181
Bijlagen	183

Bijlage 1 Doorgeschoven prestaties van 2023 naar 2024.....	183
Bijlage 2 Overzicht verstrekte subsidies	186
Bijlage 3 Overzicht verworven subsidies.....	189
Bijlage 4 Indicatoren.....	189
Bijlage 5 Bestuursrapportage Sociaal Domein.....	192

VOORWOORD

In het jaar 2023 is het nodige veranderd of hebben we ons voorbereid op belangrijke veranderingen die gingen komen. Nu zijn veranderingen van alle tijd, maar er zijn momenten dat deze veranderingen ingrijpender zijn of dat grote veranderingen samen vallen.

Er is in 2023 heel veel werk verzet in het kader van de (gedeeltelijke) ontvlechting van de BAR-organisatie. Een grote verandering die een stevige weerslag had op de ambtelijke organisatie en de werkprocessen binnen die organisatie. En dat terwijl de winkel gewoon open moest blijven. In deze hectische periode moest bijvoorbeeld ook de voorbereiding op de inwerktreding van de Omgevingswet – ook wel geduid als de grootste wetgevende verandering sinds de Tweede Wereldoorlog - per 1 januari 2024 worden voorbereid. Daar kwam nog eens bovenop dat we, ook per 1 januari, een nieuwe gemeentesecretaris hebben verwelkomd.

Ook via deze weg willen wij onze ambtelijke organisatie nogmaals hartelijk danken voor het vele werk dat afgelopen jaar is gebeurd, de inzet waarmee en de enthousiaste wijze waarop dat is gebeurd.

In 2023 is daarnaast ook hard gewerkt aan de uitvoering van het collegeprogramma, daarover leest u in de diverse programma's van deze jaarstukken meer.

Wat de financiën betreft: het boekjaar 2023 sluit wederom met een substantieel positief saldo en de kengetallen staan nagenoeg allemaal op groen. Ridderkerk staat er financieel goed voor. Het forse rekeningsaldo valt op. Het overwegend incidentele karakter van de bedragen (zie de algemene toelichting) waaruit het positieve saldo is opgebouwd relativiseert overigens het belang ervan voor de komende begrotingen.

Burgemeester en wethouders van Ridderkerk

LEESWIJZER

Indeling

De jaarstukken zijn onderverdeeld in het jaarverslag en de jaarrekening. In het jaarverslag komt voornamelijk het beleidsmatige deel van de verantwoording naar voren. Het jaarverslag bevat de door de raad vastgestelde programma's en de (voorgeschreven) paragrafen zoals genoemd in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV). In de jaarrekening is de cijfermatige verantwoording opgenomen. Dit komt tot uiting in de balans en het overzicht van baten en lasten met de bijbehorende toelichtingen. Andere onderdelen zijn informatie omtrent de Wet normering topinkomens, de staat van investeringen met toelichting op de stand van zaken en de activiteiten van het afgelopen jaar, de SiSa-bijlage met de verantwoording over de besteding van specifieke uitkeringen en het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

Tekenduiding

De lasten zijn negatief opgenomen, dus met een minteken. In een kolom waar het saldo getoond wordt, krijgt een nadeel een min voor het bedrag. Een voordeel wordt zonder extra teken getoond.

Afrondingen

De cijfers die in deze jaarstukken zijn verwerkt, komen direct uit de boekhouding van de gemeente. Daar staan de getallen genoteerd tot op twee cijfers achter de komma. In dit boekwerk worden de cijfers afgerond op hele euro's. Hierdoor kan het voorkomen dat als een tabel nageteld wordt, er minimale verschillen zijn.

Toelichtingen

In de programma's zijn toelichtingen geschreven voor de verschillen, groter dan € 25.000, tussen de gewijzigde begroting 2023 en de realisatie.

Wanneer in de verschillenanalyse een afwijking als structureel is beoordeeld, wordt dit expliciet in de toelichting vermeld. Alle overige afwijkingen zijn daarmee incidenteel. De structurele afwijkingen zijn opgenomen in het hoofdstuk Algemene toelichting.

Toerekening BAR-bijdrage naar programma's

In nagenoeg elk programma wordt bij de toelichting op de verschillen het onderwerp 'Toerekening BAR-bijdrage naar programma's' genoemd. Dit is een wettelijke en budgetneutrale verdeling van de personeelskosten naar de verschillende taakvelden, zodat per taakveld de totale kosten zichtbaar zijn.

Prestatie-indicatoren

Sinds 2016 is de Regeling beleidsindicatoren gemeenten van kracht. In deze regeling zijn 39 indicatoren opgenomen, waarvan er door wettelijke aanpassingen nog 34 resteren. De zelf gekozen indicatoren worden niet meer opgenomen zoals besloten in de raadsvergadering van 18 april 2024. Per prestatie-indicator wordt een waarde voor het jaar 2023 weergegeven. Dit is in veel gevallen het meest recente jaar waarvan cijfers bekend zijn. Indien er voor het jaar 2023 geen waarde bekend is, wordt de waarde van het laatst bekende jaar weergegeven. Dit is dan kenbaar gemaakt met het jaartal tussen haakjes. De peildatum voor de opgenomen waarden is 2 april 2024.

ALGEMENE TOELICHTING

Samenvatting financiële uitkomst op hoofdlijnen

Het saldo van baten en lasten over 2023 is € 5.695.452 positief. Het geraamde resultaat van de begroting na wijziging, waarin de 2e Tussenrapportage 2023 en begrotingswijzigingen na de tussenrapportage zijn opgenomen, bedraagt € 377.000, een voordelig verschil van € 5.318.452 met het begrote resultaat.

Begrotingssaldo na 2e Tussenrapportage 2023	384.500
Raadsbesluit Onderhoud/exploitatiekosten museumschool Rijsoord	-7.500
Begrotingssaldo 2023 na wijzigingen	377.000
Saldo jaarrekening 2023 ten opzichte van begrotingssaldo 2023 na wijziging	5.318.452
Resultaat 2023	5.695.452

In de onderstaande tabel is een specificatie van de materiële budgettaire afwijkingen opgenomen die optellen tot het verschil tussen de gewijzigde begroting en het resultaat. Verder is er een indicatie van structurele afwijkingen, die een effect hebben op de begroting 2024 en verder. Afwijkingen groter dan € 100.000 zijn afzonderlijk opgenomen, afwijkingen kleiner dan € 100.000 zijn samengevoegd in de post 'Overige verschillen'.

Prog.	Samenvatting verschillen jaarrekening 2023 ten opzichte van de begroting 2023 na wijziging	Totaal bedrag	Waarvan meerjarig effect
div.	Gemeentehuis	441.328	
1	Bestuur	287.585	
1	Algemene reserve, frictiekosten	-347.600	
2	Brandbestrijding	133.306	
2	WABO-vergunningen (baten)	596.352	
3	Planmatig onderhoud wegen	206.293	
3	Aanleg glasvezel	-455.655	
3	Verkeersplan en -veiligheid	107.309	
3	Mobiliteitsplan	334.680	
3	Oeverconstructies Park Maasdonck	233.144	
3	Openbaar vervoer	133.727	
3	Algemene reserve, mobiliteitsplan	-176.600	
3	Algemene reserve, oeverconstructie Park Maasdonck	-233.144	
3	Algemene reserve, bijdrage WSHD geluidreducerend asfalt	-102.000	
6	Sportbeleid en Facet	102.184	
6	Groenvisie	130.886	
6	Reserve Groenvisie	-130.886	
7	Openbaar vervoer voor pensioengerechtigden	224.218	
7	Opvang Oekraïners	2.020.687	
7	Ouderenwerk	161.175	
7	Mantelzorg en vrijwilligersbeleid	203.175	
7	WMO algemene voorzieningen	370.800	
7	Inzet in Wijkteams	267.090	
7	Wet BUIG uitkeringen	-992.003	
7	Minimabeleid	-1.410.351	
7	Schuldhelpverlening	149.969	
7	WMO Huishoudelijke verzorging ZIN	228.814	
7	WMO Begeleiding	-125.606	
7	WMO Dagbesteding	163.878	
7	Lokale Jeugdhulp ZIN	-1.220.384	
7	Lokale Jeugdhulp PGB	212.435	
7	Lokale Jeugdhulp (percelen)	981.872	
7	Specialistische jeugdvoorzieningen in natura	-304.516	
7	Specialistische jeugdvoorzieningen (opdrachten)	-502.469	
7	Reserve Innovatiefonds Sociaal Domein, lagere dekking voor innovatieprojecten	-363.200	
7	Reserve Innovatiefonds Sociaal Domein, aankoop schulden	-119.832	
8	Riolering planmatig onderhoud	-199.811	
8	Overige gemalen	169.589	
8	Duurzame energietransitie	152.632	

8	Uitvoering Duurzaamheidsmaatregelen	149.770	
8	Reserve Klimaatgelden, subsidie energielasten maatschappelijke organisaties	-149.770	
8	Reserve bodemonderzoek Wooncompas, sanering bodem	-111.000	
9	Gemeenschappelijke regeling Nieuw Reijerwaard	-160.600	
9	Grondexploitatie Cornelisland	2.203.093	
9	Huisvestingskosten OBO	784.669	
9	Gebiedsvisie Centrum-Oost	275.000	
9	Grondexploitatie Het Zand	-509.911	
9	Algemene reserve, Gebiedsvisie Centrum Oost	-125.000	
9	Algemene reserve, tijdelijke huisvesting IKC De Noord	-288.400	
9	Bestemmingsreserve Nieuw Reijerwaard, OZB	478.800	
9	Reserve aanpassing integraal accommodatieplan, sloop De Noord	-258.700	
bu	Toerekenen rente vanuit Activa	-331.507	
bu	OZB Niet Woningen	456.910	
bu	Algemene uitkering	2.618.442	
bu	Heffing Vennootschapsbelasting	255.901	
bu	Reserve groot onderhoud gebouwen	-434.710	
bu	Afschrijvingsreserve incidentele en toekomstige investeringen	-1.000.000	
	Saldo overige verschillen	136.395	86.498
Totaal		5.318.452	86.498

bu = Niet in de programma's opgenomen baten en lasten

Toelichting

Zoals de tabel hierboven laat zien bestaat het positieve saldo uit vele onderwerpen. De individuele toelichtingen zijn te vinden in de programma's.

PROGRAMMA 1 BESTUUR EN (OVERHEIDS)PARTICIPATIE

Bestuur

Wat hebben we bereikt?

Communicatie

Verbetering van communicatie naar onze inwoners en een doorontwikkeling van onze gemeentelijke kanalen.

Wijkregie

Wij hebben ingezet op het versterken van de sociale cohesie en leefbaarheid in de wijken.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Communicatie

- We hebben een nota communicatie ontwikkeld waarin uiteen is gezet wat onze visie en ambities zijn.
- We hebben in aanloop naar een nieuwe ambtelijke organisatie een nieuwe huisstijl ontwikkeld. Ook is een plan gemaakt hoe deze verder te implementeren.
- In De Blauwkai werken we met nieuwe rubrieken. Op sociale media wordt ingezet op meer interactie (van zenden naar gesprek). Communicatie levert ondersteuning aan het webteam om informatie toegankelijk en inzichtelijker te maken, denk aan tijdlijnen op projectpagina's.
- In 2023 zijn we gestart met de ontwikkeling van de Uitagenda. In aanloop naar de ontwikkeling van de Uitagenda is er een veldonderzoek geweest onder evenementenorganisatoren, maatschappelijke organisaties en verenigingen. Ook is er een enquête uitgezet onder inwoners.
- Communicatie leverde een actievere bijdrage aan participatie door onder andere het delen van bijeenkomsten in de wijk en het vaker terugkoppelen van opgehaalde input op bijvoorbeeld enquêtes via onze gemeentelijke kanalen.

Wijkregie

- Wijkregie heeft het periodieke overleg van de leefbaarheidsteams georganiseerd, voorgezeten en acties afgestemd.
- In het kader van de leefbaarheid is nadrukkelijk gewerkt met buurttenten en activiteiten in de wijk om in contact te komen met inwoners.
- Middels de subsidies voor de wijkdeeteams heeft de gemeente een bijdrage geleverd aan de activiteiten in de wijk ter versterking van de sociale cohesie.
- Voor de samenwerking in de leefbaarheidsteams en contacten in de wijken hebben de wijkregisseurs de vinger aan de pols gehouden hoe de leefbaarheid zich ontwikkelde.
- De wijkregisseurs hebben het college over belangrijke signalen geïnformeerd. Waar nodig is actie ondernomen in afstemming met onze maatschappelijke partners. Dat is ook gebeurd met initiatieven uit de wijk.
- Wijkregie heeft ingezet op verdere doorontwikkeling van wijkparticipatie en de behoeften van de wijk. Onder andere is de enquête voor het nieuwe participatiebeleid digitaal verspreid en zijn inwoners op verschillende locaties geïnterviewd.

Burgerzaken

Wat hebben we bereikt?

- We hebben stappen gezet in het makkelijker en persoonlijker aanbieden van onze online producten en diensten. Zo zijn we samen met verschillende gemeenten, leveranciers en andere partijen betrokken bij een proefinrichting van een persoonlijke online omgeving, die gericht is op het gebruiksvriendelijker en toegankelijker maken van communicatie en dienstverlening tussen de gemeente en haar inwoners. Daarnaast blijven we uiteraard rekening houden met inwoners die minder digitaal vaardig zijn. Dit doen we enerzijds door onze online dienstverlening toegankelijk aan te bieden. Anderzijds door alternatieve kanalen zoals de balie en telefoon, beschikbaar te houden.
- Signalen vanuit inwoners, bijvoorbeeld via het klantcontactcentrum, klantvragen, sociale media, klachten en complimenten, hebben we gebruikt om onze dienstverlening nog beter aan te laten sluiten op de behoeften van inwoners.

- We gebruiken data om onze (online) dienstverlening continu te verbeteren. De prognose van verwachte bezoekersaantallen heeft ons in staat gesteld voor te bereiden op en aan te passen aan drukke periodes om zo de wachttijden aan de balie zoveel mogelijk te beperken. Daarnaast hebben we door gebruik van data en aanpassingen in de bezetting de wachttijden bij het klantcontactcentrum omlaag kunnen brengen. We zijn meer deskundig en alert op fraudegebied. We werken nog beter met andere afdelingen samen om fraude te signaleren dan wel aan te pakken.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- We hebben een nieuwe gemeentelijke website gelanceerd. Zowel de vormgeving, inhoud als de techniek van de website zijn vernieuwd en verbeterd. Met deze website is onze online informatievoorziening en digitale dienstverlening nog toegankelijker geworden.
- Tijdens de bouw van de nieuwe website hebben we inwoners betrokken, zodat we hun feedback direct konden meenemen. Nog steeds kunnen inwoners hun feedback op de website met ons delen.
- We hebben digitale toegankelijkheid als thema verder geborgd in de organisatie, door middel van trainingen en kennissessies. Ook hebben we een tool aangeschaft die helpt inzicht en overzicht te houden op de toegankelijkheid van onze websites en applicaties.
- We hebben een integrale aanpak ontwikkeld waarmee we de dienstverlening richting inwoners blijven verbeteren op een eenduidige manier. Hiervoor hebben we klantreizen gekoppeld aan de LEAN-principes voor continue verbeteren. Dit stelt ons in staat de opgehaalde feedback van inwoners te vertalen naar een gestructureerd verbetertraject.
- We zijn gestart met de voorbereidingen voor het project '1e reactie binnen twee werkdagen'. Hierbij willen we inwoners binnen twee werkdagen kunnen informeren over de status van hun aanvraag of melding, zodat zij weten wat zij wanneer van ons kunnen verwachten.
- We hebben voorbereidingen getroffen voor een nieuw klanttevredenheidsinstrument. Dit geeft ons in de toekomst actueel inzicht in hoe onze dienstverlening wordt ervaren. En stelt ons in staat onze processen inwonersgericht te optimaliseren.
- We hebben een training georganiseerd voor de webcaremedewerkers. Hierdoor is hun kennis verbreed én verdiept en zijn zij nog beter in staat op een constructieve manier met inwoners te communiceren. Ook gebruiken we signalen uit de samenleving om onze dienstverlening te verbeteren.
- We namen deel aan het landelijke project aanpak adreskwaliteit en het interne overleg over ondermijning. Van hieruit wordt er continu en gericht gewerkt aan signalen over identiteit en adresfraude. Hiermee wordt de kwaliteit en betrouwbaarheid van onze dienstverlening voor de inwoners vergroot.
- Team Frontoffice Burgerzaken nam deel aan een bewustwordingstraining van de Marechaussee. Een agressietraining is onderdeel geweest van het meer weerbaar maken van de medewerkers op het thema fraude.
- Ook is er een bezoek geweest aan de rijksrecherche over reisdocumentenstromen. Controles en aanscherping van procedures zijn gebaseerd op de actielijsten uit de zelfevaluatie BRP (Basisregistratie Personen) en waardedocumenten. De beveiligingsfunctionaris heeft onafhankelijk op de reisdocumenten steekproeven uitgevoerd. Het team Backoffice Burgerzaken heeft de cursus 'Training ID en brondocumenten' gevolgd. De apparatuur waarmee we brondocumenten op echtheid controleren is vervangen door de nieuwste versies.

Wat heeft het gekost?

Exploitatie	Primitieve begroting 2023	Begroting 2023 na wijziging	Realisatie 2023	Vershil 2023
Lasten				
0.1:Bestuur	-4.140.850	-4.802.600	-4.700.542	102.058
0.2:Burgerzaken	-1.255.300	-1.727.700	-1.724.314	3.386
Totaal Lasten	-5.396.150	-6.530.300	-6.424.856	105.444
Baten				
0.1:Bestuur	739.800	878.100	1.200.181	322.081
0.2:Burgerzaken	510.100	510.100	608.193	98.093
Totaal Baten	1.249.900	1.388.200	1.808.374	420.174

Exploitatie	Primitieve begroting 2023	Begroting 2023 na wijziging	Realisatie 2023	Vershil 2023
Saldo - Lasten en baten	-4.146.250	-5.142.100	-4.616.481	525.619
Stortingen				
0.10: Mutaties reserves	-48.500	-48.500	-48.500	0
Totaal Stortingen	-48.500	-48.500	-48.500	0
Onttrekkingen				
0.10: Mutaties reserves	0	1.336.200	786.165	-550.035
Totaal Onttrekkingen	0	1.336.200	786.165	-550.035
Saldo - Reserves	-48.500	1.287.700	737.665	-550.035
Saldo Bestuur en (overheids)participatie	-4.194.750	-3.854.400	-3.878.816	-24.416

Toelichting 0.1 Bestuur

Omschrijving	Vershil 2023
0.1: Bestuur	
Lasten	102.058
Baten	322.081
Totaal 0.1: Bestuur	424.139

Bestuur (voordeel € 287.585)

De uitgaven voor wethouderspensionen ten laste van de voorziening hebben betrekking op pensioenlasten van voormalig bestuurders.

Voor 2023 is door de pensioenverzekeraar de actuariële berekening opgesteld van de pensioenverplichting die de gemeente per eind 2023 heeft jegens haar (gewezen) wethouders en/of gepensioneerden en hun nabestaanden. Uit de contante waarde berekening blijkt dat door de toegepaste rekenrente en door opgenomen indexatie in de waarde-berekeningen extra in de voorziening moet worden gestort.

In de begroting 2023 is rekening gehouden met een toevoeging aan de voorziening wachtgelden voormalig wethouders voor de jaren 2023, 2024 en 2025. In de jaarrekening 2022 is echter reeds een storting voor alle jaren in de voorziening gedaan, waardoor een storting in de voorziening voor 2023 hierdoor niet meer nodig is. De doorrekening van benodigde wachtgelden laat nu zien dat (door het aanvaarden van nieuwe functies door wachtgelders) minder wachtgeld behoeft te worden uitgekeerd, waardoor de voorziening voor een gedeelte kan vrijvallen.

Participatiebudget besturen (voordeel € 80.708)

Het overschot wordt hoofdzakelijk veroorzaakt doordat de, in het collegeprogramma (CP), beschikbaar gestelde gelden voor de Uit-agenda van € 39.000 (CP 111) en Inzet dorpsmarketing, onder andere evenementenkalender/Uitagenda van € 25.000 (CP 88) nog niet zijn ingezet. In 2023 is dit project voorbereid en aan het eind van het jaar zijn een projectleider en web-coördinator geworven. Het project wordt in 2024 uitgevoerd. Derhalve schuiven we het totaalbedrag van € 64.000 door naar 2024.

Gemeenteraad (nadeel € 29.025)

De totale begroting is overschreden. Dit komt vooral door overschrijding van de loonkosten voor raadsleden.

Doorbelasting gemeentehuis (voordeel € 44.043)

De toelichting wordt gegeven onder het hoofdstuk Niet in de programma's opgenomen baten en lasten.

Bijdrage BAR uren (voordeel € 540.556)

De BAR-bijdrage inclusief overhead wordt toegelicht onder het hoofdstuk Algemene toelichting.

Verzekeringen bestuur (voordeel € 46.114)

De polis aansprakelijkheidsverzekering is in de tweede helft van 2022 opnieuw aanbesteed. Doordat het schadeverleden van de gemeente ten opzichte van de vorige aanbesteding een stuk beter was, viel de premie voor 2023 een stuk lager uit.

Toerekening BAR-bijdrage naar programma's (nadeel € 537.636)

De toerekening van de BAR-bijdrage naar de programma's wordt toegelicht in de Leeswijzer.

Overige verschillen kleiner dan € 25.000 (nadeel € 8.206)

Toelichting 0.2 Burgerzaken

Omschrijving	Vershil 2023
0.2:Burgerzaken	
Lasten	3.386
Baten	98.093
Totaal 0.2:Burgerzaken	101.480

Verkiezingen (voordeel € 43.067)

In 2023 waren in maart gecombineerde verkiezingen van de Provinciale Staten en waterschappen en in november vervroegde verkiezingen voor de Tweede Kamer. Bij de verkiezingen voor de Tweede Kamer is voor het eerst gekozen voor de methodiek van centrale stemopname, waarbij op de dag na de verkiezingen in De Wissel het telproces is afgerond. Het overschot heeft betrekking op de gecombineerde verkiezingen. Met een bijdrage van het Rijk voor dit verkiezingsmoment waren er ruim voldoende middelen om deze verkiezingen te organiseren. Voor de Tweede Kamer was er geen extra financiële bijdrage vanuit het Rijk. Het oorspronkelijke begrote bedrag ad € 206.000, welke voor 2025 was opgenomen, is middels de 2e Tussenrapportage 2023 naar 2023 gehaald.

Secretarieleges Burgerzaken (voordeel € 70.396)

In 2023 is het aantal aangevraagde reisdocumenten en rijbewijzen hoger dan oorspronkelijk begroot. Hierdoor is de rijksafdracht leges hoger maar ook de inkomsten op gemeenteleges. Dit resulteert in een positief eindsaldo. Aan de hand van het VNG-model verlopen reisdocumenten en een prognose van het RDW worden de aantallen begroot. Een hoger aantal hierop kan diverse oorzaken hebben, bijvoorbeeld het weer vrij kunnen reizen na de coronaperiode en de Brexit waardoor inwoners alleen nog met een paspoort naar Engeland kunnen en niet meer op een identiteitskaart.

Overige verschillen kleiner dan € 25.000 (nadeel € 11.983)

Toelichting 0.10 Mutaties reserves

Omschrijving	Vershil 2023
0.10:Mutaties reserves	
Stortingen	0
Onttrekkingen	-550.035
Totaal 0.10:Mutaties reserves	-550.035

Algemene reserve (nadeel € 550.035)

- Omdat de werkelijke frictie- en projectkosten van de ontvlechting van de BAR-organisatie lager zijn dan geraamd is ook de benodigde dekking hiervoor uit de algemene reserve lager (nadeel € 347.600).
- Omdat het BAR-project "Herinrichten processen zodat inwoners en ondernemers binnen twee werkdagen een eerste reactie krijgen" is doorgeschoven naar 2024, kan de dekking uit de algemene reserve hiervoor in 2023 komen te vervallen (nadeel € 75.000).
- Tevens geldt dit voor het BAR-project Helder schrijven, zodat al onze communicatie aan inwoners in begrijpelijke taal geschreven is (nadeel € 25.000).
- Met betrekking tot incidentele kosten voor het BAR-project uitbreiden aantal boa 's van zeven naar negen fte's zijn in 2023 geen kosten gemaakt. Er is een extra Boa aangetrokken per 1 januari 2024. Derhalve is dekking uit de algemene reserve hiervoor niet nodig gebleken (nadeel € 30.000).
- Voor de implementatie van de Omgevingswet zijn minder uitvoeringskosten gemaakt dan begroot. Hierdoor is ook de dekking uit de algemene reserve hiervoor lager (nadeel € 55.480).
- Overige (nadeel € 16.955).

PROGRAMMA 2 VEILIGHEID

Openbare orde en veiligheid

Wat hebben we bereikt?

Jeugdoverlast

Het onderzoek van Verwey-Jonker instituut naar de aanpak jeugdproblematiek in Ridderkerk is afgerond. In 2023 is het tussentijdse rapport aan de raad gepresenteerd en is het eindrapport opgeleverd. Wij hebben in het kader van de groepsaanpak een persoonsgerichte en maatwerkgericht hulp-/ondersteuningstraject voor jongeren ingezet.

Tijdens de preventieve fouilleeracties zijn er diverse vondsten door de politie gedaan.

We hebben de startnotitie Integraal Veiligheidsbeleid 2025-2028 vastgesteld.

Drugsgelateerde zaken

We hebben meer meldingen van M. (Meld Misdaad Anoniem) ontvangen. Tevens is de henneptrain actief geweest in de gemeente. Als gevolg van de Motie Hermans zijn wij met de politie overeengekomen tot het realiseren van 1 wijkagent per 5.000 inwoners, inclusief de realisatie van een digitale wijkagent.

Ondermijning

In 2023 hebben wij samen met onze veiligheidspartners zoals de politie, het Openbaar Ministerie (OM) en het Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC) ons ingespannen om ondermijnende criminaliteit te voorkomen, te signaleren en aan te pakken. We hebben contact gelegd met bonafide ondernemers(verenigingen) en een kennisnetwerk opgebouwd en het bewustzijn vergroot. Via dit netwerk hebben wij laagdrempelig signalen van ondernemers ontvangen over malafide activiteiten op bedrijventerreinen.

Wet Bevordering Integriteitsbeoordelingen door het Openbaar Bestuur (wet Bibob)

Wij hebben twaalf (horeca)bedrijven getoetst aan de Wet Bibob.

Woning- en auto-inbraken High Impact Crimes (HIC)

Tijdens het zomer- en donkere dagen offensief hebben wij het bewustzijn vergroot. Daarnaast is de pop-up bus ingezet om op deze manier de bewoners te bereiken en te informeren over veiligheid in het algemeen. Via onze sociale media hebben wij bewustwording vergroot. Eind 2023 hebben we een Tekstkar (op zonne-energie) aangeschaft die we in 2024 gaan zetten bij HIC-acties.

Senioren en Veiligheid

Tijdens het zomer- en donkere dagen offensief en tijdens de Week van de Veiligheid offensief hebben wij het bewustzijn vergroot door publieksvriendelijke acties en onze bewoners over allerlei actuele (veiligheids)zaken geïnformeerd. De wijkbrandweerfunctionaris heeft diverse bewustwordingsacties uitgevoerd.

BOA

Eigen huisvesting voor boa's is gerealiseerd in de brandweerkazerne. De ruimte wordt gebruikt om te werken, te brieven en te vergaderen.

Buurtpreventie

- De viering van het 15-jarig jubileum van buurtpreventie Drievliet het Zand heeft plaatsgevonden.
- Contacten zijn aangescherpt en er zijn goede afspraken gemaakt met onze buurtpreventies.
- De buurtpreventies zijn opnieuw onder de aandacht gebracht van onze inwoners.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Jeugdoverlast

Wij hebben maatwerkgericht hulp- /ondersteuningstraject bij Next St3p gekocht om jongeren waarbij sprake is van gedrags- en psychiatrische problematiek te begeleiden. Om de successen van Next steptrajecten te borgen zijn de individuele trajecten verlengd tot eind 2023. In het kader van wapen gerelateerde incidenten is in overleg met het Openbaar Ministerie (OM) en de politie besloten tot het aanwijzen van veiligheidsrisico gebieden.

Drugsgelateerde zaken

Via onze sociale media hebben wij aandacht gegeven aan M. (Meld Misdaad Anoniem) om zo onze bewoners te attenderen op het anoniem melden van misdaad. Alle signalen en meldingen van drugshandel zijn door het basisteam onderzocht en waar nodig gebruikt de burgemeester, zoals benoemd in het Damoclesbeleid en de Algemene Plaatselijke Verordening (APV), zijn bevoegdheden.

Ondermijning

We hebben drie integrale controles uitgevoerd bij verschillende bedrijven. De ontvangen signalen en

meldingen van M. hebben we in de werkgroepen ondermijning met onze ketenpartners besproken. Waar mogelijk zijn deze bedrijven meegenomen tijdens een integrale controle. Wij hebben twee keer een bijeenkomst georganiseerd met bonafide ondernemers(verenigingen). Om de aanpak ondermijning te versterken hebben wij twee nieuwe functie toegevoegd aan het team Openbare Orde en Veiligheid, te weten Regisseur Ondermijning en een Data-analist.

Wet Bevordering Integriteitsbeoordelingen door het Openbaar Bestuur (wet Bibob)

We hebben het Bibob-beleid herzien en daar waar nodig is de Wet Bevordering Integriteitsbeoordelingen door het Openbaar Bestuur (Wet Bibob) toegepast.

Woning- en auto inbraken High Impact Crimes (HIC)

Voor het zomeroffensief en tijdens het donkere dagen offensief hebben wij zeven spandoeken (voorkom inbraak) op strategische plekken in de gemeente opgehangen. Via onze sociale media hebben wij aandacht gegeven aan onze activiteiten.

Senioren en Veiligheid

Tijdens de Week van de Veiligheid, met het thema agressie tegen ondernemers, hebben wij meerdere malen de pop-up bus ingezet in verschillende wijken, waarbij we in gesprek zijn gegaan met bewoners en ondernemers over allerlei veiligheidsvraagstukken. Via onze sociale media hebben wij aandacht gegeven aan onze activiteiten. Wij hebben de functie wijkbrandweerfunctionaris structureel geborgd en voorzien van materiaal om de bewustwording te vergroten.

BOA

Er zijn gesprekken gevoerd met de Veiligheidsregio Rotterdam Rijnmond.

Er zijn vacatures uitgezet voor twee extra boa's, waaronder een specifiek voor het thema ondermijning. Het plaatsingsproces is hiervoor doorlopen.

Buurtpreventie

- Er zijn gesprekken gevoerd met de voorzitters. En er is meegelopen met de buurtpreventies.
- Er is een start gemaakt met een nieuw convenant voor alle buurtpreventies.
- De buurtpreventies zijn betrokken bij acties in de week van de veiligheid.

Wonen en bouwen

Wat hebben we bereikt?

We zijn klaar voor inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2024.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

In 2023 zijn alle noodzakelijke acties ter voorbereiding op de nieuwe wetgeving geïmplementeerd. Verordeningen en processen voor vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) zijn aangepast aan de nieuwe wetgeving en gekoppeld aan het nieuwe Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) en onze interne VTH-software. Onze medewerkers zijn opgeleid en kunnen op basis van de nieuwe wetgeving hun werkzaamheden verrichten.

Wat heeft het gekost?

Exploitatie	Primitieve begroting 2023	Begroting 2023 na wijziging	Realisatie 2023	Verschil 2023
Lasten				
1.1:Crisisbeheersing en brandweer	-2.794.900	-2.997.700	-2.935.739	61.961
1.2:Openbare orde en veiligheid	-1.296.800	-1.991.900	-1.903.008	88.892
8.3:Wonen en bouwen	-69.100	-635.500	-630.962	4.538
Totaal Lasten	-4.160.800	-5.625.100	-5.469.708	155.392
Baten				
1.1:Crisisbeheersing en brandweer	0	0	72.160	72.160
1.2:Openbare orde en veiligheid	34.500	34.500	26.737	-7.763
8.3:Wonen en bouwen	1.182.000	2.206.400	2.798.652	592.252
Totaal Baten	1.216.500	2.240.900	2.897.549	656.649
Saldo - Lasten en baten	-2.944.300	-3.384.200	-2.572.160	812.040
Onttrekkingen				
0.10:Mutaties reserves	0	47.000	0	-47.000

Exploitatie	Primitieve begroting 2023	Begroting 2023 na wijziging	Realisatie 2023	Vershil 2023
Totaal Onttrekkingen	0	47.000	0	-47.000
Saldo - Reserves	0	47.000	0	-47.000
Saldo Veiligheid	-2.944.300	-3.337.200	-2.572.160	765.040

Toelichting 1.1 Crisisbeheersing en brandweer

Omschrijving	Vershil 2023
1.1:Crisisbeheersing en brandweer	
Lasten	61.961
Baten	72.160
Totaal 1.1:Crisisbeheersing en brandweer	134.121

Brandbestrijding (voordeel € 133.306)

In 2023 hebben wij een eerste begrotingswijziging en halfjaarnota van de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond (VRR) ontvangen. Het budget is aangepast aan de eerste begrotingswijziging. De ontvangst van de halfjaarnota was later dan de deadline van onze 2e Tussenrapportage 2023, waardoor het budget niet meer aangepast kon worden. Uit de halfjaarnota bleek echter dat de verwachte nacalculatie € 94.032 lager was dan voorheen werd aangenomen. Daarnaast is de VRR er steeds van uitgegaan dat de wijkbrandweer het hele jaar ingezet zou worden. Daarop is ook het budget afgestemd. Uiteindelijk is de wijkbrandweer later gestart, waardoor de VRR hiervoor € 48.750 kosten heeft geïncasseerd in plaats van € 76.776. De kosten van de watervoorzieningen (Oasen en Evides) zijn lager uitgevallen dan het begrote budget.

Overige verschillen kleiner dan € 25.000 (voordeel € 815)

Toelichting 1.2 Openbare orde en veiligheid

Omschrijving	Vershil 2023
1.2:Openbare orde en veiligheid	
Lasten	88.892
Baten	-7.763
Totaal 1.2:Openbare orde en veiligheid	81.129

Toerekening BAR-bijdrage naar programma's (voordeel € 34.197)

De toerekening van de BAR-bijdrage naar de programma's wordt toegelicht in de Leeswijzer.

Overige verschillen kleiner dan € 25.000 (voordeel € 46.932)

Toelichting 8.3 Wonen en bouwen

Omschrijving	Vershil 2023
8.3:Wonen en bouwen	
Lasten	4.538
Baten	592.252
Totaal 8.3:Wonen en bouwen	596.790

WABO-vergunningen (baten) (voordeel € 596.352)

In 2023 is een overschot van de legesinkomsten gerealiseerd. Deels komt dit doordat inkomsten door de toename van bouwkosten hoger uitvielen dan de oorspronkelijke ramingen. Daarnaast is een aantal projecten en vrije kavelwoningen eind 2023 ingediend, zodat zij onder oude regelgeving worden behandeld. Dit was eerder dan verwacht.

Overige verschillen kleiner dan € 25.000 (voordeel € 438)

Toelichting 0.10 Mutaties reserves

Omschrijving	Vershil 2023
0.10: Mutaties reserves	
Onttrekkingen	-47.000
Totaal 0.10: Mutaties reserves	-47.000

Algemene reserve (nadeel € 47.000)

Het budget voor advieskosten in het kader van aanpak jeugdcriminaliteit is in 2023 niet uitgegeven. Derhalve behoefde hiervoor ook geen dekking uit de algemene reserve te worden verantwoord.

Indicatoren

Nr.	Omschrijving	Bron	Toelichting/Eenheid	Waarde
1	Aantal vernielingen en beschadigingen in de openbare ruimte	Waarstaatjegemeente.nl	Aantal per 1.000 inwoners	4,3
2	Totaal aantal verwijzingen Halt	Waarstaatjegemeente.nl	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 12-18 jaar	5,0 (2022)
3	Winkeldiefstallen	Waarstaatjegemeente.nl	Aantal per 1.000 inwoners	1,3
4	Geweldsmisdrijven	Waarstaatjegemeente.nl	Aantal per 1.000 inwoners	3,5
5	Diefstallen uit woning	Waarstaatjegemeente.nl	Aantal per 1.000 inwoners	0,9

PROGRAMMA 3 VERKEER, VERVOER EN WEGEN

Verkeer en vervoer

Wat hebben we bereikt?

Verkeer, vervoer en mobiliteit

- We hebben dit jaar deelmobiliteit weer beschikbaar gemaakt in Ridderkerk. Voor deeltweewielers door middel van een vergunning voor elektrische deelfietsen en deelscooters en met MyWheels zijn afgelopen jaar vijf elektrische deelauto's geplaatst in Ridderkerk.
- Er zijn elf bushaltes toegankelijker gemaakt door deze op te hogen en te voorzien van geleide lijnen.
- Er zijn 78 laadpalen geplaatst.

Verkeersveiligheid

- Er zijn gesprekken gevoerd in het kader van veiligheid op OBS de Botter, de Rehobothschool, CBS de Bongerd en CBS de Regenboog.
- Er is een dubbele as-markering aangebracht op de Benedenrijweg tussen Randweg en de Rijnsingel.
- Er is onderzoek gedaan naar de rotonde Bilderdijklaan, Jan Luykenstraat en Vondellaan. Werkzaamheden worden gecombineerd met de realisatie van het HOV.
- Er is een verkeersveiligheidsonderzoek uitgevoerd bij de rotonde Vlietlaan - Donkerslootweg. Op basis van de uitkomsten zijn de borden en de belijning aangepast.
- Van maandag 11 september tot vrijdag 15 september 2023 was de Schoolbrengweek. Tijdens deze week was extra aandacht voor het veilig lopen en fietsen naar school.
- Er hebben 64 senioren uit de wijk Oost deelgenomen aan de Opriscursus Rijvaardigheid Senioren.
- In de zomermaanden is er via de diverse mediakanalen van de gemeente gecommuniceerd over de ZomerBob en de campagne 'Scholen zijn weer begonnen'.

Fiets en voetganger

- Op diverse locaties zijn ingrepen gedaan waarmee de fiets- en voetgangersinfrastructuur is verbeterd.
- Er is een lijst gemaakt van alle voetgangersoversteekplaatsen op 50 km per uur wegen. En er is geïnventariseerd waar er geel-zwarte kokers geplaatst moeten worden.
- Er is gewerkt aan de metropolitane fietsroute (MFR); hiervoor zijn de onderzoeken in gang.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Verkeer, vervoer en mobiliteit

- Wij hebben gewerkt aan de Nota parkeernormen 2024 voor het bepalen van de auto- en fietsparkeervraag bij bouwplannen.
- Er is camerahandhaving ingezet in de Sint Jorisstraat.
- Er is gewerkt aan het project 'Hoogwaardig Openbaar Vervoer' (HOV) en hiervoor zijn er aanpassingen en onderzoeken gedaan voor de inrichting.
- Wij zijn bezig met het ontwerp voor de HOV-verbinding.
- Wij zijn bezig met het ontwerp voor het verbeteren van het fietsnetwerk langs de Populierenlaan en het viaduct over de A16.
- De Uitvoeringsnota Mobiliteit Bolnes is in december 2023 voorgelegd aan het college. In februari 2024 neemt de gemeenteraad hier een besluit over.
- Wij zijn bezig met het ontwerp voor herinrichten van de Erasmuslaan.
- Wij zijn bezig met het ontwerp voor het verbeteren van het voetgangers- en fietsnetwerk langs de Donkerslootweg.
- Wij zijn bezig met het uitwerken van de maatregelen van de MFR tussen Rotterdam en Dordrecht.
- Wij zijn bezig met het verbeteren van de verkeersveiligheid in het kader van de SPUK-regeling (specifieke uitkering) door bijvoorbeeld plateau's, fietsmarkering en uitritconstructie aan te leggen.
- Als uitwerking op het mobiliteitsplan en ontwikkelperspectief wordt er gewerkt aan de herinrichting/uitwerkingsopgave voor de centrumring.

Verkeersveiligheid

- Eind 2023 heeft Mobycon de opdracht gekregen om onderzoek te doen naar de wegcategorisering met daarbij als uitgangspunt 30 kilometer per uur, tenzij. De werkzaamheden zullen medio 2024 worden afgerond.
- Er is bij het zebrapad op de Rijksweg ledverlichting aangebracht.

Fiets en voetganger

Als gemeente Ridderkerk geloven we in de kracht van de fiets als een integraal onderdeel van onze mobiliteit en als een middel om onze gemeente aantrekkelijker, leefbaarder en toekomstbestendiger te maken. Daarnaast zijn er nog altijd inwoners die niet kunnen fietsen of geen fiets hebben. Daarom willen wij het bezit en veilig gebruik stimuleren.

Openbaar vervoer

Wat hebben we bereikt?

- Het aantal reizigers met de buurtbus stijgt steeds verder. Samen met de RET en MRDH en de buurtbusvereniging is verder gewerkt aan verdere professionalisering van de buurtbus. Handhaving van het huidige buslijnnet ondanks de bezuinigingen en personeelstekorten bij de RET.
- Een toekomstvisie op het personenvervoer over water met mogelijke scenario's die ook als basis dient voor verdere versterking van Waterbus en Driehoeksveer.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Hoogwaardig Openbaar Vervoer (HOV) is inmiddels in de voorbereidingsfase. Voor fase 1 (Populierenlaan - Riederborgh) zijn inmiddels schetsontwerpen van de haltes opgesteld en ook voor de volgende fase vinden voorbereidingen plaats. In 2023 is het buurtbusnetwerk verder uitgebreid met een snelle spitslijn tussen Ridderkerk Koningsplein en NS-station Barendrecht (lijn 610). Met ingang van 2023 rijdt lijn 608 via halte Van der Valk. Deze wijzigingen zorgen ervoor dat het aantal passagiers verder is toegenomen en er behoefte is aan uitbreiding. Door de raad is een motie ingediend om uitbreiding van buurtbuslijnen vooral richting Oostendam te onderzoeken. In de zomermaanden van 2023 is de dienstregeling van de RET gedurende een aantal maanden afgeschaald in verband met personeelstekorten. Sindsdien rijdt lijn 143 helemaal niet meer. De gemeente Ridderkerk heeft tegen de afschaling bij de RET geprotesteerd. Sinds het najaar van 2023 rijdt de RET weer de dienstregeling van voor de zomer. Ook heeft de RET toegezegd de opheffing van lijn 143 ongedaan maken. Op deze manier blijven wij ons inzetten voor een goed en betrouwbaar openbaar vervoer in de gemeente.
- In 2023 hebben we samen met de andere opdrachtgevers van het Driehoeksveer toekomstscenario's voor het personenvervoer over water onderzocht. Ook is onder gebruikers van het Driehoeksveer een enquête gehouden naar de tevredenheid en het gebruik. De informatie wordt gebruikt voor gesprekken met de exploitant en de Provincie Zuid-Holland voor verder uitbouw van personenvervoer over water. We onderzoeken concreet welke stappen gemaakt moeten worden om realisatie van een waterbushalte in Bolnes mogelijk te maken.

Wat heeft het gekost?

Exploitatie	Primitieve begroting 2023	Begroting 2023 na wijziging	Realisatie 2023	Verschil 2023
Lasten				
2.1:Verkeer en vervoer	-8.756.500	-11.462.350	-10.382.383	1.079.967
2.2:Parkeren	-276.100	-250.900	-247.929	2.971
2.3:Recreatieve havens	-39.300	-600	-619	-19
2.4:Economische havens en waterwegen	-619.000	-701.600	-706.133	-4.533
2.5:Openbaar vervoer	-348.300	-449.400	-346.736	102.664
Totaal Lasten	-10.039.200	-12.864.850	-11.683.799	1.181.051
Baten				
2.1:Verkeer en vervoer	1.193.200	1.250.200	875.956	-374.244
2.2:Parkeren	0	0	29.206	29.206

Exploitatie	Primitieve begroting 2023	Begroting 2023 na wijziging	Realisatie 2023	Vershil 2023
2.4:Economische havens en waterwegen	167.800	167.800	212.173	44.373
2.5:Openbaar vervoer	131.700	185.000	215.762	30.762
Totaal Baten	1.492.700	1.603.000	1.333.097	-269.903
Saldo - Lasten en baten	-8.546.500	-11.261.850	-10.350.702	911.148
Stortingen				
0.10:Mutaties reserves	-1.156.300	-1.203.600	-1.203.600	0
Totaal Stortingen	-1.156.300	-1.203.600	-1.203.600	0
Onttrekkingen				
0.10:Mutaties reserves	1.793.300	2.941.100	2.143.462	-797.638
Totaal Onttrekkingen	1.793.300	2.941.100	2.143.462	-797.638
Saldo - Reserves	637.000	1.737.500	939.862	-797.638
Saldo Verkeer, vervoer en wegen	-7.909.500	-9.524.350	-9.410.840	113.510

Toelichting 2.1 Verkeer en vervoer

Omschrijving	Vershil 2023
2.1:Verkeer en vervoer	
Lasten	1.079.967
Baten	-374.244
Totaal 2.1:Verkeer en vervoer	705.724

Planmatig onderhoud wegen (voordeel € 206.293)

De gemeentelijke bijdrage voor geluidreducerend asfalt op de Rotterdamseweg tussen Randweg en Rijnsingel (€ 102.000) schuift door naar 2024, omdat de wegbeheerder Waterschap Hollandse Delta dit jaar geen onderhoud heeft uitgevoerd. Eind 2023 geplande onderhoudswerkzaamheden zijn als gevolg van zeer natte weersomstandigheden niet allemaal afgerond en verplaatst naar 2024. De kapitaallasten zijn lager dan begroot als gevolg van het doorschuiven van investeringen van 2022 naar 2023 (bijvoorbeeld voor ontwikkeling Dillenburgerplein, ontbrekende schakels fietsnetwerk en aanpak veiligheidsknelpunten).

Aanleg glasvezelnetwerk (nadeel € 455.655)

Wegens vertraging in de planning van KPN en Delta zijn er in 2023 minder gebieden aangesloten. De inkomsten vallen hierdoor lager uit, want de gemeente ontvangt een degeneratievergoeding pas na aanleg.

Deze inkomsten schuiven door naar 2024. De vertraging is ontstaan door capaciteitsproblemen bij de werkvoorbereiding van de aannemers. Vergunningaanvragen bleken vaak niet in orde of incompleet waardoor de realisatie uitgesteld moest worden.

Extra aanpak zwerfafval (voordeel € 32.829)

In 2023 is een incidenteel budget € 24.500 beschikbaar gesteld voor de plaatsing van extra afvalbakken voor hondenpoep. Dit is in 2023 gedeeltelijk gerealiseerd en hiervoor zijn voor een bedrag van € 18.300 kosten gemaakt. Het resterende deel van dit incidentele budget van € 6.200 wordt doorgeschoven naar 2024, zodat het project voltooid kan worden. Het restant bestaat uit lagere algemene kosten.

Civiele kunstwerken (voordeel € 92.103)

In de 2e Tussenrapportage 2023 is aanvullend budget aangevraagd om de fundamentele schade aan de constructie van het Ringdijk viaduct te herstellen. Tijdens de voorbereiding is geconstateerd dat het viaduct asbesthoudend materiaal bevat. Deze constatering heeft het herstel ernstig vertraagd. Het herstel van het viaduct staat nu gepland in het 1e kwartaal van 2024. Het benodigd budget van € 75.000 wordt doorgeschoven naar 2024.

Planmatig onderhoud openbare verlichting (voordeel € 36.845)

De onderschijding wordt veroorzaakt door lagere energiekosten dan begroot. Bij de begroting is uitgegaan van tarieven van de energieleverancier die achteraf onjuist waren. Door vertraagde facturatie van de energieleverancier is dit niet eerder ontdekt en gemeld.

Verkeersplan en -veiligheid (voordeel € 107.309)

In de 1e Tussenrapportage 2023 hebben we geld aangevraagd voor het aanleggen van een plateau

Roggestraat-Tarwestraat. Deze werkzaamheden zijn nog niet uitgevoerd. Om deze reden schuiven we het budget (€ 24.500) door naar 2024.

Voor het onderzoek naar het sluipverkeer in Rijsoord hadden we in 2023 een budget van € 46.000 geraamd. Hiervan is € 10.500 besteed aan de eerste fase van het onderzoek. Het restant van de werkzaamheden zal uitgevoerd worden in 2024. Daarom schuiven we het restant budget (€ 35.500) door naar 2024.

Voor ontbrekende schakels fietsnetwerk wordt € 75.000 doorgeschoven naar 2024. Uit dit budget wordt ook een deel van metropolitane fietsroute betaald (€ 20.000) en de Quickscan tweerichtingenfietspad Populierenlaan.

Onderzoek uitvoeringsagenda verkeersveiligheid (voordeel € 27.862)

In de uitvoeringsagenda verkeersveiligheid is een top 20 van meest risicovolle locaties opgenomen. We hebben budget om jaarlijks drie tot vier locaties te onderzoeken. In 2023 hebben we minder locaties onderzocht, omdat we een aanbestedingstraject hebben doorlopen. Daarmee hebben we één partij de opdracht gegeven om alle locaties van de top 20 te onderzoeken. Hierdoor is een bedrag van € 28.000 minder uitgegeven op dit budget.

Mobiliteitsplan (voordeel € 334.680)

Het mobiliteitsplan bevat werkzaamheden die over meerdere jaren worden uitgevoerd. Van het overgebleven budget schuiven we het restant van het incidentele budget van € 176.600 door naar 2024. Dit bedrag gaan we gebruiken voor de verdere uitwerking van het mobiliteitsplan waarvan een aantal punten zijn opgenomen in het collegeprogramma. Het overschot van € 158.100 is niet uitgegeven, omdat er in 2023 mede door de ontvlechting van de BAR-organisatie te weinig personele capaciteit was.

Oeverconstructies Park Maasdonck (voordeel € 233.144)

De monitoring is gecontinueerd. Er was een inschatting gemaakt welke kosten in 2023 al gemaakt zouden worden voor de onderzoeken en het opstellen van het gebiedsmodel. Dit blijkt lager te zijn dan ingeschat, omdat er voor de verschillende processen ook aanbestedingsprocedures moeten worden doorlopen, waardoor opdrachten pas later worden verstrekt. De verwachting is dat in 2024 deze onderzoeken wel worden uitgevoerd en dat het overgebleven budget dan nodig is. Daarom wordt het restantbudget doorgeschoven naar 2024.

Parkeerbeleid (voordeel € 50.000)

We schuiven het incidentele budget van € 50.000 door naar 2024 om de module Parkeren te herschrijven.

Toerekening BAR-bijdrage naar programma's (voordeel € 54.133)

De toerekening van de BAR-bijdrage naar de programma's wordt toegelicht in de Leeswijzer.

Overige verschillen kleiner dan € 25.000 (nadeel € 13.819)

Toelichting 2.2 Parkeren

Omschrijving	Vershil 2023
2.2:Parkeren	
Lasten	2.971
Baten	29.206
Totaal 2.2:Parkeren	32.177

Parkeren garage Koningsplein (voordeel € 27.727)

De bijdrage aan de exploitatie van de garage is lager dan geraamd. Er zijn geen servicekosten gemaakt.

Overige verschillen kleiner dan € 25.000 (voordeel € 4.450)

Toelichting 2.4 Economische havens en waterwegen

Omschrijving	Vershil 2023
2.4:Economische havens en waterwegen	
Lasten	-4.533
Baten	44.373
Totaal 2.4:Economische havens en waterwegen	39.841

Haven Ridderkerk (voordeel € 35.974)

De vluchtelingenboot zou de haven een week verlaten. In deze week was het baggeren van dit deel van de haven ingepland. De planning is gewijzigd, hierdoor was baggeren niet mogelijk en moest dit verplaatst worden naar 2024. Het gereserveerde budget (€ 50.000) moet doorgeschoven worden naar 2024, evenals de dekking uit de Reserve baggeren haven. In 2023 zijn de huurovereenkomsten bij de haven fiscaal doorgelicht. Gebleken is dat er in de afgelopen jaren ten onrechte btw in aftrek is gebracht. Dit is in 2023 met terugwerkende kracht voor de jaren 2018 tot en met 2022 gecorrigeerd. Dit geeft een nadeel van € 46.150. In 2024 zal nadere aandacht geschonken worden aan het fiscaal optimaliseren van de huurovereenkomsten. In 2022 en 2023 is de indexering niet opgenomen in de begrote inkomsten. In 2023 was de indexering uitzonderlijk hoog (10%). Hierdoor zijn de huurinkomsten hoger uitgevallen dan begroot. In de 1e Tussenrapportage 2024 worden de begrote inkomsten geactualiseerd.

Overige verschillen kleiner dan € 25.000 (voordeel € 3.867)

Toelichting 2.5 Openbaar vervoer

Omschrijving	Vershil 2023
2.5:Openbaar vervoer	
Lasten	102.664
Baten	30.762
Totaal 2.5:Openbaar vervoer	133.426

Openbaar vervoer (voordeel € 133.727)

Het voordeel is grotendeels te verklaren doordat de post algemene kosten grotendeels niet is benut (€ 50.000). De reden hiervan is dat er naast de uitgaven voor de buurtbus geen voorzieningen voor openbaar vervoer zijn aangelegd. Dit is naar verwachting in 2024 wel het geval. De stelpost niet in te delen lasten voor HOV (€ 48.500) en het bedrag voor het onderzoek naar de tweede opstapplaats Waterbus Bolnes (€ 50.000) is in 2023 niet benut. Beide posten (in totaal dus € 98.500) moeten worden doorgeschoven naar 2024. De stelpost voor HOV is bedoeld voor HOV naar Rotterdam en wordt benut voor het onderzoek naar verbeteren van HOV via de Rotterdamseweg, ter uitvoering van motie 2022-20. Dit onderzoek wordt in 2024 uitgevoerd. Het bedrag voor het onderzoek naar de tweede Waterbushalte in Bolnes is niet in 2023 benut, omdat het onderzoek pas in 2024 is gestart. Dit onderzoek loopt nu.

Aan de inkomstenkant zijn de baten € 31.876 hoger dan verwacht. Dit is te verklaren doordat de subsidie buurtbus over 2022 is geboekt in 2023 (€ 47.302). Daarnaast is de bijdrage van het Waterschap Hollandse Delta niet begroot (€ 8.000).

Overige verschillen kleiner dan € 25.000 (nadeel € 301)

Toelichting 0.10 Mutaties reserves

Omschrijving	Vershil 2023
0.10:Mutaties reserves	
Stortingen	0
Onttrekkingen	-797.638
Totaal 0.10:Mutaties reserves	-797.638

Algemene reserve (nadeel € 660.729)

- Omdat het budget in het kader van het Mobiliteitsplan grotendeels doorschuift naar 2024 is de dekking uit de algemene reserve voor gemaakte kosten ook grotendeels niet nodig (nadeel € 176.600).
- De lasten inzake oeverconstructies Park Maasdonck zijn lager dan geraamd, waardoor de dekking uit de algemene reserve hiervoor ook lager is (nadeel € 233.144).
- Omdat de bijdrage aan Waterschap Hollandse Delta voor geluidreducerend asfalt doorschuift naar 2024 schuift ook de dekking uit de algemene reserve hiervoor door (nadeel € 102.000).
- Voor het onderzoek naar een 2e opstapplaats voor de waterbus in Bolnes zijn in 2023 geen kosten gemaakt. Derhalve is dekking uit de algemene reserve hiervoor ook niet nodig (nadeel € 50.000).

- Voor het onderzoek bijdrage parkeerbelasting aan ontwikkeling van gebieden zijn in 2023 geen kosten gemaakt. Derhalve is dekking uit de algemene reserve hiervoor ook niet nodig (nadeel € 50.000).
- Overige (nadeel € 48.985).

Reserve onderhoud en baggeren haven (nadeel € 50.000)

Het baggeren rondom de passantensteiger is in 2023 niet uitgevoerd, waardoor hiervoor ook niet aan de reserve onderhoud en baggeren haven hoeft te worden onttrokken.

Reserve onderhoud verharding (nadeel € 34.300)

Omdat de kosten van groot onderhoud lager zijn dan geraamd, is de dekking uit de reserve onderhoud verharding ook lager.

Afschrijvingsreserve geluidsscherm west A15/A16 (nadeel € 52.300)

Omdat er nog niet wordt afgeschreven op het geluidsscherm west A15/A16 is dekking uit de hiervoor gevormde afschrijvingsreserve ook niet nodig.

Overige verschillen kleiner dan € 25.000 (nadeel € 309)

PROGRAMMA 4 ECONOMISCHE ZAKEN

Economische ontwikkeling

Wat hebben we bereikt?

- *Vitale en veilige bedrijventerreinen*
Het ondernemerscollectief verenigd in Duurzaam Donkersloot heeft collectief duurzame maatregelen genomen en het thema veiligheid opgepakt. De BIZ Cornelisland (bedrijveninvesteringszone) is verlengd en heeft geïnvesteerd in de collectieve beveiliging van het bedrijventerrein.
- *Vitale detailhandelsstructuur*
Middels de 'Tijdelijke subsidieregeling energiecompensatie MKB gemeente Ridderkerk 2022-2023' is in 2023 aan 28 ondernemers energiesubsidie verleend. De BIZ Winkelhart is verlengd.
- *Startende bedrijven en ZZP-bedrijven*
Er zijn in Ridderkerk weer nieuwe bedrijven bij gekomen. Het accountmanagement heeft alle voorkomende ondernemersvragen beantwoord en ondernemers op weg geholpen.
- *Lokaal netwerk*
Het ondernemersevent Sint Joris en de Zaak heeft plaatsgevonden waar ruim 225 ondernemers aanwezig waren. Er zijn drie collegebezoeken aan bedrijven afgelegd. Het rapport van de pilot Bruto Lokaal Product is opgesteld.
- *Agro/Foodcluster*
Binnen Dutch Fresh Port (DFP) is gewerkt aan het gebiedsperspectief Dutch Fresh Port. Het wordt steeds zichtbaarder dat het goed gaat met de ontwikkeling van Nieuw-Reijerwaard tot een duurzaam bedrijventerrein voor de agro/vers/food-logistieke sector. Eind 2023 is 69% verkocht, is 17% gereserveerd en voor de resterende 14% is de gemeenschappelijke regeling in verschillende stadia in gesprek met bedrijven. Door de vestiging van nieuwe bedrijven wordt de clusterkracht van DFP versterkt.
- *Innovatie*
De Innovation Board heeft meerdere innovatieve ondernemers op weg geholpen met hun innovatievraag in sommige gevallen met een financiële bijdrage. Voor de MKB Deal is de termijn verlengd. Als gevolg zijn meer bedrijven geholpen.
- *Arbeidsmarkt/werk/onderwijs*
De nieuwe projectleider SOB Ridderkerk (samenwerkingsverband van onderwijsinstellingen en bedrijven) heeft verschillende projecten opgezet, waaronder sollicitatietrainingen, bedrijfsbezoeken en een ontwerpwedstrijd.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- *Vitale en veilige bedrijventerreinen*
Er is gewerkt aan de update van de Economische Visie middels de Nota Economisch beleid. Hierin is veel aandacht voor de status en de kwaliteit van bedrijventerreinen. Hiervoor is ook een enquête onder de ondernemers uitgezet. Een vroeg concept is met het Ondernemersplatform besproken. De gemeente heeft het collectief Duurzaam Donkersloot een jaar langer ondersteund met een financiële bijdrage met als doel begin 2024 als zelfstandige organisatie verder te kunnen. Begin 2023 heeft de gemeente de draagvlakmeting georganiseerd voor de BIZ Cornelisland. Deze had een positieve uitslag en daarmee loopt de nieuwe periode van de BIZ tot en met eind 2027. We hebben deelgenomen aan de pilot Bruto Lokaal Product van de stichting CLOK.
- *Vitale detailhandelsstructuur*
Een belangrijk deel van de Nota Economisch Beleid bestaat uit de vernieuwde Detailhandelsvisie. Ook hier is, met de winkeliers, gedurende het jaar aan gewerkt. Begin 2023 heeft de gemeente de draagvlakmeting georganiseerd voor de BIZ Winkelhart. Deze had een positieve uitslag en daarmee loopt de nieuwe periode van de BIZ tot en met eind 2027. We hebben in 2023 uitvoering gegeven aan de Tijdelijke subsidieregeling energiecompensatie MKB gemeente Ridderkerk 2022-2023.
- *Startende bedrijven en ZZP-bedrijven*
Ook in 2023 zijn de bedrijfscontactfunctionarissen het eerste aanspreekpunt geweest voor ondernemers.

- *Lokaal netwerk*
Naast de collegebezoeken heeft ook de wethouder Economie in bijzijn van de bedrijfscontactfunctionarissen verschillende bedrijfsbezoeken afgelegd. Dit geeft inzicht in het ondernemersklimaat van Ridderkerk. Daarnaast hebben we verschillende ondernemerslunches georganiseerd om het lokaal netwerk te versterken. Om diezelfde reden hebben we ook het ondernemersevent Sint Joris en de Zaak georganiseerd. Met de maandelijkse Nieuwsbrief Ondernemend Ridderkerk informeren wij het lokale netwerk over relevante ontwikkelingen zoals projecten en subsidies. We zijn als gemeente lid van de lokale ondernemersvereniging Rondo en het platform De Nieuwe Winkelstraat (DNWS). Dit laatste lidmaatschap stelt alle winkeliers in Ridderkerk in de gelegenheid deel te nemen aan de activiteiten en bijeenkomsten van DNWS. Daarnaast is er periodiek overleg geweest met het Ondernemersplatform, de BIZ Cornelisland, de BIZ Winkelhart, Winkeliersvereniging Riddervliet 'Vlietplein' en BIZ Dillenburgerplein. We hebben deelgenomen aan de pilot Bruto Lokaal Product van de stichting CLOK. Deze geeft inzicht in de toegevoegde waarde van de lokale economie voor de gemeente. De inhoud van de pilot is opgenomen in de Nota Economisch Beleid.
- *Agro/Foodcluster*
In februari is een delegatie namens Nieuw Reijerwaard naar de beurs Fruitlogistica in Berlijn afgereisd. Er is gewerkt aan de gebiedsvisie voor Dutch Fresh Port. Er is deelgenomen aan verschillende werkgroepen en bijeenkomsten van MRDH om de belangen van de Ridderkerkse ondernemers te behartigen. Samen met andere overheden is de lobby opgestart naar het Rijk voor een extra aansluiting A15/A16.
- *Innovatie*
Er is een verlenging aangevraagd en toegekend voor de MKB Deal. Daarmee zijn subsidies toegekend aan verschillende innovatieve ondernemers. Vanwege de coronaperiode is toestemming gevraagd en gekregen om het project te verlengen. Dit is toegekend en daarmee zijn nog een aantal bedrijven geholpen.
- *Arbeidsmarkt/werk/onderwijs*
Het Máximacollege heeft zich aangesloten bij SOB Ridderkerk. In 2023 hebben we een projectleider SOB aangesteld. Met SOB hebben we het initiatief van de lokale transportondernemers 'Werken in de Logistiek' ondersteund.

Economische promotie

Wat hebben we bereikt?

We hebben een rapport ontvangen van de pilot 'Bruto Lokaal Product'. Deze is gebruikt voor de Nota Economisch Beleid. Eind 2023 is de Nota Economisch Beleid inclusief de vernieuwde Detailhandelsvisie in concept gereed.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Voor de pilot 'Bruto Lokaal Product' hebben we meerdere werksessies gevolgd, interviews gegeven en lokale informatie aangeleverd. Datzelfde hebben we ook gedaan voor de Nota Economisch Beleid. Voor de nota hebben we ook een enquête uitgezet onder de Ridderkerkse ondernemers. Middels bijeenkomsten en werkgroepen is informatie opgehaald voor de Nota Economisch Beleid en de vernieuwde Detailhandelsvisie.

Ruimte en leefomgeving

Wat hebben we bereikt?

Transformatie werklocaties

De startnotitie Transformatie Centrum Oost is vastgesteld door de raad. De Nota Economisch Beleid is in concept gereed en voorbereid voor consultatie in de commissie.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

De planMER en de gebiedsvisie voor Centrum Oost zijn aanbesteed. Voor de Nota Economisch beleid zijn verschillende interviews gedaan, groepsessies gehouden en er is een enquête onder de ondernemers van Ridderkerk uitgezet.

Wat heeft het gekost?

Exploitatie	Primitieve begroting 2023	Begroting 2023 na wijziging	Realisatie 2023	Vershil 2023
Lasten				
0.2:Burgerzaken	-380.700	-505.500	-458.688	46.812
0.3:Beheer overige gebouwen en gronden	-1.010.800	-1.794.800	-1.669.904	124.896
3.1:Economische ontwikkeling	-421.400	-765.800	-759.501	6.299
3.3:Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-89.600	-55.700	-55.853	-153
3.4:Economische promotie	-29.600	0	0	0
8.1:Ruimte en leefomgeving	-2.000	-195.100	-216.017	-20.917
Totaal Lasten	-1.934.100	-3.316.900	-3.159.964	156.936
Baten				
0.2:Burgerzaken	13.300	10.800	14.628	3.828
0.3:Beheer overige gebouwen en gronden	816.800	816.800	784.619	-32.181
3.1:Economische ontwikkeling	200.000	200.000	222.029	22.029
3.3:Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	266.800	266.800	267.931	1.131
8.1:Ruimte en leefomgeving	75.800	75.800	110.749	34.949
Totaal Baten	1.372.700	1.370.200	1.399.956	29.756
Saldo - Lasten en baten	-561.400	-1.946.700	-1.760.008	186.692
Onttrekkingen				
0.10:Mutaties reserves	0	75.000	25.000	-50.000
Totaal Onttrekkingen	0	75.000	25.000	-50.000
Saldo - Reserves	0	75.000	25.000	-50.000
Saldo Economische zaken	-561.400	-1.871.700	-1.735.008	136.692

Toelichting 0.2 Burgerzaken

Omschrijving	Vershil 2023
0.2:Burgerzaken	
Lasten	46.812
Baten	3.828
Totaal 0.2:Burgerzaken	50.639

Doorbelasting gemeentehuis (voordeel € 44.043)

De toelichting wordt gegeven onder het hoofdstuk Niet in de programma's opgenomen baten en lasten..

Overige verschillen kleiner dan € 25.000 (voordeel € 6.596)

Toelichting 0.3 Beheer overige gebouwen en gronden

Omschrijving	Vershil 2023
0.3:Beheer overige gebouwen en gronden	
Lasten	124.896
Baten	-32.181
Totaal 0.3:Beheer overige gebouwen en gronden	92.715

Overige gebouwen (voordeel € 90.594)

De aankoop van de museumschool is in het vierde kwartaal van 2023 geweest. Het onderzoek naar de toekomstige bestemming is daarom slechts gedeeltelijk uitgevoerd in 2023. In 2023 is er voor een bedrag van € 25.000 aan kosten gemaakt. Het resterende deel van dit budget van € 25.000 wordt doorgeschoven naar 2024. Samen met lagere onderhoudskosten aan diverse gemeentelijke panden heeft dit geleid tot een voordelig saldo.

Overige verschillen kleiner dan € 25.000 (voordeel € 2.121)

Toelichting 3.1 Economische ontwikkeling

Omschrijving	Vershil 2023
3.1: Economische ontwikkeling	
Lasten	6.299
Baten	22.029
Totaal 3.1: Economische ontwikkeling	28.328

Economische advisering (voordeel € 60.768)

Het grootste deel van het verschil wordt veroorzaakt door onderbesteding van ruim € 119.600 op het beschikbare budget van de energiesubsidie (€ 250.000). Tegelijkertijd zijn er eenmalige kosten geboekt voor het samenwerkingsverband van onderwijsinstellingen en bedrijven (€ 20.800) en de nota economisch beleid (€ 20.632). Tenslotte zijn ook de kosten voor faciliteiten voor de tijdelijke vrachtwagenparkeerplaats (€ 8.331) op Economische Advisering geboekt. Per saldo resteert er dan een onderbesteding op het totale budget.

Overige verschillen kleiner dan € 25.000 (nadeel € 32.440)

Toelichting 3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

Omschrijving	Vershil 2023
3.3: Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	
Lasten	-153
Baten	1.131
Totaal 3.3: Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	978

Overige verschillen kleiner dan € 25.000 (voordeel € 978)

Toelichting 8.1 Ruimte en leefomgeving

Omschrijving	Vershil 2023
8.1: Ruimte en leefomgeving	
Lasten	-20.917
Baten	34.949
Totaal 8.1: Ruimte en leefomgeving	14.032

Marktinitiatief Blaak 1-31 (Wooncompas) (nadeel € 26.458)

Dit is een niet-grondexploitatieplichtig bouwplan. Hier wordt geen anterieure overeenkomst op toegepast. De te factureren bedragen zijn gefactureerd. Het restant komt ten laste van het resultaat over 2023.

Overige verschillen kleiner dan € 25.000 (voordeel € 40.490)

Toelichting 0.10 Mutaties reserves

Omschrijving	Vershil 2023
0.10: Mutaties reserves	
Onttrekkingen	-50.000
Totaal 0.10: Mutaties reserves	-50.000

Algemene reserve (nadeel € 50.000)

- De aankoop van het voormalig schoolgebouw aan de Rijksstraatweg is in het vierde kwartaal van 2023 geweest. Het onderzoek naar de toekomstige bestemming is daarom slechts deels uitgevoerd in 2023. Derhalve is de dekking uit de algemene reserve hiervoor ook lager (nadeel € 25.000).
- Aan het onderzoek aanleg getijdenpark Werfkade is in 2023 nog geen uitvoering gegeven. Gevolg hiervan is dat dekking uit de algemene reserve hiervoor niet nodig is (nadeel € 25.000).

Indicatoren

Nr.	Omschrijving	Bron	Toelichting/Eenheid	Waarde
6	Funciemenging	Waarstaatjegemeente.nl	De funciemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen (in %)	50,3% (2022)
7	Vestigingen van bedrijven	Waarstaatjegemeente.nl	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar	143,2 (2022)

PROGRAMMA 5 ONDERWIJS

Onderwijs

Wat hebben we bereikt?

Onderwijs

Wij hebben bijgedragen aan het feit dat kinderen zich optimaal kunnen ontwikkelen en ontplooiën, zodat ze zich goed kunnen voorbereiden op hun toekomst. We hebben leerachterstanden en laaggeletterdheid aangepakt. We hebben de samenwerking in - en ontwikkeling van - Integrale Kindcentra (IKC) actief gestimuleerd.

Leerlingenvervoer

We hebben een nieuwe balans tussen prijs en kwaliteit van het routevervoer (leerlingen- en jeugdwetvervoer) gevonden. De regietaken zijn nu naar de vervoerder verplaatst, zodat deze zelf de routeplanning efficiënt kan opstellen. Ook vervoeren we leerlingen waar mogelijk naar de dichtstbijzijnde toegankelijke school.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Onderwijs

- Het huidige onderwijsachterstandenbeleid (OAB) is met een jaar verlengd. In verband met de coronacrisis hebben er een aantal activiteiten geen doorgang kunnen vinden onder andere op het gebied van ouderbetrokkenheid en doorgaande lijn. Het huidige OAB-kader loopt door tot en met 2024.
- Totaal hebben 126 kinderen een VVE-indicatie (Voorschoolse Vroegschoolse Educatie) gekregen. Dit betekent dat jonge kinderen tussen de 2,5 en 4 jaar extra ondersteuning op het gebied van taal krijgen op de kinderopvang of peuterspeelgroep.
- Dit jaar zijn we met de voorbereidingen begonnen van de peuterobservatiegroep op SBO de Burcht. Een voorziening waarbij in een kleine, intensieve setting, door observatie en de juiste begeleiding, de ondersteuningsbehoefte van het kind duidelijk wordt en het door hierop af te stemmen, het kind versterkt in zijn ontwikkeling en het duidelijk wordt wat een goede vervolgstap is richting onderwijs. Dit is een aanvulling op het huidige VVE-aanbod.
- Met de Nationaal Programma Onderwijs (NPO) gelden dragen wij bij aan het inhalen van de coronavertragingen van kinderen en jongeren uit Ridderkerk. Er zijn vanuit de scholen verschillende wensen en behoeften uitgesproken, waaronder weerbaarheidstrainingen, agressielessen, creatieve workshops, bewegen in de pauze, muzieklessen en activiteiten op het gebied van taal. Daarom is gekozen de NPO-gelden in te zetten als subsidiepot waar scholen en voorschoolse educatieaanbieders beroep op kunnen doen. Het afgelopen schooljaar zijn er verschillende activiteiten ingezet en heeft het merendeel van de scholen haar wens uitgesproken om deze activiteiten het komende schooljaar opnieuw doorgang te geven.
- We stimuleren actief tijdens gesprekken met kinderopvang en onderwijsbesturen de samenwerking in en ontwikkeling van IKC. De IKC staat ook structureel op de agenda van het Lokaal Educatieve Agenda (LEA) overleg. Dit is een bestuurlijk overleg waar kinderopvang, onderwijs, Centrum voor Jeugd en Gezin en welzijnsorganisatie bij aansluiten.
- Vanuit onderwijs sluiten we actief aan bij SOB Ridderkerk.
- Facet heeft verschillende voorlichtingen gegeven op het basisonderwijs (groep 7 en 8), voortgezet onderwijs en andere plekken waar jongeren zich bevinden (bijvoorbeeld de soos). Daarnaast heeft Facet voorlichting aan ouders gegeven over onderwerpen die jongeren bezig houden. De meest aangevraagde voorlichting van het afgelopen jaar is Sociale Media. Daarnaast zijn er specifieke voorlichtingen op verzoek van scholen gegeven (bijvoorbeeld de gevaren van snus en vapes, peer pressure, alcohol & drugs, maar ook Leefstijl en Gezondheid).

Leerlingenvervoer

- De verordening en beleidsregels Leerlingenvervoer zijn in 2023 vernieuwd. Hierin zijn bepalingen opgenomen over de dichtstbijzijnde toegankelijke school, vergoeding eigen vervoer en reizen met openbaar vervoer.
- Het routevervoer is opnieuw aanbesteed. Per 1 augustus 2023 zijn de nieuwe contracten ingegaan.

Wat heeft het gekost?

Exploitatie	Primitieve begroting 2023	Begroting 2023 na wijziging	Realisatie 2023	Vershil 2023
Lasten				
4.1:Openbaar basisonderwijs	-167.500	-640.800	-605.865	34.935
4.3:Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-1.755.900	-4.383.900	-3.698.566	685.334
Totaal Lasten	-1.923.400	-5.024.700	-4.304.431	720.269
Baten				
4.3:Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	577.200	2.754.100	2.139.338	-614.762
Totaal Baten	577.200	2.754.100	2.139.338	-614.762
Saldo - Lasten en baten	-1.346.200	-2.270.600	-2.165.093	105.507
Onttrekkingen				
0.10:Mutaties reserves	0	50.000	0	-50.000
Totaal Onttrekkingen	0	50.000	0	-50.000
Saldo - Reserves	0	50.000	0	-50.000
Saldo Onderwijs	-1.346.200	-2.220.600	-2.165.093	55.507

Toelichting 4.1 Openbaar basisonderwijs

Omschrijving	Vershil 2023
4.1:Openbaar basisonderwijs	
Lasten	34.935
Totaal 4.1:Openbaar basisonderwijs	34.935

Overige verschillen kleiner dan € 25.000 (voordeel € 34.935)

Toelichting 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken

Omschrijving	Vershil 2023
4.3:Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	
Lasten	685.334
Baten	-614.762
Totaal 4.3:Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	70.572

Lokaal onderwijs (voordeel € 61.365)

Het budget van € 50.000 ten behoeve van de uitvoering van het collegeprogramma CP79 nota Onderwijs wordt doorgeschoven naar 2024.

Leerlingenvervoer (nadeel € 53.136)

Het structureel tekort wordt verklaard door een forse toename in gebruik. Deze stijging was het hoogste in het tweede halfjaar. Vergeleken met dezelfde periode in 2022 waren er in 2023 gemiddeld dertien reizigers meer op een totaal van 204.

Volwasseneneducatie (voordeel € 25.506)

In het najaar van 2023 zijn er extra WEB-gelden vrijgegeven, waardoor een deel van de taallessen aan Oekraïners daarvan betaald is. Er is totaal € 29.350 aan taallessen voor Oekraïners uitgegeven in 2023. Voor 2024 is de verwachting dat de € 25.000 nodig is voor taallessen aan Oekraïners en wordt doorgeschoven.

Overige verschillen kleiner dan € 25.000 (voordeel € 36.837)

Toelichting 0.10 Mutaties reserves

Omschrijving	Vershil 2023
0.10:Mutaties reserves	
Onttrekkingen	-50.000

Omschrijving	Vershil 2023
Totaal 0.10: Mutaties reserves	-50.000

Algemene reserve (nadeel € 50.000)

Het budget voor de nota Onderwijs ingevolge het collegeprogramma 2022-2026 is in 2023 niet uitgegeven, waardoor dekking uit de algemene reserve hiervoor ook niet nodig is.

Indicatoren

Nr.	Omschrijving	Bron	Toelichting/Eenheid	Waarde
8	Vroegtijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	Waarstaatjegemeente.nl	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	2,2%
9	Absoluut verzuim	Waarstaatjegemeente.nl	Per 1.000 leerplichtige leerlingen	1,6 (2022)
10	Relatief verzuim	Waarstaatjegemeente.nl	Per 1.000 leerplichtige leerlingen	27,0 (2022)

PROGRAMMA 6 CULTUUR, SPORT EN GROEN

Sport

Wat hebben we bereikt?

Sport

Inwoners in aanraking gebracht met sport en bewegen als onderdeel van een gezonde leefstijl en ondersteuning geboden aan sportverenigingen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Sport

- Sportverenigingen hebben we onder andere ondersteund in het aanbieden van EHBO-trainingen, het aanstellen van een vertrouwenspersoon en het geven van een voorstelling over een veilig sportklimaat. Er zijn een aantal sportcafés georganiseerd waarin een thema centraal stond en waarin verenigingen met elkaar in gesprek konden gaan om het netwerk en elkaar te versterken. Gedurende het jaar zijn we met bijna alle verenigingen in gesprek gegaan om ondersteuning te bieden en te bezien waar we elkaar kunnen versterken.
- Via de Blauwkai, website en sociale media hebben verenigingen zich kunnen presenteren om meer zichtbaar te zijn en de inwoners te laten zien welke sporten Ridderkerk allemaal rijk is.
- De Brede School heeft de jeugd kennis laten maken met diverse sporten. Hier komen ook de minder bekende sporten aan bod zoals cricket. Ook via de vakantie activiteiten is er veel georganiseerd op het gebied van sport.
- Het beweegaanbod voor Oekraïense leerlingen is opgestart.
- Voor alle scholen hebben we in samenwerking met Facet vanaf groep 3 binnen- en buitensportdagen georganiseerd. Bij de binnensportdagen hebben we een carrousel van sporten aangeboden om de kinderen kennis te laten maken met diverse sporten.
- Het sportaanbod is verbreed. Zo hebben we in samenwerking met Facet in september de eerste Ridderkerk City Run georganiseerd voor kinderen en volwassenen, zijn er verschillende open clubkampioenschappen georganiseerd en is een tweede vereniging gestart met Walking Football.
- Daarnaast is in samenwerking met Facet ingezet op senioren sport, waarbij onder andere gymnastiek, dansen, yoga en tennis worden aangeboden.
- Het zwemlesaanbod is verruimd. Er wordt eerder gestart met het lesgeven op meerdere dagen waardoor de wachtlijst sterk verminderd is. Ook is er de mogelijkheid om in de vakanties turbo- en snelcursussen te volgen waardoor de zwemvaardigheid bevorderd wordt en sneller het diploma behaald kan worden.

Cultuur

Wat hebben we bereikt?

Evenementen

In 2023 hebben wederom veel mooie evenementen in Ridderkerk mogen plaatsvinden. De ondersteuning en facilitering vanuit de gemeente voor organisatoren is verbeterd.

Cultuur

Wij hebben de maatschappelijke effecten van cultuur vergroot. Zo hebben wij de borging van cultuureducatie in het onderwijs gestimuleerd en bijgedragen aan cultureel ondernemerschap.

Cultureel Erfgoed

De Erfgoedcommissie en de Welstandcommissie zijn per 1 november verder gegaan als de nieuwe Commissie Ruimtelijke Kwaliteit zoals voorgeschreven in de Omgevingswet. Het verzamelen van de onderdelen van het erfgoedbeleid is opgestart in 2023.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Evenementen

- Wij hebben de nota Evenementenbeleid opgesteld.
- De positie van de evenementencoördinator is steviger geïmplementeerd en staat dichterbij de organisatoren en meer aan de voorkant van de organisatie.

- Wij hebben het proces van aanvragen voor evenementenvergunningen verbeterd door middel van het mogelijk maken van fysieke afspraken om de organisatoren in dit proces te begeleiden. Wij hebben de wensen in kaart gebracht van de organisatoren en de Veiligheidsregio voor verdere optimalisatie van het proces.
- Wij hebben verschillende bijeenkomsten met organisatoren georganiseerd om ervaringen uit te wisselen en beleid op te stellen.
- Wij hebben meer bekendheid gegeven aan de ondersteuning van buurtactiviteiten door onder andere de wijkdeoteams meer uit te lichten via sociale media, de website en de Blauwkai. Daarnaast hebben wij de ondersteuningsmogelijkheden onder de aandacht gebracht in gesprekken met inwoners en organisatoren.

Cultuur

In 2023 hebben wij cultuur in het onderwijs gestimuleerd. Dit deden wij via de Rijksregeling Cultuureducatie met kwaliteit waarbij het doel is om cultuur in het onderwijs te borgen. Ook hebben wij onze cultuurpartners gestimuleerd met cultureel ondernemerschap door bijvoorbeeld relevante trainingen onder hun aandacht te brengen. Tevens hebben wij de verbinding gemaakt naar de werkvelden Welzijn/Eenzaamheid, Jeugd, Sport, Erfgoed en Economie in samenwerking met diverse organisaties. Voorbeelden hiervan zijn 'Pannenkoeken uit Syrië', 'De Verhalenkast', 'Sint Joris en de Draak' en 'Klassiek op de Waal'. Partners als Facet, de bibliotheek en de Stichting Cultuureducatie hebben inzet gepleegd op cultureel aanbod voor jong en oud.

Cultureel Erfgoed

Voor het nieuwe Erfgoedbeleid is in 2023 onderzoek gedaan naar het Industrieel Erfgoed. Het conceptrapport van de Gebedshuizenvisie is gereed en eind 2023 verstuurd aan de besturen van de gebedshuizen. Er is een offerte voor de Dijkervisie aangevraagd.

Begin 2023 is Loods Y6 aangewezen als gemeentelijk monument. Er zijn vijftien panden met een voorgenomen besluit aangewezen als gemeentelijk monument.

Met de Monumentenwacht zijn nieuwe afspraken gemaakt. Zij bezoeken vanaf 2023 jaarlijks vijftig gemeentelijke monumenten voor het opstellen van een bouwkundig rapport. Tien eigenaren van gemeentelijke monumenten hebben subsidie aangevraagd voor onderhoud aan hun pand.

Voor het realiseren van het Molukse monument zijn er zes bijeenkomsten geweest met de Molukse inwoners in Ridderkerk.

De Oudheidkamer heeft de jaarlijkse subsidie ontvangen en daarnaast een subsidie voor het realiseren van het boek Hogerop vanuit Ridderkerk.

Voor het behoud van cultuurhistorische waarden was Erfgoed betrokken bij:

- Het schetsontwerp voor het nieuwe IKC bij CBS de Regenboog.
- Ontwerp voor schoolplein van de Rehobothschool.
- Bouw nieuwe Houtloods bij Huys ten Donck en restauratie Tiendgebouw.
- Herbestemming en/of nieuwbouwplannen bij Sint Joriskerk, Boezemkerk en Opstandingskerk.
- Visie Centrumring.
- Gebiedsvisie Rivieroevers en recreatieve oever.
- Aankoop van de Museumsschool en opstellen plan van aanpak toekomstscenario's.
- Plan voor restauratie van de erker in de Singelkerk.

Media

Wat hebben we bereikt?

Wij hebben aandacht gegeven aan leesbevordering bij Ridderkerkers. In samenwerking met de bibliotheek hebben wij een hogere kwaliteit van dienstverlening aan onze inwoners gerealiseerd. Er is meer aandacht gegenereerd voor laaggeletterdheid en basisvaardigheden onder externe partners.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Er is aandacht besteed aan het lidmaatschap van de bibliotheek en zijn veel activiteiten georganiseerd rond leesbevordering. Een concreet voorbeeld daarvan is onze samenwerking met Lezen Oké! Ook heeft de bibliotheek het Jeugdboekenfestival georganiseerd. Met de bibliotheek is ingezet op de doorontwikkeling van de dienstverlening. In 2023 is ook het Taalhuis van start gegaan waar in samenwerking met verschillende partners laaggeletterdheid wordt bestreden.

Openbaar groen en (openlucht)recreatie

Wat hebben we bereikt?

Bij herinrichtingen en projecten worden de ambities uit de Groenvisie verwerkt in de uitvoeringsplannen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Groenvisie en Werken vanuit ecologie

De ecoloog adviseert in de planfase van ruimtelijke projecten over de ecologische aspecten. Het totale areaal aan gazon is geïnventariseerd en wordt gefaseerd, waar mogelijk, omgevormd naar kruidenrijk/bloemrijk gras. Tevens is begrazing door een schaapskudde van een deel van het grasareaal aanbesteed.

Groene parels: er is een potentiële locatie onderzocht. Echter in de directe omgeving speelden diverse factoren een rol die van een zodanige aard waren, dat niet gestart is met het participatieproces.

Wat heeft het gekost?

Exploitatie	Primitieve begroting 2023	Begroting 2023 na wijziging	Realisatie 2023	Vershil 2023
Lasten				
5.1: Sportbeleid en activering	-1.102.000	-1.388.600	-1.197.123	191.477
5.3: Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-797.500	-917.600	-829.117	88.483
5.4: Musea	-118.500	-671.200	-720.704	-49.504
5.5: Cultureel erfgoed	-83.500	-40.300	-39.323	977
5.6: Media	-1.256.500	-1.922.800	-1.885.210	37.590
5.7: Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-5.930.800	-6.886.400	-6.656.861	229.539
Totaal Lasten	-9.288.800	-11.826.900	-11.328.338	498.562
Baten				
5.1: Sportbeleid en activering	0	425.000	352.200	-72.800
5.6: Media	0	48.300	48.332	32
5.7: Openbaar groen en (openlucht) recreatie	16.200	16.200	10.322	-5.878
Totaal Baten	16.200	489.500	410.854	-78.646
Saldo - Lasten en baten	-9.272.600	-11.337.400	-10.917.484	419.916
Stortingen				
0.10: Mutaties reserves	-8.700	-817.200	-817.200	0
Totaal Stortingen	-8.700	-817.200	-817.200	0
Onttrekkingen				
0.10: Mutaties reserves	308.700	1.987.600	1.609.055	-378.545
Totaal Onttrekkingen	308.700	1.987.600	1.609.055	-378.545
Saldo - Reserves	300.000	1.170.400	791.855	-378.545
Saldo Cultuur, sport en groen	-8.972.600	-10.167.000	-10.125.629	41.371

Toelichting 5.1 Sportbeleid en activering

Omschrijving	Vershil 2023
5.1: Sportbeleid en activering	
Lasten	191.477
Baten	-72.800
Totaal 5.1: Sportbeleid en activering	118.677

Sport(beleid) en Facet (voordeel € 102.184)

Het positief resultaat ten opzichte van de begroting (onderschrijding) is vooral ontstaan doordat:

- Een deel van de uitgaven aan Facet is betaald uit de specifieke uitkering GALA. Het gaat om de producten: VET gezond (circa € 56.600) en de personele kosten van de sportcoördinator (circa € 12.000).
- Het budget van de nota Sport en Spelen (€ 30.000) en het budget van het Onderzoek voor het wegnemen van drempels voor sporten 5-18 jaar (€ 40.000) zijn in 2023 niet uitgegeven. Deze budgetten (€ 30.000 en € 40.000) zijn nodig in 2024 en moeten doorgeschoven worden naar 2024.
- Er onverwacht uitgaven zijn gemaakt voor de cao-verhogingen en arbeidstoelage aan Facet (circa € 35.000). Conform de overeenkomst tussen Facet en gemeente Ridderkerk is gemeente verplicht de cao-stijgingen te betalen. Deze uitgaven zijn niet begroot in 2023.

Overige verschillen kleiner dan € 25.000 (voordeel € 16.493)

Toelichting 5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

Omschrijving	Vershil 2023
5.3:Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	
Lasten	88.483
Totaal 5.3:Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	88.483

Culturele vorming (voordeel € 31.308)

Wij zijn niet in 2023 gestart, maar in 2024 met de cultuurnota. Voor deze nota was in 2023 al een budget geraamd van € 20.000. Voor het opstellen van de nota schuiven we het budget door naar 2024.

Overige verschillen kleiner dan € 25.000 (voordeel € 57.175)

Toelichting 5.4 Musea

Omschrijving	Vershil 2023
5.4:Musea	
Lasten	-49.504
Totaal 5.4:Musea	-49.504

Monumenten (nadeel € 47.930)

In 2023 zijn er nieuwe afspraken gemaakt met de Monumentenwacht. Alle eigenaren van een gemeentelijk monument krijgen een abonnement op de Monumentenwacht vergoed van de gemeente. Daarnaast bezoekt Monumentenwacht eens in de drie jaar het pand voor een bouwkundig advies. Dit bouwkundig rapport vergoedt de gemeente. De afgelopen jaren zijn er meerdere gemeentelijke monumenten aangewezen. Hierdoor zijn onder andere de kosten voor de Monumentenwacht hoger dan geraamd. In de 1e Tussenrapportage 2024 wordt hier dan ook een correctie voor uitgevoerd.

Overige verschillen kleiner dan € 25.000 (nadeel € 1.574)

Toelichting 5.5 Cultureel erfgoed

Omschrijving	Vershil 2023
5.5:Cultureel erfgoed	
Lasten	977
Totaal 5.5:Cultureel erfgoed	977

Overige verschillen kleiner dan € 25.000 (voordeel € 977)

Toelichting 5.6 Media

Omschrijving	Vershil 2023
5.6:Media	
Lasten	37.590

Omschrijving	Vershil 2023
Baten	32
Totaal 5.6:Media	37.622

Overige verschillen kleiner dan € 25.000 (voordeel € 37.622)

Toelichting 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Omschrijving	Vershil 2023
5.7:Openbaar groen en (openlucht) recreatie	
Lasten	229.539
Baten	-5.878
Totaal 5.7:Openbaar groen en (openlucht) recreatie	223.661

Groenvisie (voordeel € 130.886)

In 2023 zijn diverse vergroeningsprojecten ten laste van de Groenvisie gekomen. In het najaar is vanwege de zeer natte bodemgesteldheid de uitvoering opgeschort en lopen diverse projecten door in 2024. Er zijn geen vergroeningsinitiatieven vanuit de basis-en middelbare scholen ontvangen. Het restantbudget schuift door naar 2024.

Werken vanuit ecologie (voordeel € 93.659)

De gemeenteraad heeft begin 2023 € 685.500 beschikbaar gesteld voor de periode 2023 tot en met 2026. Voor de onderbouwing van de bedragen is een inschatting per jaar gemaakt. Jaarlijks kan er meer of minder besteed worden. In 2023 heeft de inzet om een Groene Parel te realiseren niet geleid tot uitvoering. Tevens zijn er geen initiatieven ingediend. Het restantbudget schuift door naar 2024.

Kinderboerderij (nadeel € 25.276)

De kosten voor de inhuur van medewerkers van Drechtwerk Groen, voor het beheer van de kinderboerderij zijn vanwege gestegen tarieven hoger dan begroot.

Toerekening BAR-bijdrage naar programma's (voordeel € 51.248)

De toerekening van de BAR-bijdrage naar de programma's wordt toegelicht in de Leeswijzer.

Overige verschillen kleiner dan € 25.000 (nadeel € 26.856)

Toelichting 0.10 Mutaties reserves

Omschrijving	Vershil 2023
0.10:Mutaties reserves	
Stortingen	0
Onttrekkingen	-378.545
Totaal 0.10:Mutaties reserves	-378.545

Algemene reserve (nadeel € 154.000)

- Het budget voor inzet dorpsmarketing (onder andere evenementenkalender) ingevolge het collegeprogramma 2022-2026 is in 2023 niet uitgegeven, waardoor dekking uit de algemene reserve hiervoor ook niet nodig is (nadeel € 25.000).
- Het budget voor opstellen uitagenda voor onder andere de uitagenda-website, Blauwkai en gemeenteapp ingevolge het collegeprogramma 2022-2026 is in 2023 niet uitgegeven, waardoor dekking uit de algemene reserve hiervoor ook niet nodig is (nadeel € 39.000).
- Het budget voor de nota Sport en Spelen ingevolge het collegeprogramma 2022-2026 is in 2023 niet uitgegeven, waardoor dekking uit de algemene reserve hiervoor ook niet nodig is (nadeel € 30.000).
- Het budget voor het onderzoek wegnemen van drempels voor deelname aan sport voor kinderen van 5 tot 18 jaar ingevolge het collegeprogramma 2022-2026 is in 2023 niet uitgegeven, waardoor dekking uit de algemene reserve hiervoor ook niet nodig is (nadeel € 40.000).
- Overige (nadeel € 20.000).

Reserve Groenvisie (nadeel € 130.886)

In 2023 zijn diverse vergroeningsprojecten ten laste van de Groenvisie gekomen. In het najaar is

vanwege de zeer natte bodemgesteldheid de uitvoering opgeschort en lopen diverse projecten door in 2024. Hierdoor is de dekking uit de reserve Groenvisie ook lager dan geraamd.

Reserve werken vanuit Ecologie (nadeel € 93.659)

In 2023 heeft de inzet om een Groene Parel te realiseren niet geleid tot uitvoering. Tevens zijn er geen initiatieven ingediend. Het restantbudget schuift door naar 2024. Hierdoor is ook de dekking uit de reserve lager.

Indicatoren

Nr.	Omschrijving	Bron	Toelichting/Eenheid	Waarde
11	Niet-sporters (%)	Waarstaatjegemeente.nl	% inwoners dat niet sport ten opzichte van het totaal aantal inwoners	59,1% (2020)

PROGRAMMA 7 SOCIAAL DOMEIN

Preventie en welzijn

Welzijn

Wat hebben we bereikt?

- Wij hebben ervoor gezorgd dat meer inwoners zich optimaal kunnen ontwikkelen.
- Wij hebben ingezet op informatievoorziening om inwoners beschikbare voorzieningen in de gemeente eenvoudig te kunnen laten vinden.
- Wij hebben eind 2023 een eerste evaluatiemoment gehad met Facet Ridderkerk en huisartsen over de pilot Welzijn op recept. Het product Welzijn op Recept is bedoeld om een beroep op medische hulp in de eerstelijnszorg te verkleinen en de samenwerking tussen nullijn (welzijn en gezondheid) met huisartsen te versterken.
- Wij hebben eerste stappen gezet, samen met de GGD en zorgverzekeraars, op het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). De stip op de horizon is: een gezonde generatie in 2040 met weerbare gezonde mensen die opgroeien, leven, werken en wonen in een gezonde leefomgeving met een sterke sociale basis.
- Wij hebben inwoners gestimuleerd om voor zichzelf en elkaar te zorgen.
- Wij hebben inwoners ondersteund bij het verrichten van vrijwilligerswerk.
- Wij hebben mantelzorgers ondersteund.
- Wij hebben de landelijke aanpak langer zelfstandig thuis wonen gefaciliteerd in Ridderkerk.
- Het Sociaal Beheer Ridderkerk is gecontinueerd.
- Wij hebben ingezet op het borgen van de Coalitie Eén tegen Eenzaamheid en met activiteiten ingezet op het signaleren, het voorkomen én het tegengaan van eenzaamheid.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Facet Ridderkerk en andere maatschappelijke partners zoals stichting Present Ridderkerk en de drie wijkverenigingen hebben uitvoering gegeven aan activiteiten op het gebied van gezondheid, welzijn en bewegen voor alle leeftijdsgroepen. Belangrijke doelstellingen waren hierbij onder andere het bevorderen van vitaliteit en voorkomen van problemen.

Facet Ridderkerk leverde volgens de afgesproken productafspraken producten zoals mantelzorgondersteuning, ondersteuning aan vrijwilligers, de vrijwilligersacademie, ondersteuning ouderen en mensen met afstand tot de arbeidsmarkt, jongerenwerk, servicediensten, formulierenbrigade, preventieve huisbezoeken aan 75-plussers, project Rouwbezoeken, maatjesproject, telefooncirkel, lief en leed straat en de senioren fittest.

Sociaal beheer Ridderkerk

De wijkverenigingen Stichting Wijkactiviteiten Slikkerveer (SWS), WAVO en wijkvereniging Drievliet 't Zand hebben ook in 2023 een belangrijke rol vervuld voor de inwoners van Ridderkerk. Facet Ridderkerk exploiteert wijkvoorzieningscentrum Bolnes en wijkcentrum West. In en vanuit de wijkvoorzieningscentra vonden tal van activiteiten plaats die aansluiten bij de gemeentelijke beleidsdoelstellingen.

Coalitie Eén tegen Eenzaamheid Ridderkerk

In 2023 zijn de coördinatie-uren uitgebreid van 4 naar 16 uur per week. De coördinatorrol is belegd bij Facet Ridderkerk. De Stuurgroep Aanpak Eenzaamheid met de gemeente, Facet Ridderkerk, Wooncompas, stichting Present en stichting CJG Rijnmond geeft sturing aan de aanpak.

In 2023 vonden diverse activiteiten plaats. Vanuit de coalitie Eén tegen Eenzaamheid Ridderkerk is met activiteiten ook meegedaan aan de Week tegen Eenzaamheid. Ook scholen voor voortgezet onderwijs namen hieraan deel. De Wintercampagne behoorde ook tot het programma.

Volksgezondheid

Wat hebben we bereikt?

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de publieke gezondheidszorg zoals vastgelegd in de Wet publieke gezondheid (Wpg). De Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD) regio Rotterdam-Rijnmond en Stichting Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) Rijnmond hebben uitvoering gegeven aan het basistakenpakket. De inzet op preventie en het bieden van lichtere, snelle en gerichte jeugdhulp dichtbij is gecontinueerd.

In 2023 zijn de eerste stappen gezet op het Integraal Zorgakkoord (IZA). Het IZA heeft als doel de zorg voor de toekomst goed, toegankelijk en betaalbaar te houden. Om dit te bereiken zijn afspraken gemaakt tussen het ministerie van VWS en een groot aantal partijen in de zorg. Op 10 oktober 2023 is in dit kader het Actieplan Samenredzaam Ridderkerk 2023 – 2026 vastgesteld.

We hebben ook in 2023 voor bewustwording onder jongeren gezorgd over wat de gevolgen zijn van verslavingen (onder andere alcohol, gamen, drugs). Door de gezondheidscoach op het voortgezet onderwijs en de interventies van Chris en Voorkom krijgen zij handvatten om verslavingen het hoofd te bieden en weten zij de relevante instanties te vinden.

Met de introductie van de zwangerschapsgesprekken hebben we beter zicht gekregen op zwangere vrouwen in Ridderkerk en worden potentiële risico's eerder gesignaleerd. Hierdoor kan tijdig hulp worden ingezet om een gezonde ontwikkeling van het ongeboren kind te bevorderen en het ontstaan van gezondheids- en ontwikkelingsrisico's voor het kind te beperken.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

We hebben invulling gegeven aan de zorg voor de publieke gezondheid zoals deze vastgelegd is in de Wet Publieke Gezondheid (WPG). Wij hebben uitvoering gegeven aan de deze wettelijke taken door het inkopen van het basistakenpakket van de Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD) regio Rotterdam-Rijnmond en de Stichting Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) Rijnmond.

De pilot POH GGZ-jeugd werd uitgevoerd in huisartsenpraktijken en is per januari 2023 uitgebreid met twee huisartsenpraktijken. In het laatste kwartaal van 2023 werd daar een derde huisartsenpraktijk aan toegevoegd.

Wij hebben de inzet op preventie en het bieden van lichtere, snelle en gerichte jeugdhulp dichtbij voortgezet. Dit geldt ook voor het verzorgen van bewustwording onder jongeren over de gevolgen van verslavingen (onder andere alcohol, gamen, drugs). De inzet van de gezondheidscoach op de middelbare school en de interventies van Chris en Voorkom leverden hier een belangrijke bijdrage om verslavingen te voorkomen en/of aan te pakken.

Basishulp en -ondersteuning

Openbaar vervoer

Wat hebben we bereikt?

Sinds 2019 kunnen AOW-gerechtigden in Ridderkerk gratis reizen met het openbaar vervoer. Het aantal AOW-gerechtigden dat hiervan gebruik maakt is in 2023 lager dan verwacht, waardoor het budget nog niet volledig wordt benut.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Vanaf 2019 is het openbaar vervoer voor AOW-gerechtigde inwoners in Ridderkerk gratis. Een groot aantal inwoners heeft hiervan gebruik gemaakt. Toch is het budget niet volledig benut. Dit heeft waarschijnlijk te maken met de invloed van corona, waardoor vanaf 2020 minder gebruik werd gemaakt van het openbaar vervoer.

Samenkracht en burgerparticipatie

Wat hebben we bereikt?

Door preventieve interventie willen we uitgebreide zorg en ondersteuning voorkomen of uitstellen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Via de Buurtcirkel proberen we inwoners weer actief aan de samenleving te laten meedoen.

Toegang en eerstelijnsvoorzieningen

Wat hebben we bereikt?

De wijkteams vormen een stevige basis in de ondersteuning aan inwoners. De wijkteammedewerkers van de Toegang, preventie & ondersteuning en Zorg & veilig bieden gezamenlijk basishulp. Deze medewerkers voeren casusregie, leiden toe naar specialistische jeugdhulp en/of dragen zorg voor een integrale aanpak van de problematiek. De wijkteams zijn als verwijzer en eerstelijnszorg de verbinding tussen de vrij toegankelijke voorzieningen en tweedelijnszorg.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- In het afgelopen jaar heeft de evaluatie van de schoolcontactpersonen plaatsgevonden, deze was positief. De inzet van schoolcontactpersonen binnen het basisonderwijs is voor 2024 geborgd.
- In 2023 is de samenwerking met de lokale huisartsen voortgezet. Met betrekking tot jeugdigen is de samenwerking versterkt door uitbreiding van de inzet van praktijkondersteuners binnen een aantal huisartspraktijken.
- In 2023 is de formatie van de lokale toegang van het wijkteam uitgebreid. Vanwege ziekte bij een aantal vaste medewerkers was de formatie in theorie wel op orde, maar in praktijk niet. Met incidentele inhuur hebben we kunnen voorkomen dat er een langere wachtlijst is ontstaan.
- We hebben ingezet op voldoende formatie bij de backoffice zodat de wachtlijsten bij de administratieve afhandeling van jeugdhulpaanvragen zijn weggewerkt.
- De wijkteammedewerkers werkten naast huisartsen en het onderwijs ook nauw samen met jeugdartsen, jeugdverpleegkundigen en ouderen- en jongerenwerkers.

Inkomensregelingen

Wat hebben we bereikt?

Ook in 2023 hebben we inwoners met een laag inkomen ondersteund via verschillende inkomensregelingen zoals Meedoen, bijzondere bijstand, Individuele Inkomenstoeslag en een collectieve zorgverzekering. In dit jaar hebben we extra aandacht gegeven aan ondersteuning bij hoge energiekosten. Daarnaast ondersteunen we verschillende initiatieven waar onze inwoners met een laag inkomen terecht kunnen zoals de Voedselbank Ridderkerk, de Social Store en de Kledingbank.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- We hebben een energietoeslag verstrekt aan minima met een inkomen tot 120% van de bijstandsnorm. Als een inwoner een te hoog inkomen had voor energietoeslag is er individueel gekeken naar een tegemoetkoming via de bijzondere bijstand (bij een inkomen tot 150% van de bijstandsnorm).
- De jaarlijkse overstapronde voor het nieuwe zorgverzekeringsjaar is gecommuniceerd via de Blauwkai en sociale media. Er is een webinar gegeven aan hulpverleners en vrijwilligers die inwoners adviseren over de collectieve zorgverzekering.
- De website van Ridderkerkpas.nl heeft een nieuwe lay-out gekregen en het lokale aanbod is beter vindbaar voor minima en mantelzorgers. Er zijn in 2023 nieuwe winkels en partijen binnen Ridderkerk aangesloten.
- Er is een actieplan opgesteld specifiek voor kwetsbare kinderen en kinderen die te maken krijgen met een 'scheiding'.

Arbeids- en begeleide participatie

Wat hebben we bereikt?

- Wij hebben eerste stappen gezet om in het proces van een uitkeringsaanvraag meteen de koppeling met werkschakeling te maken.
- Wij hebben meer mogelijkheden gecreëerd voor de doelgroep arbeidsbeperkten door onder andere het opzetten van het leerwerkbedrijf Jong Vermogen.
- Meer passende instrumenten gericht op arbeidsparticipatie voor inwoners met een lange afstand tot de arbeidsmarkt. Hiervoor zijn samenwerkingen aangegaan met aanbieders die ervaring hebben met deze doelgroep en beschikken over een werkgeversnetwerk om zo arbeidsparticipatie te realiseren.
- Een betere integrale samenwerkingen tussen de verschillende teams binnen participatie.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Wij hebben klantmanagers aan de poort ingezet die inwoners direct na de uitkeringsaanvraag spraken en een plan van aanpak, gericht op werk, maakten. De inwoner met arbeidsmogelijkheden werd gekoppeld aan een WSP-accountmanager (Werkgeversservicepunt) die samen met de inwoner keek naar passende vacatures.

- Wij hebben, samen met de buurgemeenten, het leerwerk bedrijf Jong Vermogen opgezet waar inwoners met een arbeidsbeperking kunnen gaan werken of zich ontwikkelen. Het betreft inwoners met een doelgroepindicatie garantiebaan of beschutwerk. Voor team arbeidsbeperkten hebben wij alle deskundigheid in huis om arbeidsbeperkten goed te kunnen bemiddelen. Wij hebben verschillende segmenten (werk, re-integratie, sociale activering, arbeidsbeperkten en statushouders) waardoor wij de inwoners beter gericht kunnen bedienen.
- Wij zijn de samenwerking aangegaan met partijen zoals Jelloo, CurrentWerkt en TOM Zorggroep. Deze aanbieders richten zich op inwoners met multiproblematiek, deze doelgroep kan niet makkelijk deelnemen aan de reguliere arbeidsmarkt.
- Wij hebben regelmatig overleggen op verschillende niveaus om de samenwerking te versterken, kennis te delen en instrumenten te harmoniseren en uitstroom te bevorderen, hiermee zijn we in de regio Rijnmond één van de koplopers op dit gebied.

Maatwerkvoorzieningen (Wmo)

Wat hebben we bereikt?

Met het verstrekken van maatwerkvoorzieningen aan onze inwoners hebben wij bijgedragen aan individuele zelfredzaamheid. Zo kunnen onze inwoners met een beperking zo lang mogelijk thuis wonen en participeren in de samenleving. Hierdoor werken we preventief en beogen we eveneens de behoefte aan intramurale voorzieningen te verkleinen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

In 2023 is de aanbesteding Hulpmiddelen geïmplementeerd. Per 1 maart 2023 zijn de nieuwe contracten ingegaan. Daarnaast hebben we de overeenkomsten met onze aanbieders voor Begeleiding, Huishoudelijke Hulp en onze trapliftleveranciers verlengd met twee jaar. Hiermee is de levering van kwalitatieve maatwerkvoorzieningen gecontinueerd.

Maat- en specialistisch werk

Maatwerkdienstverlening 18+

Wat hebben we bereikt?

Wmo

- We hebben de ondersteuning van niet-zelfredzame inwoners gecontinueerd.
- We hebben het vraagafhankelijk vervoer (Wmo collectief vervoer) opnieuw ingekocht.

Schuldhelpverlening

- Door verschillende vormen van dienstverlening zoals de website van Geldfit, een schuldhelpmaatje en trajecten voor specifieke doelgroepen als jongeren en ondernemers sluiten we onze dienstverlening aan op de inwoners in Ridderkerk en hun verschillende behoeften.
- Jongeren die deelnemen aan de pilot 'Opkopen schulden' werken aan een perspectiefplan passend bij hun persoonlijke situatie. Hierbij wordt aandacht besteed aan problematiek op verschillende leefgebieden en op stappen die zij kunnen zetten richting een duurzaam schuldenvrije toekomst.
- We zijn aangesloten op het Landelijk Convenant Vroegsignalering dat als doel heeft om een (meer) problematische schuldensituatie te voorkomen. De inwoners met betalingsachterstanden bij verhuurders, woningcorporaties en nutsbedrijven komen in beeld. Op basis van een aantal criteria wordt gekeken, in samenwerking met het wijkteam, naar een passend hulpaanbod voor de inwoners die dat willen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Wmo

- De overeenkomsten voor Begeleiding, Dagbesteding, Kortdurend Verblijf en Hulp bij het huishouden zijn met de duur van twee jaar verlengd.
- We hebben via een Open House inkoopprocedure voor het vraagafhankelijk vervoer (Wmo collectief vervoer) het eigen kracht model in werking gesteld, waardoor de inwoner nu uit meerdere vervoerders kan kiezen. Hierdoor stuurt de inwoner zelf op kwaliteit. Daarnaast betalen we niet meer voor de beschikbaarheid van het vervoer, maar maken wij in het nieuwe model gebruik van de vervoerscapaciteit die al bij lokale vervoerders beschikbaar is.

- De aanbesteding voor de nieuwe contracten Beschermd Woonvoorzieningen is uitgesteld. De nieuwe contracten zullen in 2025 ingaan. De huidige contracten zijn met een jaar verlengd.

Schuldhelpverlening

- We maken gebruik van de Nederlandse Schuldhelproute (NSR). Door middel van een korte vragenlijst worden inwoners gewezen op lokale aanbieders waar zij terecht kunnen met hun hulpvragen. Inwoners kunnen tevens via Geldfit een 'potjescheck' doen om te zien op welke regelingen zij recht hebben. Specifiek voor jongeren zetten we ons met Moneyways in voor financiële educatie op scholen. We werken samen met vrijwillige Schuldhelpmaatjes, die inwoners preventief kunnen helpen met advies en met het op orde brengen van de financiële administratie. We wijzen inwoners op voorliggende voorzieningen om schulden te voorkomen.
- De preventiemedewerker bij schuldhelpverlening werkte vanaf oktober 2023 intensiever samen met het wijkteam, bijvoorbeeld door samen op huisbezoek te gaan bij het signaleren van betalingsachterstanden. De preventiemedewerker doet een eerste inventarisatie van de schuldsituatie en doet een hulpaanbod. De wijkteammedewerker kijkt naar verschillende leefgebieden en biedt ondersteuning waar nodig. De wijkteammedewerker heeft vaak een meer informeel buurtcontact, wat kan bijdragen aan het bereiken van inwoners met een passend hulpaanbod.
- We zijn in 2023 van start gegaan met onze nieuwe aanbieder voor schuldhelpverlening: de Kredietbank Nederland. De dossiers bij Plangroep zijn aflopend. De afloperiode van een minnelijke schuldregeling (Msnp) is vanaf 1 juli 2023 verkort van 36 naar 18 maanden. Hierdoor hebben inwoners sneller perspectief op een duurzame schuldenvrije toekomst.
- De pilot opkopen schulden jongeren is in 2023 gestart en hiervoor zijn beleidsregels opgesteld. Er zijn 15 jongeren aangemeld voor dit project.
- Voor ondernemers met schulden blijven we de dienstverlening voortzetten. Schuldhelpverlening aan ondernemers wordt ingekocht bij het Regionaal Bureau Zelfstandigen Rotterdam.

Maatwerkdienstverlening 18-

Wat hebben we bereikt?

Met ingang van 2023 zijn de aanbestede zorgaanbieders van start gegaan met het uitvoeren van de lokale inkoop jeugdhulp. In samenwerking met de zorgaanbieders zorgen we voor een dekkend aanbod van jeugdhulp in Ridderkerk. Naast de zorgaanbieders zijn de huisartsen, scholen, jeugdverpleegkundigen en artsen belangrijke partners. Gezamenlijk hebben we ingezet op vroegtijdig signaleren en ondersteunen om zwaardere problematiek te voorkomen (preventieve aanpak). Een voorbeeld van een preventieve aanpak is een samenwerking in een vroeg stadium tussen de jeugdhulpaanbieders, het onderwijs en het wijkteam.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- We zijn gestart met het nieuwe lokale jeugdhulpaanbod wat gezinsgericht is en aandacht heeft voor alle leefgebieden, inclusief opvoedondersteuning.
- In een aantal huisartsenpraktijken is de samenwerking met het wijkteam voortgezet door de inzet van de praktijkondersteuner huisarts jeugd-GGZ (POH jeugd-GGZ). Daarnaast heeft er een uitbreiding van inzet praktijkondersteuners plaatsgevonden.
- Jeugdhulpaanbieders, het onderwijs en het wijkteam werken in een vroeg stadium nauwer met elkaar samen.
- Wanneer een doorbraak nodig is binnen multidisciplinaire casuïstiek van het wijkteam om zwaardere problematiek te voorkomen, hebben we de doorbraakmethode gehanteerd. De doorbraakmethode wordt gehanteerd binnen het gehele sociaal domein.
- We hebben een nieuwe aanbesteding gedaan voor het routevervoer. De uitvoering hiervan is ingegaan op 1 augustus 2023.
- In 2023 hebben we het contractmanagement versterkt. We hebben ingezet op partnership met de zorgaanbieders vanuit de lokale inkoop jeugdhulp door middel van contractgesprekken, ontwikkeltafels en een zorgmarkt.

Geëscaleerde zorg 18+

Wat hebben we bereikt?

- We hebben de ondersteuning van niet-zelfredzame inwoners gecontinueerd.

- We hebben een overeenstemming bereikt met een nieuwe zorgaanbieder voor de Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGZ) trajecten.
- De pilot 'Buut Vrij' is voortgezet.
- De samenwerking met het regionale meldpunt voor slachtoffer mensenhandel is voortgezet.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- De overeenkomsten voor Begeleiding, Dagbesteding, Kortdurend Verblijf en Hulp bij het huishouden zijn met de duur van twee jaar verlengd.
- We hebben gesprekken gevoerd met de Parnassiagroep, om hen te contracteren voor de OGGZ-trajecten. Gezien de crisisdienst onderdeel is van de Parnassiagroep, kunnen we hierdoor beter inspelen op crisissituaties, risico's beperken en sneller herstelgericht werken.
- We hebben opnieuw een subsidie toegekend voor de pilot 'Buut Vrij' en het meldpunt slachtoffers mensenhandel.

Geëscaleerde zorg 18-

Wat hebben we bereikt?

We hebben ervoor gezorgd dat jeugdigen zo snel mogelijk gepaste ondersteuning en/of passende jeugdhulp kunnen krijgen.

Daarnaast werken we nog meer toe naar nabije en passende jeugdhulp met behulp van de nieuwe aanbesteding lokale jeugdhulp waarvan de uitvoering op 1 januari 2023 is gestart. Regionaal wordt er ook gewerkt aan het wegwerken van de regionale wachtlijsten (specialistische aanbieder). Er is een aandachtfunctionaris werkzaam bij de GRJR die toeziet op de omvang van de wachtlijst. De GRJR houdt ook toezicht op de spreiding van de wachttijden.

In het samenwerkingsverband van de GRJR is er veel aandacht voor de Hervormingsagenda Jeugd besteed in 2023. De Hervormingsagenda bestaat uit een groot pakket aan maatregelen, welke in de komende periode uitgewerkt moeten worden in een implementatieplan. Gelijktijdig is er een 2023 eerste aanzet gemaakt voor een Regionale BestuursOpdracht Kostenbeheersing (jeugdhulp) (RBOK). Deze opdracht moet leiden tot kostenbeheersing binnen de (specialistische) jeugdhulp. Op basis van deze bestuursopdracht moeten diverse maatregelen en randvoorwaarden om de kosten te beheersen worden uitgewerkt in 2024.

Via de wijkteams zetten we in op een preventieve aanpak vanuit de wijkteammedewerkers Preventie & Ondersteuning. De Zorg & Veilig medewerkers voeren de intensieve vrijwillige hulpverlening uit. Dit vervangt de dranghulpverlening die voorheen werd uitgevoerd door de Jeugdbescherming Rotterdam Rijnmond (JBRR).

Door het lokaal inbedden van intensieve vrijwillige hulpverlening (IVH) hebben we een betere integrale samenwerking tussen het sociaal domein en het veiligheidsdomein bevordert. Daarmee voorkomen we verslechtering van problematiek binnen het systeem(gezin).

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Er wordt op regionaal niveau gekeken hoe de samenwerking in de jeugdbeschermingsketen versterkt kan worden in lijn met het toekomstscenario kind- en gezinsbescherming. Een onderzoeksbureau heeft een impactanalyse van het toekomstscenario uitgewerkt in het derde kwartaal van 2023. De resultaten van deze analyse worden begin 2024 verwacht.
- Onze rechtstreekse deelname aan de lokale proeftuin Toekomstscenario kind en gezinsbescherming is medio 2023 afgerond. De Gemeente Ridderkerk doet nog steeds mee aan de proeftuin Toekomstscenario maar levert momenteel geen capaciteit. De bevindingen van andere gemeenten op het vlak van ketensamenwerking worden in de loop van 2024 regionaal gedeeld.
- Naast het monitoren van de gemiddelde wachttijd en de omvang van de wachtlijst, houdt de GRJR ook toezicht op de spreiding van de wachttijden. Met andere woorden, ze analyseren hoelang de meeste jeugdigen moeten wachten voordat ze zorg ontvangen. De regionale gemiddelde wachttijden zijn verminderd van 29 weken naar de norm van 14 weken.

Wat heeft het gekost?

Exploitatie	Primitieve begroting 2023	Begroting 2023 na wijziging	Realisatie 2023	Verschil 2023
Lasten				
7.1-Basishulp en -ondersteuning				

2.5:Openbaar vervoer	-472.300	-471.600	-246.779	224.821
6.1:Samenkracht en burgerparticipatie	-1.015.211	-4.955.000	-2.941.308	2.013.692
6.2:Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	-4.383.700	-4.195.900	-5.203.177	-1.007.277
6.3:Inkomensregelingen	-16.618.300	-21.348.200	-23.578.575	-2.230.375
6.4:WSW en Beschut werk	-268.100	-432.200	-381.837	50.363
6.5:Arbeidsparticipatie	-3.420.700	-1.890.900	-1.952.671	-61.771
6.6:Maatwerkvoorzieningen (Wmo)	-3.462.900	-3.729.700	-3.581.051	148.649
Totaal 7.1-Basishulp en -ondersteuning	-29.641.211	-37.023.500	-37.885.398	-861.898
7.2-Preventie en welzijn				
4.3:Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-463.400	-471.400	-470.215	1.185
6.1:Samenkracht en burgerparticipatie	-4.250.442	-4.395.600	-3.495.071	900.529
7.1:Volksgezondheid	-1.386.300	-1.985.800	-1.947.325	38.475
Totaal 7.2-Preventie en welzijn	-6.100.142	-6.852.800	-5.912.611	940.189
7.3-Maatwerk/ specialistisch				
6.71:Maatwerkdienstverlening 18+	-9.352.700	-9.687.700	-9.352.840	334.860
6.72:Maatwerkdienstverlening 18-	-10.867.400	-12.118.000	-12.897.216	-779.216
6.81:Geëscaleerde zorg 18+	-100.600	-82.900	-61.411	21.489
6.82:Geëscaleerde zorg 18-	-2.087.300	-1.799.100	-2.009.710	-210.610
Totaal 7.3-Maatwerk/ specialistisch	-22.408.000	-23.687.700	-24.321.177	-633.477
Totaal Lasten	-58.149.353	-67.564.000	-68.119.186	-555.186
Baten				
7.1-Basishulp en -ondersteuning				
6.1:Samenkracht en burgerparticipatie	0	4.175.600	4.150.414	-25.186
6.2:Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	0	0	1.310.407	1.310.407
6.3:Inkomensregelingen	13.989.600	15.015.500	14.901.093	-114.407
6.5:Arbeidsparticipatie	0	0	64.077	64.077
6.6:Maatwerkvoorzieningen (Wmo)	536.900	536.900	509.051	-27.849
Totaal 7.1-Basishulp en -ondersteuning	14.526.500	19.728.000	20.935.042	1.207.042
7.2-Preventie en welzijn				
6.1:Samenkracht en burgerparticipatie	0	0	1.800	1.800
7.1:Volksgezondheid	0	616.500	578.411	-38.089
Totaal 7.2-Preventie en welzijn	0	616500	580211	-36289
7.3-Maatwerk/ specialistisch				
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	30.300	30.300	0	-30.300
6.72:Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	127.778	127.728
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	36.000	36.000	36.000	0
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	0	0	34.541	34.541
Totaal 7.3-Maatwerk/ specialistisch	66.300	66.300	198.319	131.969
Totaal Baten	14.592.800	20.410.800	21.713.572	1.302.722
Saldo - Lasten en baten	-43.556.553	-47.153.200	-46.405.614	747.536
Onttrekkingen				
7.3-Maatwerk/ specialistisch				
0.10:Mutaties reserves	371.000	1.078.000	452.112	-625.888
Totaal 7.3-Maatwerk/ specialistisch	371.000	1.078.000	452.112	-625.888
Totaal Onttrekkingen	371.000	1.078.000	452.112	-625.888
Saldo - Reserves	371.000	1.078.000	452.112	-625.888
Saldo Sociaal domein	-43.185.553	-46.075.200	-45.953.502	121.648

Toelichting 2.5 Openbaar vervoer

Omschrijving	Vershil 2023
2.5:Openbaar vervoer	
Lasten	224.821

Omschrijving	Vershil 2023
Totaal 2.5:Openbaar vervoer	224.821

Openbaar vervoer voor pensioengerechtigden (voordeel € 224.218)

Het voordeel ontstaat doordat er minder pensioengerechtigden gebruik maken van vrij reizen met het openbaar vervoer en dat degene die gebruik maken van het openbaar vervoer dan minder ver reizen met het openbaar vervoer.

Overige verschillen kleiner dan € 25.000 (voordeel € 603)

Toelichting 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Omschrijving	Vershil 2023
4.3:Onderwijsbeleid en leerlingzaken	
Lasten	1.185
Totaal 4.3:Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.185

Overige verschillen kleiner dan € 25.000 (voordeel € 1.185)

Toelichting 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie

Omschrijving	Vershil 2023
6.1:Samenkracht en burgerparticipatie	
Lasten	2.914.221
Baten	-23.386
Totaal 6.1:Samenkracht en burgerparticipatie	2.890.835

Vluchtelingen (nadeel € 29.259)

Het verleende subsidiebedrag voor Vluchtelingenwerk is hoger uitgevallen dan begroot door de hoge huisvestingstaakstelling in 2023.

Opvang Oekraïners (voordeel € 2.020.688)

We hebben meer ontvangen vanuit de Rijksregeling voor de opvang van ontheemden uit Oekraïne, dan dat we hebben uitgegeven.

Door te belasten kosten VRR Vluchtelingen (nadeel € 25.102)

Dit betreft een correctie voor een factuur betrekking hebbende op 2022.

Mantelzorgwaardering o.a. Pluim (voordeel € 82.236)

Bij nader inzien is het volledige budget in 2023 niet nodig geweest, omdat er minder aanvragen waren dan verwacht.

Ouderenwerk (voordeel € 161.175)

Vanuit de SPUK IZA 2023 is incidenteel de Toch Thuis subsidie voor Aafje betaald (2023), aangezien de IZA middelen niet naar 2024 meegenomen konden worden. Dit bedroeg € 89.000. Normaliter wordt deze subsidie uit het budget Ouderenwerk betaald. De overige € 72.175 is in 2023 niet besteed. De verwachting is dat dit een incidenteel overschot is.

Mantelzorg en vrijwilligersbeleid (voordeel € 203.175)

Het positief resultaat ten opzichte van de begroting (onderschrijving) is grotendeels ontstaan doordat een deel van de uitgaven aan Facet is betaald uit de specifieke uitkering GALA (SPUK). Het gaat om de producten: langer gezond (circa € 19.800), ondersteuning aan individuen en groepen (circa € 102.500), preventieve huisbezoeken 75+ (circa € 11.800), mantelzorgondersteuning (circa € 31.300), regie coalitie één tegen eenzaamheid (circa € 22.300) en welzijn op recept (circa € 17.200).

Wmo algemene voorzieningen (voordeel € 370.800)

In 2023 is er voor € 50.000 subsidie verleend aan Stichting SOL voor het Geheugenpaleis. De overige middelen gaan terug naar de reserve innovatiefonds sociaal domein, aangezien het een structureel budget betreft. Voor 2024 zijn deze middelen nodig, omdat er een innovatiesubsidie van € 150.000 aan Stichting Bram toegekend is. De beschikbare gelden op het budget, bestemd voor innovatiesubsidies, zijn gereserveerd tot en met 2025.

Lokaal Preventief Jeugd (voordeel € 37.738)

Er is minder uitgegeven dan begroot. De uitgaven ten behoeve van de uitvoering voor Kansrijke Start

zijn uit de SPUK GALA middelen gedekt, waardoor het incidentele budget van € 24.000 bij nader inzien niet nodig was.

Overige verschillen kleiner dan € 25.000 (voordeel € 69.384)

Toelichting 6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen

Omschrijving	Vershil 2023
6.2:Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	
Lasten	-1.007.277
Baten	1.310.407
Totaal 6.2:Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	303.130

Inzet in Wijkteams (voordeel € 267.090)

Het positieve resultaat komt door minder inzet van medewerkers Preventie & Ondersteuning, die vanuit de aanbestede zorgaanbieders geleverd worden. We hebben te maken gehad met fors verzuim door ziekte en zwangerschapsverloven van externe medewerkers. Daarnaast is het lastig om vacatures tijdig en passend in te vullen. Dit wordt veroorzaakt door de krapte op de arbeidsmarkt, wat ook een landelijk probleem is. Om deze redenen is het niet gelukt om het volledige budget uit te nutten.

Er zijn DUVO-middelen Toekomstscenario beschikbaar gesteld van € 26.098.

Doordat de middelen eind 2023 beschikbaar zijn gesteld konden deze niet tijdig en doelmatig ingezet worden. Er zijn in het kader van het Toekomstscenario en de nieuwe regiovisie HGKM (huiselijk geweld en kindermishandeling) regionale afspraken gemaakt over het inzetten van ervaringsdeskundigen met deze gelden.

We schuiven het voordelig resultaat door ten gunste van de kostenpost 'Loonkosten cluster Sociaal Domein'.

Toerekening BAR-bijdrage naar programma's (voordeel € 35.696)

De toerekening van de BAR-bijdrage naar de programma's wordt toegelicht in de Leeswijzer.

Overige verschillen kleiner dan € 25.000 (voordeel € 344)

Toelichting 6.3 Inkomensregelingen

Omschrijving	Vershil 2023
6.3:Inkomensregelingen	
Lasten	-2.230.375
Baten	-114.407
Totaal 6.3:Inkomensregelingen	-2.344.782

Wet BUIG uitkeringen (nadeel € 992.003)

Het tekort op het begrote bedrag BUIG is een samenspel van verschillende factoren. De Rijksbijdrage voor de verstrekking van uitkeringen is niet toereikend om het uitkeringsbestand in Ridderkerk te voorzien van een uitkering. Landelijk is het budget voor de verstrekking van uitkeringen ongeveer gelijk gebleven. Dit staat los van de verhoging van het wettelijk minimumloon.

Ook in Ridderkerk is het uitkeringsbestand redelijk gelijk gebleven. Dit is vergelijkbaar met 2022. Gezien de ambitie van een daling van 10% van het uitkeringsbestand is er ingezet op verschillende ontwikkeltrajecten. Dit zijn vaak langdurige trajecten, gezien de lange afstand tot de arbeidsmarkt van de uitkeringsgerechtigden. Het financieel effect van deze inzet is niet in 2023 waarneembaar. Het financieel beeld over 2023 is vergelijkbaar met het resultaat van het voorafgaande jaar (2022).

Verder is het begrote bedrag voor Loonkostensubsidie niet dekkend gebleken voor alle mensen met een arbeidsbeperking die de gemeente Ridderkerk op deze wijze ondersteund heeft.

Besluit Zelfstandigen (nadeel € 66.098)

Het tekort op het begrote bedrag wordt veroorzaakt doordat er minder is teruggevorderd dan verwacht. In de praktijk is het terugvorderingsproces ingewikkeld. Hierbij moet rekening gehouden worden met de individuele situatie van de inwoner.

Minimabeleid (nadeel € 1.410.351)

Het tekort komt door de uitvoering van de eenmalige energietoeslag 2023. De uitgaven 2023 worden achteraf nog belast met uitvoeringskosten 2023 ter hoogte van € 67.821. De Rijksbijdrage voor dit onderdeel is bekend gemaakt in de decembercirculaire 2023 en bedraagt € 2.223.169 (zie Toelichting 0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds in Niet in de programma's opgenomen baten en lasten) en hiermee wordt het tekort gedekt. Het restant is voor de uitvoering eenmalige energietoeslag 2023 die tot en met 30 juni 2024 doorloopt.

Kwijtscheldingen (nadeel € 40.144)

In 2023 zijn er ten opzichte van 2022 meer kwijtscheldingen toegekend aan belastingplichtigen (zie Kwijtscheldingsbeleid in Paragraaf 1 Lokale heffingen). Dit heeft geleid tot incidentele extra kosten aan kwijtscheldingen.

Schuldhelpverlening (voordeel € 149.969)

- Voor de pilot 'Opkopen schulden jongeren' is een overschot van € 119.832. De opstart van het project en voorbereidingen duurden langer dan verwacht. Het project is van start gegaan in het tweede deel van 2023. Het overschot dat bedoeld is voor de pilot wordt doorgeschoven naar het volgende jaar.
- In het Minimabeleid en Plan Schuldhelpverlening Ridderkerk 2021 – 2024 staat een aantal taken omschreven voor schuldhelpverlening en preventie. Onder preventie staan twee taken benoemd, die niet zijn uitgevoerd in het jaar 2023: het project laaggeletterdheid en de Nibud Geldkrant (ook niet uitgegeven in 2022). Deze projecten zijn niet gestart wegens meerdere personeelwisselingen gedurende het jaar.
- In 2023 zijn niet alle aanvragen schuldhelpverlening afgehandeld. Hierdoor zijn minder trajecten ingezet bij de Kredietbank en vallen de kosten voor schuldhelpverlening lager uit. Vanaf januari 2024 pakken we deze aanvragen op.

Toerekening BAR-bijdrage naar programma's (voordeel € 38.789)

De toerekening van de BAR-bijdrage naar de programma's wordt toegelicht in de Leeswijzer.

Overige verschillen kleiner dan € 25.000 (nadeel € 24.944)

Toelichting 6.4 WSW en Beschut werk

Omschrijving	Vershil 2023
6.4:WSW en Beschut werk	
Lasten	50.363
Totaal 6.4:WSW en Beschut werk	50.363

Sociale werkvoorziening (voordeel € 43.543)

De Wet sociale werkvoorziening (WSW) is een sterfhuisconstructie. Dat betekent dat er steeds minder mensen onder deze regeling vallen. Het begrote bedrag wordt afhankelijk van het aantal indicaties afgebouwd.

Overige verschillen kleiner dan € 25.000 (voordeel € 6.820)

Toelichting 6.5 Arbeidsparticipatie

Omschrijving	Vershil 2023
6.5:Arbeidsparticipatie	
Lasten	-61.771
Baten	64.077
Totaal 6.5:Arbeidsparticipatie	2.306

Re-integratieprojecten (nadeel € 26.202)

Het tekort wordt vooral veroorzaakt door eenmalige kosten voor het onderzoek inkomstenvrijlating in 2023 van € 32.400.

Overige verschillen kleiner dan € 25.000 (voordeel € 28.508)

Toelichting 6.6 Maatwerkvoorzieningen (Wmo)

Omschrijving	Vershil 2023
6.6:Maatwerkvoorzieningen (WMO)	

Omschrijving	Vershil 2023
Lasten	148.649
Baten	-27.849
Totaal 6.6:Maatwerkvoorzieningen (WMO)	120.800

Wmo/collectief vervoer (voordeel € 86.498)

Het aantal ritten is ten opzichte van 2022 licht gestegen. De verwachting is dat het huidige niveau zich voortzet, waardoor het oude niveau van vóór corona niet bereikt wordt. Dit resulteert in een structureel overschot van € 86.498.

Overige verschillen kleiner dan € 25.000 (voordeel € 34.302)

Toelichting 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+

Omschrijving	Vershil 2023
6.72:Maatwerkdienstverlening 18+	
Lasten	334.860
Baten	-30.300
Totaal Maatwerkdienstverlening 18+	304.560

Wmo Huishoudelijke verzorging ZIN (voordeel € 228.814)

In de 2e Tussenrapportage 2023 is € 160.000 bijgeraamd in verband met stijgende cliëntaantallen (€ 80.000) en de tariefwijziging per 1 oktober 2023 (€ 80.000). De stijging van de cliëntaantallen is in het laatste kwartaal van 2023 echter afgevlakt, waardoor ook de tariefimpact lager is uitgevallen. Dit is niet de lange termijn verwachting. Daarnaast zijn door toepassing van het HHM protocol (concreter indiceren van uren) de hoogte van de kosten per indicatie gedaald. Aanbieders kunnen uren waarin geen ondersteuning is geleverd daardoor niet declareren.

Wmo Begeleiding (nadeel € 125.606)

Het aantal beschikkingen voor Wmo Begeleiding is nagenoeg hetzelfde gebleven. Het negatieve resultaat van € 125.606 wordt door de tariefstijgingen per 1 oktober 2023 verklaard. Deze tariefstijging werd te laat bekend om mee te nemen in de 2e Tussenrapportage 2023.

Wmo Dagbesteding (voordeel € 163.878)

Bij het vaststellen van de begroting 2023 is rekening gehouden met een grotere impact van de tariefwijziging per 1 oktober 2023. De indexatie was fors, maar deze is te hoog ingeschat. Verder lag de verzilveringsgraad gemiddeld 20% lager dan in 2022. Ook is er een daling te zien in het aantal beschikkingen van circa 10%, wat verklaard kan worden door een hogere uitstroom naar de Wet langdurige zorg (Wlz).

Wmo Huishoudelijke verzorging PGB (voordeel € 53.414)

Het resultaat wordt verklaard door een lichte daling (circa 3%) van het aantal PGB-beschikkingen in 2023. Dit komt doordat, we ter bescherming van kwetsbare inwoners en ter voorkoming van oneigenlijk gebruik, de toetsing aan de poort voor PGB (Persoonsgebonden Budget) hebben verstevigd (op grond van de Verordening maatschappelijke ondersteuning gemeente Ridderkerk 2022).

Overige verschillen kleiner dan € 25.000 (nadeel € 15.940)

Toelichting 6.72 Maatwerkdienstverlening 18-

Omschrijving	Vershil 2023
6.72:Maatwerkdienstverlening 18-	
Lasten	-779.217
Baten	127.729
Totaal Maatwerkdienstverlening 18-	-651.488

Lokale Jeugdhulp ZIN (nadeel € 26.076)

In 2023 hebben we te maken gehad met een overgangsjaar bij de lokale inkoop van jeugdhulp waardoor het niet mogelijk was om een goede begroting te maken per productcode. Er zijn in 2023 namelijk meerdere productcodes bijgekomen naar aanleiding van de nieuwe aanbesteding in 2022. Daarnaast werden we in 2023 wettelijk verplicht om met meer en andere taakvelden (en productcodes) te werken.

De mutaties per productcode zijn daarom niet representatief en om die reden rapporteren we over het totale zorgverbruik. Dit is het gecombineerde resultaat van Zorg in Natura (ZIN) en het Persoonsgebonden Budget (PGB).

Vanaf 2024 is de begroting op productniveau nauwkeuriger te maken op basis van het zorgverbruik in 2023. De verwachting is daardoor dat de mutaties die we nu zien per productcode na 2024 niet of nauwelijks zullen voorkomen. Eventuele afwijkingen kunnen dan wel per productcode verantwoord worden.

De verklaring voor het genoemde positieve resultaat heeft te maken met de nieuwe inkoop van jeugdhulp vanaf 1 januari 2023. Sinds deze inkoop werkt de gemeente met een 'p x q systematiek' waardoor er 'niet meer dan nodig' wordt gedeclareerd door zorgaanbieders. In voorgaande jaren werd er gewerkt met een 'arrangementen systematiek' waarin de beschikingswaarde en de bijbehorende verzilveringsgraad hoger lagen dan nu. De begroting 2023 was daarop afgesteld.

Specialistische jeugdvoorzieningen in natura (nadeel € 630.463)

De oorspronkelijke begroting van de GRJR (juli 2022) was gebaseerd op aannames over vermindering van de inzet van regionaal ingekochte hulp (meer lokaal inzetten in plaats van regionaal). Uit de ontvangen toewijzingen was deze verschuiving naar lokale zorg vrijwel (nog) niet zichtbaar. De ontwerpbegrotingswijziging (april 2023) was een bijstelling, omdat die vermindering minder dan verwacht optrad in de eerste maanden, terwijl die voor de rest van het jaar nog wel werd verwacht. In de eerste bestuursrapportage GRJR (juli 2023) werd al geconcludeerd dat het resultaat voor 2023 lastig te voorspellen is. De eerste bestuursrapportage gaf wel genoeg aanleiding om de definitieve begrotingswijziging (september 2023) op te hogen, maar was nog wel gebaseerd op inschattingen van gemeenten dat de dalende lijn alsnog in zou zetten. In de realisatiecijfers tot en met juli 2023 was te zien dat met name de inzet van B (opname) en E (ambulant) hoger was dan voorzien. De aannames op basis van de eerste rapportage en de inschattingen per gemeente in de gewijzigde begroting komen in de praktijk (nog) niet uit. In november 2023 was de verwachting dat de aangepaste begroting GRJR met € 35 miljoen overschreden zou worden. Dit is te verklaren doordat in de kern de ambities te rooskleurig doorvertaald zijn in de begroting en dit wordt gaandeweg het jaar steeds meer zichtbaar in de realisatiecijfers.

Overige verschillen kleiner dan € 25.000 (voordeel € 5.051)

Toelichting 6.81 Geëscaleerde zorg 18+

Omschrijving	Vershil 2023
+ Lasten	21.489
Totaal Geëscaleerde zorg 18+	21.489

Overige verschillen kleiner dan € 25.000 (voordeel € 21.489)

Toelichting geëscaleerde zorg 18-

Omschrijving	Vershil 2023
+ Lasten	-210.609
+ Baten	34.541
Totaal Geëscaleerde zorg 18-	-176.068

Specialistische jeugdvoorzieningen in natura (nadeel € 176.523)

Zie voor toelichting Maatwerkdienstverlening 18-.

Overige verschillen kleiner dan € 25.000 (voordeel € 455)

Toelichting 7.1 Volksgezondheid

Omschrijving	Vershil 2023
7.1:Volksgezondheid	
Lasten	38.475
Baten	-38.089
Totaal 7.1:Volksgezondheid	387

Overige verschillen kleiner dan € 25.000 (voordeel € 387)

Toelichting 0.10 Mutaties reserves

Omschrijving	Vershil 2023
0.10: Mutaties reserves	
Onttrekkingen	-625.888
Totaal 0.10: Mutaties reserves	-625.888

Algemene reserve (nadeel € 142.856)

- Het budget voor Sociale (wijk)werkplaats voor mensen die zijn aangewezen op bijvoorbeeld sociale activering en/of beschermt werk, ingevolge het collegeprogramma 2022-2026, is in 2023 niet uitgegeven. Hierdoor is dekking uit de algemene reserve hiervoor ook niet nodig (nadeel € 35.000).
- De uitvoeringskosten van de rijksregeling eenmalige energietoeslag zijn lager dan geraamd. Hierdoor is ook de dekking uit de algemene reserve hiervoor lager (nadeel € 54.426).
- Overige (nadeel € 53.430).

Reserve innovatiefonds sociaal domein (nadeel € 483.032)

- Omdat de uitgaven voor innovatie lager zijn dan geraamd, hoeft er voor dekking hiervan ook minder aan de reserve innovatiefonds sociaal domein te worden onttrokken (nadeel € 363.200).
- Voor dekking van extra inzet ter voorkoming van problematische schulden is minder uit de reserve nodig dan geraamd (nadeel € 119.832).

Indicatoren

Nr.	Omschrijving	Bron	Toelichting/Eenheid	Waarde
12	Werkloze jongeren	Waarstaatjegemeente.nl	% in de leeftijd van 16-22 jaar	1,0% (2021)
13	Kinderen in uitkeringsgezinnen	Waarstaatjegemeente.nl	% kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen	7,0% (2021)
14	Jongeren met een delict voor de rechter	Waarstaatjegemeente.nl	% jongeren van 12-21 jaar	1,0% (2021)
15	Jongeren met jeugdhulp	Waarstaatjegemeente.nl	% jongeren met jeugdhulp ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar	8,6%
16	Jongeren met jeugdbescherming	Waarstaatjegemeente.nl	% jongeren met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar	0,8%
17	Jongeren met jeugdreclassering	Waarstaatjegemeente.nl	% van alle jongeren van 12-23 jaar	0,5%
18	Wmo-cliënten met individuele maatwerkarrangementen	Monitor Sociaal Domein Wmo	Aantal per 10.000 inwoners	820,0 (2022)
19	Banen	Waarstaatjegemeente.nl	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15-64 jaar	772,3 (2022)
20	Netto arbeidsparticipatie	Waarstaatjegemeente.nl	% werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	72,8%
21	Personen met een bijstandsuitkering	Waarstaatjegemeente.nl	Aantal per 10.000 inwoners	317,4
22	Personen met lopende re-integratietraject	Waarstaatjegemeente.nl	Aantal per 10.000 inwoners van 15-64 jaar	172,8

PROGRAMMA 8 GEZONDHEID EN DUURZAAMHEID

Riolering

Wat hebben we bereikt?

Bij herinrichtingen en ruimtelijke initiatieven worden ontwerpen gemaakt waarbij de ambities uit de Groenvisie en de strategie Klimaatadaptatie zoveel als mogelijk worden geïntegreerd. Bij rioolvervangingen zetten we in op het ontvlechten van het afvalwatersysteem, waardoor de afvoer van regenwater naar de rioolwaterzuiveringsinrichting wordt beperkt. Verder zetten we in, waar het kan, op het bergen van regenwater, meer groen in het openbaar gebied en minder versterking.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

We hebben integrale ontwerpen gemaakt voor het gebied rondom de Donckselaan, de Rivierenbuurt in Bolnes en de wijken West en Centrum. In 2023 is de riolering vervangen in de Oudelandseweg en Goudsbloemstraat, De Blaak en Nikkelstraat. De straten zijn robuust ingericht en het regenwaterwater in deze straten wordt direct naar het oppervlaktewater afgevoerd. Door middel van externe sturing van de rioolgemalen wordt de capaciteit van het afvalwatersysteem optimaal benut.

Afval

Wat hebben we bereikt?

Per 1 januari 2023 wordt er niet meer gewerkt met een variabel tarief voor lediging van een minicontainer voor PMD+restafval of klepbeweging van een (ondergrondse) container voor PMD+rest. De (ondergrondse) verzamelcontainers voor papier/karton zijn voor alle inwoners met een afvalpas toegankelijk gemaakt, zodat zij eventuele overschotten van papier/karton gemakkelijk kwijt kunnen. Begin 2023 is de nieuwe app BAR Afvalbeheer online gegaan. Hierin kunnen inwoners gemakkelijk inzien waar en wanneer ze hun afval kunnen aanbieden. Ook heeft de app een afvalscheidingswijzer. Daarnaast is ook het afvalserviceportaal geïntroduceerd, waarin inwoners gemakkelijk hun afvalzaken kunnen regelen. Het afvalaanbiedstation van HVC in Hendrik-Ido-Ambacht heeft de openingstijden verruimd. Een aantal grondstoffen kan nu ook in de avonduren gebracht worden.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Het hele jaar door is er een sociale mediacampagne geweest met tips en wetenswaardigheden. De afvalcoaches van BAR Afvalbeheer hebben op meerdere markten gestaan. Bij hoogbouwwooningen zijn gft(e)-mandjes uitgedeeld. Via de afvalcoaches zijn contacten met woningbouwverenigingen geoptimaliseerd. Elke werkdag wordt er langs de hotspotroute gereden, zodat de hotspots gemonitord blijven en afval snel wordt opgehaald. Hierbij zijn meerdere afdelingen betrokken. Vanuit zowel HVC als vanuit de gemeente Ridderkerk is er een communicatiecampagne geweest om inwoners te informeren over de verruimde openingstijden van het afvalaanbiedstation.

Milieubeheer

Wat hebben we bereikt?

Energietransitie

In 2023 is er weer een stap gezet naar een CO₂-neutrale samenleving in 2050. Hierbij lag de focus op besparing van energie en opwekking van duurzame elektriciteit. Een extra aandachtspunt hierbij is de inzet op het nemen van duurzame maatregelen om de energierekening te verlagen.

Milieubeheer

Op basis van het Uitvoeringsprogramma van de Klimaatvisie Ridderkerk is milieuwinst behaald. Het aantal geluidgehinderden is teruggebracht. Er is een bijdrage geleverd aan verbetering van de luchtkwaliteit. En er is een bijdrage geleverd aan verbetering van de bodemkwaliteit.

Klimaatadaptatie

We hebben samen met partners een Lokaal Hitteplan vastgesteld. Daarnaast zijn we de wijk Oost in geweest en hebben we de wijkvereniging gefaciliteerd in het organiseren van een wijk safari hitte.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Energietransitie

In 2023 is er een aantal acties uitgevoerd die bijdragen aan de energietransitie. Bewoners, VvE's en ondernemers zijn door adviezen en subsidies ondersteund om energie te besparen en/of duurzaam op te wekken. Hierdoor is er ook bijgedragen aan de doelstelling om E-, F-, G-labels te verbeteren voor 2030.

- **SPUK: verlaging energierekening**
In 2023 is verder ingezet op het thema Energiearmoede. Energiecoaches bieden inwoners extra ondersteuning bij het nemen van duurzame maatregelen. Er is uitvoering gegeven aan onder andere een CV-optimalisatie campagne, het aanbieden van een subsidie voor doe-het-zelvers en het benutten van natuurlijke momenten zoals flyers verstrekken via makelaars. Het project waterzijdig inregelen en CV-optimalisatie bij woningcorporaties is opgestart en hebben naar verwachting een effect van 10 tot 20% energiebesparing. Voor VvE's zijn tien adviezen voor CV-optimalisatie afgegeven die door een aantal VvE's al zijn opgepakt. Een energieadviesgesprek van een energiecoach kon door bewoners worden aangevraagd. Naast bekendmaking via sociale media, de gemeentewebsite en de nieuwsbrief zijn energiecoaches ook zelf actief langs de deuren geweest om hulp aan te bieden. Bij een bezoek neemt de energiecoach een Energiebox met besparende maatregelen mee. Bij de subsidie voor doe-het-zelvers komt een energieadviseur op huisbezoek en kijkt per woning waar de meeste isolatiepotentie zit. De inwoner krijgt dan een adviesrapport en een groene bon die bij een bouwmarkt of de WoonWijzerWinkel ingeleverd kan worden voor isolatiemateriaal naar keuze. Deze subsidie wordt ook deels uit de SPUK Lokale Aanpak Isolatie bekostigd. Tijdens een actie in de winter van 2023 zijn warmhouddekens uitgedeeld bij de voedselbank.
- **SPUK: Lokale Aanpak Isolatie**
Dijkwoningen zijn vaak lastig te verduurzamen door hun unieke bouw. Om bewoners van dijkwoningen te ontzorgen, hebben wij een partij geselecteerd die voor dijkwoningen een verduurzamingsadvies kan geven en een inkoopactie organiseert. Dat betekent dat de maatregelen die worden geadviseerd ook gekoppeld worden aan een leverancier waar de materialen collectief worden ingekocht. Vanuit de SPUK Lokale Aanpak Isolatie bekostigen wij ook een actie waarbij een partij, SimpelSubsidie, bewoners ondersteunt bij het aanvragen van de ISDE subsidie. Vanuit de WoonWijzerWinkel wordt hier ook op gewezen.
- **Zakelijk Energieloket**
Via het Zakelijk Energieloket worden ondernemers en maatschappelijke organisaties ondersteund met verduurzaming. Zij organiseren acties en geven advies.
- **VvE-loket**
Om VvE's te helpen met het verduurzamen van hun panden is een VvE-loket opgezet. Hier is het hele jaar door een helpdesk beschikbaar om vragen van VvE's te beantwoorden. Samen met VvE Belang is ingezet op het activeren van VvE's om te gaan verduurzamen. Hiervoor is een informatieavond georganiseerd, gevolgd door een cursus van drie dagdelen. Hier is volop gebruik van gemaakt.
- **Campagnes**
Er zijn verschillende campagnes gevoerd om duurzaam gedrag te stimuleren en mensen te verbinden. Daaronder vallen onder andere de DuurzaamWonen Beurs en de workshop inductie koken.

Milieubeheer

We werkten vanuit de Klimaatvisie aan een gezonde leefomgeving voor onze inwoners. We hebben ons ingezet om verdere reductie van het geluid van de A15, A16 en de Rotterdamseweg te realiseren.

- Verminderen van het aantal geluidgehinderden. In 2023 hebben we:
  - De geluidsanering wegverkeerslawaaï (zogenaamde B-lijst) voor woningen langs de Rijksstraatweg opgestart.
  - Een start gemaakt met het herzien van het Actieplan geluid in een nieuw gecombineerd Programma Geluid & Lucht. Hiervoor hebben we een enquête gehouden onder onze inwoners. De evaluatie over het voorgaande Actieplan Geluid 2019-2023 is uitgevoerd. En er zijn ten behoeve van het Programma drie tijdelijke geluid meetpunten opgehangen.
  - Voorbereidingen getroffen voor de realisatie van het scherm bij Ridderkerk Oosterpark, langs de A15.

- Verbeteren van luchtkwaliteit. In 2023 zijn:
  - We als gemeente aangesloten bij het Schone Lucht Akkoord (SLA).
  - We gestart met het herzien van het Actieplan Luchtkwaliteit in een nieuw gecombineerd Programma Geluid & Lucht. Hiervoor hebben we een enquête gehouden onder onze inwoners. De evaluatie over het voorgaande Actieplan Luchtkwaliteit 2018-2022 is uitgevoerd.
  - De volgende maatregelen uit het Actieplan Luchtkwaliteit 2018-2022 uitgevoerd, onder andere om meer bewustwording te creëren bij inwoners en gedragsverandering te bewerkstelligen:
    - Een zomer- en wintercampagne over houtstook. In de zomer gericht op barbecue en vuurkorven en in de winter op openhaarden.
    - Sensornetwerk van een meetnet met zes sensoren die de luchtkwaliteit in Ridderkerk meten, voortgezet. De resultaten zijn voor een ieder in te zien met de Caeli-app.
    - Verdere uitbreiding van het publiek laadwerk voor elektrische auto's.
    - Aandacht voor gevoelige bestemmingen bij ruimtelijke plannen.
- Verlagen van risico's binnen de gemeente bij de productie, het vervoer, de opslag en het gebruik van gevaarlijke stoffen.
  - De ruimtelijk ontwikkelingen zijn getoetst aan de Visie Externe Veiligheid en de daarin opgenomen uitgangspunten. Een aantal voorbeelden zijn de ontwikkeling van Quooker op Nieuw Reijerwaard (vervoer van gevaarlijke stoffen over de snelweg A15/A16 en door ondergrondse hogedruk aardgasleiding), de ontwikkelingen in het Oosterpark (vanwege ligging van een hogedruk aardgasleiding) en Oudelande/Paradijshoeve (hogedruk aardgasleiding)).
  - Het volgen van de ontwikkelingen rond nieuwe hoogspanningsverbinding van Tennet en de ontwikkelingen rond het project Delta Rhine Corridor (ondergrondse buisleidingen en verbindingen).
  - Bestuurlijke en ambtelijke deelname aan overleg Kijfhoek, waarmee het Ridderkerks (veiligheids)belang behartigd is.
- Beheersen van de gemeentelijke bodemproblematiek.
  - Eind 2023 is de geactualiseerde bodemkwaliteitskaart vastgesteld.
  - Op een aantal ontwikkellocaties is onderzoek uitgevoerd naar de bodemkwaliteit om de ontwikkeling mogelijk te maken en is een bodemsanering voorbereid (Ridderhaven - pumtrackbaan) dan wel uitgevoerd (volkstuincomplex Ringdijk - loodproblematiek). Maar ook bij ontwikkelingen door derden als de locaties Nieuw Reijerwaard, Geerpolder en Rembrandtweg fase 2.
  - Chemours is aansprakelijk gesteld vanwege de uitstoot van PFAS en de gevolgen voor onze gemeenten. In 2024 bekijken we hoe we dit een rechtmatig vervolg kunnen geven.
- Bijdragen aan het behoud van een goede drinkwaterkwaliteit.
  - We spraken jaarlijks met de stakeholders die verantwoordelijk zijn voor onze drinkwaterkwaliteit tijdens het gebiedsgesprek. Dit zijn de provincie Zuid-Holland, Oasen, Omgevingsdiensten DCMR en Haaglanden en Rijkswaterstaat. De gesprekken waren bedoeld voor kennisoverdracht, lobby, uitdragen van raadsstandpunten en uitvoering van maatregelen.
- Voor alle milieu-onderwerpen is brede inzet geleverd om de komende periode de nieuwe instrumenten onder de Omgevingswet (Omgevingsvisie, Programma en Omgevingsplan) te helpen vormgeven. Om dit te kunnen doen is (en wordt) bestaand beleid omgezet naar ambities en doelen voor in de Omgevingsvisie, aanpak via maatregelen en acties, uitvoering en monitoring in het Programma en concrete regels in het Omgevingsplan. Daarnaast is de toetsing op de aanvragen Omgevingsvergunning, Buitenplanse Omgevingsplan Activiteit (BOPA) en wijziging Omgevingsplan voorbereid. Ook zijn de (interne en externe) mandaten en de (milieu)leges voorbereid en grotendeels vastgesteld.

Klimaatadaptatie

Om dit organiseren is het volgende gebeurd:

- Voor het Lokaal Hitteplan is er contact gezocht met maatschappelijke partners om gezamenlijk in gesprek te gaan over verantwoordelijkheden tijdens hete perioden. Hoe kunnen we elkaar als organisaties daarin ondersteunen. De GGD en het Rode Kruis zijn als kennispartners betrokken geweest om inhoudelijk kennis te verspreiden onder de Ridderkerkse organisaties.

- Samen met inwoners van wijk Oost is het initiatief genomen om een wijksafari Hitte te organiseren. Hiervoor is een samenwerking aan gegaan met het Klimaatverbond die ervaring heeft met het organiseren hiervan.

Wat heeft het gekost?

Exploitatie	Primitieve begroting 2023	Begroting 2023 na wijziging	Realisatie 2023	Vershil 2023
Lasten				
1.2:Openbare orde en veiligheid	-195.200	-301.000	-301.469	-469
3.2:Fysieke bedrijfsinfrastructuur	0	0	-19.679	-19.679
7.1:Volksgezondheid	-492.800	-574.900	-489.660	85.240
7.2:Riolering	-4.546.100	-4.933.100	-4.297.558	635.542
7.3:Afval	-7.102.600	-6.595.900	-6.440.483	155.417
7.4:Milieubeheer	-2.664.600	-3.777.300	-3.868.979	-91.679
8.1:Ruimte en leefomgeving	0	0	0	0
Totaal Lasten	-15.001.300	-16.182.200	-15.417.827	764.373
Baten				
7.2:Riolering	5.618.700	5.679.600	4.962.131	-717.469
7.3:Afval	8.209.400	7.577.900	7.511.515	-66.385
7.4:Milieubeheer	5.000	870.800	1.444.472	573.672
8.1:Ruimte en leefomgeving	0	0	1.782	1.782
Totaal Baten	13.833.100	14.128.300	13.919.900	-208.400
Saldo - Lasten en baten	-1.168.200	-2.053.900	-1.497.928	555.972
Onttrekkingen				
0.10:Mutaties reserves	1.242.600	720.600	372.882	-347.718
Totaal Onttrekkingen	1.242.600	720.600	372.882	-347.718
Saldo - Reserves	1.242.600	720.600	372.882	-347.718
Saldo Gezondheid en duurzaamheid	74.400	-1.333.300	-1.125.046	208.254

Toelichting 1.2 Openbare orde en veiligheid

Omschrijving	Vershil 2023
1.2:Openbare orde en veiligheid	
Lasten	-469
Totaal 1.2:Openbare orde en veiligheid	-469

Overige verschillen kleiner dan € 25.000 (nadeel € 469)

Toelichting 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Omschrijving	Vershil 2023
3.2:Fysieke bedrijfsinfrastructuur	
Lasten	-19.679
Totaal 3.2:Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-19.679

Overige verschillen kleiner dan € 25.000 (nadeel € 19.679)

Toelichting 7.1 Volksgezondheid

Omschrijving	Vershil 2023
7.1:Volksgezondheid	

Omschrijving	Vershil 2023
Lasten	85.240
Totaal 7.1:Volksgezondheid	85.240

Volksgezondheid (voordeel € 74.925)

De kosten van de wettelijke taken GGD-RR, de Nota Gezondheidsbeleid Ridderkerk 2021-2025 en het Actieplan Verslavingen vallen onder dit budget. De pilot 'Gezonde voeding op school' (€ 40.000) is doorgeschoven naar 2024. In het eerste kwartaal wordt hiermee gestart.

Overige verschillen kleiner dan € 25.000 (voordeel € 10.315)

Toelichting 7.2 Riolering

Omschrijving	Vershil 2023
7.2:Riolering	
Lasten	635.542
Baten	-717.469
Totaal 7.2:Riolering	-81.927

Riolering planmatig onderhoud (nadeel € 199.811)

De uitgaven op het gebied van rioolvervangingen zijn ruim € 1,1 miljoen lager dan geraamd. Het integreren van de ambities uit de groenvisie, klimaatadaptatie, duurzaamheid, bodemdalingsaspecten en ruimtelijke plannen van derden en de ontvlechting van de BAR-organisatie hebben de voortgang in de ambitieuze rioolplanning vertraagd. Door de lagere uitgaven is een lagere storting in de voorziening vervanging riolering nodig. Het saldo van de totale rioolexploitatie wordt verrekend met de voorziening bekleemde middelen riolering. In 2023 is er een voordelig saldo dat wordt gestort in de voorziening, terwijl in de begroting na wijziging nog een benodigde dekking uit de voorziening werd voorzien. Ten opzichte van de begroting is dit een nadeel van ruim € 1,4 miljoen.

Riolering dagelijks onderhoud (voordeel € 52.493)

Er hebben minder calamiteiten plaatsgevonden dan in voorgaande jaren en waar in de begroting rekening mee is gehouden.

Overige gemalen (voordeel € 169.589)

In de begroting is uitgegaan van hogere tarieven van de energieleverancier. Later bleken die tarieven lager. Door vertraagde facturatie van de energieleverancier was dit niet eerder bekend. Het gevolg is € 115.000 lagere energiekosten. Omdat er vervangingen gepland staan is er minder onderhoud uitgevoerd waardoor de onderhoudslasten € 53.000 lager zijn.

Gemalenbeheersysteem (nadeel € 47.044)

Er is in 2023 een nieuw Scada Systeem geïmplementeerd voor het monitoren van de rioolgemalen (€ 47.000) Om dit systeem goed te laten werken met de installaties en het rioolstelsel en de capaciteiten af te kunnen stemmen op het afvalwaterakkoord (tussen gemeente en waterschap) was het noodzakelijk om diverse extra softwarevoorzieningen aan te brengen.

Beheer eindgemaal P02 (nadeel € 28.332)

De energielasten zijn € 15.000 hoger door meer pompuren vanwege veel regenval. Daarnaast waren er hogere onderhoudskosten (circa € 13.000) door revisie van pompen en de aanschaf van een nieuwe hijsinstallatie, omdat de oude was afgekeurd.

Baten rioolrecht (nadeel € 50.137)

Er zijn in 2023 minder eenheden voor groot waterverbruik niet-woningen in de rioolheffing betrokken dan bij de raming is uitgegaan. Dit heeft geleid tot minder opbrengst van rioolheffing niet-woningen.

Overige verschillen kleiner dan € 25.000 (voordeel € 21.315)

Toelichting 7.3 Afval

Omschrijving	Vershil 2023
7.3:Afval	
Lasten	155.417
Baten	-66.385
Totaal 7.3:Afval	89.032

Baten reinigingsrecht en afvalstoffenheffing (voordeel € 29.917)

Er zijn in 2023 meer verzoeken voor het ophalen van grof afval afgehandeld dan was geraamd. Daarnaast zijn ook meer aansluitingen voor huishoudelijk afval, wat tot een hogere netto-opbrengst heeft geleid. Het voorgaande heeft geleid tot een hogere opbrengst.
Overige verschillen kleiner dan € 25.000 (voordeel € 59.115)

Toelichting 7.4 Milieubeheer

Omschrijving	Vershil 2023
7.4:Milieubeheer	
Lasten	-91.679
Baten	573.672
Totaal 7.4:Milieubeheer	481.993

Milieubeheer (voordeel € 57.846)

Er is een structureel budget van € 26.000 voor exploitatie en beheer van het meetpunt Geluid en Lucht aan de Rijksstraatweg. Hier is op basis van een raadsbesluit een bedrag van € 27.500 aan toegevoegd. Dit betreft nu een dubbeling. Daarnaast is door DCMR slechts € 15.000 van de € 27.000 in rekening gebracht, omdat er minder kosten zijn gemaakt dan eerder geoffreerd.

Er is ook een structureel budget voor Natuur & Milieu Educatie van € 17.000. Hier is dit jaar weinig gebruik van gemaakt. Er is slechts € 1.000 uitgegeven. Met name door beperkte capaciteit op deze functie in 2023.

Bodem (voordeel € 73.327)

Eerder is incidenteel budget bijgeraamd om een declaratie van Wooncompas te kunnen dekken. De declaratie betreft de kosten van de bodemsanering van de locatie Ridderkerk Centrum, fase 1. Deze declaratie is nog niet ingediend. Het resterend budget van 2023 overhevelen naar 2024.

Duurzame energietransitie/Thema's energietransitie (voordeel € 152.632)

In 2023 is niet het gehele bedrag besteed. De focus heeft gelegen op het uitgeven van de uitkeringen (SPUK-gelden) van het Rijk.

Uitvoering Duurzaamheidsmaatregelen (voordeel € 149.770)

De uitgaven zijn gebaseerd op de daadwerkelijke aanvragen van Ridderkerkse maatschappelijke organisaties in 2023.

Overige verschillen kleiner dan € 25.000 (voordeel 48.418)

Toelichting 8.1 Ruimte en leefomgeving

Omschrijving	Vershil 2023
8.1:Ruimte en leefomgeving	
Lasten	0
Baten	1.782
Totaal 8.1:Ruimte en leefomgeving	1.782

Overige verschillen kleiner dan € 25.000 (voordeel € 1.782)

Toelichting 0.10 Mutaties reserves

Omschrijving	Vershil 2023
0.10:Mutaties reserves	
Onttrekkingen	-347.718
Totaal 0.10:Mutaties reserves	-347.718

Algemene reserve (nadeel € 87.000)

- In verband met de Omgevingswet zal de Basis Geluid Emissie (BGE) in 2024 worden vastgelegd. Hiervoor is bij de 2e Tussenrapportage 2023 budget doorgeschoven naar 2024. Ook is dit budget beschikbaar voor andere kosten voor ander werk wat voor de omgevingswet nodig mocht zijn en zo nodig voor het uitvoeren van extra verkeerstellingen. Hierdoor is de benodigde dekking uit de algemene reserve hiervoor lager dan geraamd (nadeel € 47.000).

- Het budget voor de pilot gezonde voeding op school is in 2023 niet uitgegeven, waardoor dekking uit de algemene reserve hiervoor ook niet nodig is (nadeel € 40.000).

Reserve Klimaatgelden (nadeel € 149.770)

De onttrekking aan de algemene reserve is ten behoeve van de subsidie voor maatschappelijke organisaties met hoge energierekening. Deze subsidiemogelijkheid liep tot 31 december 2023. In totaal is er minder aan subsidie uitgekeerd dan geraamd, waardoor ook de dekking uit de reserve klimaatgelden lager is.

Reserve bodemonderzoek Wooncompas (nadeel € 111.000)

Omdat voor bodemsanering locatie Ridderkerk centrum fase 1 geen kosten zijn geboekt, is dekking hiervoor uit de reserve bodemonderzoek Wooncompas niet nodig.

Overige verschillen kleiner dan € 25.000 (voordeel € 52)

Indicatoren

Nr.	Omschrijving	Bron	Toelichting/Eenheid	Waarde
23	Omvang huishoudelijk afval	NV BAR Afvalbeheer	Hoeveelheid restafval per inwoner	131,8 (2022)
24	Hernieuwbare elektriciteit.	Waarstaatjegemeente.nl	In %	9,3% (2021)

PROGRAMMA 9 RUIMTELIJKE ONTWIKKELING, WONEN EN MAATSCHAPPELIJK VASTGOED

Beheer overige gebouwen en gronden

Wat hebben we bereikt?

We hebben voor diverse panden conform de meerjarenonderhoudsplanning onderhoud uitgevoerd. Dit ziet met name toe op gemeentelijke en rijksmonumenten in Ridderkerk. Daarnaast hebben we ingezet op verdere verduurzaming en veiligheid van de gebouwen. Dit ziet onder toe op de veiligheid op daken.

Op diverse plaatsen van het gemeentelijk Vastgoed zijn Kwaaitaal-vloeren toegepast. Deze vloeren, welke werden geproduceerd tussen 1965 en 1983, staan bekend om hun gebreken en gevolgschades. De Kwaaitaal-vloeren die binnen ons vastgoed zijn toegepast worden gemonitord en indien nodig hersteld.

Naast gebouwen onderhouden we ook de aan het vastgoed gerelateerde buitenruimtes.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

We hebben het pand Kerksingel 26 voorzien van een nieuw schilderwerk en de elektrische boiler vervangen. We hebben diverse panden voorzien van nieuwe beglazing waaronder Noordstraat 54A en Brasem 38A.

Het uurwerk van de klok van de toren van de Singelkerk is gerenoveerd. Zo zijn de verlichting en de vier wijzerwerken vervangen.

Wij hebben onderzoek laten uitvoeren naar de staat van de Kwaaitaal-vloer aan de Van Riebeeckstraat 3. Verder is de Gerard Alewijnszstraat 48 voorzien van een nieuwe valbeveiliging op het dak.

Voor de gronden gerelateerd aan de Woningen Molensteeg 34 en 36 hebben wij bodemonderzoek laten uitvoeren.

Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Wat hebben we bereikt?

In samenwerking met de MRDH is een compensatieplan voor bedrijfsterreinen voor Ridderkerk opgesteld en ter vaststelling naar de provincie Zuid-Holland gestuurd.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- In het compensatieplan dat is opgesteld worden aanbevelingen gedaan voor het beter benutten van milieucategorieën op bedrijventerreinen in Ridderkerk.
- Er is een startnotitie vastgesteld voor het opstellen van een PlanMER voor het gebied Centrum-Oost. De uitkomsten van deze PlanMER geeft richting aan de manier waarom functiemening op dit (verouderde) bedrijventerrein kan worden vormgegeven.
- Middels het collectief Duurzaam Donkersloot hebben ondernemers gezamenlijk duurzame investeringen gedaan.

Onderwijshuisvesting

Wat hebben we bereikt?

We hebben ons, binnen de grenzen van de geldende verordening, ingezet voor een zo optimaal mogelijke huisvesting van scholen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- In het voorjaar is het Huisvestingsplan onderwijs en integrale kindcentra 2023-2026 vastgesteld. Hierin zijn de plannen voor nieuwbouw en uitbreiding van scholen voor de komende jaren in beeld gebracht, met daaraan gekoppeld ook de financiële consequenties. In het Huisvestingsplan is ook nieuw beleid opgenomen. Het gaat om beleid voor de huisvesting van integrale kindcentra bij bestaande schoolgebouwen en het toevoegen van extra ruimte voor passend onderwijs en extra begeleiding van leerlingen.
- Er is gewerkt aan de voorbereiding van de uitbreiding van het Gemini College.

- De tijdelijke huisvesting van IKC De Noord en IKC De Wingerd is aanbesteed en voorbereid.
- De nieuwbouw van IKC De Noord is aanbesteed.
- Er is een keuze gemaakt uit drie schetsontwerpen voor vernieuwing van IKC De Regenboog.
- Er is samengewerkt met het schoolbestuur van IKC De Driemaster. Als bouwheer hebben zij zich ingezet op de uitwerking van het project.
- Ruimte voor de schakelklassen voor de Oekraïense kinderen is in gebruik genomen.
- Er is uitvoering gegeven aan het Huisvestingsprogramma Onderwijs 2023.

Accommodaties (inclusief sport)

Wat hebben we bereikt?

Het reguliere en planmatig onderhoud is conform de begroting uitgevoerd.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- De renovatiewerkzaamheden van sporthal Drievliet zijn afgerond. De sporthal is weer volledig in gebruik. De tijdelijke sporthal ten behoeve van opvang gebruikers van sporthal Drievliet is weggehaald.
- Op sportpark Oosterpark hebben we zes smashcourt banen vervangen voor Gravel plus banen. Daarnaast hebben we voor sportpark Oosterpark en Bolnes geluidsonderzoek laten uitvoeren naar de mogelijkheid tot realisering van padelbanen.
- Op sportpark Reyerpark zijn de jeu de boules banen gerenoveerd.
- We hebben ook klein vervangingsonderhoud uitgevoerd zoals het vervangen van de beregeningspompen op sportpark Ridderkerk en Rijsoord.

Begraafplaatsen

Wat hebben we bereikt?

De diverse mogelijkheden tot begraven en locaties voor het plaatsen van urnen zijn beschikbaar.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Inrichten uitbreiding begraafplaats

Het definitieve inrichtingsplan voor de uitbreiding van de begraafplaats Vredenhof is in afronding. Het opgestelde inrichtingsplan wordt begin 2024 voorgelegd aan de diverse geloofsovertuigingen en uitvaartorganisaties.

Beschermde status graven Molukse KNIL- militairen

Voor het mogelijk maken de beschermde status te bieden aan de graven van Molukse KNIL-militairen is de eerste wijziging lijkbezorgingsrechten 2023 vastgesteld. De overeenkomsten om de beschermde status te verlenen zijn voor akkoord voorgelegd aan de nabestaanden van deze graven. Eind 2023 zijn 47 van de 51 overeenkomsten ondertekend ontvangen.

Exploitatie en tarieven

De tarieven voor 2024 zijn op basis van de tarieven 2023 verhoogd met de inflatie-index en de verhoging vastgesteld in de Belastingnota 2020. Het opstellen van een nieuwe exploitatieberekening van de begraafplaatsen is uitgesteld naar 2024.

Ruimte en leefomgeving

Wat hebben we bereikt?

- Er is verdere uitvoering aan het Actualisatie Integraal Accommodatieplan (AIAP) gegeven. Dat zijn de herontwikkeling van Sportpark Oosterpark, nieuwbouw IKC De Noord, nieuwbouw IKC De Wingerd, nieuwbouw IKC De Regenboog en nieuwbouw IKC De Driemaster. Woonzorginitiatieven zijn verder uitgewerkt, waarbij de ruimtelijke procedure is gestart voor 't Ronde Sant (Wooncompas en Aafje) en J.S. Bachstraat 4 (Wooncompas en Pameijer). Een woonzorginitiatief waarvoor de vergunning is verleend, is die van de Prunuslaan (Wooncompas en Siloah). Tot slot zijn er ruimtelijke opgaven uit de Omgevingsvisie Ridderkerk 2035 waar we invulling aan hebben gegeven:
  - Afwegingskader marktinitiatieven wonen, welzijn, zorg.
  - Werken vanuit ecologie.

- Programma Stedelijk Water 2023-2027.
- Ruimtelijk Kwaliteitsplan Centrumring.
- Nota Evenementenbeleid 2023.
- De gemeente kan de nodige dienstverlening bieden richting de inwoners en ondernemers vanaf 1 januari 2024 (inwerkingtreding Omgevingswet). Zo is nieuwe VTH-software (Vergunningverlening, toezicht en handhaving) geïmplementeerd en tegelijkertijd ontkoppeld (vanwege de ontvlechting van de BAR-organisatie). De gemeentelijke website is aangepast op de Omgevingswet en de nieuwe processen zijn gereed voor onder andere omgevingsvergunningen, het verkennen initiatief en de Wkb (wet voor kwaliteitsborging voor het bouwen). Ook is gewerkt aan een casco voor het opstellen van een nieuw omgevingsplan. Ieder ruimtelijke initiatief toetsen we aan ons geldend beleid, waarbij we belangenafwegingen maken. Er is een start gemaakt aan de actualisatie van onze omgevingsvisie, zodat we onze ruimtelijke projecten integraal kunnen blijven afwegen. Geactualiseerd, maar ook nieuw op te stellen beleid, maakt deel uit van de te actualiseren omgevingsvisie. De startnotitie voor de actualisatie van de omgevingsvisie is aangeboden aan de raad.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Het implementatieteam Omgevingswet heeft gewerkt aan de nodige acties voor de invoering van de omgevingswet. Hiermee is zorg gedragen dat de gemeente nodige dienstverlening kan bieden richting de inwoners en ondernemers vanaf 1 januari 2024 (inwerkingtreding Omgevingswet).
- Het bestemmingsplan Woongebied Ridderkerk is vastgesteld.
- De verdichtingskaart komt er in de vorm van een hoogbouwvisie, die deel uit gaat maken van de te actualiseren omgevingsvisie. Dit is verwerkt in een startnotitie, die ter vaststelling aan de raad is aangeboden.
- De Visie Grondposities is ambtelijke geactualiseerd. Door deze actualisatie weten externe partijen welke locaties nog beschikbaar zijn.
- Verschillende lopende marktinitiatieven (wonen en wonen in combinatie met zorg) waarin in 2023 is gewerkt, sluiten aan op ons gemeentelijk beleid. Denk daarbij aan onze woonvisie, maar ook het actieplan Wonen en Zorg. Bestemmingsplannen voor grotere woningbouwprojecten (onder andere Rembrandtweg fase 2, J.S. Bachstraat 4, 't Ronde Sant) liggen ter inzage of zijn vastgesteld (Geerpolder Rijsoord). De vergunningen voor de Blaak (Wooncompas) zijn verleend. Bij de marktinitiatieven is getoetst aan bestaand gemeentelijk beleid, waaronder de Woonvisie, maar ook met het Actieplan Wonen en Zorg.

Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)

Wat hebben we bereikt?

Het Zand

Alle gronden in de grondexploitatie Het Zand zijn uitgegeven, voor de prijzen zoals deze in de Nota Richtlijnen Grondprijzen zijn vastgelegd. Er is voor zowel starters, senioren als doorstromers gebouwd.

Prunuslaan

De grondexploitatie Prunuslaan is in juni 2023 geopend en gelijktijdig is de gronduitgifte-overeenkomst ondertekend. Er worden in totaal 27 sociale appartementen en 36 woonzorgunits gerealiseerd.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Het Zand

Fase 6 is opgeleverd en grotendeels woonrijp gemaakt. De woningen van Fase 7 zijn nog niet opgeleverd. Het woonrijp maken van dit deelgebied zal in 2024 worden uitgevoerd.

Er is gestart met de voorbereiding voor het openbaar gebied van de twee andere bouwblokken.

De grondexploitatie is geactualiseerd en zal worden afgesloten in 2025. Hiermee is de looptijd van deze grondexploitatie met een jaar verlengd.

Prunuslaan

De uitgifte van het gebied Prunuslaan heeft nog niet plaatsgevonden. De bouwende partij heeft een definitief plan ingediend. Het bouwrijp maken schuift daarmee ook op.

Wonen en bouwen

Wat hebben we bereikt?

In maart 2023 is de Realisatieagenda regio Rotterdam getekend waarin Rijk, provincie en gemeenten afspraken maken over de realisatie van meer woningen in de regio Rotterdam.

In december 2023 hebben we nieuwe Prestatieafspraken getekend met Wooncompas en huurdersorganisatie Progressie.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

We hebben nieuwe Prestatieafspraken gemaakt met Wooncompas, huurdersorganisatie Progressie en gemeente Ridderkerk voor de periode 2024 - 2027. In deze afspraken staat wat deze partners gezamenlijk gaan doen op de thema's beschikbaarheid van woningen, betaalbaar wonen, verduurzaming van de woningvoorraad en het bevorderen van het leefklimaat in de wijken.

In het eerste kwartaal hebben we aan de woningbouwcorporaties een subsidie verstrekt voor het treffen van maatregelen om woningen te verduurzamen.

Met Wooncompas werken we samen aan de realisatie van sloop- en nieuwbouwprojecten om de sociale woningvoorraad te vernieuwen.

In samenwerking met Wooncompas en Gapph Vastgoedbeheer hebben we 144 ontheemden uit Oekraïne gehuisvest in tijdelijke woningen.

In het Actieplan Wonen, Welzijn en Zorg hebben we afspraken gemaakt over het realiseren van geclusterde en 0-treden-woningen voor senioren.

Naast het uitvoeringsprogramma van de nieuwe Woonvisie:

- Monitoren we jaarlijks de Prestatieafspraken samen met Wooncompas en huurdersorganisatie Progressie.
- Geven we uitvoering aan het Geactualiseerde Regioakkoord Nieuwe Woningmarktafspraken Regio Rotterdam 2022-2030 en monitoren we de afspraken.

Er zijn in 2023 in totaal 168 woningen opgeleverd.

Wat heeft het gekost?

Exploitatie	Primitieve begroting 2023	Begroting 2023 na wijziging	Realisatie 2023	Vershil 2023
Lasten				
0.3:Beheer overige gebouwen en gronden	-980.300	-784.500	-794.573	-10.073
3.2:Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-465.700	-5.496.600	-2.521.456	2.975.144
4.2:Onderwijshuisvesting	-3.210.300	-3.665.700	-2.995.259	670.441
5.2:Sportaccommodaties	-3.913.900	-5.868.900	-6.455.948	-587.048
7.5:Begraafplaatsen en crematoria	-1.750.900	-2.310.900	-2.298.327	12.573
8.1:Ruimte en leefomgeving	-1.535.400	-1.938.300	-2.098.179	-159.879
8.2:Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	-1.301.900	-1.693.200	-2.058.466	-365.266
8.3:Wonen en bouwen	-1.474.800	-858.400	-813.720	44.680
Totaal Lasten	-14.633.200	-22.616.500	-20.035.926	2.580.574
Baten				
0.3:Beheer overige gebouwen en gronden	177.400	177.400	182.529	5.129
3.2:Fysieke bedrijfsinfrastructuur	0	5.153.600	4.221.501	-932.099
4.2:Onderwijshuisvesting	53.000	0	41.426	41.426
5.2:Sportaccommodaties	1.441.300	2.168.000	2.742.406	574.406
7.5:Begraafplaatsen en crematoria	1.444.300	1.444.300	1.625.830	181.530
8.1:Ruimte en leefomgeving	34.000	-21.000	441.491	462.491
8.2:Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	1.258.500	1.745.100	1.716.300	-28.800
8.3:Wonen en bouwen	78.900	78.900	50.204	-28.696

Exploitatie	Primitieve begroting 2023	Begroting 2023 na wijziging	Realisatie 2023	Vershil 2023
Totaal Baten	4.487.400	10.746.300	11.021.686	275.386
Saldo - Lasten en baten	-10.145.800	-11.870.200	-9.014.240	2.855.960
Stortingen				
0.10: Mutaties reserves	-1.192.400	-1.192.400	-713.600	478.800
Totaal Stortingen	-1.192.400	-1.192.400	-713.600	478.800
Onttrekkingen				
0.10: Mutaties reserves	1.775.300	1.762.000	905.003	-856.997
Totaal Onttrekkingen	1.775.300	1.762.000	905.003	-856.997
Saldo - Reserves	582.900	569.600	191.403	-378.197
Saldo Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en maatschappelijk vastgoed	-9.562.900	-11.300.600	-8.822.837	2.477.763

Toelichting 0.3 Beheer overige gebouwen en gronden

Omschrijving	Vershil 2023
0.3: Beheer overige gebouwen en gronden	
Lasten	-10.073
Baten	5.129
Totaal 0.3: Beheer overige gebouwen en gronden	-4.944

Overige verschillen kleiner dan € 25.000 (nadeel € 4.944)

Toelichting 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Omschrijving	Vershil 2023
3.2: Fysieke bedrijfsinfrastructuur	
Lasten	2.975.144
Baten	-932.099
Totaal 3.2: Fysieke bedrijfsinfrastructuur	2.043.045

Gemeenschappelijke regeling Nieuw Reijerwaard (nadeel € 160.600)

De uitgifte en realisatie van de bedrijfsgebouwen en openbare ruimte lopen niet zoals gepland. De OZB die de Gemeenschappelijke regeling Nieuw Reijerwaard (GRNR) betaald heeft en de overige opbrengsten uit het gebied wijken daardoor ook af. Omdat de GRNR meer grond in bezit heeft dan voorzien moet ook meer worden gecompenseerd.

GREX Cornelisland (voordeel € 2.203.093)

Het voordeel betreft tussentijdse winstneming. De tussentijdse winstneming Cornelisland is het gevolg van de gehanteerde percentage of completion (POC)-methode die de BBV-regelgeving voorschrijft.

Overige verschillen kleiner dan € 25.000 (voordeel € 552)

Toelichting 4.2 Onderwijshuisvesting

Omschrijving	Vershil 2023
4.2: Onderwijshuisvesting	
Lasten	670.441
Baten	41.426
Totaal 4.2: Onderwijshuisvesting	711.867

Huisvestingskosten Openbaar basisonderwijs (voordeel € 784.669)

De planning van de tijdelijke huisvesting van IKC De Noord, de sloop en start van de bouw is doorgeschoven naar 2024. De daarmee samenhangende budgetten moeten daarom doorgeschoven

worden naar 2024. Het betreft een totaalbedrag van € 766.700. Dit bestaat uit de budgetten voor afwaardering boekwaarde van het oude schoolgebouw (€ 114.500), sloopkosten (€ 153.800), huur tijdelijke huisvesting (€ 389.000) en restantbudget uitvoeringskosten (€ 109.400).

Huisvestingskosten Openbaar voortgezet onderwijs (nadeel € 63.592)

Na het gereedkomen van het nieuwe Gemini College is in 2023 voor het eerst een OZB-aanslag opgelegd. Omdat het oude Gemini College nog gebruikt wordt voor andere onderwijsdoelen, moeten we in 2023 voor beide gebouwen de OZB betalen. Hierdoor is nu een overschrijding van ongeveer € 64.000 ontstaan. Budgettaire heeft dit geen gevolgen. We betalen de OZB immers aan onszelf.

Overige verschillen kleiner dan € 25.000 (nadeel € 9.210)

Toelichting 5.2 Sportaccommodaties

Omschrijving	Vershil 2023
5.2:Sportaccommodaties	
Lasten	-587.048
Baten	574.406
Totaal 5.2:Sportaccommodaties	-12.642

Zwembaden (nadeel € 26.092)

In opdracht van de gemeente heeft de accountant onderzoek gedaan naar de administratieve organisatie van de exploitant van het zwembad Sport Service Ridderkerk BV. Hierdoor zijn extra kosten gemaakt van € 26.000.

Sporthal Drievliet (voordeel € 44.192)

Voor de renovatie van sportcentrum Drievliet is een deel van de werkzaamheden die in 2022 gepland stonden in 2023 uitgevoerd. Dit is veroorzaakt doordat diverse voorbereidingswerkzaamheden meer tijd in beslag namen. Doordat de uitgaven in 2023 zijn gedaan in plaats van in 2022 is in 2023 een incidenteel voordeel behaald op de rentelasten van € 34.400. De kosten voor huur en onderhoud van de tijdelijke sporthal waren € 9.800 lager dan begroot. Samen heeft dit geleid tot een voordeel op de exploitatie van € 44.200.

Sportzaal Populierenlaan Gemini (voordeel € 28.345)

De nieuwbouw van de sportzaal bij het Gemini College is ruim binnen de daarvoor beschikbaar gestelde budgetten gerealiseerd. De (juridische en) financiële afwikkeling van dit project zal in 2024 plaatsvinden. In 2023 hebben de uit de lagere investering voortvloeiende lagere kapitaallasten geleid tot een voordeel op de exploitatie van de sportzaal van € 28.300.

Groene sportvelden en terreinen Ridderkerk (nadeel € 58.961)

In 2022 is een kunstgrasvoetbalveld van sv Slikkerveer op het Reijerpark gerenoveerd. Omdat vrijwel het volledige krediet is geïnvesteerd in de toplaag van het veld, waar een renovatie in de onder- en toplaag was gepland, dient deze investering in tien jaar te worden afgeschreven. In de begroting was rekening gehouden met een gedeeltelijke afschrijvingstermijn van twintig jaar. Dit heeft geleid tot hogere afschrijvingslasten van € 18.900. De aanslagen voor OZB en overige belastingen en heffingen waren voor de sportparken in 2023 € 25.000 hoger dan begroot. Deze belastingen vloeien overigens grotendeels ook weer naar de gemeente. Verder zijn er in 2023 enkele onvoorziene onderhoudskosten geweest en is er een akoestisch onderzoek uitgevoerd in verband met de eventuele aanleg van padelbanen in het Oosterpark voor een totaalbedrag van € 15.000. Opgeteld heeft dit geleid tot een nadeel op de exploitatie van ongeveer € 58.900 in 2023.

Overige verschillen kleiner dan € 25.000 (nadeel € 126)

Toelichting 7.5 Begraafplaatsen

Omschrijving	Vershil 2023
7.5:Begraafplaatsen en crematoria	
Lasten	12.573
Baten	181.530
Totaal 7.5:Begraafplaatsen en crematoria	194.103

Begraafplaatsen algemeen (voordeel € 70.461)

In 2023 is een incidenteel budget beschikbaar gesteld voor het opstellen van een beheerplan voor de begraafplaatsen Rusthof en Vredehof. Deze werkzaamheden zullen vanwege personele

ondercapaciteit in 2023 echter pas in 2024 worden uitgevoerd. Dit incidentele budget van € 15.000 voor 2023 wordt doorgeschoven naar 2024. Het positieve saldo op de exploitatie is verder veroorzaakt door een hogere onttrekking aan de voorziening onderhoud graven dan begroot.

Legendijk 112, dienstgebouw Vredenhof (voordeel € 34.364)

In 2023 stond de vervanging van cv-ketels en overige installaties van het dienstgebouw gepland. Deze werkzaamheden zijn doorgeschoven naar 2024 wat geleid heeft tot een voordeel van € 33.700 op het planmatig onderhoud.

Legendijk 114, rouwcentrum Vredenhof (voordeel € 37.340)

De opbrengsten voor gebruik van het rouwcentrum waren in 2023 € 22.300 hoger dan was begroot. Samen met lagere kosten voor onderhoud en schoonmaak van € 15.000 heeft dit geleid tot een voordeel.

Baten begraafplaatsrechten (voordeel € 32.024)

Meer uitvaarten en uitgiftes van een groter aantal onbepaalde tijd graven leveren een hogere opbrengst van grafrechten en afkoopsommen onderhoud graven op.

Overige verschillen kleiner dan € 25.000 (voordeel € 19.914)

Toelichting 8.1 Ruimte en leefomgeving

Omschrijving	Vershil 2023
8.1:Ruimte en leefomgeving	
Lasten	-159.879
Baten	462.491
Totaal 8.1:Ruimte en leefomgeving	302.612

Omgevingsvisie (voordeel € 50.000)

We gaan onze Omgevingsvisie actualiseren. Voorbereidingen zijn getroffen in 2023, maar het echte werk start in 2024. De raad heeft de startnotitie goedgekeurd, waarna we in februari 2024 gaan aanbesteden.

Gebiedsvisie Centrum-Oost (voordeel € 275.000)

Op 12 oktober 2023 heeft de gemeenteraad besloten de startnotitie 'Transformatie Centrum Oost, planMER en gebiedsvisie (onder de Omgevingswet: gebiedsprogramma)' vast te stellen. Via een aanbestedingstraject zal een bureau geselecteerd worden om met deze opdracht aan de slag te gaan. Het budget van € 275.000 wordt daarom doorgeschoven naar 2024.

Marktinitiatief Locatie De Jong Tours, Rijksstraatweg (nadeel € 31.598)

Op basis van de intentie- en anterieure overeenkomst is het maximaal te factureren bedrag inmiddels gefactureerd. Het restant komt ten laste van de exploitatie. Het project is in 2023 afgerond en zal in 2024 afgesloten worden. Het openbaar gebied is overgedragen aan de gemeente. De overschrijding komt doordat het project in de uitvoeringsfase meer overleg, afstemming en toezicht heeft gevraagd dan initieel geraamd.

Marktinitiatief Scheepswerflocatie (voordeel € 34.385)

De gemeente heeft haar faciliterende rol voor bemiddeling om het vertrouwen tussen AM (gebiedsontwikkelaar) en de bewoners vroegtijdig gestaakt, omdat alle inspanningen inclusief de inzet van externe gespreksleider en mediators niet hebben geleid tot enige stap voorwaarts of herstel van vertrouwen.

Toerekening BAR-bijdrage naar programma's (voordeel € 30.945)

De toerekening van de BAR-bijdrage naar de programma's wordt toegelicht in de Leeswijzer.

Overige verschillen kleiner dan € 25.000 (nadeel € 56.120)

Toelichting 8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)

Omschrijving	Vershil 2023
8.2:Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	
Lasten	-365.266
Baten	-28.800
Totaal 8.2:Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	-394.065

GRB: Erfpachtgronden (voordeel € 95.379)

Door vertraging in de uitgifte van de grond zijn de inkomsten uit de canon circa € 43.000 lager dan

geraamd. Daartegenover staan lagere kapitaallasten (circa € 138.600), omdat deze pas gerekend worden per 1 januari 2024.

GREX Het Zand (nadeel € 509.911)

Het nadeel betreft de verliesverwachting. De verliesverwachting voor Het Zand is het gevolg van de gehanteerde percentage of completion (POC)-methode die de BBV-regelgeving voorschrijft.

Overige verschillen kleiner dan € 25.000 (voordeel € 20.467)

Toelichting 8.3 Wonen en bouwen

Omschrijving	Vershil 2023
8.3:Wonen en bouwen	
Lasten	44.680
Baten	-28.696
Totaal 8.3:Wonen en bouwen	15.984

Volkshuisvesting (voordeel € 29.194)

De stelpost van € 20.000 is bestemd voor een onderzoek naar hoe de woningvoorraad in de wijken meer kan aansluiten op de behoefte. Dit is een onderdeel van het collegeprogramma, maar is nog niet uitgevoerd. Dit onderzoek wordt mogelijk meegenomen in de actualisatie van de omgevingsvisie die in 2024 plaats vindt.

Beheer startersleningen (nadeel € 40.164)

In de begroting 2023 was rekening gehouden met een hogere opbrengst van rente van startersleningen vanwege nieuwe verstrekkingen van leningen. Er is echter uitgegaan van een hogere gemiddelde rente dan nu het geval blijkt te zijn. Mede omdat de deelnemers de eerste drie jaar nog geen rente hoeven te betalen. Daarbij komt ook dat het met name van de draagkracht van de deelnemers afhangt hoeveel rente er over de uitgezette geldleningen binnenkomt. Dit is vooraf niet goed in te schatten. Doordat het aantal verstrekte leningen in 2023 sterk gestegen is, evenals het rentepercentage voor hypotheekleningen, wordt voor komende jaren wel een stijging van de renteopbrengsten verwacht.

Overige verschillen kleiner dan € 25.000 (voordeel € 26.954)

Toelichting 0.10 Mutaties reserves

Omschrijving	Vershil 2023
0.10:Mutaties reserves	
Stortingen	478.800
Onttrekkingen	-856.997
Totaal 0.10:Mutaties reserves	-378.197

Algemene reserve (nadeel € 554.330)

- Het budget voor actualiseren Omgevingsvisie Ridderkerk 2035, ingevolge het collegeprogramma 2022-2026, is in 2023 niet uitgegeven, waardoor dekking uit de algemene reserve hiervoor ook niet nodig is (nadeel € 50.000).
- Het budget voor Gebiedsvisie Centrum Oost, ingevolge het collegeprogramma 2022-2026, is in 2023 niet uitgegeven, waardoor dekking uit de algemene reserve hiervoor ook niet nodig is (nadeel € 125.000).
- Het budget voor gevolgen kostprijsdekkende huur in beeld brengen, ingevolge het collegeprogramma 2022-2026, is in 2023 bij de tweede tussenrapportage doorgeschoven naar 2024. Hierdoor is dekking uit de algemene reserve hiervoor ook niet nodig (nadeel € 50.000).
- Voor huur en uitvoeringskosten voor tijdelijke huisvesting van IKC de Noord zijn de uitgaven in 2023 lager dan geraamd. Hierdoor is de dekking uit de algemene reserve hiervoor ook lager (nadeel € 288.400).
- Overige (nadeel € 40.930).

Reserve groot onderhoud sportaccommodaties (nadeel € 44.110)

In 2023 waren de kosten voor planmatig onderhoud aan zwembad De Fakkel iets lager dan begroot. Daarnaast zijn enkele onderhoudswerkzaamheden aan gymzalen doorgeschoven van 2023 naar

2024. Dit heeft geleid tot een lagere dekking uit de reserve groot onderhoud sportaccommodaties in 2023.

Reserve aanpassing integraal accommodatieplan (nadeel € 258.700)

De sloop van de oude accommodatie school De Noord die voor 2023 gepland stond zal in de eerste helft van 2024 plaatsvinden. De boekwaarde van het oude pand zal ook in 2024 worden afgeschreven in plaats van in 2023. Dekking uit de reserve hiervoor in 2023 is dan ook niet nodig.

Bestemmingsreserve Nieuw Reijerwaard (voordeel € 478.800)

Er is geen saldo van de OZB opbrengsten na verrekening met beheerkosten en OZB vergoeding aan de GRNR. Gevolg is dat geen storting in de bestemmingsreserve Nieuw Reijerwaard hoeft te worden gedaan.

Overige verschillen kleiner dan € 25.000 (voordeel € 143)

Indicatoren

Nr.	Omschrijving	Bron	Toelichting/Eenheid	Waarde
25	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishoudens	Waarstaatjegemeente.nl	In euro 's	929
26	Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishoudens	Waarstaatjegemeente.nl	In euro 's	822
27	Gemiddelde WOZ-waarde	Waarstaatjegemeente.nl	In euro 's	331.000
28	Nieuw gebouwde woningen	Waarstaatjegemeente.nl	Aantal per 1.000 woningen	6,2 (2022)

NIET IN DE PROGRAMMA'S OPGENOMEN BATEN EN LASTEN

Wat heeft het gekost?

Exploitatie	Primitieve begroting 2023	Begroting 2023 na wijziging	Realisatie 2023	Vershil 2023
Lasten				
0.4:Overhead	-15.173.000	-16.218.800	-15.753.262	465.538
0.5:Treasury	-247.700	-45.000	-362.229	-317.229
0.61:OZB woningen	-357.800	-419.400	-437.817	-18.417
0.62:OZB niet-woningen	-167.700	-141.600	-138.558	3.042
0.63:Parkeerbelasting	-16.100	0	0	0
0.64:Belastingen overig	-250.200	-825.700	-833.938	-8.238
0.8:Overige baten en lasten	-119.400	-65.600	-302.428	-236.828
0.9:Vennootschapsbelasting (VpB)	-66.000	-347.500	-91.599	255.901
Totaal Lasten	-16.397.900	-18.063.600	-17.919.831	143.769
Baten				
0.4:Overhead	696.600	710.000	164.340	-545.660
0.5:Treasury	614.100	773.600	780.362	6.762
0.61:OZB woningen	6.162.100	6.463.100	6.480.551	17.451
0.62:OZB niet-woningen	6.531.900	6.531.900	6.988.810	456.910
0.63:Parkeerbelasting	407.200	357.200	333.899	-23.302
0.64:Belastingen overig	81.400	81.400	77.676	-3.724
0.7:Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	85.526.050	89.675.050	92.293.492	2.618.442
0.8:Overige baten en lasten	3.800	3.800	244.763	240.963
Totaal Baten	100.023.150	104.596.050	107.363.892	2.767.842
Saldo - Lasten en baten	83.625.250	86.532.450	89.444.061	2.911.611
Onttrekkingen				
0.10:Mutaties reserves	2.324.600	3.528.900	2.040.369	-1.488.531
Totaal Onttrekkingen	2.324.600	3.528.900	2.040.369	-1.488.531
Saldo - Reserves	2.324.600	3.528.900	2.040.369	-1.488.531
Saldo Niet in de programma's opgenomen baten en lasten	85.949.850	90.061.350	91.484.430	1.423.080

Toelichting 0.4 Overhead

Omschrijving	Vershil 2023
0.4:Overhead	
Lasten	465.538
Baten	-545.660
Totaal 0.4:Overhead	-80.121

Juridische zaken (voordeel € 56.596)

Kosten voor juridische bijstand zijn vooraf altijd moeilijk in te schatten. Het begrote bedrag is gebaseerd op voorgaande jaren. In 2023 zijn een aantal zaken waarvoor rechtsbijstand was ingeroepen eerder afgerond dan verwacht.

Overhead vanuit BAR (nadeel € 525.879)

De BAR-bijdrage inclusief overhead wordt toegelicht onder BAR-bijdrage inclusief overhead.

Doorbelasting gemeentehuis (voordeel € 353.243)

De toelichting wordt gegeven onder het hoofdstuk Niet in de programma's opgenomen baten en lasten.

Overige verschillen kleiner dan € 25.000 (voordeel € 35.919)

Toelichting 0.5 Treasury

Omschrijving	Vershil 2023
0.5:Treasury	
Lasten	-317.229
Baten	6.762
Totaal 0.5:Treasury	-310.467

Financiering (voordeel € 64.973)

De ontvangen rente op de schatkistrekening wordt per dag berekend op basis van het saldo en de op dat moment geldende dagrente. Dit maakt het lastig om vooraf een inschatting te maken van de te ontvangen rente. De rente is in 2023 gestegen van 1,89% per 1 januari 2023 naar 3,88% per 31 december 2023.

Toerekening rente vanuit Activa (nadeel € 331.507)

Oorzaak van dit nadeel is het verschil van ruim € 5,3 miljoen tussen begrote en werkelijke boekwaarde per 1 januari 2023. Dit is het gevolg van onderuitputting (het doorschuiven van) veel investeringen bij de 2e Tussenrapportage 2022 en Jaarrekening 2022.

Toerekening rente overig (nadeel € 44.779)

Het nadeel wordt voornamelijk veroorzaakt door een hogere rentetoerekening voor het grondbedrijf. *Overige verschillen kleiner dan € 25.000 (voordeel € 846)*

Toelichting 0.61 OZB woningen

Omschrijving	Vershil 2023
0.61:OZB woningen	
Lasten	-18.417
Baten	17.451
Totaal 0.61:OZB woningen	-966

Wet WOZ (nadeel € 26.358)

Er zijn meer proceskostenvergoedingen bezwaar en beroep WOZ toegekend die betrekking hebben op bezwaren en beroepen tegen de WOZ-waarden uit belastingjaar 2022. Deze kosten zijn in 2023 verdubbeld ten opzichte van 2022. Dit heeft geleid tot een extra kosten uitvoering Wet WOZ in 2023. *Overige verschillen kleiner dan € 25.000 (voordeel € 25.392)*

Toelichting 0.62 OZB niet-woningen

Omschrijving	Vershil 2023
0.62:OZB niet-woningen	
Lasten	3.042
Baten	456.910
Totaal 0.62:OZB niet-woningen	459.951

OZB niet-woningen (voordeel € 456.910)

De definitieve totale WOZ-waarde van de niet-woningen blijkt hoger te zijn dan waarvan aanvankelijk bij de begroting is uitgegaan. Het voorgaande leidt tot een extra OZB-opbrengst niet-woningen. *Overige verschillen kleiner dan € 25.000 (voordeel € 3.041)*

Toelichting 0.63 Parkeerbelasting

Omschrijving	Vershil 2023
0.63:Parkeerbelasting	
Lasten	0
Baten	-23.302
Totaal 0.63:Parkeerbelasting	-23.302

Overige verschillen kleiner dan € 25.000 (nadeel € 23.302)

Toelichting 0.64 Belastingen overig

Omschrijving	Vershil 2023
0.64:Belastingen overig	
Lasten	-8.238
Baten	-3.724
Totaal 0.64:Belastingen overig	-11.962

Overige verschillen kleiner dan € 25.000 (nadeel € 11.962)

Toelichting 0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds

Omschrijving	Vershil 2023
0.7:Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	
Baten	2.618.442
Totaal 0.7:Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	2.618.442

Algemene uitkering (voordeel € 2.618.442)

Het voordeel wordt veroorzaakt door de incidentele middelen uit de Decembercirculaire 2023 van het Gemeentefonds die niet meer tijdig in de begroting konden worden bijgeraamd. Het gaat daarbij met name om de incidentele compensatie voor de (restant) uitbetaling Energietoelage van € 2.223.000 en invoeringskosten Omgevingswet van € 229.000. Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de Raadsinformatiebrief Decembercirculaire 2023 gemeentefonds van 19 januari 2024.

Toelichting 0.8 Overige baten en lasten

Omschrijving	Vershil 2023
0.8:Overige baten en lasten	
Lasten	-236.828
Baten	240.963
Totaal 0.8:Overige baten en lasten	4.134

Onvoorzien (voordeel € 25.000)

Het is niet nodig geweest het geraamde bedrag in te zetten.

Niet nader te specificeren baten/lasten (nadeel € 41.095)

Nadeel grotendeels als gevolg van herrekening van het BTW-mengpercentage over 2023. Het nadeel is het gevolg van een hogere toerekening aan het taakveld begraven waar btw kostenverhogend is.

Dit is van directe invloed op het kostprijsverhogende deel van het algemene mengpercentage.

Overige verschillen kleiner dan € 25.000 (voordeel € 20.229)

Toelichting 0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)

Omschrijving	Vershil 2023
0.9:Vennootschapsbelasting (VpB)	
Lasten	255.901
Totaal 0.9:Vennootschapsbelasting (VpB)	255.901

Heffing Vennootschapsbelasting (voordeel € 255.901)

De positieve afwijking van circa € 256.000 houdt voornamelijk verband met de voorlopige berekening van de vennootschapsbelasting over het jaar 2023. De inschatting van de Vpb-last 2023 bedraagt € 89.000 en is verwerkt in voorliggende jaarrekening. Het ramingsbedrag was € 347.500. Deze was berekend over de volgende VPB-plichtige clusters van activiteiten: grondexploitaties, opbrengst recyclebare reststromen, begraven, energie zonnepanelen en reclameactiviteiten. De afwijking is hoofdzakelijk toe te schrijven aan de vennootschapsbelasting bij de grondexploitaties. De

oorspronkelijke raming voor de VPB-last 2023 was gebaseerd op de MPG 2023. Voor de inschatting van de Vpb-last 2023 in voorliggende rekening is de (meest recente) MPG 2024 te worden gehanteerd. De hoofdreden van de afwijking op deze post komt dan ook door de forse belastbare winst 2023 bij grondexploitatie Cornelisland die is verschoven en nu in de boekjaren 2024 en 2025 wordt verwacht.

De definitieve Vpb aangifte 2022 is medio 2023 bij de Belastingdienst ingediend. De hiermee gepaard gaande aanslag over 2022 is echter nog niet ontvangen.

Toelichting 0.10 Mutaties reserves

Omschrijving	Vershil 2023
0.10: Mutaties reserves	
Onttrekkingen	-1.488.531
Totaal 0.10: Mutaties reserves	-1.488.531

Algemene reserve (nadeel € 53.820)

- Voor de implementatie van de omgevingswet zijn minder uitvoeringskosten gemaakt dan begroot. Hierdoor is ook de dekking uit de algemene reserve voor overhead lager (nadeel € 53.820).

Reserve groot onderhoud gebouwen (nadeel € 434.711)

In 2023 waren de kosten voor planmatig onderhoud aan het gemeentehuis lager dan begroot. Daarnaast is de vervanging van de cv-installatie van het dienstgebouw op begraafplaats Vredenhof, werkzaamheden aan de dakventilator van de brandweerkazerne en vloerafwerking in Wijkcentrum Slikkerveer en De Fuik een jaar uitgesteld en doorgeschoven van 2023 naar 2024. Opgeteld heeft dit geleid tot een lagere dekking uit de reserve groot onderhoud gebouwen.

Afschrijvingsreserve incidentele en toekomstige investeringen (nadeel € 1.000.000)

Het onderzoek naar het gebruik van deze reserve is afgerond. Vanaf 2024 zal dit leiden tot gewijzigde bestemming van en gewijzigde fasering in onttrekking aan deze reserve. Gevolg is dat hiervoor in 2023 geen onttrekking aan de reserve heeft plaats gevonden.

Indicatoren

Nr.	Omschrijving	Bron	Toelichting/Eenheid	Waarde
29	Demografische druk	Waarstaatjegemeente.nl	In % De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar	83,1%
30	Formatie	BAR-organisatie	Fte per 1.000 inwoners	6,9
31	Bezetting	BAR-organisatie	Fte per 1.000 inwoners	6,7
32	Apparaatskosten	BAR-organisatie	In euro 's	633
33	Externe inhuur	BAR-organisatie	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten	0,6%
34	Overhead	BAR-organisatie	% van totale lasten	46,8%

Toelichting

Onderstaande onderwerpen worden verdeeld naar verschillende programma's en zijn dus niet specifiek toe te wijzen. De toelichting wordt daarom hieronder weergegeven en verder niet bij de programma's.

Gemeentehuis

Omschrijving	Vershil 2023
<i>Gemeentehuis</i>	
Lasten	402.052
Baten	39.276
Totaal Gemeentehuis	441.328

Toelichting gemeentehuis

In 2023 waren de kosten voor planmatig onderhoud aan het gemeentehuis lager dan begroot. De onderhoudswerkzaamheden zijn doorgeschoven van 2023 naar 2024. Het gaat hierbij om werkzaamheden aan de liftinstallaties, alarminstallatie en regelinstallatie.

BAR-bijdrage inclusief overhead

Omschrijving	Vershil 2023
<i>BAR-bijdrage incl. overhead</i>	
Lasten	411.446
Baten	-396.769
Totaal BAR-bijdrage	14.677

Toelichting BAR-bijdrage inclusief overhead

BAR-bijdrage inclusief overhead (voordeel € 14.677)

Het saldo bestaat uit enerzijds een voordeel door verrekening van het jaarrekeningresultaat van de BAR-organisatie en het maatwerk en standaardpakket. De verrekening van het jaarrekeningresultaat bestaat uit de teruggave van jaaroverschrijdende projecten en de verrekening van het restantsaldo. Anderzijds een nadeel door lagere dekking uit uren op investeringen en grondexploitaties.

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen zijn inkomsten waarvoor geen bestedingsdoel is bepaald. De gemeente mag deze dus vrij besteden, in tegenstelling tot specifieke dekkingsmiddelen.

Algemene dekkingsmiddelen	Begroting 2023	Begroting 2023 na wijziging	Realisatie 2023	Vershil 2023
Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is	13.102.500	13.353.500	13.805.205	451.705
Algemene uitkeringen	85.526.050	89.675.050	92.293.492	2.618.442
Dividend	401.800	432.700	432.682	-18
Saldo van de financieringsfunctie	70.900	371.800	60.486	-311.314
Overige algemene dekkingsmiddelen	3.800	3.800	0	-3.800
Totaal	99.105.050	103.836.850	106.591.865	2.755.015

Overzicht overhead

De overhead bestaat uit alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces (BBV art. 1, lid 1 onderdeel I). In de notitie overhead (2016) van de commissie BBV worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Directe kosten zoveel mogelijk direct toerekenen aan de betreffende taakvelden.
- Ondersteunende taken zijn niet direct dienstbaar aan de externe klant of het externe product en behoren derhalve tot de overhead. Wanneer deze ondersteunende taken worden uitbesteed, behoren de uitbestedingskosten bedrijfsvoering tot de overhead (bijvoorbeeld uitbesteding salarisadministratie).
- Sturende taken vervuld door hiërarchisch leidinggevenden behoren tot de overhead. De bijbehorende loonkosten behoren ondeelbaar tot de overhead.

De positionering van een functie binnen de organisatie heeft geen invloed op de beoordeling of er sprake is van overhead.

Baten en lasten overhead	Primitieve begroting 2023	Begroting 2023 na wijziging	Realisatie 2023	Vershil 2023
600200 Bestuursondersteuning	-163.100	-170.200	-177.754	-7.554
600201 Representaties en overige kosten bestuur	-32.900	-32.900	-35.711	-2.811
600205 Kosten voormalig personeel	0	0	-740	-740
600206 Nieuwe organisatie Ridderkerk	0	-40.000	-23.367	16.633

Baten en lasten overhead	Primitieve begroting 2023	Begroting 2023 na wijziging	Realisatie 2023	Vershil 2023
600230 Communicatie en voorlichting	-119.700	-151.200	-135.644	15.556
600235 Gemeenteapp	-16.500	-16.500	-16.530	-30
600236 Toegankelijkheid websites	0	-30.000	-15.135	14.865
600240 Juridische zaken	-153.900	-153.900	-97.304	56.596
600530 Overhead vanuit de BAR	-13.169.600	-13.393.200	-13.919.079	-525.879
600562 Doorbel Gemeentehuis Koningsplein04 Overhead	-820.700	-1.520.900	-1.167.657	353.243
Totaal	-14.476.400	-15.508.800	-15.588.921	-80.121

Onvoorzien

De post onvoorzien is een verplichte post volgens het BBV. Er is geen verplicht bedrag dat hiervoor geraamd moet worden. Gezien onze sterke reservepositie is daarom gekozen voor een bedrag van € 25.000.

Onvoorzien	Primitieve begroting 2023	Begroting 2023 na wijziging	Realisatie 2023	Vershil 2023
692200 Onvoorzien	-25.000	-25.000	0	25.000
Totaal	-25.000	-25.000	0	25.000

PARAGRAFEN

Paragraaf 1 Lokale heffingen

Inleiding Lokale heffingen

In deze paragraaf staat informatie over het gevoerde beleid en de opbrengsten van de gemeentelijke belastingen en heffingen. Lokale heffingen zijn te verdelen in heffingen waarvan de besteding gebonden of ongebonden is. De gebonden heffingen worden besteed aan een aanwijsbare taak zoals de afvalstoffenheffing, rioolbelasting, leges, begraafrechten, markt- en kadegelden. Deze heffingen worden daarom niet tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend. Ongebonden lokale heffingen zoals de onroerendezaakbelastingen (OZB) en parkeerbelasting worden wel tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend. De besteding van deze heffingen is niet gebonden aan een bepaalde taak.

Uitgangspunten begroting 2023

In de Belastingnota 2020 zijn de uitgangspunten vastgelegd voor de heffing en inning van gemeentelijke belastingen, overige heffingen en het tarievenbeleid.

Voor de OZB-tarieven geldt in het begrotingsjaar 2023 dat het niet meer dan trendmatig zullen stijgen (inflatiecorrectie). De zogenoemde inflatiecorrectie voor 2023 ten opzichte van 2022 is 2,2%. De gebonden heffingen (Afvastoffenheffing, Rioolheffing, Lijkbezorgingsrechten, Marktgeden en Leges) mogen wettelijk maximaal 100% kostendekkend zijn, inclusief toe te rekenen compensabele btw, mutaties in voorzieningen en reserves en toe te rekenen kosten voor overhead.

Verder in deze paragraaf onder lokale lastendruk wordt de ontwikkeling van de woonlasten en de tarieven in 2023 ten opzichte van 2022 weergegeven en beschreven.

Met ingang van 2023 is het Samenwerkingsverband Vastgoed Heffing en Waardebepaling (SVHW) belast met de uitvoering van de heffing en inning van gemeentelijke belastingen, de jaarlijkse herwaardering van alle onroerende zaken volgens de Wet WOZ en de behandeling van verzoeken voor kwijtschelding van gemeentelijke belastingen. De kosten voor de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen is buiten de tarievenberekening gehouden.

Overzicht geraamde en gerealiseerde opbrengsten belastingen en lokale heffingen

Ongebonden heffingen

Ongebonden heffingen zijn inkomsten voor de gemeente waar geen bestedingsdoel aan gekoppeld is. De ontvangen belastinggelden worden toegevoegd aan de algemene middelen van de gemeente, waarna de raad kan beslissen waaraan het geld besteed wordt.

Het overzicht van de geraamde en de gerealiseerde opbrengsten van de ongebonden heffingen ziet er als volgt uit. Bij een onder- of overschrijding van meer dan € 25.000 wordt er een toelichting gegeven.

Ongebonden heffingen		Progr. Begroting 2023	Begroting 2023 na wijziging	Realisatie 2023	Verschil
Financiering en algemene dekkingsmiddelen					
Onroerendezaakbelasting	buiten	12.694.000	12.995.000	13.469.361	474.361
Baatbelasting	buiten	1.300	1.300	1.946	646
Straatparkeren/parkeerboetes	buiten	407.200	357.200	333.899	-23.302

Toelichtingen ongebonden heffingen

Onroerendezaakbelasting

De definitieve totale WOZ-waarde van de niet-woningen blijkt hoger te zijn dan waarvan aanvankelijk bij de begroting is uitgegaan. Het voorgaande leidt tot een incidentele extra OZB-opbrengst niet-woningen.

Gebonden heffingen

Gebonden heffingen zijn inkomsten voor een gemeente waar een besteding gerelateerd is aan een direct aanwijsbare tegenprestatie van de gemeente. Deze inkomsten worden dan ook niet toegerekend aan de algemene dekkingsmiddelen.

De geraamde en de gerealiseerde opbrengsten van de gebonden heffingen zien er als volgt uit. Een onder- of overschrijding van meer dan € 25.000 wordt toegelicht.

Gebonden heffingen	Progr.	Begroting 2023	Begroting 2023 na wijziging	Realisatie 2023	Vershil
Bestuur en (overheids)participatie					
Leges Burgerzaken	1	510.100	510.100	608.193	98.093
Veiligheid					
Leges WABO-vergunningen/APV	2	1.191.600	2.216.000	2.822.389	606.389
Economische zaken					
Marktgelden	4	33.500	33.500	40.929	7.429
Gezondheid en duurzaamheid					
Afvalstoffenheffing	8	7.442.000	7.287.100	7.303.562	16.462
Rioolheffing	8	4.997.100	4.947.000	4.896.863	-50.137
Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en maatschappelijk vastgoed					
Lijkbezorgingsrechten	9	795.400	795.400	827.424	32.024

Toelichtingen gebonden heffingen

Leges Burgerzaken

Het aantal aangevraagde reisdocumenten en rijbewijzen is hoger dan oorspronkelijk begroot. Hierdoor zijn de inkomsten op gemeenteleges hoger, maar ook de rijksafdracht leges. Dit resulteert in een positief eindsaldo. Aan de hand van het VNG-model verlopen reisdocumenten en een prognose van het RDW worden de aantallen begroot. Een hoger aantal hierop kan diverse oorzaken hebben, bijvoorbeeld het weer vrij kunnen reizen na de coronaperiode en de Brexit waardoor inwoners alleen nog met een paspoort naar Engeland kunnen en niet meer op een identiteitskaart.

Leges WABO-vergunningen/APV

Door prijsstijging vielen de geraamde bouwkosten hoger uit dan de oorspronkelijke ramingen. Daarnaast zijn een aantal projecten en vrije kavelwoningen eind 2023 ingediend, zodat zij onder oude regelgeving worden behandeld. Dit was eerder dan verwacht. Deze factoren hebben geleid tot een incidentele extra opbrengsten uit leges omgevingsvergunningen.

Rioolheffing

Er zijn in 2023 minder eenheden voor groot waterverbruik niet-woningen in de rioolheffing betrokken dan waarvan bij de raming is uitgegaan. Dit heeft geleid tot minder opbrengst van rioolheffing niet-woningen.

Lijkbezorgingsrechten

Meer uitvaarten en uitgiftes van een groter aantal onbepaalde tijd graven leveren een hogere opbrengst van grafrechten en afkoopsommen onderhoud graven op.

Kostendekkendheid

Kostendekkendheid gebonden heffingen	Baten	Lasten	Dekking in %
Leges Burgerzaken	608.193	-801.416	76%
Leges WABO-vergunningen/APV	2.822.389	-2.411.780	117%
Marktgelden	40.929	-38.592	106%
Afvalstoffenheffing	7.303.562	-7.302.293	100%
Rioolheffing	4.896.863	-4.896.863	100%
Lijkbezorgingsrechten	827.424	-1.165.700	71%

Kwijtscheldingsbeleid

Kwijtschelding

Het komt voor dat een belastingplichtige niet, of slechts deels, de aanslag kan betalen. Onder wettelijk vastgestelde voorwaarden kan deze belastingschuldige kwijtschelding krijgen voor de afvalstoffenheffing, de rioolheffing en de onroerendezaakbelastingen. Het indienen en de behandeling van kwijtscheldingen gaat via het SVHW.

In onderstaand overzicht is een vergelijking gemaakt tussen de geraamde en de daadwerkelijk toegekende kwijtschelding van gemeentelijke belastingen.

Kwijtschelding lokale heffingen	Begroting 2023	Begroting 2023 na wijziging	Realisatie 2023	Vershil
Onroerend zaakbelasting	-2.600	-2.600	-1.008	1.592

Afvalstoffenheffing	-154.800	-254.800	-279.005	-24.205
Rioolheffing	-50.100	-75.100	-92.081	-16.981

Aantallen

Jaar	Verzoeken	Toegewezen	Percentage
2019	1.120	866	77%
2020	1.218	966	79%
2021	1.421	1.001	70%
2022	1.425	991	70%
2023	1.597	1.269	79%

Toelichting verzoeken kwijtschelding

Het aantal ingediende verzoeken is ten opzichte van 2022 gestegen. Het percentage toegekende kwijtscheldingsverzoeken is ook gestegen van 70% tot het niveau van 2020 (79%). De toename van het aantal kwijtscheldingsverzoeken in 2023 lijkt een landelijke trend te zijn. Mogelijke oorzaak voor de toename van het aantal kwijtscheldingsverzoeken is de energiecrisis in 2023 die negatieve impact heeft gehad op de financiële situatie van vele huishoudens.

Lokale lastendruk

Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (Coelo) van de Rijksuniversiteit van Groningen brengt jaarlijks het niveau en de ontwikkeling van de lokale lasten in beeld. Bij het vergelijken van de woonlasten wordt er onder andere gekeken naar de OZB, afvalstoffenheffing en rioolbelasting. Het Coelo brengt hierover jaarlijks de 'Atlas van lokale lasten' uit, met daarin informatie over alle gemeenten in Nederland.

Woonlasten Ridderkerk 2023

De gemeentelijke woonlasten bestaan uit de onroerendezaakbelastingen, afvalstoffenheffing en rioolheffing. De tarief- en woonlastenontwikkeling van de verschillende huishoudens worden in de tabellen weergegeven.

Heffing eigenaar-bewoner	Tariefontwikkeling	Woonlasten	Woonlasten percentage t.o.v. vorig jaar
Onroerendezaakbelasting woningen	-7,9%	336	2,4%
Rioolheffing	11,3%	206	11,0%
Afvalstoffenheffing eenpersoons*	11,7%	279	11,7%
Afvalstoffenheffing tweepersoons	n.v.t.	375	n.v.t.
Afvalstoffenheffing meerpersoons*	6,5%	387	6,5%
Totale gemeentelijke lasten eenpersoonshuishouden		822	7,6%
Totale gemeentelijke lasten tweepersoonshuishouden		917	n.v.t.
Totale gemeentelijke lasten meerpersoonshuishouden		929	5,9%

* In deze vergelijking zijn de gemiddelde variabele tarieven van 2022 meegenomen.

Heffing huurder-bewoner	Tariefontwikkeling	Woonlasten	Woonlasten percentage t.o.v. vorig jaar
Rioolheffing	11,3%	103	11,0%
Afvalstoffenheffing eenpersoons	11,7%	279	11,7%
Afvalstoffenheffing tweepersoons	n.v.t.	375	n.v.t.
Afvalstoffenheffing meerpersoons	6,5%	387	6,5%
Totale gemeentelijke lasten eenpersoonshuishouden		383	11,1%
Totale gemeentelijke lasten tweepersoonshuishouden		478	n.v.t.
Totale gemeentelijke lasten meerpersoonshuishouden		490	6,6%

Woonlasten vergelijking omliggende gemeenten en landelijk

In deze jaarrekening is tevens een vergelijking gemaakt tussen de lokale lastendruk van de gemeente Ridderkerk met die van omliggende gemeenten en een vergelijking met gemeenten met de laagste en de hoogste woonlasten.

Er wordt onderscheid gemaakt tussen de volgende situaties:

A. Woonlasten van huishoudens met een koopwoning (eigenaar-bewoner)

- Eenpersoonshuishoudens en meerpersoonshuishoudens met een koopwoning

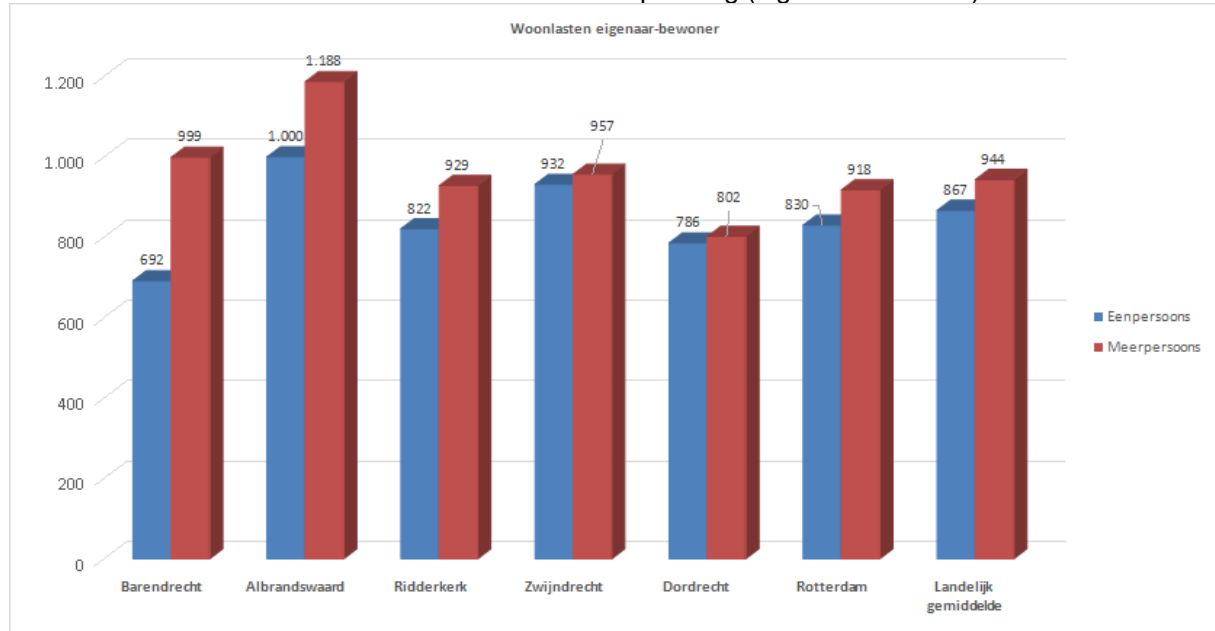
B. Woonlasten van huishoudens met een huurwoning (huurder-bewoner)

- Eenpersoonshuishoudens en meerpersoonshuishoudens met een huurwoning

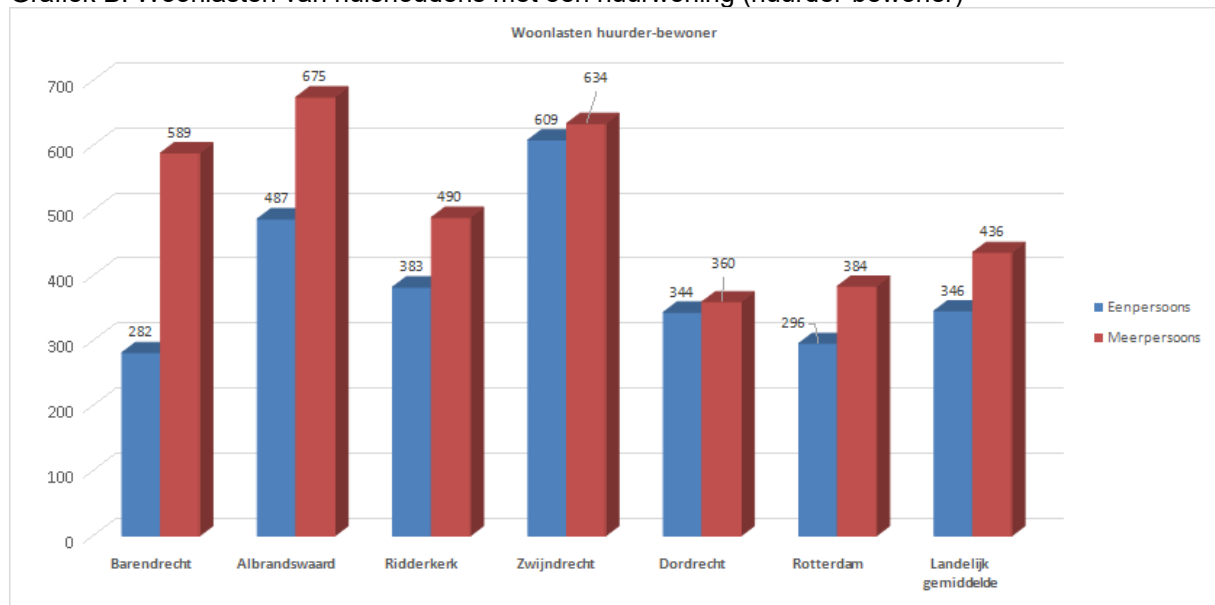
De geselecteerde gemeenten zijn bedoeld om een beeld te geven van:

- woonlasten van Ridderkerk in vergelijking met die van de aangrenzende gemeenten en;
- vergelijking met woonlasten in de goedkoopste en duurste gemeenten in het land.

Grafiek A. Woonlasten van huishoudens met een koopwoning (eigenaar-bewoner)

Grafiek B. Woonlasten van huishoudens met een huurwoning (huurder-bewoner)

Toelichting vergelijking woonlasten buurgemeenten

Een vergelijking met de woonlasten van de omliggende gemeenten in 2023 laat in het Coelo rapport het volgende beeld zien:

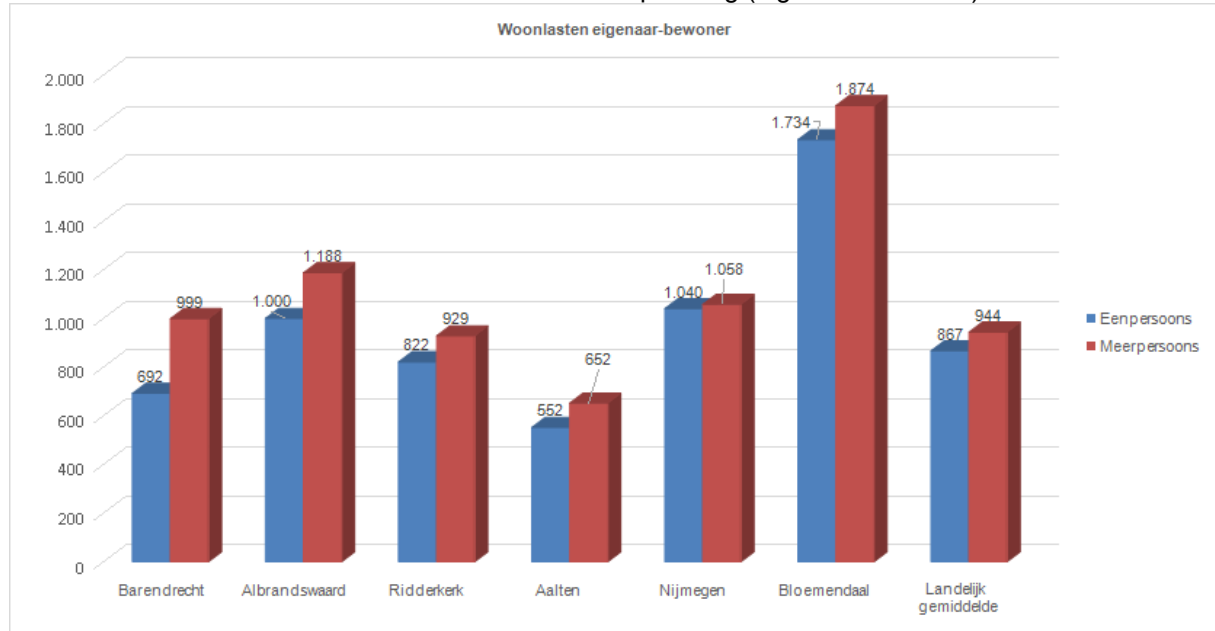
- De woonlasten van woningeigenaren in Ridderkerk zijn lager dan de het landelijk gemiddelde woonlasten. Eenpersoonshuishoudens betalen de laagste woonlasten in Barendrecht en meerpersoonshuishoudens kennen de laagste woonlasten in Dordrecht.
- De woonlasten van huurders in Ridderkerk zijn hoger dan het landelijk gemiddelde woonlasten; Eenpersoonshuishoudens die huurder zijn, betalen de laagste woonlasten in Barendrecht. Meerpersoonshuishoudens kennen de laagste woonlasten in Dordrecht.

Landelijke woonlastenvergelijking

In de vergelijking die hierna volgt zijn ter vergelijking de gemeenten Aalten en Nijmegen opgenomen als de gemeenten met de laagste woonlasten en de gemeenten Bloemendaal en West Betuwe met de hoogste woonlasten. Woningeigenaren hebben de laagste woonlasten in Aalten. Huurders in Nijmegen hebben de laagste woonlasten. Hoogste woonlasten hebben huishoudens met eigen woning in de gemeente Bloemendaal en huurders in de gemeente West Betuwe betalen de meeste woonlasten.

De volgende grafieken laten dit zien.

Grafiek A. Woonlasten van huishoudens met een koopwoning (eigenaar-bewoner)

Grafiek B. Woonlasten van huishoudens met een huurwoning (huurder-bewoner)

Landelijk neemt Ridderkerk met woonlasten van € 929 een positie in van de 166e plaats als het gaat om een gezinshuishouden dat eigenaar-bewoner is. Ter vergelijking: Aalten staat op de 1e plaats met de laagste woonlasten van € 652 en Bloemendaal op de 352e plek met € 1.874 aan woonlasten. Gaat het om een gezinshuishouden dat huurder-bewoner is, dan staat Ridderkerk met woonlasten van € 490 op plaats 226e. Ter vergelijking: Nijmegen staat op de 1e plaats met de laagste woonlasten van € 35 en West Betuwe op de 352e plek met de hoogste woonlasten van € 750.

Een huishouden met een huurwoning in Ridderkerk betaalt in 2023 aan woonlasten boven het landelijk gemiddelde aan woonlasten. Een huishouden met een koopwoning betaalt minder dan de landelijk gemiddelde woonlasten. Dit blijkt uit het overzicht hieronder:

Categorie	Ridderkerk	Landelijk gemiddeld
Eénpersoonshuishouden met een huurwoning	383	346
Meerpersoonshuishouden met een huurwoning	490	436
Eénpersoonshuishouden met een koopwoning	822	867
Meerpersoonshuishouden met een koopwoning	929	944

Paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Risicobeheersing

Aanleiding en achtergrond

Wij voeren actief beleid op de beheersing van de risico's die de gemeente loopt. Gekeken wordt naar de maatregelen die worden getroffen om de risico's af te dekken. Voor de risico's waarvoor geen maatregelen getroffen kunnen worden, bijvoorbeeld omdat het verzekeren ervan te duur zou zijn, wordt ingeschat welke buffer noodzakelijk is. Dit is het weerstandsvermogen. Op basis van de continu geïnventariseerde risico's en de beschikbare financiële middelen (weerstandscapaciteit) is het weerstandsvermogen berekend. In dit risicoprofiel worden de belangrijkste trends en ontwikkelingen benoemd en meegewogen.

Risicoprofiel

Door actieve risicobeheersing heeft de gemeente in beeld wat de risico's zijn en is het mogelijk om het weerstandsvermogen te bepalen. Alle risico's worden voor zover mogelijk tweemaal per jaar herijkt en er wordt continu geanticipeerd op nieuwe risico's. Het getoonde risicoprofiel is bepaald vanuit de inventarisatie en analyse zoals uitgevoerd tot en met 15 december 2023. We kijken vanuit de huidige omstandigheden vooruit met als doel een actueel risicoprofiel te presenteren waarin rekening wordt gehouden met realistische scenario's voor de nabije toekomst.

De belangrijkste trends en ontwikkelingen die van invloed zijn op het risicoprofiel worden kort toegelicht. De gevolgen van externe invloeden zoals de opvang van vluchtelingen, de inflatie en de krappe arbeidsmarkt laten zich zien en voelen over de hele breedte van het risicoprofiel. De ontvlechting van de BAR-organisatie is verwerkt in het cluster risico met betrekking tot de BAR-organisatie zoals u die aantreft in de top 10. Dit betreft de bedrijfsvoeringsrisico's. Het betreft hierbij de risico-inschattingen zoals deze op dit moment kunnen worden gedaan.

In het volgende overzicht worden de belangrijkste (geconsolideerde) risico's gepresenteerd die de grootste invloed hebben bij de bepaling van de benodigde weerstandscapaciteit. Bij ieder risico worden kort de beheersmaatregelen weergegeven. De lijst met belangrijkste risico's omvat circa 90% van alle geïdentificeerde risico's.

Nr.	Risico	Maatregelen	Kans	Financieel Inval	Inval
				gevolg	gevolg
1	Risicocluster tekorten uitvoering gedecentraliseerde taken sociaal domein	BAR-organisatie, monitoring/benchmarking, business intelligence, competentie-ontwikkeling, Strategisch PersoneelsPlanning	4	max. € 1.500.000	21,64%
2	Risicocluster uitvoering wet- en regelgeving beveiliging data/ informatie/ gegevens/ privacy	BAR-organisatie, proces meldpunt datalekken, beheer register gegevensverzamelingen, compliance	4	max. € 1.000.000	17,28%
3	Risicocluster uitvoering Jeugdwet- tekorten die ontstaan in de uitvoering van de Jeugdwet	Beperkte invloed, transformatie keten, monitoring/benchmarking, business intelligence	4	max. € 1.000.000	14,29%
4	Risico dat de BAR-organisatie haar taken niet kan uitvoeren binnen het beschikbaar gestelde budget	BAR-organisatie, monitoring, business intelligence, competentieontwikkeling	4	max. € 915.000	13,64%
5	Risico tekorten in opneindregelingen Schulddienstverlening, Schuldhulp- verlening, bijzondere bijstand	Schulddienstverlening: preventie, competentieontwikkeling, business intelligence	4	max. € 500.000	7,60%
6	Cluster WMO gerelateerde risico's, overschrijding van budget(ten)	Beperkte invloed, BAR-organisatie, monitoring, business intelligence	4	max. € 400.000	5,05%
7	Financiële en imago-risico's op door de gemeente gesubsidieerde instellingen	Frequent toepassen audits, voortgangsrapportages van instellingen	3	max. € 400.000	4,83%
8	Risico's niet te dekken binnen grondexploitaties	Uitkomst risico-inventarisatie	4	max. € 111.000	2,75%
9	Arbeidsongeschiktheid van collegelid/-leden	Geaccepteerd risico in plaats van verzekeren	1	max. € 1.287.000	1,78%
10	Risicocluster Assetmanagement Vastgoed	Meerjarig onderhoudsplan	3	max. € 162.000	1,43%

Totaal alle risico's: € 9.957.500

Het voorgaande overzicht toont risico's die incidenteel schade op kunnen leveren met daarbij het maximale financiële gevolg. De telling onder het overzicht is het totaal van alle bekende risico's, niet alleen de genoemde top 10.

De onderstaande tabel geeft aan hoe groot de kans is in lengte van tijd en hoe de spreiding in tijd is terug te vertalen.

Kwantiteit	Referentiebeelden	Kansklasse	Toelichting kansklasse
10%	0 of 1 keer per 10 jaar	1	Deze klasse wordt gehanteerd voor risico's waarvan het onwaarschijnlijk is dat deze zich in de komende jaren voordoen.
30%	1 keer per 5 - 10 jaar	2	Deze klasse hanteren we voor risico's waarvan het niet waarschijnlijk is dat ze zich in het komende jaar voordoen.
50%	1 keer per 2 - 5 jaar	3	Deze klasse hanteren we voor risico's die zich in het komende jaar wel maar ook niet kunnen voordoen.
70%	1 keer per 1 - 2 jaar	4	Deze klasse wordt gehanteerd voor risico's waarvan het waarschijnlijk is dat ze zich in het komende jaar zullen voordoen.
90%	1 keer per jaar of meer	5	Deze klasse wordt gehanteerd voor risico's waarvan het zeer waarschijnlijk is dat ze zich in het komende jaar gaan voordoen.

Risicosimulatie

Op basis van de ingevoerde risico's is een zogeheten risicosimulatie uitgevoerd. Wij doen dit met behulp van risicoanalyse software. Hiermee kunnen we met alle risico's die we lopen 100.000 keer doen alsof deze in meer of mindere mate optreden om zo nauwkeuring mogelijk in te kunnen schatten welke financiële buffer er op dit moment tenminste nodig is. We doen dit vooral omdat het reserveren van het maximale bedrag € 9.957.500 ongewenst is. De risico's zullen immers niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang optreden.

Trends en ontwikkeling risicoprofiel

In deze paragraaf worden de belangrijkste trends en ontwikkelingen in relatie gebracht met de risico's van de gemeente. De gemeente kan onzekerheden positief beïnvloeden door investeringen en maatregelen te treffen. In deze paragraaf worden onzekerheden en risico's toegelicht en daarbij worden negatieve scenario's als input gebruikt.

Decentralisaties/ nieuwe & aangepaste wettelijke taken. Het transformeren naar een uitgebalanceerde uitvoeringsorganisatie voor de vanuit de het rijk gedecentraliseerde taken als wel het implementeren en ten uitvoer leggen van nieuwe en aangepaste wetten en regelgeving is en blijft een zeer complexe en uitdagende opgave en vormt een groot risico.

ICT/Informatiebeveiliging. De bescherming van alle gevoelige informatie en het aanbieden van moderne en veilige digitale product- en dienstverlening ontkomt ook niet aan oplopende kosten van noodzakelijk onderhoud, beheer en doorontwikkeling. De kosten voor ICT en informatiebeveiliging lopen de laatste jaren sneller op. Burgers verwachten daarbij steeds meer op het gebied van digitale dienstverlening. De gemiddelde kosten op ICT-gebied per inwoner per jaar heeft zich inmiddels ontwikkeld tot € 100. Het risico dat wordt opgenomen in het risicoprofiel is qua invloed groot. Nieuwe/aangepaste wetgeving op het gebied van informatiebeveiliging stelt harde toenemende eisen aan de beschikbare competenties en capaciteit om er invulling aan te geven. Over 2023 heeft dit invloed gehad op het prioriteren van activiteiten binnen diverse specialismen.

Binnen het **sociaal domein (Wmo, de Jeugdwet en de participatiewet)** is in lijn met het landelijke beeld over 2023 een aanhoudende trend te zien van hoge en/of stijgende kosten als het gaat om de Wmo, de Jeugdwet en de participatiewet. De gemeente heeft hierdoor te maken met alsmaar groeiende uitgaven. In de uitvoering van de Participatiewet (BUIG) en de Jeugdwet zorgt dit voor overschrijdingen over 2023.

De omvangrijke bezuinigingsplannen van het kabinet op de uitvoering van de Jeugdzorg zijn weliswaar vooruit geschoven maar zullen komende jaren uitgevoerd gaan worden. De toenemende hulpvraag onder jongeren is zorgelijk groot en de beperkte beschikbaarheid van passende hulpverlening dragen bij aan het aanhouden van stevige risico's in het gemeentelijk risicoprofiel. In de uitvoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning zullen de netto kosten en de vraag zeker tot 2025 hoog blijven wanneer van het in 2019 ingevoerde abonnementstarief wordt afgestapt.

Bestuurlijke en financiële verhoudingen Rijk en decentrale overheden (risico Rijksbijdrage gemeentefonds) Er is al langere tijd sprake van een (toegenomen) disbalans tussen financiële en bestuurlijke verhoudingen tussen Rijk en decentrale overheden. Het vooralsnog bevroren van de bijdragen van het gemeentefonds en de onzekerheid over de toekomst van een nieuwe verdeel- en

berekensystematiek van het gemeentefonds vormt een grote onzekerheid binnen meerdere prestatiegebieden.

Risico's BAR-organisatie (ontvlechting): 2023 is het jaar waarin de BAR-organisatie is ontvlochten. In de tweede helft van het jaar is de plaatsing van het personeel afgerond. De (niet primaire) taken die vallen onder het technische beheer en het ondersteunen van de product- en dienstverlening van de gemeente(n) vormen het risicoprofiel voor de organisatie en bijbehorende dienstverlening die per 1 januari 2024 door de BedrijfsvoeringsPartner zal worden uitgevoerd. De bedrijfsvoeringsrisico's worden dus het risicoprofiel van de BedrijfsvoeringsPartner. De risico's voor de uitvoering van de wetten en regels, het leveren van producten en diensten (primaire taken) door de gemeenten blijven dus ook in de nieuwe situatie de kern van het risicoprofiel van de gemeente met als belangrijk verschil dat de uitvoerende ambtenaren in de uitvoering van de product- en dienstverlening vanaf 1 januari bij de gemeente in dienst zijn.

Het risico bestaat dat de krappe arbeidsmarkt niet volledig voorziet in geschikte kandidaten voor de diverse vacatures die hierdoor zijn ontstaan bij de gemeente en de BedrijfsvoeringsPartner. Het personeelsverloop is daarbij in 2023 vrij hoog geweest. Het ziekteverzuim ligt over een langere periode al boven het landelijke gemiddelde, maar is in de loop van 2023 wel flink afgenomen. De kans dat er meer kosten worden gemaakt voor inhuur blijft aanwezig.

Schuldhelpverlening, bijzondere bijstand (openeinderegelingen): De groep huishoudens die het risico loopt de vaste lasten niet meer te kunnen betalen nam toe en beperkt zich niet tot alleen de lage inkomens. Een groeiende groep inwoners en ondernemers zal naar verwachting een beroep gaan doen op ondersteuning bij het voorkomen/beperken van schulden en/of faillissement.

Weerstandsvermogen

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit het geheel aan middelen dat de organisatie daadwerkelijk beschikbaar heeft om de risico's in financiële zin af te dekken.

Het totaal van de stortingen en onttrekkingen in de algemene reserve is terug te vinden in de Jaarrekening onder het hoofdstuk Toelichting op de balans per 31 december, Overzicht mutaties in de algemene reserve.

Weerstandsvermogen	Startcapaciteit	Stortingen	Onttrekkingen	Huidige capaciteit
Algemene reserve	32.758.257	6.869.497	3.638.130	35.989.624
Onvoorzien	25.000	0	0	25.000
Totaal weerstandscapaciteit	32.783.257	6.869.497	3.638.130	36.014.624

Relatie benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, dient de relatie te worden gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij gewenste weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit.

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen. Uit de bijbehorende tabel volgt dat 90% zeker is dat alle risico's kunnen worden afgedekt met een bedrag van € 4.597.624 (benodigde weerstandscapaciteit).

Percentage	Bedrag
5%	2.387.652
25%	3.129.693
50%	3.646.517
75%	4.154.210
90%	4.597.624
95%	4.859.627

Ratio weerstandsvermogen	0	Beschikbare weerstandscapaciteit	0	36.014.624	0	7,8
		Benodigde weerstandscapaciteit		4.597.624		

De normtabel is ontwikkeld in samenwerking met de Universiteit Twente. Het biedt een waardering van het berekende ratio.

Het ratio weerstandsvermogen van de gemeente Ridderkerk valt met ratio 7,8 ruim binnen klasse A, wat staat voor een uitstekend weerstandsvermogen.

Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	> 2,0	Uitstekend
B	1,4 - 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 - 1,4	Voldoende
D	0,8 - 1,0	Matig
E	0,6 - 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

Kengetallen

De financiële positie van de gemeente wordt onder andere in beeld gebracht met kengetallen. Deze kengetallen worden voorgeschreven in het BBV. De gehanteerde kengetallen worden berekend op basis van de balans, het overzicht van baten en lasten en het overzicht van incidentele baten en lasten.

De waarden van de kengetallen zijn ingedeeld in drie categorieën. Deze categorieën sluiten aan bij de landelijk vastgestelde signaleringswaarden. Categorie A is het minst risicovol, categorie C het meest. De normeringen bij deze kengetallen geven een indicatie van de houdbaarheid van de financiën. De kengetallen samen geven een algemeen beeld over de financiële gezondheid. Op één kengetal (belastingcapaciteit komt in categorie B) na komen de kengetallen allemaal in categorie A uit. Samen met de goede reservepositie geeft dit een positief beeld van de financiële positie.

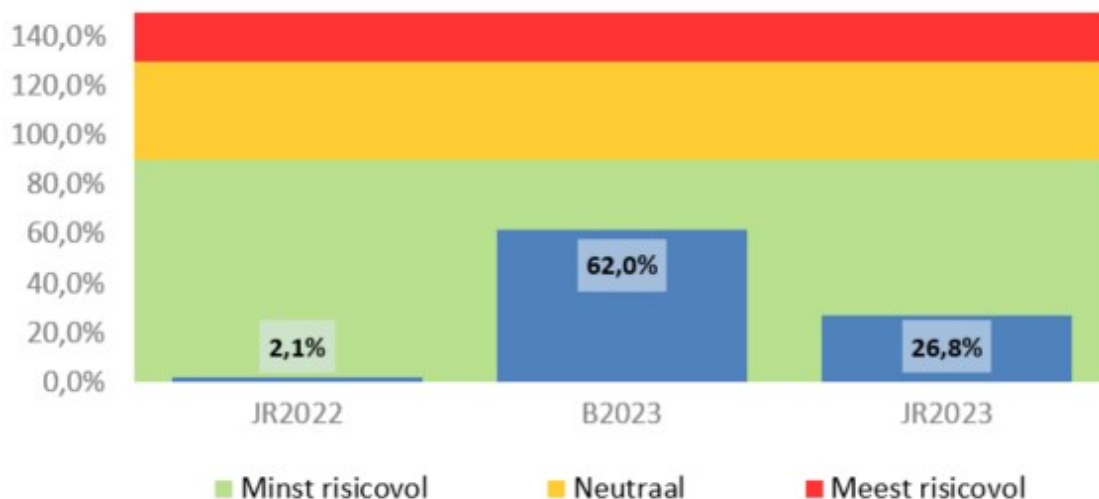
Kengetal	Categorie A	Categorie B	Categorie C
Netto schuldquote	<90%	90-130%	>130%
Netto schuldquote gecorrigeerd	<90%	90-130%	>130%
Solvabiliteitsratio	>50%	20-50%	<20%
Grondexploitatie	<20%	20-35%	>35%
Structurele exploitatieruimte	>0%	0%	<0%
Belastingcapaciteit	<95%	95-105%	>105%

Kengetallen	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Jaarrekening 2023
Netto schuldquote	6,1%	62,0%	26,8%
Netto schuldquote gecorrigeerd	2,1%	62,0%	26,8%
Solvabiliteitsratio	59,3%	41,1%	52,3%
Grondexploitatie	-4,6%	-4,2%	-2,3%
Structurele exploitatieruimte	1,2%	3,8%	0,0%
Belastingcapaciteit	98,2%	94,3%	98,4%

Netto schuldquote

De **netto schuldquote** geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de opbrengsten. Het geeft een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken.

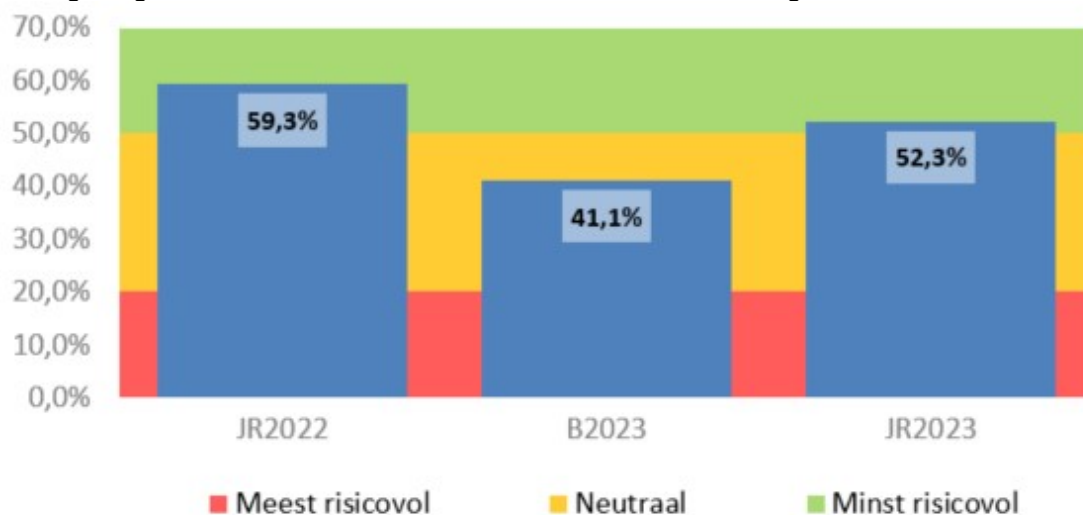
De schuldquote blijft ruim binnen categorie A. Het verschil tussen de begroting en realisatie is het gevolg van het niet aantrekken van leningen. Deze leningen zijn niet nodig geweest, omdat er minder geïnvesteerd is dan waar eerder rekening mee gehouden is.

Solvabiliteitsratio

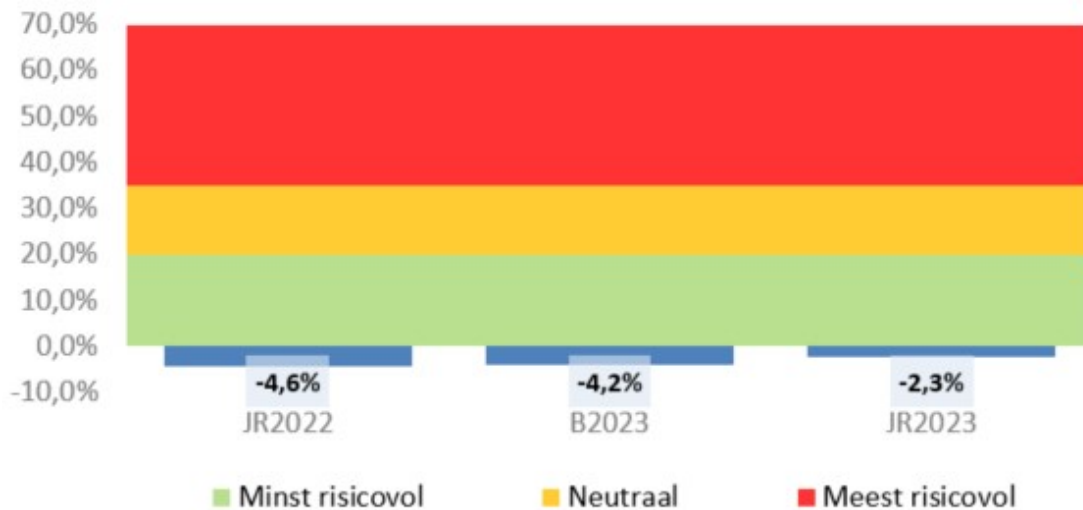
De **solvabiliteitsratio** geeft aan in welke mate de gemeente aan haar financiële verplichtingen kan voldoen. Hoe hoger de ratio, hoe groter de weerbaarheid.

Anders gezegd 52% van het totale vermogen is eigen vermogen. Een goede score is hoger dan bij de begroting. Ook dit heeft te maken met niet aantrekken van leningen.

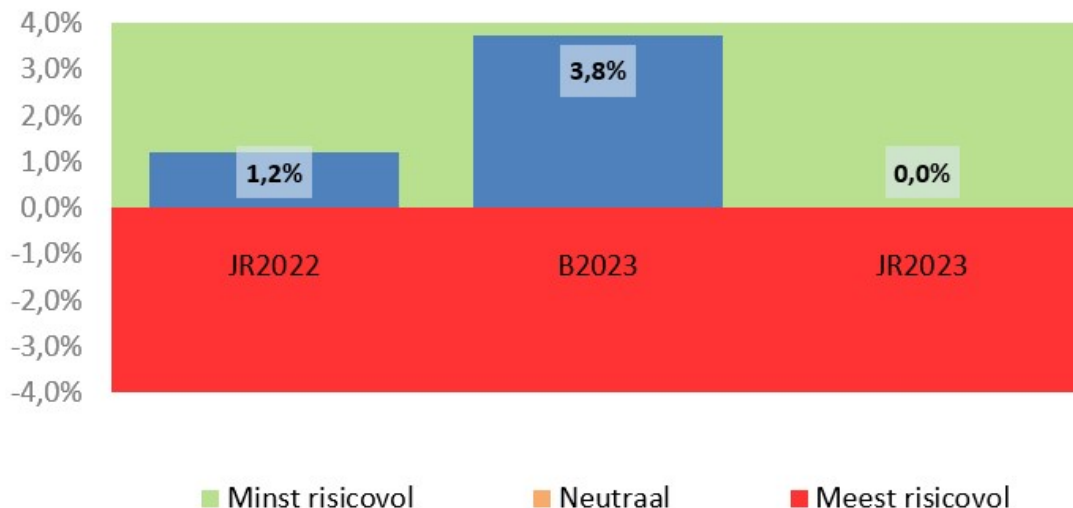
Grondexploitatie

Het kengetal **grondexploitatie** geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten. De boekwaarde van de voorraden grond, kosten minus de opbrengsten in de grondexploitaties, is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. De (licht) negatieve uitkomsten zijn de vertaling van gunstige, winstgevende, boekwaardes. Het kengetal grondexploitatie valt daardoor in categorie A.

Structurele exploitatieruimte

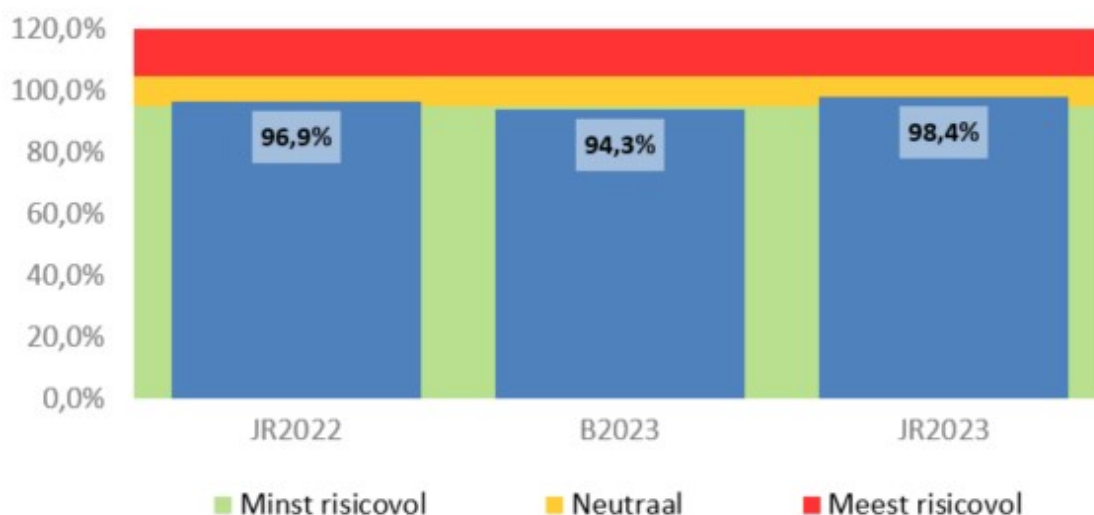
De **structurele exploitatieruimte** is van belang om te kunnen beoordelen of de structurele ruimte voldoende is om structurele lasten te dragen. De marge tussen categorie A en C is klein. De nagenoeg neutrale uitkomst laat zien dat de structurele baten gelijk zijn aan de structurele lasten. Hier is het percentage ver achter de komma positief. Maar ook een nagenoeg neutrale uitkomst geeft aan dat de uitgaven van de gemeente nauwgezet gemonitord moeten blijven worden.

Belastingcapaciteit

De benutte **belastingcapaciteit** geeft inzicht hoe de belastingdruk zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde van 2023 (€ 944). Als dit percentage laag ligt, betekent dit dat de gemeente meer inkomsten uit belastingen zou kunnen verwerven. Om in aanmerking te komen voor financiële steun vanuit het Rijk (art. 12-status), moeten de lokale belastingen ten minste 120% van het landelijk gemiddelde zijn.

De belastingdruk ligt nog onder het landelijke gemiddelde, maar wel in categorie B.

Conclusie over huidig risicoprofiel

In de voorgaande onderdelen is een relatie gelegd tussen het risicoprofiel en het benodigde weerstandsvermogen en zijn de financiële kengetallen uitgelicht. Gesteld kan worden dat we een financieel gezonde gemeente zijn. Maar ondanks dat de cijfers een positief beeld laten zien, worden de financiën goed in de gaten gehouden.

Paragraaf 3 Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

De gemeente is verantwoordelijk voor het beheer van de openbare ruimte en gemeentelijke gebouwen. Deze openbare ruimte bevat kapitaalgoederen. Dit zijn wegen, openbare verlichting, riolering, civiele kunstwerken, water, groen en gebouwen. Kapitaalgoederen hebben onderhoud nodig, zodat wij een veilig gebruik kunnen waarborgen. Zowel meerjarig groot onderhoud als klein onderhoud. De kosten daarvan en de planning worden vastgelegd in beheerplannen. Onze uitgangspunten daarbij zijn: het actuele beleidskader, het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten, de nota Reserves en Voorzieningen 2021-2024 en de Financiële Verordening 2017 (inclusief afschrijvingstabel). In het kader van het financieel toezicht hecht ook de provincie grote waarde aan actuele beheerplannen. De beheerplannen laten zien of de budgetten de komende jaren voldoende zijn om aan de vastgestelde beleidskaders te voldoen. In onderstaande tabel zijn de beschikbare beheerplannen weergegeven.

Beheerplannen	Vastgesteld	Looptijd t/m	Herziening in	Reserve
Openbare verlichting	2020	2024	2024	Nee
Civiele kunstwerken	2020	2024	2024	Nee
Groen- en recreatiegebieden	2023	2028	2028	Nee
Speelterrinen	2020	2024	2024	Nee
Wegen	2023	2027	2027	Ja
Programma Stedelijk Water (voorheen GRP)	2023	2027	2027	Ja
Waterhuishouding	2020	2024	2024	Nee
Haven	2018	2023	*	Ja
Meerjarenonderhoudsplannen gebouwen	2018	2021	2024	Ja
Meerjarenonderhoudsplannen sportaccommodaties	2018	2021	2024	Ja

*Verhanding, civiele kunstwerken, groen, openbare verlichting en water aanwezig bij de Haven is/wordt opgenomen in de beheerplannen van de betreffende disciplines. Daarom wordt er geen separaat beheerplan meer voor de Haven gemaakt.

Openbare verlichting

Kerncijfers

- 4.374 ledarmaturen

- 4.374 ledlampen
- 4.226 conventionele armaturen
- 4.226 conventionele lampen
- 8.550 lichtmasten

Beheer

Naast de gemeente zijn ook andere beheerders verantwoordelijk voor de openbare ruimte met openbare verlichting, bijvoorbeeld de wegen met verlichting die in eigendom zijn van het Waterschap Hollandse Delta. De lichtmasten worden gemiddeld elke vier jaar visueel geïnspecteerd tijdens de lampvervanging en bij het schoonmaken van led-armaturen. Eventuele stabiliteits-/sterktemetingen van lichtmasten vinden plaats wanneer lichtmasten veertig jaar of ouder zijn. Onveilige situaties, vaak gemeld door burgers en bedrijven, worden veelal direct opgelost. Armaturen hebben een theoretische levensverwachting van bijna 25 jaar.

Terugblik

De gemeente gaat versneld van lamp naar led. Daar hebben we dit jaar een begin mee gemaakt. In 2023 zijn er 1.195 conventionele armaturen gewisseld naar led-armaturen. Dit jaar zijn er 1.199 lampen vervangen. Dit is ter voorbereiding om in de periode van 2024 tot en met 2028 versneld van lamp naar led te gaan. In Ridderkerk is de openbare verlichting nu voor meer dan 50% van led-armaturen voorzien.

Budget

Openbare verlichting	Begroting na wijziging	Realisatie
Klein onderhoud	248.000	247.877
Groot onderhoud	476.500	449.479
Investerings	686.100	618.542
Totaal openbare verlichting	1.410.600	1.315.898

Civiele kunstwerken

Kerncijfers

- 69 fiets-/voetbruggen
- 23 verkeersbruggen/viaducten
- 170 overige kunstwerken

Beheer

Onder de categorie civiele kunstwerken vallen bruggen, tunnels, viaducten, duikers, damwanden, kademuuren, steigers en dijktrappen. Een civiel kunstwerk wordt elke vijf jaar uitgebreid geïnspecteerd volgens de CUR 117 aanbeveling categorie B2 (toestandsinspectie), B5 (herstel advies) en C2 (meerjarenonderhoudsplanning en budgetraming). Houten bruggen en kunstwerken, die meer onderhoud vragen, worden in de tussenliggende periode een aantal keer visueel geschouwd. Op basis van de inspectieresultaten worden de jaarlijkse onderhouds- en vervangingsmaatregelen bepaald. Deze maatregelen kunnen variëren van klein onderhoud tot grootschalige vervangingen.

Terugblik

Twee trappen op de Gorzen zijn vervangen, in totaal 45 treden. De brug aan de van Leeuwenhoekstraat is voorzien van een slijtlaag. Bruggen bij de Marsmanstraat, Koolmees, Lijster en Kievitsweg zijn geconserveerd, totaal zes stuks. Verschillende kleine reparaties zijn uitgevoerd en er zijn diverse kunstwerken schoongemaakt. Eén derde van de kunstwerken is weer geïnspecteerd en er is een risicoscan uitgevoerd op de grote viaducten over de Rotterdamseweg. De aanrijshade van een viaduct over de Rotterdamseweg en een brug bij de Zalm is gerepareerd.

Budget

Civiele kunstwerken	Begroting na wijziging	Realisatie
Klein onderhoud	241.100	254.145
Groot onderhoud	825.300	739.346
Investerings	1.302.000	226.735

Totaal civiele kunstwerken	2.368.400	1.220.226
----------------------------	-----------	-----------

Openbaar groen, inclusief recreatiegebieden

Kerncijfers

- 19.597 bomen
- 279.312 m2 cultuurbeplanting
- 1.401.838 m2 gras
- 9.335 m2 haag
- 351.328 m2 natuurlijke beplanting

Beheer

De gemeente beheert de recreatiegebieden de Gorzen, Ridderhaven en het Reijerpark. De Grienden en de Crezéepolder zijn in beheer bij de Stichting Zuid-Hollands Landschap. De Donckse Velden, het Oosterpark en de Wevershoek zijn in beheer bij het Natuur- en Recreatieschap IJsselmonde. Het Donckse Bos valt onder de Stichting Het Huys ten Donck. Voor het Waalbos is een beheerovereenkomst afgesloten met Staatsbosbeheer. De surfbocht bij het Waalbos is in beheer van het Natuur- en Recreatieschap IJsselmonde (NRIJ). Er vindt nog overleg plaats over de toekomst van het NRIJ.

De kwaliteit van het bomenbestand wordt bewaakt door middel van boomveiligheidscontrole en onderzoeken. Uit deze driejaarlijkse controles volgen de maatregelen die genomen moeten worden om het bomenbestand vitaal en veilig te houden. In sommige gevallen is het nodig om bomen te kappen. In veel gevallen kan worden volstaan met snoeionderhoud.

Terugblik

Vanuit de boomveiligheidscontrole en projecten zijn er bomen gerooid en aangeplant. Daarnaast zijn er in de wijken verschillende groenvakken gerenoveerd. En is het gazon van een aantal speelplekken en trapvelden gerenoveerd. Langs de Jacob van de Laanstraat, Randweg en Vuurdoornlaan is een bijvriendelijk bloembollenmengsel aangeplant. In het vroege voorjaar profiteren de bijen daarvan. In deze straten zijn ook bermen ingezaaid met een bloemenmengsel.

Budget

Openbaar groen	Begroting na wijziging	Realisatie
Onderhoud, incl. groot onderhoud	2.687.000	2.722.245
Totaal openbaar groen	2.687.000	2.722.245

Speelsterreinen

Kerncijfers

- 175 speelplekken
- 803 speeltoestellen
- 38.534 m2 kunstmatige valondergrond

Beheer

De speeltoestellen worden jaarlijks vier keer op veiligheid geïnspecteerd. Aan de hand van de resultaten van de laatste veiligheidsinspectie van het jaar wordt de jaarplanning gemaakt. Naast veiligheid kunnen sterk gewijzigde demografische gegevens in een wijk of het einde van de levensduur van de speeltoestellen een aanleiding zijn om een speelplek in de planning voor herinrichting op te nemen. Tijdens de voorbereidingen voor de herinrichting van een speelplek worden de gebruikers en buurtbewoners bij het proces betrokken. Eerst wordt de mogelijkheid geboden ideeën kenbaar te maken. Daarna worden op basis van de meest realistische ideeën twee ontwerpen met speeltoestellen gemaakt. Tenslotte kan iedereen, maar bij voorkeur de kinderen, hieruit een keuze maken. Het ontwerp met de meeste stemmen wordt aangelegd.

Terugblik

De volgende locaties zijn geheel gerenoveerd in samenspraak met de bewoners:

- Zalm
- Houtzaagmolen
- Benedenrijweg
- Fazant
- Steur
- Boerhaavestraat
- Alexanderstraat
- Aletta Jacobsstraat
- Genestetstraat
- Zeemansstraat
- Churchillplein
- Kamerlingh Onnesstraat
- Tarbot

De trapvelden aan de Anjerstraat en Kerkweg zijn gerenoveerd. Op verschillende plekken is Tigermulch aangebracht (slijtvaste laag). Aan de Pelikaan is het hekwerk verhoogd in verband met overvliegende voetballen.

Budget

Speelvoorzieningen	Begroting na wijziging	Realisatie
Klein onderhoud	450.500	485.250
Groot onderhoud	29.600	26.495
Investerings	724.800	697.090
Totaal speelvoorzieningen	1.204.900	1.208.835

Wegen, fiets- en voetpaden (verhardingen)

Kerncijfers

- 588.104 m2 asfalt
- 1.770.855 m2 bestrating
- 942 m goot
- 21.118 kolken
- 99.221 m2 overige verharding

Beheer

Naast landelijk geldende uitgangspunten voor onderhoud aan wegen is rekening gehouden met de lokaal vastgestelde kwaliteitsniveaus. Voor bedrijventerreinen in Ridderkerk geldt kwaliteitsniveau C, voor de rest van Ridderkerk (ook de fietspaden door of langs bedrijventerreinen) geldt kwaliteitsniveau B.

Het onderhoudsprogramma wordt gemaakt op basis van de jaarlijkse weginspectie, nadere onderzoeken, levensduur, uitstraling (kwaliteitsniveau) en binnenstedelijke ontwikkelingen.

De inspectieresultaten van 2023 omgezet naar kwaliteitsniveau zijn als volgt:

Stuurelement	A	B	C	D	Eindtotaal
Bedrijventerreinen	78%	16%	2%	4%	100%
Buitengebied	79%	21%	0%	0%	100%
Centra	72%	20%	2%	6%	100%
Groengebieden/Parken	63%	17%	1%	19%	100%
Hoofdwegen	69%	22%	2%	7%	100%
Woongebied	61%	29%	3%	7%	100%

Sommige wegvakken die onderhoud behoeven (de C- en D-kwaliteiten) wachten op vervanging via integrale projecten waarbij de hele buitenruimte wordt opgepakt of bijvoorbeeld het HOV-project. Of de fietspaden bij Donkersloot die volgend jaar worden vervangen door een tweerichtingsfietspad (dit verklaart het percentage van 19% bij de categorie Groengebieden/Parken). Na herstraten of een reconstructie is de weg weer op A-kwaliteit.

Bij asfaltwerken dient vertraging van het noodzakelijk onderhoud voorkomen te worden in verband met kapitaalvernietiging. Stellen wij het onderhoud aan het asfalt te lang uit? Dan zijn zwaardere of

duurdere maatregelen nodig. Elementenverharding kent geen kapitaalvernietiging. Bij uitstel loopt enkel de beeldkwaliteit terug.

Naast planmatig (groot) onderhoud vindt er dagelijks (klein) onderhoud plaats. Waar planmatig onderhoud gericht is op het in goede staat brengen, is dagelijks onderhoud gericht op het in goede staat houden, bijvoorbeeld plaatselijk herstel van verzakte bestrating. Binnen het dagelijks onderhoud worden de gevaarlijke situaties direct verholpen. Waar de veiligheid in het geding is, wordt dus direct onderhoud gepleegd. Dit kan bijvoorbeeld een spoelgat in de weg of losse tegels door boomwortels zijn.

Terugblik

Totaal is dit jaar aan 32.754 m2 bestrating aangepakt. Het betreft:

- Bolnes 2.826 m2 (onder andere trottoir Benedenrijweg, Leklaan, Dijkje, Dokhof en het fietspad Rijnsingel, Kievitsweg en de rijbaan van het Dijkpad).
- Centrum 1.081 m2 (onder andere trottoir Vondellaan, Vogelvlief en Populierenlaan).
- Donkersloot 3.730 m2 (onder andere rijbaan en parkeervakken Nikkelstraat en het fietspad Havenstraat).
- Drievliet 6.208 m2 (onder andere trottoir Lijster, Forel, Voorn, Blik, Brasem en de rijbaan Oosterparkweg, Fazant, Paltrokmolen en Windmolen).
- Het Zand 1.729 m2 (onder andere het trottoir en parkeervak Zeemanstraat en de rijbaan Lorentzstraat).
- Oost 1.997 m2 (onder andere rijbaan Geerlaan en de parkeerplaats Burgemeester Crezéestraat).
- Oostendam 200 m2 (rijbaan Tarwestraat).
- Rijsoord 1.014 m2 (onder andere trottoir Sandelingenweg, Dominee Allendorpstraat en rijbaan Rijksstraatweg).
- Slikkerveer 4.175 m2 (onder andere rijbaan en trottoir Stadhouderslaan, Kievitsweg trottoir en Dolfijnpark fietspad).
- West 9.794 m2 (onder andere trottoir Boksdooornstraat, Meidoornlaan, Sleedoornlaan, fietspad Olmenlaan en Prunuslaan en de halfverharding van het Reyerpark en het Lomanpark).

Op de volgende locaties is er een nieuwe deklaag aangebracht van asfalt, totaal 4.742 m2:

- Fietspad Gorzen, vanaf de gemeentelijke opslag naar de Rotterdamseweg.
- Fietspad Ridderhaven, vanaf de Haven naar de Donkerslootsedijk.
- Fietspad Reyerpark, vanaf de dierenopvang naar de Kruisweg.
- Voetpad Lohmanpark, vanaf de Burgemeester de Zeeuwstraat naar de Groen van Prinstererweg.
- Voetpad Reyerheem, vanaf de Torenmolen naar de Karper.

Budget

Wegen	Begroting na wijziging	Realisatie
Klein onderhoud	1.918.100	1.742.433
Groot onderhoud	1.721.300	1.700.716
Investerings	2.287.500	1.045.248
Saldo van storting en onttrekking reserve	-511.900	-477.629
Totaal wegen	5.415.000	4.010.768

Stand reserve per 1 januari 2023	4.177.307
Storting	1.123.600
Onttrekking	-1.601.229
Stand reserve per 31 december 2023	3.699.679

Riolering

Kerncijfers

- 295 km riolering
- 50 km drukriolering en persleidingen
- 22.000 rioolaansluitingen
- 48 rioolgemalen

- 119 drukrioleringspompen
- 2 tunnelgemalen
- 3 oppervlaktegemalen
- 9 bergbezinkvoorzieningen
- 2 bergingsriolen

Beheer

Riolering is van belang voor de volksgezondheid, de kwaliteit van de leefomgeving, de bodem en het grond- en oppervlaktewater. De gemeente is verantwoordelijk voor de inzameling van het stedelijk afvalwater en hemelwater (dat een particulier niet redelijkerwijs zelf kan verwerken). We proberen eventuele nadelige gevolgen van de grondwaterstand te beperken. Het beleid ten aanzien van het beheer en onderhoud van riolering is verankerd in het Programma Stedelijk Water 2023-2027 (PSW), dat op 25 mei 2023 door de raad is vastgesteld.

De kosten worden gedekt binnen de rioolheffing. De kosten zijn opgedeeld in twee stromen:

1. Het beheer- en onderhoud, exploitatiekosten.
2. Vervangingsinvesteringen, die betrekking hebben op alle onderdelen van de (afval)waterketen.

Klimaatverandering betekent dat de extremen groter worden: er valt meer regen in kortere tijd en de temperaturen zijn extremer. We spelen in op klimaatverandering. Bij nieuwbouwprojecten of herontwikkelingen worden openbare ruimten zo ontworpen dat pieken in neerslag goed opgevangen kunnen worden.

Terugblik

In 2023 zijn diverse rioolvervangingen uitgevoerd, te weten aan de Oudelandseweg en Goudsbloemstraat, De Blaak en Nikkelstraat. De projecten die in voorbereiding zijn en in 2024 uitgevoerd worden, zijn 'rioolaanpassingen in de Donckselaan en omgeving', 'herstructurering Rivierenbuurt' en 'vervanging riolering Noordendweg'. Het afgelopen jaar is ingezet op de voorbereiding van de 'herstructurering in de wijken West en Centrum'. Hier zijn extra onderzoeken uitgevoerd en is overleg gevoerd met Stedin en Oasen. De planning van de nutsbedrijven is van invloed op de planning van het gemeentelijke herstructureringsproject. Het planmatig onderhoud (reinigen en inspecteren van riolering) is conform het Programma Stedelijk Water uitgevoerd. De hoofdpst waarop alle gemalen zijn aangesloten is vervangen en de externe sturing van gemalen (RTC - Real Time Control) is vernieuwd. Het vizielgemaal aan de Burgemeester de Zeeuwstraat is gerenoveerd.

Met het waterschap voerden we een meten- en monitoringprogramma uit. Dit programma gaf aanleiding om RTC verder te verfijnen.

Budget

Riolering	Begroting na wijziging	Realisatie
Onderhoud	1.846.100	1.645.362
Investeringen	2.627.100	1.115.851
Totaal riolering	4.473.200	2.761.213

Waterhuishouding

Kerncijfers

- 40.373 m natuurlijke oever
- 14.148 m natuurvriendelijke oever
- 27.283 m oeverbeschoeiing
- 325.395 m² watergangen

Beheer

Het waterschap is verantwoordelijk voor de waterkwaliteit en de waterkwantiteit van al het water in de gemeente. Daarbij onderhoudt het waterschap de hoofdwatergangen. Het overige water wordt grotendeels door de gemeente onderhouden. Maar ook Rijkswaterstaat, de provincie, diverse natuurorganisaties en particulieren zijn deels verantwoordelijk voor het onderhoud van sommige watergangen.

Het waterschap controleert of het onderhoud naar behoren wordt uitgevoerd. Zo mogen er

bijvoorbeeld niet te veel bagger of waterplanten aanwezig zijn in het water. Het beleid van het waterschap is daarom sterk richtinggevend voor het waterbeheer van de gemeente. Op basis van metingen van de baggeraanwas op de waterbodem bepalen we welke watergangen worden gebaggerd.

Het waterschap baggert zelf de hoofdwatergangen. Is de aanliggende grond van de gemeente, dan zijn wij verplicht deze bagger te ontvangen. De gemeente betaalt dan ook voor het transporteren en afvoer ervan.

Beschoeiingen worden op basis van inspecties vervangen. Daarbij is veiligheid vaak doorslaggevend. Voordat over wordt gegaan tot vervanging wordt onderzocht of het mogelijk is een natuurlijke oever te maken. Dan is geen nieuwe beschoeiing nodig en krijgt de flora en fauna een kans beter tot ontwikkeling te komen. Bij oeverbeschoeiing is er aandacht voor het plaatsen en in stand houden van eendentrappen.

Terugblik

Op aanwijzen van het waterschap is in 2023 ruim 2.000 meter watergang geïnspecteerd waar naar verwachting baggeren nodig zou zijn. Al deze locaties zijn gebaggerd (totaal 2.244 m3 bagger verwijderd).

In alle watergangen heeft regulier maaionderhoud plaats gevonden. Riet en waterplanten worden verwijderd, waarbij er vaak delen blijven staan (gefaseerd maaien). Op locaties met veel waterplanten worden tweemaal per jaar de waterplanten en/of riet verwijderd. Hierbij is aandacht voor vislocaties.

In de omgeving van Jonkheer de Savornin Lohmanstraat en de Groen van Prinstererweg is een groot deel van de beschoeiing die aan onderhoud toe was vervangen door natuurvriendelijke oevers. Verder is op beperkte schaal plaatselijk wat beschoeiing die aan onderhoud toe was vervangen.

Budget

Waterhuishouding	Begroting na wijziging	Realisatie
Klein onderhoud	417.100	417.376
Groot onderhoud	175.600	171.900
Investeringen	200.600	62.869
Totaal waterhuishouding	793.300	652.145

Afvalinzameling

Kerncijfers

663 verzamelcontainers zijn in beheer van de N.V. BAR-Afvalbeheer, waarvan 44 glas, 138 oud papier/karton, 257 gft en 224 PMD+restafval. Ook zijn er in Ridderkerk 28 textielcontainers welke worden beheerd door Opnieuw & Co.

Beheer

In de huidige situatie is het onderhoud, de reiniging en de garantie van de ondergrondse containers geborgd in een onderhoudsovereenkomst met de leverancier. Het betreft in totaal 663 containers voor restafval, papier/karton, gft en glas. De (ondergrondse) container is onderdeel van de openbare ruimte (onroerende goederen) en komt als investering ten laste van de gemeente. De N.V. BAR-Afvalbeheer faciliteert de gemeente in de aanschaf, plaatsing en het onderhoud van de ondergrondse containers.

Haven

Kerncijfers

De gemeente Ridderkerk bezit een eigen haven aan de rivier De Noord. Twee delen zijn te onderscheiden. Aan de noordzijde een industriehaven met twee watergebonden bedrijven en een passantensteiger. Aan de zuidzijde een recreatiehaven met twee jachthavens. Behalve de passantensteiger worden de overige delen verhuurd.

Beheer

Binnen het groot onderhoud (reserve) wordt nu nog gerekend met het eens in de vijf jaar baggeren van de haven. Als gevolg van onder andere toename van scheepsbewegingen bij De Noord, onzekerheden over de aanwas van baggerslib en verplaatsing van baggerslib binnen de haven, is er de komende jaren meer behoefte aan monitoring door dieptemetingen. Doelstelling hiervan is het in

2024 structureel kunnen prognosticeren van de hoeveelheid baggerslib en de baggerfrequentie. De aanwezige constructies worden incidenteel vervangen. Hier worden geen structurele middelen voor gereserveerd. Indien nodig wordt extra budget aangevraagd.

Terugblik

In 2023 was het baggeren rondom de vluchtelingenboot (passantensteiger) ingepland. Door wijzigingen in het bootonderhoud is de passantensteiger niet vrijgekomen zoals afgesproken. Hierdoor verschuift het baggeren van dit deel naar 2024. In het kader van de lopende monitoring van baggerslib bewegingen, is in november een dieptemeting uitgevoerd. De uitkomsten worden begin 2024 geanalyseerd.

Er zijn afmeerpalen bij de Jachthaven Ridderkerk B.V. vervangen. In 2024 wordt een aantal dukdalven bij watersportvereniging Sint Joris vervangen.

Voor wat betreft het beheer, het onderhoud en het verhuur, is een stabiele situatie bereikt, ook financieel. De inspanningen zijn gericht op instandhouding.

Budget

Haven	Begroting na wijziging	Realisatie
Klein onderhoud	85.700	94.099
Saldo van storting en onttrekking reserve	32.700	32.700
Totaal haven	118.400	126.799

Stand reserve per 1 januari 2023	912.913
Storting	32.700
Onttrekking	
Stand reserve per 31 december 2023	945.613

Gebouwen

Kerncijfers

In 2023 had de gemeente 52 accommodaties in eigendom. Dit zijn:

- Het gemeentehuis en de voormalige gemeentewerf
- (Voormalige) onderwijsgebouwen
- Binnensportaccommodaties (gymzalen/sporthallen)
- Sportcomplexen
- Peuterspeelzaal en kinderdagverblijven
- Wijkcentra
- Een rouwcentrum
- Enkele bedrijfsruimten
- Enkele woningen

Beheer

Het in 2019 vastgestelde (Actualisatie Integraal Accommodatieplan) AIAP is nog steeds leidend voor het beleid van beheer en de ontwikkeling van het maatschappelijk vastgoed. De conditie van onze gebouwen is tussen 5 (matig) tot 3 (voldoende). Voor een aantal gebouwen hanteren we het label instandhouding. Dit houdt in dat we minimaal onderhoud uitvoeren omdat het gebouw op termijn gerenoveerd dan wel gesloopt wordt.

Op basis van het beleid passen wij duurzaam beheer toe en voldoen we aan de Arbo- en veiligheidsvoorschriften.

Onderwijsgebouwen

Jaarlijks stelt de gemeente een jaarprogramma vast op basis van aanvragen door schoolbesturen. In dit jaarprogramma zijn alle uitbreidingen en nieuwbouw van schoolgebouwen opgenomen, inclusief de financiële consequenties daarvan. De aanvragen voor het jaarprogramma worden getoetst aan Verordening Voorzieningen Huisvesting Onderwijs Ridderkerk 2021.

Sport- en Welzijnsaccommodaties

Voor een groot aantal gemeentelijke gebouwen (waarvoor in het kader van het AIAP geen ingrijpende wijzigingen worden voorgesteld) wordt een meerjarenonderhoudsprogramma opgesteld.

Rouwcentrum

Bij de begraafplaats Vredenhof bevindt zich een rouwcentrum voor rouwbezoeken en

uitvaartplechtigheden. Het rouwcentrum wordt gebruikt voor diensten voorafgaande aan een begrafenis op Vredenhof en Rusthof, maar ook als wordt gekozen voor crematie of elders begraven is de aula geschikt voor een plechtigheid vooraf.

Terugblik

- In 2023 hebben we de technische staat van het vastgoed in beeld gebracht. Dit geeft ons inzicht in hoeverre we de onderhoudsreserve in 2024 moeten aanpassen. Daarnaast is dit een kapstok om beleid op te stellen hoe we ons vastgoed verder toekomstbestendig kunnen verduurzamen.
- Ook hebben we in 2023 stappen gezet om het maatschappelijk vastgoed te verduurzamen. Dit ziet voornamelijk toe op verbetering van de bouwtechnische schil en de installaties ten behoeve van het verwarmen van de gebouwen.
- Eind 2023 zijn de werkzaamheden aan de nieuwe werf zo goed als afgerond en is het gebouw in gebruik genomen.
- In het gemeentehuis is een nieuwe brandmeldinstallatie geïnstalleerd en in gebruik genomen.
- Het recreatiecentrum de Fakkels zal over een aantal jaren worden gerenoveerd of worden vernieuwd. Ondanks de grote onderhoudsbehoefte hebben we met een minimale investering het gebouw in bedrijf kunnen houden.
- In 2023 is de museumschool in Rijsoord toegevoegd aan de vastgoedportefeuille. Dit gebouw wordt gedurende de winterstop en tijdens de werkzaamheden voorzien van camerabewaking.

Budget

Gemeentelijke gebouwen	Begroting na wijziging	Realisatie
Klein onderhoud	2.685.400	2.740.245
Groot onderhoud	1.234.300	615.508
Investerings	28.200	11.195
Saldo van storting en onttrekking reserve	-549.100	-114.389
Totaal gemeentelijke gebouwen	3.398.800	3.252.559

Stand reserve per 1 januari 2023	4.098.052
Storting	512.100
Onttrekking	-626.489
Stand reserve per 31 december 2023	3.983.663

Sportaccommodaties	Begroting na wijziging	Realisatie
Klein onderhoud	3.595.800	4.238.313
Groot onderhoud	318.600	274.160
Investerings	7.684.200	7.083.871
Saldo van storting en onttrekking reserve	-59.600	-15.490
Totaal sportaccommodaties	11.539.000	11.580.854

Stand reserve per 1 januari 2023	1.373.420
Storting	250.000
Onttrekking	-265.490
Stand reserve per 31 december 2023	1.357.930

Onderwijsgebouwen	Begroting na wijziging	Realisatie
Onderhoud	3.400.400	2.707.368
Investerings	2.479.700	616.002
Totaal onderwijsgebouwen	5.880.100	3.323.370

Paragraaf 4 Financiering

Inleiding financiering

In deze financieringsparagraaf beschrijven we in hoeverre de plannen en acties, die we in de begroting 2023 hebben beschreven, zijn uitgevoerd. Naast enkele onderwerpen die verplicht deel uit

maken van de financieringsparagraaf, gaan we ook in op een aantal ontwikkelingen die van belang zijn voor een goede uitvoering van de treasuryfunctie.

Wettelijke kaders en treasurystatuut

De kaders voor de uitvoering van de financieringsfunctie zijn vastgelegd in de financiële verordening en uitgewerkt in het treasurystatuut (beide vastgesteld in 2024). Hierbij is de Wet Financiering Decentrale Overheden (Wet Fido) van toepassing. Deze wet stelt de kaders voor een verantwoorde en professionele inrichting van de treasuryfunctie bij decentrale overheden. Het belangrijkste uitgangspunt daarbij is het beheersen van risico's.

Renterisicobeheer

Algemeen

Risicobeheersing vormt één van de pijlers van de Wet Fido. Voor de bepaling van de renterisico's die verbonden zijn aan de uitvoering van de treasuryfunctie zijn twee normen verplicht gesteld: de renterisiconorm heeft betrekking op leningen met een looptijd vanaf 1 jaar en de kasgeldlimiet op leningen met een looptijd tot maximaal 1 jaar. Het doel van deze normen is om de budgettaire risico's als gevolg van rentestijging te beperken.

Kasgeldlimiet

Met de kasgeldlimiet heeft de wetgever een norm gesteld voor het maximumbedrag aan kortlopende middelen (looptijd tot maximaal een jaar) waarmee de gemeente haar activiteiten mag financieren. Het doel van deze limiet is het risico te voorkomen dat fluctuaties van de korte rente direct grote impact hebben op de rentelasten tijdens het boekjaar.

Wanneer in drie opeenvolgende kwartalen de kasgeldlimiet wordt overschreden, dient dit te worden gemeld bij de toezichthouder, de Provincie, inclusief een plan om weer te voldoen aan de kasgeldlimiet. Concreet betekent dit dan om te 'consolideren', of wel kort geld om te zetten in lange financiering. Dit doen we dan door op een zo gunstig mogelijk moment een nieuwe langlopende lening af te sluiten conform de aankondiging in de paragraaf Financiering van de begroting. We kijken naar de benodigde financieringsbehoefte en lenen tegen een zo gunstig mogelijke rente op de kapitaalmarkt.

In onderstaand overzicht is de toetsing van de kasgeldlimiet voor het jaar 2023 opgenomen. In 2023 hebben we het hele jaar met kortlopend geld kunnen financieren. In het 4e kwartaal zijn we voor het eerst boven de kasgeldlimiet uitgekomen waardoor de 'ruimte boven de kasgeldlimiet' naar nul is gezakt.

Overzicht Kasgeldlimiet	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
1. Totaal vlottende schuld	-6.000.000	-14.666.667	-10.000.000	-19.666.667
2. Totaal vlottende middelen	2.469.105	4.716.279	2.241.621	3.389.053
3. Gemiddeld saldo schuld (-) of overschot	-3.530.895	-9.950.388	-7.758.379	-16.277.614
4a. Begrotingstotaal 2023	136.924.200			
4b. Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	8,5%			
4. Kasgeldlimiet	11.638.600	11.638.600	11.638.600	11.638.600
Toets Kasgeldlimiet				
5a. Ruimte onder kasgeldlimiet (4+3)	8.107.705	1.688.212	3.880.221	0

Renterisiconorm

De renterisiconorm heeft als doel de risico's te beperken van een toekomstig stijgende kapitaalmarktrente bij herfinanciering (van aflossingen op bestaande leningen) en renteherzieningen op bestaande langlopende leningen.

Door toepassing van deze norm ontstaat een goede spreiding van de langlopende leningenpositie, waardoor dit renterisico gelijkmatig over de jaren wordt verdeeld. Jaarlijks komt maximaal 20% van het begrotingstotaal in aanmerking voor herfinanciering en/of renteherziening. Van renteherziening is sprake als in de leningsovereenkomst is bepaald dat de rente gedurende de looptijd in een bepaald jaar wordt aangepast. Onder herfinanciering verstaan we het afsluiten van nieuwe leningen ter vervanging van bestaande financieringen en/of aflossingen op de bestaande leningenportefeuille.

Bij de begroting 2023 was op grond van onder andere de investeringsplanning de verwachting dat we in 2023 voor een bedrag van ca. € 41 miljoen aan langlopende financiering nodig hadden. Het investeringsvolume is in 2023 echter achtergebleven. In 2023 zijn mede daardoor geen langlopende leningen noodzakelijk gebleken.

In het volgende overzicht geven we u een beeld van de renterisico's voor de vaste schuld in relatie tot de renterisiconorm. Ook dit jaar zijn we onder de renterisiconorm gebleven.

Renterisico op vaste schuld		2023
1.	Netto renteherziening op vaste schuld	0
2.	Betaalde aflossingen	3.753.780
3.	Renterisico op vaste schuld (1+2)	3.753.780
Renterisiconorm		
4.	a. Begrotingstotaal 2023	136.924.200
4.	b. Vastgesteld percentage	20,0%
4.	Renterisiconorm	27.384.800
Toets renterisiconorm		
5.	Ruimte onder renterisiconorm (4-3)	23.631.020

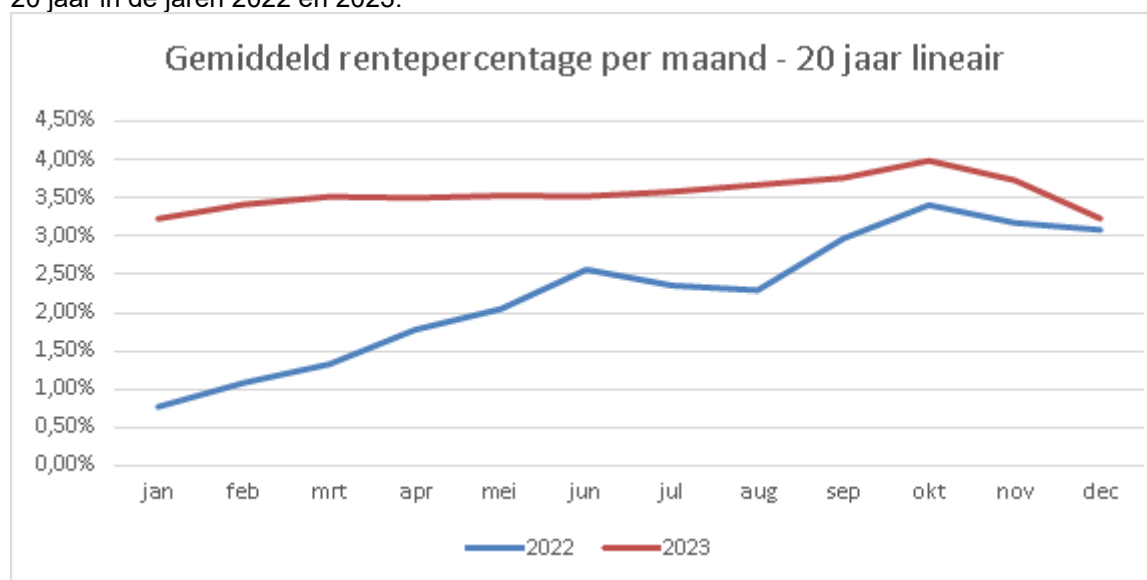
Rentevisie en rentebeleid

Rentevisie

Renteontwikkelingen op de kapitaalmarkt zijn belangrijk vanwege de risico's die ze voor ons in kunnen houden. Wij volgen de renteontwikkelingen daarom ook nauwlettend. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van de informatie van geldverstrekkers, waarbij we op ieder moment van de dag de ontwikkelingen volgen.

Als gevolg van wereldwijde spanningen en terugdringen van de hoge inflatie, heeft de Europese Centrale Bank gedurende 2023 de officiële tarieven een aantal malen verhoogd. Daardoor zijn zowel de korte als lange rente gestegen.

In onderstaande tabel geven wij u inzicht in het renteverloop van lineaire leningen met een looptijd van 20 jaar in de jaren 2022 en 2023.

De liquiditeitsplanning en de financieringsbehoefte

Algemeen

De financieringsbehoefte van de gemeente is afhankelijk van diverse factoren welke de inkomende en uitgaande kasstromen beïnvloeden zoals de investeringsplanning, de inkomsten en uitgaven van grondexploitaties en mutaties in de geldleningenportefeuille. We maken gebruik van een liquiditeitsplanning om zicht te krijgen en houden op de financieringsbehoefte.

Leningenportefeuille

In 2023 zijn, in tegenstelling tot de verwachte financieringsbehoefte in de begroting 2023, geen langlopende leningen afgesloten en is de totale omvang van onze leningenportefeuille verder afgenomen. In onderstaand overzicht is het verloop van de opgenomen langlopende leningen zichtbaar. Het gemiddelde van de rente (op basis van de stand per 1 januari) op langlopende leningen is licht gedaald naar 2,91% ten opzichte van 2,93% in 2022.

Overzicht langlopende leningen	2023
Stand leningen per 1-1	32.090.894
Nieuwe leningen	0
Reguliere aflossingen	3.753.780
Stand leningen per 31-12	28.337.114

Renteomslag

In de paragraaf financiering van de begroting 2023 heeft u inzicht gekregen in de rentelasten en het renteresultaat. Ook de manier waarop rente wordt toegerekend aan investeringen, programma's en taakvelden hebben wij daarin beschreven.

Bij de begroting 2023 is de omslagrente vastgesteld op 1,1%. Het werkelijke percentage voor 2023 is 1,15% zoals in volgend overzicht te zien is.

Schema rentetoerekening		
Externe rentelasten over de korte en lange financiering	+/+	1.343.299
Externe rentebaten	-/-	165.644
Totaal door te rekenen externe rente		1.177.655
Rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-/-	-118.808
Rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/-	
Saldo door te rekenen externe rente		1.296.463
Rente over het eigen vermogen	+/+	
Rente over voorzieningen	+/+	122.329
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente		1.418.792
Werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	-/-	1.384.993
Renteresultaat op het taakveld treasury		33.799
Toe te rekenen rente		1.418.792
Boekwaarde per 1-1-2023		123.206.978
Renteomslagpercentage		1,15%

Schatkistbankieren

Op grond van de Regeling Schatkistbankieren zijn decentrale overheden verplicht om overtollige liquide middelen aan te houden in 's Rijks schatkist. Gerekend over een heel kwartaal mag het op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden bedrag gemiddeld niet hoger zijn dan het drempelbedrag. Het drempelbedrag wordt bepaald op basis van het begrotingstotaal. Met onze huisbankier, de BNG, is afgesproken dat dagelijks automatisch wordt afgeroomd naar de schatkist wanneer het saldo hoger is dan € 400.000.

In de toelichting op de balans in deze jaarrekening leggen wij verantwoording af over het totaal aan middelen dat per kwartaal buiten de schatkist is gehouden. Uit het daar opgenomen overzicht blijkt dat het drempelbedrag in 2023 in geen enkel kwartaal is overschreden.

Kas- en relatiebeheer

Wat betreft het kasbeheer hanteren we al een aantal jaren de volgende uitgangspunten:

- Het aantal bankrelaties en bankrekeningen wordt tot een minimum beperkt.
- Maandelijks worden liquiditeitsoverzichten opgesteld.

Met onze huisbankier, de BNG, vindt periodiek overleg plaats, waarbij eventuele nieuwe ontwikkelingen worden besproken. Verschillende kredietverstrekkers geven regelmatig adviezen over het aantrekken en uitzetten van gelden. Ook in 2023 is gebruik gemaakt van de verschillende

adviserende instanties, om zodoende optimaal te kunnen profiteren van de beschikbare financiële instrumenten. In ons treasurystatuut hebben wij de administratieve organisatie, interne controle en informatievoorziening tevens uitvoerig beschreven.

Garantstelling

Met het oog op de financiële risico's die de gemeente hierbij loopt, gaan wij terughoudend om met het honoreren van aanvragen voor garantstellingen. Alleen als het maatschappelijk belang ermee gediend is en er voldoende zekerheden gesteld worden, wordt een garantie verleend.

Per 31 december 2023 is het totaal van de directe garantstellingen € 44,6 miljoen. Het totaal van de garantstellingen met een achtervangfunctie via het Waarborgfonds Sociale Woningbouw was € 39,6 miljoen. Het risico dat de gemeente loopt bij deze garantstellingen is meegenomen in de berekening van ons weerstandvermogen.

Paragraaf 5 Bedrijfsvoering

Bedrijfsvoering

De bedrijfsvoering wordt vanaf 1 januari 2014 door de BAR-organisatie uitgevoerd. Voor een toelichting op de bedrijfsvoering verwijzen wij u naar de jaarrekening 2023 van de BAR-organisatie. De bijdrage aan de BAR-organisatie voor de bedrijfsvoering wordt getoond in onderstaande tabel.

Bijdrage	Begroting 2023	Begroting 2023 na wijziging	Realisatie 2023	Verschil
Bijdrage GR BAR-organisatie	-34.913.850	-39.559.050	-39.080.626	478.424

Verdeling van de BAR-bijdrage over de taakvelden

Van de gehele BAR-bijdrage wordt de bijdrage voor personeelskosten verdeeld over de taakvelden. De overhead wordt niet verdeeld.

Programma/taakveld	Primitieve begroting 2023	Begroting 2023 na wijziging	Realisatie 2023	Verschil 2023
1 Bestuur en (overheids)participatie				
0.1:Bestuur	20.748.700	25.056.450	24.518.814	-537.636
0.2:Burgerzaken	-753.500	-1.019.900	-997.999	21.901
Totaal 1 Bestuur en (overheids)participatie	19.995.200	24.036.550	23.520.816	-515.734
2 Veiligheid				
1.1:Crisisbeheersing en brandweer	-82.700	-44.900	-43.967	933
1.2:Openbare orde en veiligheid	-1.089.100	-1.593.400	-1.559.203	34.197
8.3:Wonen en bouwen	0	-566.400	-554.265	12.135
Totaal 2 Veiligheid	-1.171.800	-2.204.700	-2.157.435	47.265
3 Verkeer, vervoer en wegen				
2.1:Verkeer en vervoer	-1.985.700	-2.532.550	-2.478.417	54.133
2.2:Parkeren	-84.200	-59.000	-57.746	1.254
2.3:Recreatieve havens	-39.300	-600	-619	-19
2.4:Economische havens en waterwegen	-41.600	-23.200	-22.758	442
2.5:Openbaar vervoer	-6.500	-20.100	-19.716	384
Totaal 3 Verkeer, vervoer en wegen	-2.157.300	-2.635.450	-2.579.255	56.195
4 Economische zaken				
0.2:Burgerzaken	-264.900	-304.700	-298.104	6.596
0.3:Beheer overige gebouwen en gronden	-311.900	-713.700	-698.335	15.365
3.1:Economische ontwikkeling	-180.600	-143.000	-139.952	3.048
3.3:Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-76.700	-42.800	-41.955	845
3.4:Economische promotie	-29.600	0	0	0
8.1:Ruimte en leefomgeving	0	-143.100	-140.099	3.001
Totaal 4 Economische zaken	-863.700	-1.347.300	-1.318.444	28.856
5 Onderwijs				

4.1:Openbaar basisonderwijs	-16.700	-490.000	-479.459	10.541
4.3:Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-54.500	-118.600	-116.064	2.536
Totaal 5 Onderwijs	-71.200	-608.600	-595.523	13.077
6 Cultuur, sport en groen				
5.1:Sportbeleid en activering	-37.900	-49.700	-48.612	1.088
5.3:Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-21.800	-76.500	-74.775	1.725
5.4:Musea	-16.700	-49.400	-48.302	1.098
5.5:Cultureel erfgoed	-83.500	-40.300	-39.323	977
5.6:Media	-38.600	-656.600	-642.478	14.122
5.7:Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-2.105.800	-2.387.700	-2.336.452	51.248
Totaal 6 Cultuur, sport en groen	-2.304.300	-3.260.200	-3.189.941	70.259
7 Sociaal domein				
2.5:Openbaar vervoer	-25.400	-24.700	-24.097	603
4.3:Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-28.800	-13.100	-12.896	204
6.1:Samenkracht en burgerparticipatie	-59.400	-53.400	-52.172	1.228
6.2:Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	-2.062.700	-1.663.100	-1.627.404	35.696
6.3:Inkomensregelingen	-176.300	-1.806.300	-1.767.511	38.789
6.4:WSW en Beschut werk	-185.800	-314.900	-308.080	6.820
6.5:Arbeidsparticipatie	-2.479.300	-794.400	-777.321	17.079
6.6:Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-755.900	-1.144.300	-1.119.769	24.531
6.71:Maatwerkdienstverlening 18+	-85.200	-180.600	-176.643	3.957
6.72:Maatwerkdienstverlening 18-	-215.300	-238.200	-233.150	5.050
6.81:Geëscaleerde zorg 18+	-23.100	-5.400	-5.264	136
6.82:Geëscaleerde zorg 18-	-42.100	-21.200	-20.746	454
7.1:Volksgezondheid	-36.500	-19.500	-19.099	401
Totaal 7 Sociaal domein	-6.175.800	-6.279.100	-6.144.151	134.949
8 Gezondheid en duurzaamheid				
1.2:Openbare orde en veiligheid	-138.600	-259.400	-253.824	5.576
7.1:Volksgezondheid	-2.300	-7.200	-7.064	136
7.2:Riolering	-729.800	-1.012.300	-990.654	21.646
7.3:Afval	-433.800	-706.900	-691.709	15.191
7.4:Milieubeheer	-294.800	-818.100	-800.543	17.557
Totaal 8 Gezondheid en duurzaamheid	-1.599.300	-2.803.900	-2.743.794	60.106
9 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en maatschappelijk vastgoed				
0.3:Beheer overige gebouwen en gronden	-597.900	-305.800	-299.286	6.514
3.2:Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-145.700	-23.000	-22.448	552
4.2:Onderwijshuisvesting	-268.800	-265.300	-259.623	5.677
5.2:Sportaccommodaties	-414.600	-509.900	-498.965	10.935
7.5:Begraafplaatsen en crematoria	-630.000	-992.700	-971.458	21.242
8.1:Ruimte en leefomgeving	-1.485.600	-1.447.500	-1.416.555	30.945
8.3:Wonen en bouwen	-1.383.700	-692.300	-677.435	14.865
Totaal 9 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en maatschappelijk vastgoed	-4.926.300	-4.236.500	-4.145.771	90.729
Niet in de programma's opgenomen baten en lasten				
0.5:Treasury	-68.700	-38.300	-37.465	835
0.61:OZB woningen	-305.200	-366.800	-358.859	7.941
0.62:OZB niet-woningen	-167.700	-141.600	-138.558	3.042
0.63:Parkeerbelasting	-16.100	0	0	0
0.64:Belastingen overig	-154.700	-114.100	-111.621	2.479
0.8:Overige baten en lasten	-13.100	0	0	0
Totaal Niet in de programma's opgenomen baten en lasten	-725.500	-660.800	-646.503	14.297
Totaal	0	0	0	0

Rechtmatigheidsverantwoording

De rechtmatigheidsverantwoording heeft betrekking op drie criteria: begrotingscriterium, voorwaardencriterium en het misbruik en oneigenlijk gebruik criterium.

Begrotingscriterium

Het begrotingscriterium is een criterium van rechtmatigheid dat betrekking heeft op de grenzen van de baten en lasten in de door de raad geautoriseerde begroting van exploitatie en investeringskredieten en de hiermee samenhangende programma's, waarbinnen de financiële beheershandelingen tot stand moeten zijn gekomen.

De begrotingsrechtmatigheid wordt beoordeeld op het niveau waarop de begroting door de raad is geautoriseerd. Volgens de financiële verordening 2024 is dat op programmaniveau. Daarnaast staan er duidelijke en concrete spelregels met betrekking tot het begrotingscriterium.

Programma	Begroting na wijziging		Rekening 2023		Verschil begroting en rekening		Rechtmatigheids-oordeel
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	
1 Bestuur en (overheids)participatie	-6.578.800	2.724.400	-6.473.356	2.594.539	105.444	-129.861	
2 Veiligheid	-5.625.100	2.287.900	-5.469.708	2.897.549	155.392	609.649	
3 Verkeer, vervoer en wegen	-14.068.450	4.544.100	-12.887.399	3.476.559	1.181.051	1.067.541	
4 Economische zaken	-3.316.900	1.445.200	-3.159.964	1.424.956	156.936	-20.244	
5 Onderwijs	-5.024.700	2.804.100	-4.304.431	2.139.338	720.269	-664.762	
6 Cultuur, sport en groen	-12.644.100	2.477.100	-12.145.538	2.019.909	498.562	-457.191	
7 Sociaal domein	-67.564.000	21.488.800	-68.119.184	22.165.635	-555.184	676.835	
8 Gezondheid en duurzaamheid	-16.182.200	14.848.900	-15.417.827	14.292.781	764.373	-556.119	
9 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en maatschappelijk vastgoed	-23.808.900	12.508.300	-20.749.526	11.926.689	3.059.374	-581.611	
Niet in de programma's opgenomen baten en lasten	-18.063.600	108.124.950	-17.919.831	109.404.261	143.769	1.279.311	
Totaal	-173.253.750	173.253.750	-166.646.765	172.342.216	6.229.985	-911.534	0

Bij investeringsprojecten wordt de begrotingsrechtmatigheid beoordeeld op het niveau van het totaal gevoteerde kredietbedrag. Een overschrijding van het jaarbudget, passend binnen het totaalbedrag van het krediet, wordt daarmee als rechtmatig beschouwd.

Programma	Investering	Begroting na wijziging	Rekening 2023	Verschil begroting en rekening	Rechtmatigheids-oordeel
3 Verkeer, vervoer en (water)wegen	HOV RK Voorbereiding totaal	13.600	-425.581	-439.181	
	Pruimendijk afwaarderen van 50 naar 30 km	103.200	77.210	-25.990	
6 Cultuur, sport en groen	Aanleg pumptrackbaan	-20.000	-54.808	-34.808	
Totaal		96.800	-403.179	-499.979	0

Stappenplan berekening rechtmatigheidsverantwoording		
Begrotingscriterium		
A.	Overschrijding lasten programma's	555.184
B.	Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten)	499.979
C.	Ongeautoriseerde reservemutaties	0
D.	Overige afwijkingen die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid (of te laat aan de raad zijn gemeld)	3.477.329
Totaal begrotingscriterium		4.532.492
Indien totaal + andere rechtmatigheidsfouten > verantwoordingsgrens dan opnemen in de rechtmatigheidsverantwoording		

E.	Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden (van onderdeel A en B) dat past binnen het vooraf vastgesteld beleid (= acceptabel)	4.532.492
Saldo		0
Toelichten in de rechtmatigheidsverantwoording (en paragraaf bedrijfsvoering) indien groter dan verantwoordingsgrens		
Voorwaardencriterium		
Inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed		
M&O criterium		
Geen bevindingen		

Voorwaardencriterium

Het voorwaardencriterium is het criterium van rechtmatigheid, dat betrekking heeft op de eisen die worden gesteld bij de uitvoering van de financiële beheershandelingen. De eisen/voorwaarden zijn afkomstig uit diverse wet- en regelgeving en hebben betrekking op aspecten als doelgroep, termijn, grondslag, administratieve bepalingen, normbedragen, bevoegdheden, bewijsstukken, recht, hoogte en duur.

Ten aanzien van de EU-aanbestedingen wordt na afsluiting van het boekjaar 2023 de EU-scan uitgevoerd. De bevindingen worden vertaald in de rechtmatigheidsverantwoording. In samenspraak met de accountant is de opzet bepaald van de risicoanalyse en de opzet van de rapportage. Uit de eigen bevindingen is naar voren gekomen dat bij het project park Maasdonck vanwege de onvoorzienbaarheid van de gebeurtenissen en de ingeschatte urgentie van de situatie afgeweken is van de Europese aanbestedingsregels. Op grond van de onvoorzienbaarheid en urgentie is dit achteraf gerepareerd door een beroep te doen op artikel 2.32 lid1 sub c. van de Aanbestedingswet 2012.

Uit het rapport van bevindingen van de Verbijzonderde Interne Controle (VIC) en bij de controle ten behoeve van de jaarstukken 2023 zijn geen (financiële) onrechtmatigheden met betrekking tot het voorwaardencriterium ontdekt.

Misbruik en oneigenlijk gebruik-criterium

Het misbruik en oneigenlijk gebruik-criterium is het criterium van rechtmatigheid, dat betrekking heeft op het voorkomen, detecteren en corrigeren van misbruik en oneigenlijk gebruik van overheidsmiddelen en gemeentelijke eigendommen bij financiële beheershandelingen. In 2023 zijn er geen gevallen van fraude bekend geworden.

Toelichting op de geconstateerde afwijkingen

Programma's

Programma 1 Bestuur en (overheids)participatie

De baten van programma 1 Bestuur en (overheids)participatie zijn onderschreden met € 129.861. De onderschrijding wordt veroorzaakt door lagere onttrekking (€ 550.035) aan reserves. De lagere onttrekking is te wijten aan doorgeschoven prestaties waardoor de kosten niet in 2023 optreden. Wij kwalificeren de onderschrijding derhalve als rechtmatig.

Programma 3 Verkeer, vervoer en wegen

De baten van programma 3 Verkeer, vervoer en wegen zijn onderschreden met € 1.067.541. De onderschrijding wordt veroorzaakt door de post Aanleg glasvezelnetwerk en door lagere onttrekking aan reserves. Door omstandigheden zijn de werkzaamheden voor de aanleg van het glasvezelnetwerk niet uitgevoerd in 2023, maar worden later uitgevoerd. De gemoeide baten (€ 449.284) komen hierdoor ook later binnen, maar wel volledig. De lagere onttrekking (€ 797.638) aan reserves is te wijten aan doorgeschoven prestaties waardoor de kosten niet in 2023 optreden. Wij kwalificeren de onderschrijding derhalve als rechtmatig.

Programma 5 Onderwijs

De baten van programma 5 Onderwijs zijn onderschreden met € 664.762. De oorzaak van de onderschrijding door de posten SiSa voorrangbeleid uit rijksbijdrage (OAB) en SiSa Nationaal Plan Onderwijs (NPO). Voor beide onderwerpen zijn minder uitgaven gedaan dan verwacht. De gemoeide baten (€ 673.387) zijn hierdoor ook lager in 2023. De regelingen lopen nog door tot en met schooljaar 2024-2025; de ontvangen baten worden dan ook in de komende jaren ingezet. Wij kwalificeren de onderschrijdingen derhalve als rechtmatig.

Programma 6 Cultuur, sport en groen

De baten van programma 6 Cultuur, sport en groen zijn onderschreden met € 457.191. De

onderschrijding wordt voornamelijk veroorzaakt door lagere onttrekking (€ 378.545) aan reserves. De lagere onttrekking is te wijten aan doorgeschoven prestaties waardoor de kosten niet in 2023 optreden. Wij kwalificeren de onderschrijding derhalve als rechtmatig.

Programma 7 Sociaal domein

De lasten van programma 7 Sociaal domein zijn overschreden met € 532.291. Onderwerpen die deel uitmaken van de overschrijding zijn SPUK IZA, Wet BUIG uitkeringen, minimabeleid, toeslagenaffaire en Wmo begeleiding.

- De overschrijding op de SPUK IZA (€ 236.025) wordt gecompenseerd door direct gerelateerde inkomsten als onderdeel van een subsidieregeling bij een andere gemeente. De kostenoverschrijding wordt hiermee als acceptabel beschouwd volgens artikel 12 lid 4 van de Financiële verordening gemeente Ridderkerk 2024.
- De overschrijding op de Wet BUIG uitkeringen (€ 896.133) betreft een kostenoverschrijding op een openeinderegeling en wordt hiermee als acceptabel beschouwd volgens artikel 12 lid 4 van de Financiële verordening gemeente Ridderkerk 2024.
- De overschrijding op het minimabeleid (€ 1.457.912) wordt gecompenseerd door direct gerelateerde inkomsten via de algemene uitkering. De kostenoverschrijding wordt hiermee als acceptabel beschouwd volgens artikel 12 lid 4 van de Financiële verordening gemeente Ridderkerk 2024.
- De overschrijding op de toeslagenaffaire (€ 1.213.335) wordt gecompenseerd door direct gerelateerde inkomsten van het Rijk. De kostenoverschrijding wordt hiermee als acceptabel beschouwd volgens artikel 12 lid 4 van de Financiële verordening gemeente Ridderkerk 2024.
- De overschrijding op het onderwerp Wmo Begeleiding (€ 125.606) wordt veroorzaakt door tariefstijgingen per 1 oktober 2023. De begrotingsonrechtmatigheid past binnen het bestaande beleid en is daarmee acceptabel volgens artikel 12 lid 4 van de Financiële verordening gemeente Ridderkerk 2024.

Programma 8 Gezondheid en duurzaamheid

De baten van programma 8 Gezondheid en duurzaamheid zijn overschreden met € 556.119. De onderschrijding komt door een lagere dekking (€ 669.000) uit de voorziening beklemde middelen, vanwege lagere uitgaven. Daarnaast zijn er ook lagere onttrekkingen uit reserves (€ 347.718) door uitgestelde werkzaamheden. Wij kwalificeren de onderschrijding derhalve als rechtmatig.

Programma 9 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en maatschappelijk vastgoed

De baten van programma 9 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en maatschappelijk vastgoed zijn overschreden met € 581.611. De onderschrijding wordt veroorzaakt door lagere onttrekking aan reserves. De lagere onttrekking (€ 856.997) is te wijten aan doorgeschoven prestaties waardoor de kosten niet in 2023 optreden. Wij kwalificeren de onderschrijding derhalve als rechtmatig.

Investerings

Programma 3 Verkeer, vervoer en wegen

Het investeringskrediet voor de HOV RK Voorbereiding is voor 2023 met € 439.181 overschreden. Echter wanneer alle kredieten voor de HOV worden opgeteld voor 2023 en volgende jaren valt de overschrijding binnen het totaal beschikbaar gestelde krediet en kan volgens de Financiële verordening 2024 als rechtmatig beschouwd worden.

Het investeringskrediet Pruiwendijk afwaarderen van 50 naar 30 km/u is overschreden met € 25.990 doordat de afrekening van de subsidie plaatsvindt bij verantwoording in 2025. De overschrijding valt binnen het totaal beschikbaar gestelde krediet en kan volgens de Financiële verordening 2024 als rechtmatig beschouwd worden.

Programma 6 Sport, cultuur en groen

Het investeringskrediet voor aanleg pumptrackbaan is overschreden met € 34.808. De overschrijding komt door het naar voren halen van werkzaamheden, maar valt geheel binnen het beschikbaar gestelde krediet. Hierdoor kan deze kostenoverschrijding, volgens de Financiële verordening 2024, als rechtmatig worden beschouwd.

Aanbevelingen

Begrotingscriterium

Binnen de bestaande processen voor het budgetbeheer en de planning en control cyclus is veel aandacht voor de budgetoverschrijdingen. Het doorontwikkelen van de rapportages en het verbeteren van de informatie met prognoses moet bijdragen aan een eerdere signalering van begrotingsonrechtmatigheden door overschrijdingen.

ENSIA

Inleiding

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Ridderkerk legt over het jaar 2023 verantwoording af over de stand van zaken op het gebied van informatieveiligheid binnen de gemeentelijke organisatie. Dit gaat op basis van de landelijke en voor gemeenten verplichte Eenduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA) systematiek. Zij leggen verantwoording af aan de gemeenteraad (horizontale verantwoording) en vanuit de ENSIA-coördinator zal dit gebeuren aan de verschillende toezichthouders (verticale verantwoording).

Scope

De ENSIA-verantwoording voor het jaar 2023 gaat over onderstaande onderdelen:

- Implementatie van de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) - Zelfevaluatie.
- Structuur Uitvoeringsorganisatie Werk en Inkomen (Suwinet) – Geauditeerde zelfevaluatie.
- Digitale Persoonsidentificatie (DigiD) – Geauditeerde zelfevaluatie.
- Basis Registratie Personen (BRP) - Zelfevaluatie.
- Paspoort Uitvoeringsregeling Nederland (PUN) - Zelfevaluatie.
- Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT) - Zelfevaluatie op datakwaliteit.
- Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) - Zelfevaluatie op datakwaliteit.
- Basisregistratie Ondergrond (BRO) - Zelfevaluatie op datakwaliteit.

ENSIA-verantwoording

Onderstaande tabellen geven per ENSIA-onderdeel de stand van zaken weer. Voor de leesbaarheid is per onderdeel met behulp van kleuren de algemene status weergegeven.

Ruim voldoende tot goed	Voldoende	Net voldoende	Onvoldoende
Het onderdeel is volledig op orde, in control Mogelijk zijn er minimale verbeterpunten	Het onderdeel is globaal op orde, in control Er zijn enkele verbeterpunten	Het onderdeel is net niet in control Er zijn meerdere verbeterpunten	Het onderdeel is niet in control Er zijn veel verbeterpunten, bijsturing is nodig

Verantwoording over de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO)

Baseline onderdeel	Status
Beleid en organisatie	
Actueel beleid en organisatie van informatiebeveiliging, bewustwording en (controle op) naleving	Ruim voldoende tot goed
Personeel en toegang	
Juiste toegang voor medewerkers tot gebouwen, systemen en gegevens	Ruim voldoende tot goed
Continuïteit en incidenten	
Zorgen voor de continuïteit van onze dienstverlening en opvolging van incidenten	Voldoende
Informatiesystemen	
Veilige omgang met informatiesystemen en afspraken hierover met onze leveranciers	Ruim voldoende tot goed
Databescherming	
Veilige omgang met data in onze software	Ruim voldoende tot goed

Verantwoording per ENSIA-stelsel

Baseline onderdeel	Status
Suwinet	
Structuur uitvoeringsorganisatie	
Werk en Inkomen	Net voldoende
DigiD	
Digitale Persoonsidentificatie	Ruim voldoende tot goed
BRP	
Basis Registratie Personen	Ruim voldoende tot goed
Deel 1 bestandscontrole op persoonslijsten	Ruim voldoende tot goed
Deel 2 Inhoudelijke controle op de persoonslijsten	Ruim voldoende tot goed
Deel 3 Uitvoering van de processen	Ruim voldoende tot goed
PUN	
Paspoort Uitvoeringsregeling Nederland	Ruim voldoende tot goed
BAG	

Basisregistratie Adressen en Gebouwen	Ruim voldoende tot goed
BGT	
Basisregistratie Grootchalige Topografie	Ruim voldoende tot goed
BRO	
Basisregistratie Ondergrond	Ruim voldoende tot goed

Paragraaf 6 Verbonden partijen

Visie verbonden partijen

De nota Verbonden partijen sluit aan bij de Wet gemeenschappelijke regelingen die per 1 juli 2022 van kracht is en tot doel heeft de democratische legitimatie te versterken. Als de uitvoering van een publieke taak aan een verbonden partij is overgedragen, is het onvermijdelijk dat (volledige) directe invloed/sturing door de gemeente niet langer aan de orde is. Dit omdat de verbonden partij een eigen bestuur heeft waarin meerdere gemeenten zijn vertegenwoordigd. Om de invloed van de gemeente op verbonden partijen te optimaliseren is in de nota een methodiek opgenomen die deze optimalisatie van invloed moet bewerkstelligen. De invloed van het gemeentebestuur op een verbonden partij is het grootst als deze zich richt op de voorkant van de processen van de verbonden partij. De methodiek die kan worden ingezet om de invloed passend te laten zijn bij de situatie bestaat uit: het proces van positiebepaling, een governance-scan, het bepalen van een passend aansturingsscenario en het daarbij passende instrumentarium.

Besteding verbonden partijen

In het volgende overzicht zijn de verbonden partijen opgenomen met de geraamde en gerealiseerde bijdrage van de gemeente, c.q. het te ontvangen en ontvangen dividend.

Verbonden partij	Begroting 2023 na wijziging	Rekening 2023	Verschil
Gemeenschappelijke regelingen			
Veiligheidsregio Rotterdam Rijnmond	-2.936.600	-2.774.118	162.482
DCMR Milieudienst Rijnmond	-1.013.200	-1.013.184	16
Natuur- en recreatieschap IJsselmonde incl. Landschapstafel	-378.300	-361.124	17.176
Gemeentelijke Gezondheidsdienst Rotterdam-Rijnmond	-379.900	-400.554	-20.654
Jeugdhulp Rijnmond	-8.493.300	-9.103.449	-610.149
Nieuw Reijerwaard	0	0	0
Metropoolregio Rotterdam Den Haag	-134.500	-139.088	-4.588
BAR-organisatie	-39.497.150	-39.555.900	-58.750
Beschermde wonen regio Rotterdam	0	0	0
Samenwerkingsverband Vastgoedinformatie Heffing en Waardebepaling	-521.000	-649.290	-128.290
Vennootschappen en corporaties			
Stedin Groep	209.900	209.894	-6
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	222.800	222.788	-13
N.V. BAR-Afvalbeheer	-3.318.700	-3.309.053	9.647
Oasen N.V.	0	0	0
Sportservice Ridderkerk	-3.701.800	-3.701.647	153
Stichtingen en verenigingen			
Centrum Jeugd & Gezin Rijnmond	-1.790.600	-1.706.752	83.848

Gegevens verbonden partijen

Veiligheidsregio Rotterdam Rijnmond (VRR)	Vestigingsplaats Rotterdam	Gemeenschappelijke regeling
Deelnemende partijen	15 gemeenten uit het Rijnmond gebied nemen deel aan de VRR	
Stemverhouding	3%	
Openbaar belang		
(Brand)veiligheid, vervoer van zieken en ongeval slachtoffers, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, rampenbestrijding en crisisbeheersing met inbegrip van de multidisciplinaire samenwerking en de Gemeenschappelijke meldkamer. De vorming van veiligheidsregio's heeft als doelstelling de versterking van de bestuurlijke aansturing van de rampenbestrijding en		

crisisbeheersing op regionaal en nationaal niveau, alsmede de versterking van de geneeskundige hulpverlening en het regionale beheer van de brandweer.			
Bestuurlijk belang			
Burgemeester is lid van dagelijks bestuur en algemeen bestuur. Bij het nemen van besluiten door het algemeen bestuur brengen de leden voor de gemeente die zij vertegenwoordigen ieder één stem uit, met uitzondering van de leden die een gemeente vertegenwoordigen met een inwonertal boven 50.000. Zij brengen voor elk volgend 50.000-tal, of gedeelte daarvan, één stem meer uit tot een maximum van elf stemmen per gemeente.			
Actuele ontwikkelingen			
Verschuiving van de klassieke branden, hulpverleningen en ander onheil, naar 'nieuwe crises'. Nieuwe crises vragen om een andere aanpak. Een aanpak vanuit meerdere disciplines, die met spoed samen aan de slag moeten.			
Financiële positie – Verbonden partij		Financieel belang – Gemeente	
	01-01-2023	31-12-2023	Aandelenkapitaal
Eigen vermogen	6.157.000		Leningen/garantstellingen
Vreemd vermogen	107.479.000		Bijdrage gemeente 2023
Resultaat 2023			-2.774.118
Risico's			
De personele capaciteit van de brandweervrijwilligers staat onder druk. Vooral het werven van voldoende vrijwilligers, die overdag beschikbaar zijn, wordt steeds moeilijker. Zeker in kleinere dorpskernen is het lastig om de paraatheid 24 uur per dag, 7 dagen in de week, te garanderen. De VRR heeft als prioriteit om de dekking op niveau te krijgen en te houden en werkt aan andere vormen en manieren van brandweezorg. Daarnaast wordt jaarlijks onderhandeld met zorgverzekeraars over het budget inzake spreiding en beschikbaarheid van de ambulancezorg. De onderhandelingen gaan o.a. over de te leveren prestaties en vooral het aantal te leveren diensten. Daaraan gerelateerd zijn afspraken over het aantal ambulancevoertuigen en postlocaties. Het risico bestaat, dat de VRR de gemaakte afspraken met de zorgverzekeraars over het te leveren aantal diensten niet kan nakomen. Een oorzaak kan bijvoorbeeld zijn de schaarste aan personeel, door ziekteverzuim of vertrek van medewerkers. Niet geleverde diensten worden in mindering gebracht op het afgesproken budget. De komende jaren blijft dit risico zich voordoen. Tot slot krijgt de VRR steeds meer te maken met extreme premiestijging van verzekeringen. Daarnaast bestaat de kans, dat een aantal risico's niet meer verzekeraar blijven. Deze ontwikkeling geldt voor alle veiligheidsregio's.			

DCMR milieudienst Rijnmond		Vestigingsplaats Schiedam		Gemeenschappelijke regeling	
Deelnemende partijen	15 Rijnmondgemeenten en de provincie Zuid-Holland				
Stemverhouding	1,8%				
Openbaar belang					
Advisering en ondersteuning van gemeentelijke milieutaken. De DCMR heeft een algemene adviestaak met betrekking tot milieu, adviseert ten aanzien van vergunningverlening en handhaving in het kader van de wettelijke taken als gevolg van de Wet Milieubeheer en ondersteunt de gemeente bij de uitvoering van het Besluit Bodemkwaliteit.					
Bestuurlijk belang					
De wethouder Milieu is lid van het algemeen bestuur en oefent in die functie invloed uit op de besluitvorming.					
Actuele ontwikkelingen					
De invoering van de Omgevingswet is vastgesteld op 1 januari 2024. Dit vraagt steeds om nadenken en anticiperen op kosten, voorbereiding en uitvoering. Samen met alle participanten bereidde DCMR zich voor op de naderende wetswijziging, o.a. door inzicht te krijgen in de (milieu)kwaliteit van het gebied op basis van toegankelijke data. De DCMR ontwikkelt zich steeds meer tot een datagedreven organisatie. Het toezicht wordt weer gebiedsgericht georganiseerd, met behulp van steeds meer innovatie rond meldkamer en toezichtinstrumenten.					
Financiële positie – Verbonden partij		Financieel belang – Gemeente			
	01-01-2023	31-12-2023	Aandelenkapitaal		
Eigen vermogen	7.407.000	6.814.000	Leningen/garantstellingen		
Vreemd vermogen	9.410.000	19.615.000	Bijdrage gemeente 2023	-1.013.184	
Resultaat 2023	607.000				
Risico's					
Controle over en sturing op het financieel resultaat. De komst van de Omgevingswet zorgt voor wat onzekerheid in deze.					

Natuur- en recreatieschap IJsselmonde (NRIJ)		Vestigingsplaats Schiedam		Gemeenschappelijke regeling	
Deelnemende partijen	Albrandswaard, Barendrecht, Hendrik-Ido-Ambacht, Ridderkerk, Rotterdam, Zwijndrecht en provincie Zuid-Holland				
Stemverhouding	14%				
Openbaar belang					
Ontwikkelen en in stand houden van intergemeentelijke buitenstedelijke recreatie en bescherming van natuur en landschap. Beheer, ontwikkeling en onderhoud van recreatieve groengebieden op IJsselmonde en specifiek voor Ridderkerk (Donckse Velden, Oosterpark, Wevershoek, Waalbocht)					
Bestuurlijk belang					
De wethouder Beheer openbare ruimte en een raadslid zijn lid van het algemeen bestuur/dagelijks bestuur. Op deze wijze wordt invloed uitgeoefend op de besluitvorming.					
Actuele ontwikkelingen					

Bezuinigingen vormgegeven in verband met verwachte afname budget naar aanleiding van uitreden PZH en vermindering inbreng Rotterdam.

Financiële positie – Verbonden partij			Financieel belang – Gemeente	
	01-01-2023	31-12-2023	Aandelenkapitaal	
Eigen vermogen	4.403.659	4.705.267	Leningen/garantstellingen	
Vreemd vermogen	3.045.741	3.210.501	Bijdrage gemeente 2023	-361.124
Resultaat 2023	241.867			

Risico's

Inkomsten na 2025 en 2030 door verminderen/wegvallen van bijdragen van de gemeente Rotterdam en PZH. Mogelijk uitreden van gemeente Barendrecht.

Gemeentelijke Gezondheidsdienst Rotterdam-Rijnmond (GGD-RR)		Vestigingsplaats Rotterdam	Gemeenschappelijke regeling	
Deelnemende partijen	15 gemeenten, regio Rijnmond			
Stemverhouding	6,7%			
Openbaar belang				
Gezamenlijke uitvoering wettelijke verplichtingen van gemeenten in het kader van de Wet Publieke Gezondheid. De doelstelling: een evenwichtig productenaanbod zoveel mogelijk gericht op lokale problematiek. In zijn algemeenheid het verbeteren van de volksgezondheid van de bevolking.				
Bestuurlijk belang				
De wethouder Volksgezondheid is lid van het algemeen bestuur en oefent op deze wijze invloed uit op de besluitvorming.				
Actuele ontwikkelingen				
De meerkosten voor de meerjarenbegroting 2024-2027 zijn onvermijdbaar om als GGD alle basistaken die bij de GGD belegd zijn conform wet- en regelgeving en geldende kwaliteitskaders uit te kunnen voeren per 2024 en verder. Daarnaast vindt er een indexering plaats.				
Financiële positie – Verbonden partij			Financieel belang – Gemeente	
	01-01-2023	31-12-2023	Aandelenkapitaal	
Eigen vermogen			Leningen/garantstellingen	
Vreemd vermogen			Bijdrage gemeente 2023	-400.554
Resultaat 2023				
Risico's				
In tegenstelling tot andere gemeenschappelijke regelingen zijn op dit moment niet de deelnemende gemeenten risicodragend voor de GGD-RR, maar is dit de gemeente Rotterdam. De GGD-RR is onderdeel van de gemeentelijke organisatie van Rotterdam en legt verantwoording af aan het college van de gemeente Rotterdam. Hoewel op dit punt momenteel geen veranderingen verwacht worden blijven wij hier alert op.				

Jeugdhulp Rijnmond		Vestigingsplaats Rotterdam	Gemeenschappelijke regeling	
Deelnemende partijen	Gemeenten: Albrandswaard, Barendrecht, Brielle, Capelle aan den IJssel, Goeree-Overflakkee, Hellevoetsluis, Krimpen aan den IJssel, Lansingerland, Maassluis, Nissewaard, Ridderkerk, Rotterdam, Schiedam, Vlaardingen en Westvoorne.			
Stemverhouding	3%			
Openbaar belang				
De GR heeft tot taak de gemeenschappelijke inkoop van jeugdhulp zodanig vorm te geven dat lokale ambities kunnen worden gerealiseerd. De visie en doelen van de GR zijn daarmee een optelsom van de beleidsvoornemens van de deelnemende gemeenten.				
Doel:				
<ul style="list-style-type: none"> · Het beschikbaar houden van specialistische zorg en van 24/7 crisisopvang. · Het realiseren van schaalvoordelen. · Het delen van kennis en expertise. 				
Bestuurlijk belang				
De wethouder Jeugd is lid van het algemeen bestuur en oefent op die wijze invloed uit op de besluitvorming.				
Actuele ontwikkelingen				
Er is sprake van stijging van intensieve zorgbehandeling. De oorzaak wordt onderzocht en ligt onder andere in de ombouw van gesloten jeugdzorg. Tevens zijn op verzoek van de Tweede Kamer, de lonen in de zorg dit jaar extra verhoogd en extra indexatie toegevoegd.				
Financiële positie – Verbonden partij			Financieel belang – Gemeente	
	01-01-2023	31-12-2023	Aandelenkapitaal	
Eigen vermogen	0	0	Leningen/garantstellingen	
Vreemd vermogen	61.098.000	86.447.000	Bijdrage gemeente 2023	-9.240.802
Resultaat 2023	0			
Risico's				

Alle deelnemende gemeenten zijn volledig risicodragend. Het zorgverbruik wordt echter per gemeenten afgewikkeld. In 2022 zijn er stappen gezet om de managementinformatie over het zorgverbruik en wachttijden te verbeteren waardoor gedurende het jaar steeds beter inzicht is in het zorgverbruik. Middels power BI zijn inmiddels diverse dashboards operationeel. Het analyseren en prognosticeren blijft een nadrukkelijk aandachtspunt.

Nieuw Reijerwaard (GRNR)		Vestigingsplaats Ridderkerk		Gemeenschappelijke regeling	
Deelnemende partijen	Barendrecht, Ridderkerk en Rotterdam				
Stemverhouding	33,3%				
Openbaar belang					
De gemeenten Barendrecht, Ridderkerk en Rotterdam hebben gezamenlijk de ontwikkeling van Nieuw Reijerwaard op zich genomen. Hiertoe hebben zij per 1 januari 2012 de Gemeenschappelijke Regeling Nieuw Reijerwaard (GRNR) opgericht.					
Bestuurlijk belang					
Het algemeen bestuur bestaat uit tien leden, de voorzitter inbegrepen. De raden van Ridderkerk en Barendrecht wijzen, uit hun midden en uit wethouders, elk vier leden en twee plaatsvervangend leden aan. De raad van Rotterdam wijst twee leden en twee plaatsvervangende leden aan. Van deze vier leden respectievelijk twee plaatsvervangend leden dienen ten minste twee leden respectievelijk één plaatsvervangend lid deel uit te maken van het college van burgemeester en wethouders. De raad van Rotterdam wijst uit de voorzitter van de raad en uit de wethouders, twee leden en twee plaatsvervangende leden aan. Het voorzitterschap rouleert jaarlijks.					
Actuele ontwikkelingen					
Zeer positief. In 2023 is meer grond verkocht dan geraamd. De verwachting is dat deze trend zich in 2024 voortzet.					
Financiële positie – Verbonden partij			Financieel belang – Gemeente		
	01-01-2023	31-12-2023	Aandelenkapitaal		
Eigen vermogen	0	0	Leningen/garantstellingen	33% van verlies	
Vreemd vermogen	119.458.000	99.420.000	Bijdrage gemeente 2023	0	
Resultaat 2023	370.068				
Risico's					
Hoewel het risico steeds kleiner wordt, is de kans op afnemende interesse in kavels door geopolitieke- en economische ontwikkelingen nog steeds aanwezig. De schaarste in grondstoffen en mankracht hebben een prijsopdrijvend effect, waardoor de bouwkosten verder zullen stijgen.					

Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH)		Vestigingsplaats Den Haag		Gemeenschappelijke regeling	
Deelnemende partijen	23 gemeenten in Rotterdam Rijnmond en Haaglanden				
Stemverhouding	3,47%				
Openbaar belang					
Verbetering van het economisch vestigingsklimaat en de bereikbaarheid van de regio.					
Bestuurlijk belang					
De burgemeester is lid van het algemeen bestuur. De wethouder Verkeer is lid van de bestuurscommissie Vervoersautoriteit en het Presidium en de wethouder Regionale economie is lid van de bestuurscommissie Economisch vestigingsklimaat. In die functies oefenen zij invloed uit op de besluitvorming.					
Actuele ontwikkelingen					
De afname van het aantal reizigers door Corona herstelt zich maar langzaam. Verder zijn er problemen met het werven van voldoende personeel voor de ov-vervoerders. Hierdoor kan dienstregeling niet volledig worden uitgevoerd. ov-vervoerders blijven hierdoor zitten met tekorten. Voor MRDH als concessieverlener kan dit leiden tot een kredietrisico.					
Financiële positie – Verbonden partij			Financieel belang – Gemeente		
	01-01-2023	31-12-2023	Aandelenkapitaal		
Eigen vermogen	33.843.976	33.843.976	Leningen/garantstellingen		
Vreemd vermogen	156.595.237	156.595.237	Bijdrage gemeente 2023	-139.088	
Resultaat 2023	0				
Risico's					
Een te kleine risicobuffer binnen een bepaald project, kan leiden tot vertraging of een lagere bijdrage voor andere projecten. Door Corona is het aantal reizigers in het OV afgenomen, wat voor de vervoersondernemingen op termijn kan leiden tot minder opbrengsten, met indirecte gevolgen voor de MRDH.					

BAR-organisatie		Vestigingsplaats Ridderkerk		Gemeenschappelijke regeling	
Deelnemende partijen	Barendrecht, Albrandswaard en Ridderkerk				
Stemverhouding	33,3%				
Openbaar belang					
Doel van de regeling is het bewerkstelligen van een kwalitatief hoogwaardige en een doelmatige uitvoering door het openbaar lichaam van de door de deelnemende gemeenten opgedragen taken. · In samenwerking ten behoeve van de drie gemeenten het werkgeverschap en de inkoopfunctie uit te voeren;					

· Het doel van de samenwerking is om door het samenvoegen van grote delen van de ambtelijke organisaties de burgers van de drie gemeenten kwalitatief hoogstaande dienstverlening te bieden;
 · Er wordt invulling gegeven op de zeven inhoudelijk verbindende thema's van de drie gemeenten. Deze thema's zijn: Duurzaamheid, Veiligheid, Economie, Maatschappij, Voorzieningen, Ruimte en Mobiliteit.

Bestuurlijk belang

Het algemeen bestuur van de BAR-organisatie bestaat uit de colleges van de drie gemeenten (Barendrecht, Albrandswaard en Ridderkerk). Het Dagelijks bestuur bestaat uit zes leden (van het algemeen bestuur), twee van elke deelnemende gemeente, te weten één wethouder en de burgemeester, de voorzitter meegerekend. Op deze wijze oefent iedere deelnemende gemeente in gelijke mate invloed uit op de besluitvorming in de BAR-organisatie.

Actuele ontwikkelingen

De ontvlechting van de BAR-organisatie en de opbouw van de nieuwe organisatie hebben grote impact op de bedrijfsvoering. Ondanks deze organisatieontwikkeling is de organisatie in staat gebleken de dienstverlening op peil te houden waar onder de ondersteuning bij de opvang van Oekraïners en statushouders door de gemeente en verdere afwikkeling van de Toeslagenaffaire en Energietoeslag en niet te vergeten de extra Tweede Kamerverkiezingen.

Financiële positie – Verbonden partij			Financieel belang – Gemeente	
	01-01-2023	31-12-2023	Aandelenkapitaal	
Eigen vermogen	0	0	Leningen/garantstellingen	
Vreemd vermogen	14.076.700	16.299.300	Bijdrage gemeente 2023	-39.080.626
Resultaat 2023	1.847.300			

Risico's

Continuïteit en rechtmatigheid onder andere als gevolg van het ontvlechttingsproces, ICT risico's gerelateerd aan ICT, achterblijvende ontwikkeling bedrijfsprocessen, aansprakelijkheid als gevolg van handelen door medewerkers, schaarste op de arbeidsmarkt, niet kunnen implementeren en voldoen aan wet- en regelgeving.

Samenwerkingsverband Vastgoedinformatie Heffing en Waardebepaling		Vestigingsplaats Klaaswaal	Gemeenschappelijke regeling	
Deelnemende partijen	Altena, Alblasterdam, Albrandswaard, Barendrecht, Goeree-Overflakkee, Hoeksche Waard, Hardinxveld-Giessendam, Krimpenerwaard, Lansingerland, Nieuwkoop, Ridderkerk, Voorne aan Zee en Waterschap Hollandse Delta			
Stemverhouding	5,0%			
Openbaar belang				
Het SVHW houdt zich bezig met de heffing en invordering van gemeentelijke belastingen, de waardebepaling, in het kader van de wet Waardering onroerende zaken.				
Bestuurlijk belang				
Het Algemeen Bestuur is het hoogste bestuursorgaan van het SVHW. De gemeente is vertegenwoordigd in de Ambtelijke Commissie: 1 lid (accounthouder VP) en het Algemeen Bestuur: 1 lid.				
Actuele ontwikkelingen				
Het landelijk beeld van moeilijk in te vullen vacatures en stijging van aantallen bezwaren door no-cure-no-pay bureaus is ook te merken bij SVHW.				
Financiële positie – Verbonden partij			Financieel belang – Gemeente	
	01-01-2023	31-12-2023	Aandelenkapitaal	
Eigen vermogen	847.000	765.000	Leningen/garantstellingen	
Vreemd vermogen	1.451.000	1.357.000	Bijdrage gemeente 2023	-649.290
Resultaat 2024	684.000			

Stedin Groep		Vestigingsplaats Rotterdam	Naamloze vennootschap	
Deelnemende partijen	44 gemeenten			
Stemverhouding	1,00%			
Openbaar belang				
Stedin Groep (Netwerkbedrijf) draagt zorg voor de gas- en elektriciteitsnetten binnen haar voorzieningsgebied. Onze gemeente neemt deel in het aandelenkapitaal omdat dit maatschappelijk nut heeft. Daarnaast zorgt ze voor financiële opbrengsten (dividend). Door de splitsing van Eneco en Stedin per 31 januari 2017 is geen discussie ontstaan over een verkoop van Stedin. De gemeenten mogen uiteraard hun aandelen te koop aanbieden, maar uitsluitend aan publieke partijen en niet aan private partijen.				
Bestuurlijk belang				
Vertegenwoordiging/stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders door de wethouder Financiën. Als aandeelhouder wordt op deze manier invloed uitgeoefend.				
Actuele ontwikkelingen				
Om de versnelling van de energietransitie mogelijk te maken, de economische groei te faciliteren en de kwaliteit van het huidige netwerk te borgen, zal tot en met 2030 fors geïnvesteerd worden in de netten.				

Financiële positie – Verbonden partij			Financieel belang – Gemeente	
	01-01-2023	31-12-2023	Aandelenkapitaal	3.394.450
Eigen vermogen	2.836.000.000	3.221.000.000	Leningen/garantstellingen	
Vreemd vermogen	4.539.000.000	3.334.000.000	Dividend	209.894
Resultaat 2023	170.000.000			
Risico's				
Stedin heeft een laag risicoprofiel als gevolg van een gereguleerde markt. Er is echter sprake van sterk gereguleerde nettarieven waarin de gemaakte kosten niet direct of gedurende een langere periode aan de klant mogen worden doorgerekend. Door toename investeringsvolume, geopolitieke onrust en flink stijgende energieprijzen, stijgen de kosten en staan financiering en dividenduitkering onder druk.				

N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)		Vestigingsplaats Den Haag	Naamloze vennootschap	
Deelnemende partijen	355 gemeenten			
Stemverhouding	0,16%			
Openbaar belang				
BNG is de bank van en voor overheden en voor instellingen met een maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Ze verstrekt krediet tegen lage tarieven aan of onder garantie van Nederlandse overheden. De klanten zijn overwegend overheden en instellingen op het gebied van volkshuisvesting, gezondheidszorg, onderwijs en openbaar nut. Onze gemeente neemt deel in het aandelenkapitaal van de BNG vanwege dit maatschappelijk belang en dus niet primair uit een oogpunt van geldbelegging.				
Bestuurlijk belang				
Vertegenwoordiging/stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders door de wethouder Financiën. Als aandeelhouder wordt op deze manier invloed uitgeoefend.				
Actuele ontwikkelingen				
BNG Bank heeft haar strategie aangescherpt om zich exclusief te richten op de publieke sector. Daarbij ligt de focus op vier Sustainable Development Goals (SDG's).				
Financiële positie – Verbonden partij			Financieel belang – Gemeente	
	01-01-2023	31-12-2023	Aandelenkapitaal	225.500
Eigen vermogen	4.615.000.000	4.700.000.000	Leningen/garantstellingen	
Vreemd vermogen	107.459.000.000	110.819.000.000	Dividend	222.788
Resultaat 2023	254.000.000			
Risico's				
Er is sprake van onvoorspelbare bewegingen op de financiële markten. De BNG heeft voldoende buffers en een AAA-rating. Voor verliesmakende klanten treft de BNG jaarlijks een voorziening, maar op het totale krediet is het percentage oninbare leningen laag. De kredietportefeuille blijft kwalitatief sterk.				

N.V. BAR-Afvalbeheer		Vestigingsplaats Albrandswaard	Naamloze vennootschap	
Deelnemende partijen	Barendrecht, Albrandswaard en Ridderkerk			
Stemverhouding	33,3%			
Openbaar belang				
Inzameling van de huishoudelijke afvalstoffen op een duurzame manier tegen zo laag mogelijke tarieven.				
Bestuurlijk belang				
De NV BAR-Afvalbeheer is een zelfstandige uitvoeringsorganisatie die werkt binnen de kaders die de gemeenten Barendrecht, Albrandswaard en Ridderkerk voor hun eigen gemeente stellen. Het lokale afvalbeleid is de verantwoordelijkheid van de gemeenten. De colleges van burgemeester en wethouders van de drie gemeenten zijn aandeelhouder en worden vertegenwoordigd in de algemene vergadering van aandeelhouders door de wethouder milieu. Als aandeelhouder wordt op deze manier invloed uitgeoefend.				
Actuele ontwikkelingen				
De verwerkingsprijzen van afval en de opbrengsten van grondstoffen fluctueren. Stijgende prijzen brandstof, energie en materialen.				
Financiële positie – Verbonden partij			Financieel belang – Gemeente	
	01-01-2023	31-12-2023	Aandelenkapitaal	100.000
Eigen vermogen	300.000	300.000	Leningen/garantstellingen	
Vreemd vermogen	0		Bijdrage gemeente 2023	-3.309.053
Resultaat 2023	108.000			
Risico's				
Risico's zijn beperkt. Het eigendom van het afval en dus risico op extra verwerkingskosten ligt bij de gemeente. De NV kent vooral bedrijfsvoeringaangelegenheden.				

Oasen N.V.		Vestigingsplaats Gouda	Naamloze vennootschap	
Deelnemende partijen	De gemeenten in het voorzieningsgebied			
Stemverhouding	6,28%			

Openbaar belang			
Oasen draagt zorg voor de watervoorziening binnen het voorzieningsgebied. Oasen maakt drinkwater voor 750.000 mensen en 7.200 bedrijven, in 24 gemeenten waaronder Ridderkerk. Het gaat om totaal zo'n 45 miljard liter drinkwater. Hiervoor worden zeven zuiveringsstations, negen pompstations en een watertoren gebruikt. Onze gemeente neemt deel in het aandelenkapitaal omdat het bedrijf nut heeft voor de inwoners van onze gemeente en dus niet uit een oogpunt van geldbelegging.			
Bestuurlijk belang			
Vertegenwoordiging/stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders door de wethouder Financiën. Als aandeelhouder wordt op deze manier invloed uitgeoefend.			
Actuele ontwikkelingen			
Voor drinkwater is sprake van een gebonden klantenmarkt (monopolie) met (streng) geregleerde tarieven. Er wordt vol ingezet op verbetering en innovatie; robuust en duurzaam om meer circulair met water om te gaan.			
Financiële positie – Verbonden partij			Financieel belang – Gemeente
	01-01-2023	31-12-2023	Aandelenkapitaal
Eigen vermogen			Leningen/garantstellingen
Vreemd vermogen			Bijdrage gemeente 2023
Resultaat 2023			0
Risico's			
Drinkwater en de tarieven worden gereguleerd. Met name de Autoriteit Consument & Markt (ACM) heeft een grote invloed op de tariefstelling en daarmee op de resultaten. Vervuiling van drinkwater kan zorgen voor hogere reinigingskosten. Hierdoor kunnen tijdelijk activiteiten stilvallen, kunnen (lopende) projecten vertragen en in specifieke segmenten kan sprake zijn van vraaguital.			

Sport Service Ridderkerk B.V.		Vestigingsplaats Ridderkerk		Besloten vennootschap	
Deelnemende partijen	Ridderkerk				
Stemverhouding	100%				
Openbaar belang					
Het exploiteren en coördineren van het sport gerelateerd maatschappelijk vastgoed in Ridderkerk.					
Bestuurlijk belang					
Vertegenwoordiging in het bestuur door de wethouders Sport, Maatschappelijk vastgoed en Financiën.					
Actuele ontwikkelingen					
In 2023 heeft de bv een extra bijdrage ontvangen van € 1.270.000 ontvangen vanwege de sterk gestegen energieprijzen en overige exploitatielasten en loonkosten.					
Financiële positie – Verbonden partij			Financieel belang – Gemeente		
	01-01-2023	31-12-2023	Aandelenkapitaal	100	
Eigen vermogen			Leningen/garantstellingen		
Vreemd vermogen			Bijdrage gemeente 2023	-3.701.647	
Resultaat 2023					
Risico's					
De verbonden partij heeft geen sluitende begroting op basis van de ingediende begroting en is dus volledig afhankelijk van aanvullende exploitatiebijdragen van de gemeente Ridderkerk. Er zal aan de gemeenteraad voorgesteld gaan worden om een bestemmingsreserve te creëren, waaruit de tekorten voor de komende drie tot vier jaar kunnen worden gedekt.					

Centrum Jeugd & Gezin Rijnmond (CJG)		Vestigingsplaats Rotterdam		Stichting	
Deelnemende partijen	Albrandswaard, Barendrecht, Brielle, Goeree-Overflakkee, Hellevoetsluis, Krimpen aan den IJssel, Lansingerland, Maassluis, Nissewaard, Ridderkerk, Rotterdam, Schiedam, Vlaardingen en Westvoorne.				
Stemverhouding	3,6%				
Openbaar belang					
CJG Rijnmond treedt op als uitvoerder van de wettelijke gemeentelijke taken op het gebied van de jeugdgezondheidszorg. Het CJG is de plek waar ouders en verzorgers, kinderen, jongeren en professionals terecht kunnen voor ondersteuning en advies over opgroeien, opvoeden en gezondheid.					
Bestuurlijk belang					
Vertegenwoordiging in de Raad voor het Publiek Belang					
Actuele ontwikkelingen					
Stabiel, mits onverwachte kosten stijgingen uitblijven.					
Financiële positie – Verbonden partij			Financieel belang – Gemeente		
	01-01-2023	31-12-2023	Aandelenkapitaal		
Eigen vermogen	2.883.772	3.167.639	Leningen/garantstellingen		
Vreemd vermogen	6.902.276	6.902.276	Bijdrage gemeente 2023	-1.666.252	
Resultaat 2023	283.867				
Risico's					

Paragraaf 7 Grondbeleid

Visie op het grondbeleid in realisatie van de doelstellingen uit de programma's

Het gemeentelijke grondbeleid is vastgelegd in de door de gemeenteraad op 19 november 2020 vastgestelde Nota Grondbeleid 2020 – 2023. Ridderkerk voert in sommige gevallen een actief grondbeleid. Dit betekent dat de gemeente actief locaties (her)ontwikkelt om zodoende de gewenste ruimtelijke ontwikkeling te bewerkstelligen. Niet altijd is de gemeente eigenaar van de grond. Wanneer een ontwikkeling wel gewenst is sluiten we daarover een overeenkomst ex artikel 6.24 Wet ruimtelijke ordening met derden. Soms in combinatie met een samenwerkingsovereenkomst.

Dit leidt tot:

- Een verantwoorde strategie voor aankoop van grond.
- Een verantwoord financieel beheer over de grond die de gemeente in bezit heeft.
- Een actieve rol in de planontwikkeling in samenwerking met marktpartijen.
- Uitgifte van bouwrijp gemaakte grond, meestal door verkoop, incidenteel door erfpacht.

Financiële risico's

Een prognose van de uitkomst van de totale grondexploitatie is hieronder opgenomen. Deze prognose is geactualiseerd op basis van geactualiseerde parameters voor de grondexploitatie. De parameters zijn:

- Rentepercentage 1,70% per jaar.
- Kostenstijgingen civiel 3% 2024, 2% 2025/2026 en 2% 2027 ev.
- Kostenstijgingen plankosten 5% 2024, 4% 2025/2026 en 2% 2027 ev.
- Opbrengstenstijgingen woningbouw 1,5% 2024, 2% 2025 ev.
- Opbrengstenstijgingen bedrijventerrein 1,5% 2024 tot en met 2026 en 2% 2027 ev.

Alle geactualiseerde grondexploitaties zijn op 22 juni 2023 door de gemeenteraad vastgesteld. Daarnaast zijn alle exploitaties herzien in het kader van de Meerjarenprognose Grondexploitaties 2024 (MPG).

De gemeente heeft twee lopende grondexploitaties, namelijk Het Zand en Cornelisland. De raad heeft op 8 juni 2023 een nieuwe grondexploitatie 'Prunuslaan' vastgesteld. De grondexploitatie Cornelisland zou oorspronkelijk eind 2023 worden afgesloten, maar deze termijn wordt met twee jaar verlengd, omdat het tijdelijke vrachtwagenparkeerterrein nog moet worden uitgegeven als bouwrijpe grond. De grondexploitatie Het Zand is met een jaar verlengd en wordt ook in 2025 afgesloten. Er zijn op dit moment geen nieuwe grondexploitaties in voorbereiding.

Prognose en analyse van de grondexploitaties

Cornelisland

Stand van zaken project

De belangstelling van bedrijven om zich te vestigen op Cornelisland is groot. Dat blijkt ook uit de vele grondverkoop in vooral 2018 en 2019. Momenteel is er nog een perceel in optie en resteert alleen nog het tijdelijke vrachtwagenparkeerterrein, dat na ontmanteling bouwrijp wordt gemaakt en uitgegeven. De grondprijzen zijn in 2023 opnieuw getaxeerd en verwerkt in de grondexploitatie. Het gebied is grotendeels bouw- en woonrijp gemaakt. De verwervingen zijn bijna afgerond met een voordelig resultaat. Verder zijn de kosten van verwerving voordelig uitgevallen en zijn de ramingen van de kavelverkoop omhoog bijgesteld. Dit heeft geleid tot een tussentijdse winstneming van € 2,2 miljoen in 2023.

Risico's

Grote delen van Cornelisland zijn al bouw- en woonrijp gemaakt. In de ramingen van de nog te maken kosten zitten daarom niet veel risico's meer. Door de omvangrijke grondverkoop in de afgelopen jaren, is intussen een hoge opbrengst gerealiseerd. Hierdoor is de boekwaarde van de grondexploitatie intussen negatief geworden (meer opbrengsten dan kosten). Dit is gunstig voor de financieringskosten. Ook is in 2023 wederom tussentijds winst genomen. Er zijn geen risico's meer verbonden aan deze grondexploitatie.

Het Zand

Stand van zaken project

De 27 eengezinswoningen in het Knarrenhof, waarvan acht woningen in de sociale koop, zijn gerealiseerd. De grondverkoop van het Knarrenhof heeft begin 2023 plaatsgevonden. Verder heeft er een gronduitgifte aan de Middelmolendijk plaatsgevonden. Het woonrijp maken in fase 7 is op dit moment in volle gang. De kosten voor deze werkzaamheden zijn voor 2024 naar boven bijgesteld. Het planonderdeel Driehoek Het Zand (projectnaam Binnenrijk) wordt verder woonrijp gemaakt.

Risico's

In de jaarrekening 2023 is de verliesvoorziening verhoogd met € 510.000 van € 163.000 naar € 673.000. Deze verslechtering van het negatieve resultaat is grotendeels veroorzaakt door het opnemen van extra planelementen, waaronder een vlonder, een speelplaats en een fietsbrug, de forse prijsstijging van het civieltechnisch werk en de aanvullende plankosten door het later afsluiten van de grondexploitatie.

Prunuslaan

Stand van zaken project

De gronduitgifte-overeenkomst is in juni 2023 ondertekend. De omgevingsvergunning zal naar verwachting in het tweede kwartaal van 2024 onherroepelijk worden. De start van de bouw van de 27 sociale huurappartementen en de 36 woonzorgeenheden staat gepland in het derde kwartaal van 2024 gepland.

Risico's

De getekende gronduitgifte-overeenkomst zorgt ervoor dat de grondopbrengst vast ligt en hierover geen risico's worden gelopen. De civiele kosten zijn nog niet aanbesteed waardoor een aanbestedingsrisico nog aanwezig is.

Onderbouwing winstneming of verlies

Winstneming

Voor het nemen van winst in grondexploitaties zijn voorschriften opgenomen in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten. Deze voorschriften gelden vanaf 1 januari 2017. De gemeente is verplicht tussentijds winst te nemen op basis van het percentage gerealiseerde kosten en het percentage gerealiseerde opbrengsten.

Bij realisatie van:

- 20% van de geraamde opbrengst, en
- 70% van de geraamde kosten, dient
- 14% (20% * 70%) van de geraamde winst genomen te worden aan het eind van het betreffende jaar.

Tussentijdse winstnemingen worden verantwoord in de jaarrekening. Bij afsluiting van een grondexploitatie vindt de eindafrekening plaats. Dit is meestal aan het einde van het boekjaar, bij het opstellen van jaarrekening.

Verlies

Als in een grondexploitatie een verlies wordt verwacht, wordt een verliesvoorziening getroffen ter hoogte van het te verwachten verlies. Het verlies wordt genomen bij afsluiting van een grondexploitatie. Meestal vindt dit plaats aan het einde van een boekjaar, bij het opstellen van de jaarrekening. De getroffen verliesvoorziening wordt dan aangewend om het verlies te dekken. Soms is er sprake van een verschil tussen het daadwerkelijke verlies en de getroffen verliesvoorziening. In zo'n geval komt het verschil ten gunste of ten laste van het resultaat van de jaarrekening.

Paragraaf 8 Openbaarheid

Inleiding

De Wet Open Overheid (Woo), ingangsdatum 1 mei 2022, legt aan bestuursorganen een aantal verplichtingen op. Eén van deze verplichtingen betreft het geven van een impuls aan openbaarheid door in het verantwoordingsverslag in de jaarstukken aan te geven hoe rekening wordt gehouden met de bepalingen uit de Woo. Deze paragraaf is de invulling van deze verplichting in de jaarrekening 2023.

De Wet Open Overheid kent, samengevat, een viertal belangrijke aspecten:

1. De verplichting voor ieder bestuursorgaan om een Woo-contactfunctionaris aan te wijzen.
2. Verplichtingen gericht op passieve openbaarmaking.
3. Verplichtingen gericht op actieve openbaarmaking.
4. Het op orde brengen van de (digitale) informatiehuishouding.

Woo contactfunctionaris

In mei 2023 hebben we de wettelijk verplichte functie 'Woo-contactfunctionaris' ingevuld met een interne medewerker ter vervanging van de extern ingehuurd medewerker die deze rol vervulde. Vanuit het oogpunt van laagdrempelige toegang voor de inwoner, hanteren wij zowel extern als intern de titel 'informatiecontactpersoon' in plaats van het zwaarder klinkende Woo-contactfunctionaris. De ervaring leert dat deze rol bij het publiek nog scherper onder de aandacht moet komen.

Passieve openbaarmaking

De werkwijze en doorlooptijd van verzoeken tot (passieve) openbaarmaking van informatie onder de Wet open overheid zijn in 2023 deels gewijzigd. Mede naar aanleiding van een aanbeveling van de Commissie bezwaarschriften is ingezet op de verbetering van de kwaliteit van besluitvorming, onder meer door het verbeteren van sjablonen en een intensievere juridische beoordeling. Vanwege de druk op de ambtelijke organisatie in 2023 wordt de inzet op verkorting van de doorlooptijden in 2024 opgepakt.

Actieve openbaarmaking

Nadat wij in 2022 via de gemeentelijke website raadsstukken en organisatiegegevens zijn gaan publiceren, hebben we conform planning, in februari 2023 daaraan toegevoegd de informatiecategorieën convenanten en Woo-verzoeken.

In het hoofdstuk Openbaarheid in de paragraaf Bedrijfsvoering van de begroting 2023 was sprake van 'aansluiten op het landelijke PLOOI-platform (PLatform Open OverheidsInformatie) voor publicatie. Op advies van het Adviescollege ICT-toetsing heeft de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) eind 2022 gekozen voor een eenvoudiger en sneller te realiseren oplossing: een verwijzindex (de 'Woo-index') met zoekfunctie. Deze index is vanaf 19 juni 2023 beschikbaar gekomen via het ROO (Register van OverheidsOrganisaties). Onze gemeente is hierbij direct aangesloten en publiceert via dit mechanisme (Woo-index Gemeente Ridderkerk) sinds juli 2023 de volgende informatie categorieën: Bereikbaarheidsgegevens, Convenanten, Organisatie & Werkwijze, Overige besluiten van algemene strekking, Vergaderstukken, Wetten en algemeen verbindende voorschriften en Woo-verzoeken en –besluiten.

Daarnaast vragen we intern bij onze medewerkers regelmatig aandacht voor het belang van openheid en transparantie. Dit is in 2023 onder meer gedaan door middel van een themasessie over "de kracht van openheid" met als gastspreker de Ombudsvrouw van de gemeente Rotterdam en een dialoog met onze bestuurders.

Ook landelijk zijn we actief, onder meer door samenwerking met andere gemeenten met als doelstelling met elkaar te zorgen voor kosteneffectieve publicatie methoden. Dit heeft onder meer geleid tot een artikel op de VNG-website (Actief openbaar maken met Openpub | VNG) en een filmpje met achtergrondinformatie over deze technologie.

Informatiehuishouding op orde

De Woo verplicht dat de digitale informatiehuishouding binnen acht jaar volledig op orde wordt gebracht. In 2022 is hiervoor een eerste meerjarenplan opgesteld, daaruit volgend een jaarplan mei 2023 – apr 2024. In 2023 zijn we begonnen met het uitvoeren van een deel van de maatregelen uit dit plan. Niet alle voor 2023 geplande activiteiten hebben plaatsgevonden ten gevolge van de ontvlechting van de BAR-organisatie. In 2023 is onder meer gewerkt aan: het opstellen van archief- of vernietigingsprotocollen voor applicaties; vooronderzoek aansluiten eDepot; begeleiden van ontvlechtigingsprojecten en migratietrajecten; inrichten kwaliteitssysteem en Informatiebeheerplan; eerste conceptbeleid met betrekking tot archiveren sociale media.

JAARREKENING

Balans

Hieronder vindt u de presentatie van de balanspositie van de gemeente. De balans is opgesteld volgens de in het BBV geldende regels voor het opstellen van de balans.

ACTIVA	31-12-2023		31-12-2022	
Vaste activa				
<i>Immaterieel</i>		1.039.921		496.503
• Kosten van onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief	1.030.279		486.293	
• Bijdragen aan activa in eigendom van derden	9.642		10.210	
<i>Materieel</i>		141.956.913		119.194.874
• Investerings met economisch nut	91.067.320		85.835.595	
• Investerings met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	31.223.123		16.344.407	
• Investerings in de openbare ruimte met maatschappelijk nut	19.666.470		17.014.872	
<i>Financieel</i>		7.285.527		6.217.057
• Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	3.515.601		3.515.601	
• Overige langlopende leningen	3.769.926		2.701.456	
Totaal vaste activa		150.282.361		125.908.434
Vlottende activa				
<i>Vorraden</i>		-3.707.205		-7.152.076
• Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	-3.707.205		-7.152.076	
<i>Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar</i>		25.653.608		34.460.947
• Vorderingen op openbare lichamen	18.894.547		17.467.860	
• Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	3.588.886		12.021.733	
• Rekening-courantverhouding met niet-financiële instellingen	811.951		340.086	
• Overige vorderingen	1.742.566		3.996.159	
• Overige uitzettingen	615.658		635.109	
<i>Liquide middelen</i>		434.145		417.792
• Kassaldi	21.920		8.666	
• Banksaldi	412.225		409.126	
<i>Overlopende activa</i>		9.710.222		6.795.050
• Van Europese en Nederlandse overheden nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel ontvangen van:				
° het Rijk			178.045	
° overige Nederlandse overheidslichamen	759.185		648.005	
• Overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	8.951.037		5.969.000	
Totaal vlottende activa		32.090.770		34.521.713
Totaal algemeen		182.373.131		160.430.147

PASSIVA	31-12-2023		31-12-2022	
Vaste passiva				
<i>Eigen vermogen</i>		95.299.883		95.155.580
• Algemene reserve	35.989.624		32.758.257	
• Bestemmingsreserves	53.614.807		55.368.126	
• Gerealiseerd resultaat volgens programmarekening	5.695.452		7.029.197	
<i>Voorzieningen</i>		14.763.378		14.092.989

• Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	3.378.966		3.349.814	
• Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is	11.384.412		10.743.175	
<i>Vaste schuld met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer</i>		28.350.154		32.103.934
• Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	28.337.114		32.090.894	
• Waarborgsommen	13.040		13.040	
Totaal vaste passiva		138.413.415		141.352.503
Vlottende passiva				
<i>Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar</i>		29.063.129		7.626.745
• Overige kasgeldleningen	22.000.000		0	
• Overige schulden	7.063.129		7.626.745	
<i>Overlopende passiva</i>		14.896.587		11.450.899
• Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, met uitzondering van jaarlijkse terugkerende arbeidskosten en daaraan gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	6.827.234		6.298.213	
• Van het Rijk vooruit ontvangen bedragen met bestedingsverplichting	5.806.875		3.969.930	
• Van Nederlandse overheden vooruit ontvangen bedragen met bestedingsverplichting	870.771		1.134.792	
• Overige vooruitontvangen bedragen die ten baten van volgende begrotingsjaren komen	1.391.707		47.964	
Totaal vlottende passiva		43.959.716		19.077.644
Totaal generaal		182.373.131		160.430.147
Gewaarborgde geldleningen		44.620.900		46.736.700
Indirecte garanties Waarborgfonds Soc. Woningbouw 25%		39.622.375		40.077.125
Hypotheken		368.292		629.680

Overzicht van baten en lasten

Baten en lasten per programma

De analyse van de verschillen is opgenomen in de programma's en maakt deel uit van de jaarstukken.

Exploitatie	Primitieve begroting 2023	Begroting 2023 na wijziging	Realisatie 2023	Vershil 2023
1 Bestuur en (overheids)participatie				
Lasten	-5.396.150	-6.530.300	-6.424.856	105.444
Baten	1.249.900	1.388.200	1.808.374	420.174
Saldo - Lasten en baten	-4.146.250	-5.142.100	-4.616.481	525.619
Totaal 1 Bestuur en (overheids)participatie	-4.146.250	-5.142.100	-4.616.481	525.619
2 Veiligheid				
Lasten	-4.160.800	-5.625.100	-5.469.708	155.392
Baten	1.216.500	2.240.900	2.897.549	656.649
Saldo - Lasten en baten	-2.944.300	-3.384.200	-2.572.160	812.040
Totaal 2 Veiligheid	-2.944.300	-3.384.200	-2.572.160	812.040
3 Verkeer, vervoer en wegen				
Lasten	-10.039.200	-12.864.850	-11.683.799	1.181.051
Baten	1.492.700	1.603.000	1.333.097	-269.903
Saldo - Lasten en baten	-8.546.500	-11.261.850	-10.350.702	911.148
Totaal 3 Verkeer, vervoer en wegen	-8.546.500	-11.261.850	-10.350.702	911.148
4 Economische zaken				

Exploitatie	Primitieve begroting 2023	Begroting 2023 na wijziging	Realisatie 2023	Verschil 2023
Lasten	-1.934.100	-3.316.900	-3.159.964	156.936
Baten	1.372.700	1.370.200	1.399.956	29.756
Saldo - Lasten en baten	-561.400	-1.946.700	-1.760.008	186.692
Totaal 4 Economische zaken	-561.400	-1.946.700	-1.760.008	186.692
5 Onderwijs				
Lasten	-1.923.400	-5.024.700	-4.304.431	720.269
Baten	577.200	2.754.100	2.139.338	-614.762
Saldo - Lasten en baten	-1.346.200	-2.270.600	-2.165.093	105.507
Totaal 5 Onderwijs	-1.346.200	-2.270.600	-2.165.093	105.507
6 Cultuur, sport en groen				
Lasten	-9.288.800	-11.826.900	-11.328.338	498.562
Baten	16.200	489.500	410.854	-78.646
Saldo - Lasten en baten	-9.272.600	-11.337.400	-10.917.484	419.916
Totaal 6 Cultuur, sport en groen	-9.272.600	-11.337.400	-10.917.484	419.916
7 Sociaal domein				
Lasten	-58.149.353	-67.564.000	-68.119.184	-555.184
Baten	14.592.800	20.410.800	21.713.523	1.302.723
Saldo - Lasten en baten	-43.556.553	-47.153.200	-46.405.661	747.539
Totaal 7 Sociaal domein	-43.556.553	-47.153.200	-46.405.661	747.539
8 Gezondheid en duurzaamheid				
Lasten	-15.001.300	-16.182.200	-15.417.827	764.373
Baten	13.833.100	14.128.300	13.919.900	-208.400
Saldo - Lasten en baten	-1.168.200	-2.053.900	-1.497.928	555.972
Totaal 8 Gezondheid en duurzaamheid	-1.168.200	-2.053.900	-1.497.928	555.972
9 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en maatschappelijk vastgoed				
Lasten	-14.633.200	-22.616.500	-20.035.926	2.580.574
Baten	4.487.400	10.746.300	11.021.686	275.386
Saldo - Lasten en baten	-10.145.800	-11.870.200	-9.014.240	2.855.960
Totaal 9 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en maatschappelijk vastgoed	-10.145.800	-11.870.200	-9.014.240	2.855.960
13 Niet in de programma's opgenomen baten en lasten				
Lasten	-16.397.900	-18.063.600	-17.919.831	143.769
Baten	100.023.150	104.596.050	107.363.892	2.767.842
Saldo - Lasten en baten	83.625.250	86.532.450	89.444.061	2.911.611
Totaal 13 Niet in de programma's opgenomen baten en lasten	83.625.250	86.532.450	89.444.061	2.911.611
Saldo van baten en lasten	1.937.447	-9.887.700	144.303	10.032.003

Reservemutaties per programma

Reserves	Primitieve begroting 2023	Begroting 2023 na wijziging	Realisatie 2023	Verschil 2023
1 Bestuur en (overheids)participatie				

Reserves	Primitieve begroting 2023	Begroting 2023 na wijziging	Realisatie 2023	Verschil 2023
Stortingen	-48.500	-48.500	-48.500	0
Onttrekkingen	0	1.336.200	786.165	-550.035
Saldo - Reserves	-48.500	1.287.700	737.665	-550.035
Totaal 1 Bestuur en (overheids)participatie	-48.500	1.287.700	737.665	-550.035
2 Veiligheid				
Onttrekkingen	0	47.000	0	-47.000
Saldo - Reserves	0	47.000	0	-47.000
Totaal 2 Veiligheid	0	47.000	0	-47.000
3 Verkeer, vervoer en wegen				
Stortingen	-1.156.300	-1.203.600	-1.203.600	0
Onttrekkingen	1.793.300	2.941.100	2.143.462	-797.638
Saldo - Reserves	637.000	1.737.500	939.862	-797.638
Totaal 3 Verkeer, vervoer en wegen	637.000	1.737.500	939.862	-797.638
4 Economische zaken				
Onttrekkingen	0	75.000	25.000	-50.000
Saldo - Reserves	0	75.000	25.000	-50.000
Totaal 4 Economische zaken	0	75.000	25.000	-50.000
5 Onderwijs				
Onttrekkingen	0	50.000	0	-50.000
Saldo - Reserves	0	50.000	0	-50.000
Totaal 5 Onderwijs	0	50.000	0	-50.000
6 Cultuur, sport en groen				
Stortingen	-8.700	-817.200	-817.200	0
Onttrekkingen	308.700	1.987.600	1.609.055	-378.545
Saldo - Reserves	300.000	1.170.400	791.855	-378.545
Totaal 6 Cultuur, sport en groen	300.000	1.170.400	791.855	-378.545
7 Sociaal domein				
Onttrekkingen	371.000	1.078.000	452.112	-625.888
Saldo - Reserves	371.000	1.078.000	452.112	-625.888
Totaal 7 Sociaal domein	371.000	1.078.000	452.112	-625.888
8 Gezondheid en duurzaamheid				
Onttrekkingen	1.242.600	720.600	372.882	-347.718
Saldo - Reserves	1.242.600	720.600	372.882	-347.718
Totaal 8 Gezondheid en duurzaamheid	1.242.600	720.600	372.882	-347.718
9 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en maatschappelijk vastgoed				
Stortingen	-1.192.400	-1.192.400	-713.600	478.800
Onttrekkingen	1.775.300	1.762.000	905.003	-856.997
Saldo - Reserves	582.900	569.600	191.403	-378.197
Totaal 9 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en maatschappelijk vastgoed	582.900	569.600	191.403	-378.197
13 Niet in de programma's opgenomen baten en lasten				
Onttrekkingen	2.324.600	3.528.900	2.040.369	-1.488.531
Saldo - Reserves	2.324.600	3.528.900	2.040.369	-1.488.531

Reserves	Primitieve begroting 2023	Begroting 2023 na wijziging	Realisatie 2023	Verschil 2023
Totaal 13 Niet in de programma's opgenomen baten en lasten	2.324.600	3.528.900	2.040.369	-1.488.531
Saldo van stortingen en onttrekkingen	5.409.600	10.264.700	5.551.149	-4.713.551

Gerealiseerd resultaat

Resultaat	Primitieve begroting 2023	Begroting 2023 na wijziging	Realisatie 2023	Verschil 2023
Lasten	-136.924.203	-169.615.050	-163.863.865	5.751.185
Baten	138.861.650	159.727.350	164.008.168	4.280.818
Stortingen	-2.405.900	-3.261.700	-2.782.900	478.800
Onttrekkingen	7.815.500	13.526.400	8.334.049	-5.192.351
Gerealiseerd resultaat	7.347.047	377.000	5.695.452	5.318.452

Toelichtingen afwijkingen

De analyse van de verschillen is opgenomen in de programma's en maakt deel uit van de jaarstukken.

Toelichtingen

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de verordening ex artikel 212 Gemeentewet, waarin door de gemeenteraad op 15 februari 2024 de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede de regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie zijn vastgesteld.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

- De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten.
- De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.
- Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als baat genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar wordt gesteld.
- De algemene uitkering gemeentefonds is opgenomen conform de in het jaar 2023 laatst gepubliceerde accresmelding in de decembercirculaire van 2023.
- De wetgever heeft bepaald dat het vaststellen van de eigen bijdragen in het Sociaal Domein de bevoegdheid is van Centraal Administratie Kantoor en niet die van de gemeente. De gemeente heeft voor deze opbrengst daardoor geen juistheid op persoonsniveau kunnen vaststellen. Over de hoogte en omvang van deze post in de jaarstukken is dan ook geen zekerheid verkregen.
- Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Door het formele verbod op het opnemen van voorzieningen of schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt. Dit is bijvoorbeeld de ziektekostenpremie voor gepensioneerden en overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken. Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume worden geen voorzieningen getroffen of op een ander wijze een verplichting opgenomen.

- Doordat de verplichtingen voor wethouderpensioenen wel sterk kunnen fluctueren en dit een periode langer dan vier jaar betreft is voor deze verplichtingen wel een voorziening gevormd.
- Kosten van geldleningen worden rechtstreeks ten laste van de exploitatie gebracht.
- Gebeurtenissen die na balansdatum bekend zijn geworden zijn in de jaarrekening verwerkt.

Rechtmatigheidverantwoording

Het normenkader wat is gebruikt voor het voorwaardencriterium is op 7 juli 2023 door de raad vastgesteld. De overige bepalingen die ten grondslag liggen aan de totstandkoming van de rechtmatigheidsverantwoording zijn opgenomen in de kadernota rechtmatigheid 2023 van de commissie BBV van november 2023, de Financiële verordening gemeente Ridderkerk 2024 en de Controleverordening 2023.

Balans

Vaste activa

Algemeen

De raad heeft op 16 september 2021 de Nota activabeleid vastgesteld. Het beleid dat hierin beschreven is, is van toepassing op alle investeringen waarvoor vanaf 2021 voor het eerst uitgaven zijn gedaan.

Financiële vaste activa worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Overige vaste activa worden geactiveerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. Er wordt geen rekening gehouden met een eventuele restwaarde.

Investeringen worden geactiveerd vanaf een bedrag van € 25.000 en een minimale gebruiksduur van drie jaar. Investeringen kleiner dan € 25.000 en met een kortere gebruiksduur dan drie jaar worden rechtstreeks ten laste van de exploitatie gebracht.

Bijdragen van derden die in directe relatie met een vast actief staan worden op de aanschafwaarde van dat actief in mindering gebracht; een eventueel restant wordt afgeschreven.

Voor de investeringen waarvoor in 2020 en voorgaande jaren uitgaven zijn gedaan blijft het beleid gelden van de nota van 26 mei 2016.

Afschrijvingen

De afschrijvingen zijn gebaseerd op de verwachte economische levensduur. Nieuwe vaste activa die in 2021 voor het eerst afschrijvingslasten geven, worden afgeschreven volgens de afschrijvingstabel van de Nota activabeleid 2021. De afschrijving van nieuwe vaste activa begint op 1 januari van het jaar volgend op het jaar waarin het actief in gebruik is genomen.

Alle vaste activa worden lineair afgeschreven, uitgezonderd de bouw van het gemeentehuis en de parkeergarage onder het gemeentehuis die annuïtair worden afgeschreven.

Op grond en waardepapieren wordt niet afgeschreven, behalve grond onder activa in de openbare ruimte met maatschappelijk nut die wordt afgeschreven overeenkomstig die activa.

Op vaste activa waarop in 2020 of eerdere jaren al is afgeschreven blijven de oude afschrijvingsregels van toepassing.

Samenvatting afschrijvingstermijnen

Activum	Termijn in jaren
Onderzoek- en ontwikkeling	5
Gronden en terreinen	0 - 20
Bedrijfsgebouwen	10 - 50
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	10 - 60
Vervoermiddelen	5 - 8
Machines, apparaten en installaties	4 - 15
Overige materiële vaste activa	5 - 15

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa zijn tegen nominale waarde op de balans opgenomen.

Materiële vaste activa met economisch nut

Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is.

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in bv's of nv's worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen.

Vlottende activa

Vorraden

De als onderhanden werken opgenomen bouwgronden zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs dan wel de lagere marktwaarde. Winsten uit grondexploitaties worden alleen genomen indien en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden. Zolang daar geen sprake van is worden verkregen verkoopopbrengsten op de vervaardigingskosten in mindering gebracht.

Producten die gereed zijn, worden gewaardeerd tegen de kostprijs of tegen de marktwaarde indien de marktwaarde lager is dan de kostprijs. Dat laatste doet zich vooral voor indien voorraden incourant worden.

Vorderingen

Vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor openstaande vorderingen wordt een voorziening in mindering gebracht op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen en overlopende activa

De liquide middelen en overlopende activa worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Vaste passiva

Eigen vermogen

De reserves zijn tegen nominale waarde op de balans opgenomen. De onderhoudsreserves zijn gebaseerd op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud.

Voorzieningen

De voorzieningen zijn tegen nominale waarde op de balans opgenomen. Wanneer voorzieningen tegen contante waarde zijn gewaardeerd is dit bij de toelichting op de desbetreffende voorziening vermeld.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen nominale waarde verminderd met gedane aflossingen.

Vlottende passiva

Vlottende schulden en overlopende passiva

Vlottende passiva zijn tegen nominale waarde op de balans vermeld.

Gewaarborgde geldleningen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten de balanstelling het totaalbedrag van de gewaarborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. De waardering vindt plaats tegen de nominale waarde onder verminderingen van de gedane aflossingen en voor het rentepercentage van de gewaarborgde lening.

Toelichting op de balans per 31 december

Activa

Vaste activa

Hieronder een specificatie van de vaste activa, onderverdeeld naar immateriële vaste activa met een maatschappelijk nut, materiële vaste activa met een economisch nut en een maatschappelijk nut en financiële vaste activa.

In de kolom Bijdragen van derden zijn de bedragen van derden opgenomen die direct gerelateerd zijn aan de investering.

Omschrijving	Oorspronkelijk bedrag van de uitgaven begin 2023	Investerings	Desinvesteringen	Bijdragen van derden	Oorspronkelijk bedrag van de uitgaven eind 2023	Totaal van afschrijvingen/aflossingen begin 2023	Afwaarderingen	Afschrijvingen	Aflossingen	Boekwaarde begin 2023	Boekwaarde eind 2023
Kosten onderzoek en ontwikkeling	491.234	574.732			1.065.966	4.941		30.746		486.293	1.030.279
Financieel: Bijdrage aan activa in eigendom van derden	68.067	0			68.067	57.857		568		10.210	9.642
Totaal: Immateriële vaste activa met maatschappelijk nut	559.301	574.732	0	0	1.134.033	62.798	0	31.314	0	496.503	1.039.921
Materieel economisch nut: Gronden en terreinen eigendom	14.909.123	194.134		36.260	15.066.997	3.412.298		445.345		11.496.825	11.209.354
Materieel economisch nut: Gronden en terreinen erfpacht	296.905	15.506.670			15.803.575	256.941				39.964	15.546.634
Materieel economisch nut: Woningen	220.120				220.120	100.932		6.273		119.188	112.915
Materieel economisch nut: Bedrijfsgebouwen	86.618.894	6.448.734		676.302	92.391.326	21.368.329		1.916.738		65.250.565	69.106.259
Materieel economisch nut: Machines, apparaten en installaties	14.311.096	2.661.687		325.489	16.647.294	7.502.370		1.065.769		6.808.726	8.079.155
Materieel economisch nut: Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	22.097.970	242.985			22.340.955	8.353.524		536.001		13.744.446	13.451.430
Materieel economisch nut: overig materieel	7.207.754	567.640		48.681	7.726.713	2.487.466		454.551		4.720.288	4.784.696

Totaal: Materiële vaste activa met economisch nut	145.661.862	25.621.850	0	1.086.732	170.196.980	43.481.860	0	4.424.677	0	102.180.002	122.290.443
Materieel maatschappelijk nut: Gronden en terreinen eigendom	1.246.103	6.545			1.252.648	84.389		70.586		1.161.714	1.097.673
Materieel maatschappelijk nut: Machines, apparaten en installaties	1.100.570	711.586			1.812.156	71.655		54.667		1.028.915	1.685.834
Materieel maatschappelijk nut: Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	13.981.370	2.324.345	365.321		15.940.394	2.873.069		555.091		11.108.301	12.512.234
Materieel maatschappelijk nut: Overig materieel	5.004.960	850.971			5.855.931	1.289.018		196.183		3.715.942	4.370.730
Totaal: Materiële vaste activa met maatschappelijk nut	21.333.003	3.893.447	0	365.321	24.861.129	4.318.131	0	876.527	0	17.014.872	19.666.471
Financieel: Effecten	2.259.724				2.259.724	0				2.259.724	2.259.724
Financieel: Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	1.255.878				1.255.878	1				1.255.877	1.255.877
Financieel: Overige langlopende leningen	2.860.819	1.344.262	275.792		3.929.289	159.363				2.701.456	3.769.926
Totaal: Financiële vaste activa	6.376.421	1.344.262	275.792	0	7.444.891	159.364	0	0	0	6.217.057	7.285.527
Totaal	173.930.587	31.434.291	275.792	1.452.053	203.637.033	48.022.153	0	5.332.518	0	125.908.434	150.282.362

Materiële vaste activa economisch nut met/zonder tariefheffing

Omschrijving	Oorspronkelijk bedrag van de uitgaven begin 2023	Investerings	Desinvesteringen	Bijdragen van derden	Oorspronkelijk bedrag van de uitgaven eind 2023	Totaal van afschrijvingen/aflossingen begin 2023	Afwaarderingen	Afschrijvingen	Aflossingen	Boekwaarde begin 2023	Boekwaarde eind 2023
Materieel economisch nut zonder tariefheffing	121.127.887	9.867.299		1.086.732	129.908.454	35.292.293		3.548.842		85.835.594	91.067.320

Materieel economisch nut met tariefheffing	24.533.975	15.754.551			40.288.526	8.189.567		875.835	16.344.408	31.223.123	
Totaal: Materiële vaste activa met economisch nut	145.661.862	25.621.850	0	1.086.732	170.196.980	43.481.860	0	4.424.677	0	102.180.002	122.290.443

Materiële vaste activa maatschappelijk nut voor 2017/vanaf 2017

Omschrijving	Oorspronkelijk bedrag van de uitgaven begin 2023	Investeringen	Desinvesteringen	Bijdragen van derden	Oorspronkelijk bedrag van de uitgaven eind 2023	Totaal van afschrijvingen/aflossingen begin 2023	Afwaarderingen	Afschrijvingen	Aflossingen	Boekwaarde begin 2023	Boekwaarde eind 2023
Materieel maatschappelijk nut voor 2017	6.429.548				6.429.548	3.501.544		348.046		2.928.004	2.579.958
Materieel maatschappelijk nut vanaf 2017	14.903.455	3.893.447		365.321	18.431.581	816.587		528.481		14.086.868	17.086.513
Totaal: Materiële vaste activa met maatschappelijk nut	21.333.003	3.893.447	0	365.321	24.861.129	4.318.131	0	876.527	0	17.014.872	19.666.471

Vlottende activa

Voorraden - onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie

Dit betreft de boekwaarden van de grondexploitaties Het Zand/Driehoek 't Zand en Cornelisland. Voor de grondexploitatie Cornelisland is een winstneming geboekt van € 2,2 miljoen. Voor grondexploitatie Het Zand/Driehoek 't Zand moet de eerder gevormde verliesvoorziening worden verhoogd. De toevoeging aan de voorziening is € 509.900. De voorziening is daarmee € 673.300.

Specificaties voorraden

Bouwgronden in exploitatie	Boekwaarde begin 2023	Investeringskosten 2023	Opbrengsten 2023	Winstuitname 2023	Boekwaarde eind 2023	Voorziening verlieslatende grexen	Balanswaarde eind 2023	Prognose afsluitingsjaar
Cornelisland	-5.543.337	-2.018.408		2.203.093	-1.321.836		-1.321.836	2025
Het Zand/Driehoek 't Zand	-1.445.348	-1.119.256	1.385.975		-1.712.067	-673.303	-2.385.370	2025
Totaal	-6.988.684	-3.137.664	1.385.975	2.203.093	-3.033.903	-673.303	-3.707.205	

Prognoses	Boekwaarde eind 2023	Resterende kosten	Resterende opbrengsten	Geraamd eindresultaat
Het Zand/Driehoek 't Zand	-1.712.067	-2.401.371	16.000	673.304
Cornelisland	-1.321.836	-2.272.852	2.430.000	-1.478.984
Prunuslaan	0	-509.071	910.000	-400.929

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar

Op de nominale waarden van de vorderingen zijn de voorzieningen voor oninbare vorderingen in mindering gebracht. Hierbij is een onderscheid gemaakt tussen voorzieningen voor oninbaarheid inzake algemene vorderingen, vorderingen sociale zaken en vorderingen met betrekking tot belastingen, rioolheffing en afvalstoffenheffing. De omvang van deze voorzieningen is per balansdatum 31 december 2023 bepaald overeenkomstig de richtlijnen in artikel 17 van de Financiële verordening 2024 gemeente Ridderkerk.

Uitzettingen	Saldo eind 2023	Voorziening oninbaarheid	Gecorrigeerd saldo eind 2023	Gecorrigeerd saldo eind 2022
RC verhouding met niet financiële instellingen	811.951		811.951	340.086
Uitzettingen in 's Rijkskas	3.588.886		3.588.886	12.021.733
Vorderingen op openbare lichamen	18.894.547		18.894.547	17.467.860
Overige vorderingen	2.514.040	771.474	1.742.566	3.996.159
Overige uitzettingen	615.658		615.658	635.109
Totaal	26.425.082	771.474	25.653.608	34.460.947

Toelichting

De vorderingen op openbare lichamen betreffen nog te ontvangen compensabele btw 2023 en diverse vorderingen op ministeries en andere overheden. De BCF-declaratie bedraagt € 15.341.972. Deze wordt op 1 juli 2024 uitgekeerd. De overige debiteuren worden berekend op basis van ouderdom. De stand van de voorziening per 31 december 2023 bedraagt € 771.474. De overige uitzettingen betreffen vorderingen Sociaal Domein.

Rekening courant verhoudingen

Rekening courant verhouding met Stimuleringsfonds Volkshuisvesting	Saldo begin 2023	Verstreken nieuwe leningen	Aflossingen	Afroken rekening courant	Rente baten	Beheer kosten	Saldo eind 2023
Startersleningen - oud	103.919		64.892	145.000	25.292	2.927	46.176
Startersleningen - nieuw	20.492	703.572	65.502	-975.251	18.853	7.983	368.543
Blijversleningen	60.181			60.251	70		0
Duurzaamheidsregelingen	68.988	615.370	145.333	-790.000	13.612	7.252	395.311

Stimuleringsfonds Verzilverlening	86.506	25.320		60.000	926	191	1.921
Totaal	340.086	1.344.262	275.727	-1.500.000	58.753	18.353	811.951

Liquide middelen

Liquide middelen is een verzamelnaam voor al het geld dat de gemeente heeft. Zowel in de kas als op de bankrekeningen van de gemeente.

Liquide middelen	Saldo begin 2023	Saldo eind 2023
Kassaldi	8.666	21.920
Banksaldi	409.126	412.225
Totaal	417.792	434.145

Schatkistbankieren

Schatkistbankieren houdt in dat de tegoeden van decentrale overheden worden aangehouden in de Nederlandse schatkist. Het drempelbedrag bepaalt tot welke bedrag de gemeente een positief banksaldi voor het betalingsverkeer op eigen bankrekening mogen aanhouden. Dat drempelbedrag bedraagt 2,0% van het begrotingstotaal (bij een begrotingstotaal tot € 500 miljoen).

Drempelbedrag schatkistbankieren Ridderkerk	kwartaal 1	kwartaal 2	kwartaal 3	kwartaal 4
Op dagbasis buiten de Rijks schatkist gehouden middelen	354.847	358.458	382.601	384.054
Drempelbedrag	2.738.500	2.738.500	2.738.500	2.738.500
Ruimte onder drempelbedrag	2.383.653	2.380.042	2.355.899	2.354.446
Overschrijding van het drempelbedrag	0	0	0	0

EMU-saldo

De commissie BBV heeft een gestandaardiseerde berekening opgesteld voor het berekenen van het EMU-saldo. De berekening van het EMU-saldo is geen telling van de bedragen uit onderstaande tabel. De formule voor de berekening is: 1-2+3-4-5.

Omschrijving	Volgens realisatie 2022	Volgens realisatie 2023	Volgens meerjarenraming in begroting 2024
1 Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	1.460.493	144.637	2.127.600
2 Mutatie (im)materiële vaste activa	12.239.469	23.305.457	35.243.800
3 Mutatie voorzieningen	62.208	670.389	-790.300
4 Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-2.569.926	3.444.871	163.400
5 Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	0	0	0
Berekend EMU-saldo	-8.146.842	-25.935.302	-34.069.900

Overlopende activa

Overlopende activa	Saldo begin 2023	Saldo eind 2023
Van Europese en Nederlandse overheden nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel ontvangen van Het Rijk	178.045	0

Overige Nederlandse overheidslichamen	648.005	759.185
Overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen	5.969.000	8.951.037
Totaal	6.795.050	9.710.222

Nog te ontvangen bedragen met bestedingsverplichting

Van Europese en Nederlandse overheden nog te ontvangen bedragen met bestedingsverplichting	Saldo begin 2023	Ontvangsten	Naar vooruit ontvangen	Nog te ontvangen	Saldo eind 2023
Metropool Regio, subsidie buurtbus lijn 601	0			83.874	83.874
Metropool Regio, BDU snelfietsroute F15	165.500	165.500			0
Landschapstafel, bijdrage snelfietsroute F15	100.000	100.000			0
Provincie ZH, bijdrage snelfietsroute F15	323.251	15.000			308.251
Gem. Nissewaard - SPUK IZA	0			236.024	236.024
COA - Asielboot	30.619				30.619
MRDH subsidie bushaltes	28.635			71.782	100.417
Totaal	648.005	280.500	0	391.680	759.185

Overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen

De overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen kunnen als volgt gespecificeerd worden:

Overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen	Saldo begin 2023	Saldo eind 2023
Vooruitbetaalde marktinitiatieven	197.437	93.171
Opvang vluchtelingen Oekraïne	3.649.197	3.882.275
Diverse WABO-leges	620.491	1.646.500
Nedvang	224.791	
SPUK Sport		829.432
Toeslagenaffaire		1.213.335
GRJR - raming minder jeugdkosten	288.110	85.000
Afrekening BAR-bijdrage 2023		481.572
Overige overlopende activa	988.974	719.752
Totaal	5.969.000	8.951.037

Passiva

Vaste passiva

Eigen vermogen

Opbouw eigen vermogen

Het in de balans opgenomen eigen vermogen bestaat uit de algemene reserve en de bestemmingsreserves. De bestemmingsreserves zijn verbijzonderd in onderhoudsreserves, afschrijvingsreserves en overige bestemmingsreserves. Het verloop van deze reserves is in het onderstaande overzicht weergegeven.

Omschrijving	Saldo begin 2023	Stortingen	Onttrekkingen	Vrijval	Bestemming resultaat 2022	Saldo eind 2023
Algemene reserve	32.758.257	47.300	-3.638.130		6.822.197	35.989.624
Totaal algemene reserve	32.758.257	47.300	-3.638.130	0	6.822.197	35.989.624
Baggeren haven	912.913	32.700				945.613
Verhardingen	4.177.307	1.123.600	-1.601.229			3.699.679
Groot onderhoud sportaccommodaties	1.373.420	250.000	-265.490			1.357.930
Groot onderhoud gebouwen	4.098.052	512.100	-626.489			3.983.663
Totaal onderhoudsreserves	10.561.692	1.918.400	-2.493.208	0	0	9.986.884
Kapitaallasten (herwaardering)	367.865		-37.189			330.676
Uitbreiding Vredehof	99.943		-33.314			66.629
Bouw Voorn 10 - WAC Drievliet	112.417		-11.242			101.175
Begraafplaats Vredehof	105.900		-7.060			98.840
Rouwcentrum	61.310		-15.327			45.983

Herbouw de Piramide	288.720		-12.030			276.690
Ds. Kerstenschool gebouw	410.312		-14.654			395.658
Kunstgrasveld Rijsoord	17.340		-5.780			11.560
Parkeergarage gemeentehuis	2.224.843		-58.384			2.166.459
Jongeren centrum PC Hoofdstraat	456.595		-71.526			385.069
Fietsroute Molensteeg, Benedenrijweg, St. Jorisstraat	23.009		-2.876			20.133
Blok- en buurtspeelsterreinen 2010, 2011	26.231		-18.750			7.481
Uitbreiding Farelcollege	216.651		-7.471			209.181
Snelfietsroute F15	98.800					98.800
Perm. Lucht-/geluidmeetpunt Nieuw Reijerwaard	63.913		-10.652			53.261
Geluidswal Drievliet	270.035		-15.002			255.033
Bereikbaarheid sportpark Reijerpark	347.420		-19.301			328.119
Geluidsscherm West A15/A16	2.291.300					2.291.300
Incidentele en toekomstige investeringen	22.500.000					22.500.000
Overrente	4.834.672		-887.100			3.947.572
Uitvoering Waalvisie	475.000					475.000
Totaal afschrijvingsreserves	35.292.276	0	-1.227.658	0	0	34.064.617
Beeldende kunst	9.763	5.000				14.763
Innovatiefonds Sociaal domein	1.589.133		-55.168			1.533.965
Ondergronds brengen hoogspanningsleidingen	794.272					794.272
Actualisatie Integraal Accommodatieplan	1.335.915					1.335.915
Vpb grondexploitaties	74.500				207.000	281.500
Groenvisie	685.540	8.700	-322.314			371.926
Werken vanuit ecologie	0	803.500	-75.841			727.659
Warmtevisie (Klimaatgelden)	3.254.222		-100.230			3.153.993
Bodemonderzoek Wooncompas	450.000					450.000
Afbouw dekking GREXEN	473.100		-189.500			283.600
Bestemming afvalstoffenheffing	847.713		-232.000			615.713
Totaal overige bestemmingsreserves	9.514.158	817.200	-975.053	0	207.000	9.563.305
Totaal reserves	88.126.383	2.782.900	-8.334.049	0	7.029.197	89.604.431

Toelichting op de reserves en mutaties

Inleiding

Bestedingsoverzichten

De raad heeft als voorwaarde gesteld dat het (bestedings)doel van een bestemmingsreserve wordt vastgelegd bij de vorming van de reserve en de reserve wordt onderbouwd met een bestedingsplan dat naar zijn aard een incidenteel karakter heeft.

In de toelichting per reserve is informatie opgenomen over:

- Het doel, aard en reden.
- De mutaties in het jaar 2023.

Er is geen informatie gegeven over de meerjarenraming van de besteding van reserves. De begroting is hiervoor het aangewezen instrument.

Doorlichting reserves

Het doel van het doorlichten van reserves is om tijdig zicht te krijgen op stille overschotten of stille tekorten. In een aantal gevallen ligt de omvang van een reserve en de wijze waarop deze wordt ingezet vast en zullen er geen ontwikkelingen zijn die dat nog beïnvloeden. In die gevallen kan er geen stil tekort of een stille reserve ontstaan en is een doorlichting niet aan de orde. Ook als een reserve het karakter heeft van een algemeen dekkingsmiddel voor onvoorziene toekomstige gebeurtenissen is het onmogelijk om een doorlichting op te stellen. Waar een doorlichting om genoemde redenen niet aan de orde is, is geen uitgebreide toelichting gegeven.

Afschrijvingsreserves investeringen met economisch nut

In het verleden zijn investeringen met een langdurig en algemeen nut ineens afgeschreven ten laste van de reserves. Om bij de begroting het bestuur een beter inzicht in de lasten en baten van gemeentelijke activiteiten te geven, is in 1992 besloten tot een heractiveringsoperatie. Omdat extra afschrijvingen het inzicht verstoren, zijn extra afschrijvingen teruggedraaid en zijn daartegenover heractiveringsreserves gevormd, tegenwoordige afschrijvingsreserves genoemd.

Ook wanneer van nieuwe investeringen is besloten om deze ten laste van de reserves te brengen, wordt daartoe een afzonderlijke afschrijvingsreserve gevormd.

De onttrekkingen aan een afschrijvingsreserve volgen de afschrijving van het actief waarvoor de reserve is ingesteld.

Op te heffen en te vormen reserves

De volgende reserve wordt eind 2023 opgeheven, het saldo wordt toegevoegd aan de Algemene reserve:

- Reserve Ondergronds brengen hoogspanningsleiding

Algemene reserve

Doel, aard en reden van deze reserve

De algemene reserve is voor het laatst herzien in de door de raad vastgestelde Nota reserves en voorzieningen 2021-2024.

Daarin staat dat de algemene reserve dient om middelen zonder bestemming achter de hand te hebben die als dekkingsmiddel kunnen worden ingezet. Dit kan gaan om onverwachte tekorten, ruimte voor nieuw beleid en het opvangen van risico's die zijn beschreven in de paragraaf

Weerstandsvormogen en risicobeheersing. De raad heeft in 2021 bepaald dat de ondergrens van de Algemene reserve € 20 miljoen blijft.

Mutaties Algemene reserve

Stortingen	
Bestemmen jaarresultaat 2022	6.822.197
Restsubsidie MRDH voor buslijnen 608 en 609	47.300
Totaal stortingen	6.869.497
Onttrekkingen	
Dekking BAR-bijdrage, frictie- en projectkosten ontvlechting	-652.400
Dekking BAR-bijdrage, implementatie nieuwe wet Inburgering	-22.400
Dekking BAR-bijdrage, implementatie Omgevingswet	-121.200
Dekking BAR-bijdrage, leidraad inrichting openbare ruimte (LIOR)	-11.200
Dekking BAR-bijdrage optimaliseren fiscale beheersing	-12.600
Dekking BAR-bijdrage uitvoeringskosten einde lening inburgeringplicht (ELIP)	-14.000
Dekking uitvoering Mobiliteitsplan	-4.320
Dekking verkeerstellingen	-40.000
Dekking maatregelen sluipverkeer Rijsoord	-10.495
Dekking inventaris museumschool Rijsoord	-495.000
Dekking onderzoek bestemming voormalig schoolgebouw Rijksstraatweg 102	-25.000
Dekking toevoeging aan reserve visie op ecologie	-685.500
Dekking restantbudget rekenkamer	-3.600
Dekking nota communicatie	-8.045
Dekking nieuw participatiebeleid	-30.000
Dekking oeverconstructie park Maasdonck	-391.856
Dekking subsidieregeling cultuur voor iedereen	-30.400
Dekking huur en uitvoeringskosten tijdelijke huisvesting De Noord	-211.600
Dekking uitvoeringskosten TOZO	-61.900
Dekking aanpak eenzaamheid Ridderkerk	-8.500
Dekking uitvoeringskosten éénmalige energietoeslag	-67.774
Dekking huisvesting, inrichting, ICT, verbouwkosten project leerwerkbedrijf	-161.070
Dekking pilot opkopen schulden jongeren	-82.700
Dekking plan van aanpak om (duurzame) arbeidsparticipatie van uitkeringsgerechtigden te vergroten	-15.000
Dekking opstellen BasisGeluidEmissie en opstellen programma	-30.000
Dekking ontwikkelen toetsingskader beeldkwaliteit centrum	-4.070
Dekking voor afbouw dividendinkomsten	-437.500
Totaal onttrekkingen	-3.638.130
Saldo mutaties algemene reserve	3.231.368

Onderhoudsreserves

Reserve Onderhoud en baggeren haven

Doel, aard en reden van deze reserve

De reserve is ingesteld in 2008. De reserve dient om periodiek de haven te kunnen baggeren. De reserve valt onder programma 3 Verkeer, vervoer en wegen.

Toelichting op de stortingen en onttrekkingen in 2023

De storting in de reserve bedraagt, conform de begroting 2023, € 32.700.

Reserve Onderhoud verhardingen

Doel, aard en reden van deze reserve

Ook deze reserve is ingesteld in 2008. De reserve dient ter egalisatie van de grilligheid van de uitgaven op het gebied van onderhoud en/of vervanging van elementen- en asfaltverhardingen van wegen, straten en pleinen. De omvang wordt berekend in het MJOP. De reserve valt onder programma 3 Verkeer, vervoer en wegen.

Toelichting op de stortingen en onttrekkingen in 2023

De storting in de reserve is, conform de begroting 2023 na wijziging, € 1.123.600. De onttrekking aan de reserve ter dekking van groot onderhoud aan verhardingen is € 1.601.229.

Reserve Groot onderhoud sportaccommodaties

Doel, aard en reden van deze reserve

De reserve heeft als doel fluctuaties op te vangen in de begroting groot onderhoud van de sportaccommodaties. De reserve valt onder programma 9 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en maatschappelijk vastgoed.

Toelichting op de stortingen en onttrekkingen in 2023

Conform de raming is € 250.000 in de reserve gestort. Ter dekking van groot onderhoud aan sportaccommodaties wordt € 265.490 aan de reserve onttrokken.

Reserve Groot onderhoud gebouwen

Doel, aard en reden van deze reserve

De reserve heeft als doel fluctuaties op te vangen in de begroting groot onderhoud van de gebouwen. De reserve valt onder programma 9 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en maatschappelijk vastgoed.

Toelichting op de stortingen en onttrekkingen in 2023

Op grond van de begroting 2023 wordt € 512.100 in de reserve gestort. Ter dekking van groot onderhoud aan diverse gebouwen wordt € 626.489 aan de reserve onttrokken.

Bestemmingsreserves

Reserve Beeldende kunst

Doel, aard en reden van deze reserve

De reserve dient voor dekking van de kosten van kunstopdrachten c.q. kunstaankopen.

De reserve wordt inmiddels wegens bezuinigingen niet meer jaarlijks gevoed. Aanwending zal plaatsvinden met de aankoop van een kunstwerk op het Koningsplein na de oplevering van de laatste woningen in het Centrumplan. Daarna wordt de reserve opgeheven. De reserve valt onder programma 6 Cultuur, sport en groen.

Toelichting op de stortingen en onttrekkingen in 2023

Conform het amendement jaarlijkse storting in de reserve voor aankopen beeldende kunst wordt € 5.000 in de reserve gestort.

Reserve Innovatiefonds Sociaal Domein

Doel, aard en reden van deze reserve

Om de leer- en experimenteeruimte te faciliteren is deze reserve bij de begroting 2020 ingesteld.

Doordat de samenleving complex is geworden en ook steeds complexer wordt, vraagt 'mee kunnen doen' meer van eigen vaardigheden, zelfredzaamheid en regie van de mensen. Binnen het sociaal domein hebben we te maken met de uitdaging om met schaarse financiële middelen en meer

burgerkracht sociale vraagstukken adequaat op te lossen. Dit lukt alleen als we een transformatie van het zorg-, ondersteunings- en welzijnssysteem weten te realiseren. De reserve valt onder programma 7 Sociaal domein.

Toelichting op de stortingen en onttrekkingen in 2023

Ter dekking van de subsidie geheugenpaleis en voor kosten inzake de pilot opkopen schulden van jongeren wordt € 55.168 aan de reserve onttrokken.

Reserve Ondergronds brengen hoogspanningsleidingen

Doel, aard en reden van deze reserve

De reserve is ingesteld bij raadsbesluit van 10 september 2015. Doel is de dekking van het aandeel van de gemeente in het ondergronds brengen van een hoogspanningsleiding bij Oostendam. De reserve valt onder programma 9 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en maatschappelijk vastgoed.

Toelichting op de stortingen en onttrekkingen in 2023

Er zijn geen middelen onttrokken of toegevoegd aan deze reserve. De reserve wordt opgeheven.

Reserve Actualisatie integraal accommodatieplan

Doel, aard en reden van deze reserve

De reserve heeft als doel de kosten te dekken voor het optimaliseren van het maatschappelijk vastgoed van de gemeente Ridderkerk.

Toelichting op de stortingen en onttrekkingen in 2023

Er zijn geen middelen onttrokken of toegevoegd aan deze reserve.

Reserve Vpb grondexploitaties

Doel, aard en reden van deze reserve

Deze reserve is ingesteld bij de 2e Tussenrapportage 2018 en heeft als doel om verwachte vennootschapsbelasting op grondexploitaties te kunnen dekken. De reserve valt buiten de programma's.

Toelichting op de stortingen en onttrekkingen in 2023

Bij de vaststelling van de jaarrekening 2022 is besloten om uit de resultaatbestemming € 207.000 aan de reserve toe te voegen.

Reserve Groenvisie

Doel, aard en reden van deze reserve

Doel is om het uitvoeringsprogramma Groenvisie uit te voeren dat leidend is in alle projecten en bij het dagelijks beheer en onderhoud van het groen. Jaarlijks worden de resultaten gemonitord door een ecooloog. De reserve valt onder programma 6 Cultuur, sport en groen.

Toelichting op de stortingen en onttrekkingen in 2023

Conform de begroting 2023 wordt € 8.700 aan de reserve toegevoegd. Ter dekking van kosten voor de Groenvisie wordt € 204.314 aan de reserve onttrokken. Er wordt € 118.000 overgeheveld naar de reserve werken vanuit ecologie. Hiervoor wordt aan de reserve groenvisie onttrokken.

Reserve werken vanuit ecologie

Doel, aard en reden van deze reserve

Doel van de reserve is om de maatregelen en acties uit het rapport 'Werken vanuit Ecologie' uit te voeren. Het rapport is een uitwerking van de in 2020 vastgestelde Groenvisie. Het geeft invulling aan de ambitie "de grote variatie aan samenhangende natuur in onze gemeente zorgt voor een rijke biodiversiteit" dat leidend is in alle projecten en bij het dagelijks beheer en onderhoud van het groen. Eind 2024 en 2026 worden de voortgang en resultaten van de acties uit 'Werken vanuit ecologie' geëvalueerd. De reserve valt onder programma 6 Cultuur, sport en groen.

Toelichting op de stortingen en onttrekkingen in 2023

Conform de 1e tussenrapportage 2023 wordt, door onttrekkingen aan de algemene reserve en de reserve Groenvisie, € 803.500 aan de reserve toegevoegd. Ter dekking van lasten met betrekking tot werken vanuit ecologie wordt € 75.841 aan de reserve onttrokken.

Reserve Warmtevisie (Klimaatgelden)

Doel, aard en reden van deze reserve

Doel van de reserve is om uitvoering te geven aan de opdrachten omtrent de klimaatvisie, zodra deze door de raad is vastgesteld. Thema's daarbij zijn de warmtevisie, klimaatplannen, circulaire economie en voedsel. De reserve valt onder programma 8 Gezondheid en duurzaamheid.

Toelichting op de stortingen en onttrekkingen in 2023

Ter dekking van uitgekeerde subsidies aan maatschappelijke organisaties met hoge energierekening wordt € 100.230 aan de reserve onttrokken.

Reserve bodemonderzoek Wooncompas

Doel, aard en reden van deze reserve

De reserve heeft tot doel om de declaraties te kunnen dekken die voortvloeien uit de aanwezigheid van bodemverontreiniging bij woningen overgedragen aan Wooncompas. De reserve valt onder programma 8 Gezondheid en duurzaamheid.

Toelichting op de stortingen en onttrekkingen in 2023

Er zijn geen middelen onttrokken of toegevoegd aan deze reserve.

Bestemmingsreserve Afbouw dekking grondexploitaties

Doel, aard en reden van deze reserve

De reserve heeft tot doel om de afbouw van de dekking van de kosten voor grondexploitaties te kunnen dekken. De reserve valt onder programma 9 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en maatschappelijk vastgoed.

Toelichting op de stortingen en onttrekkingen in 2023

Conform de begroting 2023 wordt € 189.500 aan de reserve onttrokken.

Bestemmingsreserve Afvalstoffenheffing

Doel, aard en reden van deze reserve

Het doel van deze reserve is het gefaseerd invoeren van tariefstijgingen tot 2025 als gevolg van sterke kostenstijgingen. De reserve valt onder programma 8 Gezondheid en duurzaamheid.

Toelichting op de stortingen en onttrekkingen in 2023

Conform de begroting 2023 wordt € 232.000 aan de reserve onttrokken.

Voorzieningen

Opbouw voorzieningen

Inleiding

Methode van waarderen

De voorzieningen zijn voor hun nominale waarde op de balans opgenomen. De in de voorziening onderhoud graven gestorte afkoopsommen zijn gebaseerd op een oneigenlijke annuïteit waarbij de jaarlijkse aanwending groeit met inflatie. De contante waarde hiervan is op de balans opgenomen.

Nota reserves en voorzieningen 2021-2024

De raad heeft op 11 februari 2021 de Nota reserves en voorzieningen 2021-2024 vastgesteld. Bij het opstellen van de balans per ultimo 2022 is het beleid van deze nota toegepast.

Bestedingsoverzichten

In de toelichting per voorziening is informatie opgenomen over:

- Het doel, aard en reden.
- De mutaties in het jaar 2023.

Er is geen informatie gegeven over de meerjarenraming van de besteding van voorzieningen. De begroting is hiervoor het aangewezen instrument.

Doorlichten voorzieningen

Het doel van het doorlichten van voorzieningen is om tijdig zicht te krijgen op stille overschotten of stille tekorten. In een aantal gevallen ligt de omvang van een voorziening en de wijze waarop deze wordt ingezet vast en zullen er geen ontwikkelingen zijn die dat nog beïnvloeden. In die gevallen kan er geen stil tekort of een stille reserve ontstaan en is een doorlichting niet aan de orde. In het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten is bepaald dat alle voorzieningen toereikend moeten zijn voor de achterliggende verplichtingen. Daarom moeten in principe alle voorzieningen bij de jaarrekening worden doorgelicht.

Op te heffen voorzieningen

De volgende reserve wordt eind 2023 opgeheven, de werkzaamheden zijn uitgevoerd en er is geen saldo op de voorziening.

- Voorziening inrichting openbaar gebied Windmolen 110

Omschrijving	Saldo begin 2023	Stortingen	Onttrekkingen	Vrijval	Bestemming resultaat 2022	Saldo eind 2023
Wethouderspensionen	2.846.733	491.316	-177.290			3.160.759
Wachtgelden vm wethouders	449.778		-127.131	-		185.606
				137.042		
Afwikkelkosten Centrumplan	32.600					32.600
Inrichting gebied Windmolen 110	20.702		-20.702			0

Totaal voorzieningen voor verplichtingen en risico 's	3.349.814	491.316	-325.122	-	0	3.378.966
				137.042		
Onderhoud graven 10/20 jaar derden	4.218.227	579.566	-665.967			4.131.826
Vervanging riolering	0	924.604	-924.604			0
Beklemden middelen riolering	6.524.948	727.637				7.252.585
Totaal voorzieningen middelen derden met bestedingsverplichting	10.743.175	2.231.807	-1.590.571	0	0	11.384.412
Totaal voorzieningen	14.092.989	2.723.123	-1.915.693	-	0	14.763.377
				137.042		

Overzicht investeringen direct ten laste van de voorziening Riolering

Omschrijving	Begroting 2023	Begroting 2023 na wijziging	Werkelijke uitgaven 2023	Vershil 2023
Kleine projecten - rioolrenovatie	125.000	125.000	0	125.000
Riolering Blaak	80.000	80.000	-105.969	-25.969
Riolering Bloemenbuurt	400.000	400.000	-340.483	59.517
Riolering West-Centrum	360.000	360.000	-43.774	316.226
Riolering Bolnes	300.000	300.000	-23.368	276.632
Riolering n.t.b. (wegbeheer/ruimtelijke ontwikkeling)	809.700	809.700	-411.011	398.689
Totaal generaal	2.074.700	2.074.700	-924.604	1.150.096

Toelichtingen

Kleine projecten - rioolrenovatie

Op basis van rioolinspecties is geconcludeerd dat een grote rioolrenovatie niet nodig was. Wel zijn kleine reparaties uitgevoerd, maar deze zijn verantwoord op het dagelijks onderhoud.

Riolering Blaak

Tijdens de uitvoering van het werk zijn zaken geconstateerd waardoor het ontwerp aangepast moest worden. Dit is van invloed geweest op de uitvoeringskosten.

Riolering Bloemenbuurt

Fase 1 (Goudsbloemstraat-Oudelandseweg) is bijna volledig uitgevoerd. Enkele werkzaamheden worden opgepakt in fase 2 (Bloemenstraat). De werkzaamheden zijn binnen budget gebleven.

Riolering West-Centrum

In het project West-Centrum is vertraging in de voorbereiding ontstaan. Hier zijn extra onderzoeken uitgevoerd met betrekking tot bodemdaling en klimaatadaptatie. De uitkomsten van deze onderzoeken zijn bepalend voor het definitieve ontwerp. Daarnaast ontstaat er vertraging in de werkzaamheden door de afstemming met en uitvoering door de nutsbedrijven. Er is extra overleg nodig met de bewoners in verband met de parkeerdruk in relatie met het ontwerp. Daarvoor is een klankboard groep opgericht.

Riolering Bolnes

De herstructurering van Rivierenbuurt Zuid (Fase 1) is voorbereid en aanbesteed. Uitvoering vindt plaats in 2024. Aanbesteding heeft laat plaats gevonden in 2023 door afstemming kabels en leidingen. Aannemer zou in december 2023 starten. Ten gevolge van knelpunten met levering van materialen is de uitvoering pas gestart in januari 2024.

Riolering n.t.b. (wegbeheer/ruimtelijke ontwikkeling)

Hier vallen verschillende rioolvervangingsprojecten onder, waaronder afwikkeling vervanging Klaas Katerstraat, Westmolendijk, Lagendijk/Rijksstraatweg, Noordenweg, Donkersloot, Donckselaan en Markstraat-Dintelstraat. Diverse projecten hebben vertraging opgelopen ten gevolge van een wijziging in prioritering in relatie tot de ontvlechting van de BAR-organisatie. Desondanks zijn de projecten Donckselaan en Markstraat-Dintelstraat wel voorbereid. De uitvoering vindt plaats in 2024. Het grootste aandeel in dit totaalbedrag betreft de rioolvervanging in de Nikkelstraat.

Algemeen

Ten opzichte van de begroting 2023 (circa € 2,0 miljoen) is slechts circa € 925.000 besteed. Naast de specifiek genoemde argumenten per project hebben het integreren van de ambities uit de groenvisie, klimaatadaptatie, duurzaamheid, bodemdalingsaspecten en ruimtelijke plannen van derden en de ontvlechting van de BAR-organisatie de voortgang in de ambitieuze rioolplanning vertraagd.

Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's

Voorziening wethouderspensioenen

Doel, aard en reden van deze voorziening

De voorziening is ingesteld bij de jaarrekening 2004.

Deze voorziening dient om toekomstige pensioenuitkeringen (concrete verplichtingen) aan (voormalige) wethouders te verstrekken c.q. om opgebouwde rechten te kunnen betalen wanneer deze worden opgevraagd voordat de pensioengerechtigde leeftijd wordt bereikt. De voorziening valt onder programma 1 Bestuur en (overheids)participatie.

Toelichting op de stortingen en onttrekkingen in 2023

De uitgaven voor wethouderspensioenen ad € 177.290 ten laste van de voorziening hebben betrekking op pensioenlasten van voormalig bestuurders.

De pensioenoverdracht van een wethouder is in 2023 aan de voorziening toegevoegd. Verder blijkt uit contante waarde berekening, dat door de toegepaste rekenrente en door opgenomen indexatie in de waarde-berekeningen extra in de voorziening moet worden gestort. De totale storting bedraagt € 491.316.

Voorziening wachtgelden vm. wethouders

Doel, aard en reden van deze voorziening

Voor het wachtgeld van de wethouders is op basis van het wettelijk kader zoals opgenomen in het BBV, de gemeente verplicht om een voorziening te vormen voor verplichtingen waarvan de omvang per 31 december redelijk in te schatten is. De gerelateerde kosten die in de volgende begrotingsjaren zullen worden gemaakt komen ten laste van deze voorziening. Om die reden is de gemeente verplicht om de kosten van het wachtgeld niet via de exploitatiekosten te nemen maar via een voorziening. De voorziening valt onder programma 1 Bestuur en (overheids)participatie.

Toelichting op de stortingen en onttrekkingen in 2023

De uitgaven voor voormalig wethouders ten laste van de voorziening bedragen voor 2023 € 127.131. Op grond van de prognose tot en met 2025 voor wachtgeldverplichtingen, kan voorsnog € 137.042 uit de voorziening vrijvallen.

Voorziening Afwikkelkosten Centrumplan

Doel, aard en reden van deze voorziening

Er zijn afrondende werkzaamheden in de grondexploitatie van het Centrumplan, waarvoor de benodigde budgetten die hiervoor nodig zijn middels deze voorziening beschikbaar zijn. De voorziening valt onder programma 9 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en maatschappelijk vastgoed.

Toelichting op de stortingen en onttrekkingen in 2023

Er zijn geen middelen onttrokken of toegevoegd aan deze voorziening.

Voorziening Inrichting gebied Windmolen 110

Doel, aard en reden van deze voorziening

Vorming van de voorziening voor de inrichting van het gebied rond Windmolen 110. De voorziening valt onder programma 9 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en maatschappelijk vastgoed.

Toelichting op de stortingen en onttrekkingen in 2023

De uitgaven ten laste van de voorziening bedragen € 20.702. Hiermee is het volledige bedrag van de voorziening besteed en de voorziening wordt opgeheven.

Voorzieningen voor middelen derden waarvan de bestemming gebonden is

Voorziening Onderhoud graven 10/20 jaar

Doel, aard en reden van deze voorziening

De voorziening dient om toekomstige verplichtingen ten aanzien van onderhoud aan graven te kunnen blijven bekostigen. De voorziening valt onder programma 8 Gezondheid en duurzaamheid.

Toelichting op de stortingen en onttrekkingen in 2023

De storting in de voorziening van € 579.566 bestaat met name uit in 2023 ontvangen afkoopsommen voor toekomstig onderhoud aan graven en de bespaarde rente over het saldo van de voorziening per 1 januari 2023 (contante waarde). De onttrekking aan de voorziening van € 665.967 is ter dekking van de onderhoudslasten van de begraafplaatsen.

Voorziening Vervanging riolering

Doel, aard en reden van deze voorziening

De voorziening is ingesteld bij het GRP-V en dient ter dekking van de vervangingskosten van rioleringen. De dotatie aan de voorziening is afhankelijk van de werkelijke uitgaven. De voorziening valt onder programma 8 Gezondheid en duurzaamheid.

Toelichting op de stortingen en onttrekkingen in 2023

De storting in de voorziening ad € 924.604 is ter dekking van de uitgaven voor rioolvervangingen.

Voorziening Beklemde middelen riolering

Doel, aard en reden van de voorziening

Doel van deze voorziening is dat door de inzet ervan de tarieven zo laag mogelijk kunnen blijven. In 2018 is het GRP vastgesteld. Daarbij is over een periode van 40 jaar een doorrekening gemaakt van de noodzakelijke onttrekkingen en stortingen aan deze voorziening. De voorziening valt onder programma 8 Gezondheid en duurzaamheid.

Toelichting op de stortingen en onttrekkingen in 2023

Het voordelig resultaat op riolering ad € 727.637 is aan de voorziening beklemde middelen riolering toegevoegd.

Vaste schuld met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen

Onze langlopende leningen vallen onder de noemer Onderhandse leningen.

Overzicht langlopende leningen	Saldo begin 2023	Nieuwe leningen	Reguliere aflossingen	Saldo eind 2023
Langlopende leningen	32.090.894	0	3.753.780	28.337.114

Waarborgsommen

Waarborgsommen	Saldo begin 2023	Vermeerderingen	Aflossing	Saldo eind 2023
Ontvangen waarborgsommen	13.040			13.040

Vlottende passiva

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar

Overige schulden

De openstaande crediteuren ad. € 7.063.129 zijn eind februari 2024 volledig voldaan.

Overige schulden	Saldo begin 2023	Saldo eind 2023
Overige kasgeldleningen		22.000.000
Crediteuren (semi) overheid	7.626.745	7.063.129
Totaal	7.626.745	29.063.129

Overlopende passiva

Overlopende passiva	Saldo begin 2023	Saldo eind 2023
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen	6.298.213	6.827.234
Van het Rijk vooruit ontvangen bedragen met bestedingsverplichting	3.969.930	5.806.875
Van Europese en Nederlandse overheden vooruit ontvangen bedragen met bestedingsverplichting	1.134.792	870.771
Overige overlopende passiva	47.964	1.391.707
Totaal	11.450.899	14.896.587

Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen

De verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, kunnen als volgt gespecificeerd worden.

Specificatie verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen	Saldo begin 2023	Saldo eind 2023
VWS - regeling specifieke uitkering stimulering sport	493.767	
Diverse aanbieders - inzet in wijkteams	437.705	474.380
BNG - transitorische rente langlopende leningen	431.560	381.430
GR Jeugdhulp Rijnmond		1.052.021
Diverse aanbieders WMO, jeugd en mantelzorg	1.431.970	1.589.058
Vooruitontvangen marktinitiatieven	121.686	273.172
Onderhoud openbare ruimte	447.289	867.670
Sportservice Ridderkerk BV	353.378	511.100
BAR-organisatie	947.477	474.403
Belastingcrediteuren definitieve aanslag afvalstoffenheffingen	444.356	
GRNR - OZB 2019 - 2022	518.400	
Overige nog te betalen	670.625	1.204.000
Totaal	6.298.213	6.827.234

Van het Rijk vooruit ontvangen bedragen met bestedingsverplichting

Van het Rijk vooruit ontvangen bedragen met bestedingsverplichting	Saldo begin 2023	Lasten	Baten	Correctie/ terugbetalen	Saldo eind 2023
Onderwijsachterstandenbeleid (OAB) vanaf 2019	1.624.659	- 2.107.180			1.996.093
		1.735.746			
Inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijs-vertragingen (NPO)	418.781	-252.067	242.795		409.509
Ministerie BZK, specifieke uitkering RRE(W)	325.659	-17.549			308.110
Ministerie Fin, uitkering toeslagenproblematiek	0	- 1.809.434		-115.585	476.623
		1.217.226			
Ministerie SZW, SPUK onderwijsroute		-40.242	123.298	4.360	87.416
Ministerie VWS, Regeling sportakkoord	520.464	-26.697		-493.767	0
Ministerie VWS, Preventieakkoord	4.214	-29.095	30.000		5.119
Ministerie VWS, Gezonde leefstijlinterventie	0			13.244	13.244
SPUK Inburgering (SiSa)	295.120	-77.544	516.078	-4.360	729.294
SUVIS21 Rehobothschool Verl.Kerkweg	46.065			-46.065	0
Tijdelijke onderwijshuisvesting Oekraïners	60.000	-28.268	60.000		91.732
SPUK energiearmoede	674.968	-496.363	351.506		530.111
SPUK Nationaal Isolatie Programma (NIP)		-11.698	340.829		329.131
SPUK BREED Hoofdthema G/SB		-614.802	861.081		246.279
SPUK IDO					0
SPUK BREED Hoofdthema S/B/C		-11.989	40.706		28.717
SPUK BREED Hoofdthema OO		-7.828	35.696		27.868
SPUK CDOKE		-908.560	865.807	68.435	25.682
SPUK MEOZ		-567.064	1.069.011		501.947
Totaal	3.969.930	- 8.453.421		-573.738	5.806.875
		6.042.738			

Van Nederlandse overheden vooruit ontvangen bedragen met bestedingsverplichting

Van Nederlandse overheden vooruit ontvangen bedragen met bestedingsverplichting	Saldo begin 2023	Lasten	Baten	Naar nog te ontvangen / correctie	Saldo eind 2023
Rotterdam - professionaliseren vastgoedmonitor	0	-7.359	10.000		2.641
Metropoolregio - verbeteren verkeersveiligheid	896.914	- 76.500			826.130
		147.284			
SPUK Naleving controle toegangsbewijzen COVID	132.878	-			0
		132.878			
Rotterdam - Project jong vermogen	105.000	-63.000			42.000

Totaal	1.134.792	- 86.500	0	870.771
		350.521		

Overige vooruitontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen

Overige vooruitontvangen bedragen die ten baten van volgende begrotingsjaren komen	Saldo begin 2023	Saldo eind 2023
Diverse debiteuren	9.560	383.077
Tussenrekening KBG	18.627	274
Publiekszaken pinbetalingen	3.453	2.842
Parkeerbelastingen	16.324	1.327
OZB 2019 - 2022 verrekening Ridderkerk - GR Nieuw Reijerwaard		999.000
Tussenrekening salarissen		5.187
Totaal	47.964	1.391.707

Overige niet uit de balans blijvende verplichtingen met borgstellingen en garanties

Staat van gewaarborgde geldleningen

Oorspronkelijk bedrag van de geldlening	Doel van de geldlening	Naam van de geldnemer	Nummer raadsbesluit	Rentepercentage	Restant begin 2023	Totaalbedrag van de aflossing	Restant eind 2023 totaal	Leningvorm en einddatum
6.150.587	Herfinanciering lening Bouw 81 woningen Mauritshoek	Stichting Wooncompas	25-05-1998, nr. 15	5,495	434.400	-434.400	0	annuïtair tot 1-7-2023
299.495	Bouw Sporthal Reijerpark	Stichting sporthal Reijerpark	24-02-1998, nr. 986	3,2	93.900	-14.500	79.400	annuïtair tot 1-5-2028
10.000.000	Bedrijfsfinanciering	Stichting Wooncompas	b.en w. 17-12-2002	5,159	3.409.200	-615.000	2.794.200	annuïtair tot 1-11-2027
10.000.000	Aankoop woningen, winkels en kantoorpand Vlietplein	Stichting Wooncompas	b.en w. 2-12-2003	4,88	2.050.900	-651.300	1.399.600	annuïtair tot 12-3-2025
10.000.000	Aankoop woningen, winkels en kantoorpand Vlietplein	Stichting Wooncompas	b.en w. 2-12-2003	5,075	5.428.300	-380.600	5.047.700	annuïtair tot 12-9-2033
10.000.000	Bedrijfsfinanciering	Stichting Wooncompas	b.en w. 10-5-2005	4,29	10.000.000	0	10.000.000	fixe-lening tot 14-6-2030
10.000.000	Herfinanciering 3 leningen	Stichting Wooncompas	b.en w. 23-8-2005	3,985	10.000.000	0	10.000.000	fixe-lening tot 2-1-2032
7.500.000	Bedrijfsfinanciering	Stichting Wooncompas	b.en w. 25-4-2006	4,364	7.500.000	0	7.500.000	fixe-lening tot 28-4-2026
7.500.000	Bedrijfsfinanciering	Stichting Wooncompas	b.en w. 25-4-2006	4,414	7.500.000	0	7.500.000	fixe-lening tot 28-4-2036
200.000	bouw clubhuis	Korfbal Combinatie Ridderkerk	b.en w. 28-2-2017	1,750	146.700	-13.300	133.400	lineair tot 2-1-2038
200.000	bouw clubhuis	Korfbal Combinatie Ridderkerk	b.en w. 28-2-2017	2,300	173.300	-6.700	166.600	lineair tot 2-1-2048
					46.736.700	-2.115.800	44.620.900	

Indirecte garantstellingen Waarborgfonds Sociale Woningbouw

Oorspronkelijk bedrag van de geldlening	Doel van de geldlening	Naam van de geldnemer	Datum ondertekening of storting	Rentepercentage	Restant begin 2023	Totaalbedrag van de aflossing	Restant eind 2023 totaal	Maximaal risico schade gemeente 25%	Leningvorm
6.155.000	Bedrijfsfinanciering	Stichting Wooncompas	13-11-1997	3,81	2.677.300	-255.000	2.422.300	605.575	Annuïteit
10.797.000	Bedrijfsfinanciering	Stichting Wooncompas	13-11-1997	3,915	4.556.800	-507.500	4.049.300	1.012.325	Annuïteit
7.504.000	Bedrijfsfinanciering	Stichting Wooncompas	13-11-1997	3,25	3.402.800	-328.700	3.074.100	768.525	Annuïteit
3.170.000	Bedrijfsfinanciering	Stichting Wooncompas	13-11-1997	4,86	1.938.500	-104.700	1.833.800	458.425	Annuïteit
4.495.000	Bedrijfsfinanciering	Stichting Wooncompas	8-10-2003	3,10	3.129.900	-108.000	3.021.900	755.475	Annuïteit

5.000.000	Bedrijfsfinanciering	Stichting Wooncompas	1-10-2007	4,724	5.000.000	0	5.000.000	1.250.000	fixe-lening
5.000.000	Bedrijfsfinanciering	Stichting Wooncompas	1-10-2007	4,708	5.000.000	0	5.000.000	1.250.000	fixe-lening
5.000.000	Bedrijfsfinanciering	Stichting Wooncompas	1-7-2008	4,708	5.000.000	0	5.000.000	1.250.000	fixe-lening
5.000.000	Bedrijfsfinanciering	Stichting Wooncompas	1-7-2008	4,724	5.000.000	0	5.000.000	1.250.000	fixe-lening
10.000.000	Bedrijfsfinanciering	Stichting Wooncompas	22-1-2008	4,77	10.000.000	0	10.000.000	2.500.000	fixe-lening
10.186.000	Bedrijfsfinanciering	Stichting Wooncompas	18-5-2010	3,77	4.049.300	-443.100	3.606.200	901.550	Annuïteit
10.000.000	Bedrijfsfinanciering	Stichting Wooncompas	20-12-2010	3,44	10.000.000	0	10.000.000	2.500.000	fixe-lening
10.000.000	Bedrijfsfinanciering	Stichting Wooncompas	15-8-2012	3,95	10.000.000	0	10.000.000	2.500.000	fixe-lening
5.000.000	Bedrijfsfinanciering	Stichting Wooncompas	15-3-2013	3,75	5.000.000	0	5.000.000	1.250.000	fixe-lening
7.000.000	Bedrijfsfinanciering	Stichting Wooncompas	15-3-2013	1,65	7.000.000	0	7.000.000	1.750.000	fixe-lening
7.000.000	Bedrijfsfinanciering	Stichting Wooncompas	15-3-2013	1,65	7.000.000	0	7.000.000	1.750.000	fixe-lening
4.000.000	Bedrijfsfinanciering	Stichting Wooncompas	15-5-2016	1,82	4.000.000	0	4.000.000	1.000.000	fixe-lening
4.000.000	Bedrijfsfinanciering	Stichting Wooncompas	15-5-2015	1,84	4.000.000	0	4.000.000	1.000.000	fixe-lening
4.000.000	Bedrijfsfinanciering	Stichting Wooncompas	15-5-2016	1,86	4.000.000	0	4.000.000	1.000.000	fixe-lening
4.000.000	Bedrijfsfinanciering	Stichting Wooncompas	28-9-2016	1,47	4.000.000	0	4.000.000	1.000.000	fixe-lening
2.000.000	Bedrijfsfinanciering	Stichting Wooncompas	15-5-2017	2,10	5.000.000	0	5.000.000	1.250.000	fixe-lening
3.000.000	Bedrijfsfinanciering	Stichting Wooncompas	30-3-2017	2,04	5.000.000	0	5.000.000	1.250.000	fixe-lening
5.000.000	Bedrijfsfinanciering	Stichting Wooncompas	13-4-2017	2,07	2.000.000	0	2.000.000	500.000	fixe-lening
5.000.000	Bedrijfsfinanciering	Stichting Wooncompas	27-9-2017	1,76	3.000.000	0	3.000.000	750.000	fixe-lening
5.000.000	Bedrijfsfinanciering	Stichting Wooncompas	16-10-2017	1,79	5.000.000	0	5.000.000	1.250.000	fixe-lening
5.000.000	Bedrijfsfinanciering	Stichting Wooncompas	14-9-2018	1,80	5.000.000	0	5.000.000	1.250.000	fixe-lening
8.000.000	Bedrijfsfinanciering	Stichting Wooncompas	25-6-2019	1,25	8.000.000	0	8.000.000	2.000.000	fixe-lening

7.000.000	Bedrijfsfinanciering	Stichting Wooncompas	20-9-2019	0,43	7.000.000	0	7.000.000	1.750.000	fixe-lening
5.000.000	Bedrijfsfinanciering	Stichting Wooncompas	28-12-2020	0,27	5.000.000	0	5.000.000	1.250.000	fixe-lening
5.000.000	Bedrijfsfinanciering	Stichting Wooncompas	28-12-2020	0,26	5.000.000	0	5.000.000	1.250.000	fixe-lening
7.512.000	Bedrijfsfinanciering	Stichting Wooncompas	>1-8-2021		5.545.000	-63.000	5.482.000	1.370.500	fixe-lening
22.390.000	Bedrijfsfinanciering	Stichting Vestia	>1-8-2021	3,55	9.000	-9.000	0	0	fixe-lening
					160.308.600	-1.819.000	158.489.600	39.622.375	

Overzicht van hypotheekgaranties inzake eigenwoningbezit

Naam van de geldgever	Restant begin 2023	Restant einde 2023	Bedrag opgebouwde waarden 2023	Gewaarborgd eind 2023
ING	332.345	189.330		189.330
Rabobank Eindhoven	12.985	2.878		2.878
Rabobank Ridderkerk	82.192	8.390		8.390
Stater	723.331	553.706	386.012	167.694
Totaal	1.150.853	754.304	386.012	368.292

Toelichting op het overzicht van baten en lasten

Analyse afwijkingen tussen begroting en jaarstukken

De analyse van de afwijkingen op de baten en lasten vindt u terug in de afzonderlijke programma's. Bij de Staat van investeringen is de analyse van de afwijkingen op de investeringen opgenomen. In de paragraaf Bedrijfsvoering is een samenvatting te vinden van alle afwijkingen groter dan de rapportagegrens wanneer de verantwoordingsgrens is overschreden.

Overzicht aanwending bedrag onvoorzien

Onvoorzien

Er heeft dit jaar geen mutatie voorgedaan waarvoor het bedrag voor onvoorziene posten is aangesproken.

Onvoorzien	Primitieve begroting 2023	Begroting 2023 na wijziging	Realisatie 2023
692200 Onvoorzien	-25.000	-25.000	0
Totaal	-25.000	-25.000	0

Overzicht incidentele baten en lasten

In het volgend overzicht staan de baten en lasten die naar de aard van de raming (soort of de eigenschap van een begrotingspost) éénmalig zijn en € 50.000 of meer bedragen.

Het overzicht incidentele baten en lasten is gebaseerd op de notitie structurele en incidentele baten en lasten van augustus 2018 en de verduidelijking structurele en incidentele baten en lasten van de toezichthouders van de twaalf provincies, waarin nieuwe criteria voor het onderscheid in structurele en incidentele mutaties zijn gegeven. Onder incidentele mutaties vallen ook lasten en baten die over een langere periode van jaren lopen, maar wel eindig zijn.

Omschrijving	Toelichting eenmalige last of baat	Lasten	Baten
Programma 1 Bestuur en (overheids)participatie			
BAR-bijdrage	Frictie- en projectkosten BAR	-652.400	
	Eenmalige lasten kleiner dan € 50.000	-71.226	
	Eenmalige baten kleiner dan € 50.000		
Totaal Programma 1		-723.626	0
Programma 3 Verkeer, vervoer en wegen			
Aanleg glasvezelnetwerk	Kosten en degeneratie-inkomsten	-126.278	595.716
	Eenmalige lasten kleiner dan € 50.000		
	Eenmalige baten kleiner dan € 50.000		
Totaal Programma 3		-126.278	595.716
Programma 6 Cultuur, sport en groen			
Zwembaden	Compensatie energieprijzen Sportservice Ridderkerk 2023	-1.283.335	537.811
Groenvisie	Groenvisie	-204.314	
	Eenmalige lasten kleiner dan € 50.000	-61.641	

	Eenmalige baten kleiner dan € 50.000		74.156
		Totaal Programma 6	-1.549.290 611.967
Programma 7 Sociaal domein			
Opvang Oekraïners	Kosten en vergoeding opvang vluchtelingen uit Oekraïne	-765.506	4.053.382
Opvang Oekraïne locatie Wooncompas	Kosten opvang vluchtelingen uit Oekraïne	-975.289	
Toeslagenaffaire	Ondersteuning gedupeerden	-1.215.267	480.514
Minimabeleid	Energietoeslag	-1.433.100	
	Eenmalige lasten kleiner dan € 50.000		
	Eenmalige baten kleiner dan € 50.000		
		Totaal Programma 7	-4.389.162 4.533.896
Programma 8 Gezondheid en duurzaamheid			
SPUK Verlaging Energierekening	Tijdelijke regeling ter verkering van energiearmoede	-496.363	1.026.474
Uitvoering Duurzaamheidsmaatregelen	Compensatie energierekening verenigingen en stichtingen	-100.230	
	Eenmalige lasten kleiner dan € 50.000		
	Eenmalige baten kleiner dan € 50.000		
		Totaal Programma 8	-596.593 1.026.474
Programma 9 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en maatschappelijk vastgoed			
	Eenmalige lasten kleiner dan € 50.000	-28.268	28.268
	Eenmalige baten kleiner dan € 50.000		
		Totaal Programma 9	-28.268 28.268
Niet in de programma's opgenomen baten en lasten			
Algemene uitkering gemeentefonds	Energietoeslag		2.223.169
	Eenmalige lasten kleiner dan € 50.000	-23.367	
	Eenmalige baten kleiner dan € 50.000		
		Totaal Niet in de programma's opgenomen baten en lasten	-23.367 2.223.169
		Totaal eenmalige lasten en baten programma's	-7.436.583 9.019.490

Omschrijving	Toelichting eenmalige last of baat	Lasten	Baten
Algemene reserve	Dekking BAR-bijdrage, frictie- en projectkosten ontvlechting		652.400
Algemene reserve	Dekking BAR-bijdrage, implementatie omgevingswet		121.200
Algemene reserve	Dekking lasten oeverconstructies Park Maasdonck		391.856
Algemene reserve	Dekking inventaris museumschool Rijsoord		495.000
Algemene reserve	Onttrekking tbv toevoeging reserve werken vanuit ecologie		685.500
Algemene reserve	Dekking uitvoeringskosten TOZO		61.900
Algemene reserve	Dekking uitvoeringskosten rijksregeling eenmalige energietoeslag		67.774
Algemene reserve	Dekking kosten Leerwerkbedrijf		161.070
Algemene reserve	Dekking pilot opkopen schulden jongeren		82.700
Algemene reserve	Dekking huur en uitvoeringskosten tijdelijke huisvesting obs de Noord		211.600
Algemene reserve	Afbouw dividendinkomsten in 8 jaar		437.500
Reserve onderhoud verharding	Storting in reserve onderhoud verharding	-1.123.600	
Reserve onderhoud verharding	Onttrekking aan reserve onderhoud verharding ter dekking van planmatig onderhoud		1.601.229
Reserve groot onderhoud sportaccommodaties	Storting in reserve groot onderhoud sportaccommodaties	-250.000	
Reserve groot onderhoud sportaccommodaties	Onttrekking aan reserve groot onderhoud sportaccommodaties ter dekking van planmatig onderhoud		265.490
Reserve groot onderhoud gebouwen	Storting in reserve groot onderhoud sportaccommodaties	-512.100	
Reserve groot onderhoud gebouwen	Onttrekking aan reserve groot onderhoud gebouwen ter dekking van planmatig onderhoud		626.489
Reserve innovatiefonds sociaal domein	Onttrekking aan reserve innovatiefonds sociaal domein ter dekking van innovatiesubsidies en extra inzet ter voorkoming van problematische schulden		55.168

Reserve Groenvisie	Overheveling naar reserve werken vanuit ecologie		118.000
Reserve Groenvisie	Onttrekking aan reserve Groenvisie ter dekking van uitgaven in het kader van de Groenvisie		204.314
Reserve werken vanuit ecologie	Onttrekking aan de reserve werken vanuit ecologie ter dekking van lasten inzake visie op ecologie		75.841
Reserve werken vanuit ecologie	Toevoeging aan reserve werken vanuit ecologie door onttrekking aan de reserve Groenvisie	-118.000	
Reserve werken vanuit ecologie	Toevoeging aan reserve werken vanuit ecologie door onttrekking aan de algemene reserve	-685.500	
Reserve Klimaatgelden	Onttrekking aan de reserve klimaatgelden ten behoeve van subsidies voor maatschappelijke organisaties met hoge energierekening		100.230
Reserve afbouw dekking grondexploitaties	Onttrekking conform de begroting aan de reserve afbouw dekking grondexploitaties		189.500
Reserve bestemming afvalstoffenheffing	Onttrekking conform de begroting aan de reserve bestemming afvalstoffenheffing		232.000
	Stortingen in reserves kleiner dan € 50.000		-93.700
	Onttrekkingen aan reserves kleiner dan € 50.000		269.630
Totaal reservemutaties		-2.782.900	7.106.390

Totaal alle eenmalige lasten en baten	- 16.125.880
	10.219.483

Presentatie van het structureel rekeningsaldo	2023
Saldo lasten en baten	144.303
Saldo stortingen en onttrekkingen aan reserves	5.551.149
Rekeningsaldo na bestemming	<u>5.695.452</u>
Waarvan eenmalige lasten en baten (saldo)	5.906.396
Structureel rekeningsaldo	-210.944

Structurele reservemutaties	Toelichting	Lasten 2023	Baten 2023
Afschrijvingsreserves	Totaal onttrekking ter dekking van afschrijvingen		1.227.658
Totaal structurele reservemutaties		0	1.227.658

Toelichting op overzicht incidentele baten en lasten

- Programma 1 Bestuur en (overheids)participatie**
 We hebben een eenmalige donatie gedaan voor de slachtoffers van de aardbeving in Turkije en Syrië.
 Het afscheid van de oude en installatie van de nieuwe burgemeester is een specifieke gebeurtenis. Dit feit komt slechts beperkt voor.
 De ontvlechting van de BAR-organisatie en de bijbehorende frictie- en projectkosten worden als incidenteel beschouwd en staat los van de jaarlijkse bijdrage aan de BAR-organisatie.
- Programma 3 Verkeer, vervoer en wegen**
 De aanleg van een glasvezelnetwerk is incidenteel van aard. Hier staan incidentele degeneratie-inkomsten tegenover (vergoeding die een gemeente ontvangt voor graafwerkzaamheden in bestaande bestrating).
- Programma 6 Cultuur, sport en groen**
 Specifieke uitkeringen met een incidenteel karakter zijn ontvangen voor het Sportakkoord, Preventieakkoord en Leefstijlinterventies. De hieraan gerelateerde uitgaven zijn ook incidenteel van aard.
- Programma 7 Sociaal domein**
 Specifieke uitkeringen met een incidenteel karakter zijn ontvangen voor opvang vluchtelingen uit Oekraïne. De hieraan gerelateerde uitgaven zijn ook incidenteel van aard.
- Programma 8 Gezondheid en duurzaamheid**
 Specifieke uitkeringen met een incidenteel karakter zijn ontvangen voor de tijdelijke regeling ter voorkoming van energiarmede. De hieraan gerelateerde uitgaven zijn ook incidenteel van aard.

De eigen compensatie voor de energierekening van verenigingen en stichtingen is incidenteel van aard.

- *Programma 9 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en maatschappelijk vastgoed*
Specifieke uitkeringen met een incidenteel karakter zijn ontvangen voor opvang vluchtelingen uit Oekraïne. De hieraan gerelateerde uitgaven zijn ook incidenteel van aard.
- *Niet in de programma's opgenomen baten en lasten*
De opbouw van de nieuwe Ridderkerkse organisatie en de ontvlechting van de BAR-organisatie en de bijbehorende frictie- en projectkosten worden als incidenteel beschouwd en staat los van de jaarlijkse bijdrage aan de BAR-organisatie.
De ontvangst van het Rijk voor de energietoeslag in de algemene uitkering is tijdelijk van aard en daarom opgenomen in dit overzicht.
- Alle reservemutaties, met uitzondering van de onttrekkingen aan afschrijvingsreserves, moeten als incidentele mutaties worden beschouwd.

Informatie Wet normering topinkomens

Op grond van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen voor de (semi)publieke sector (WNT) moet in de jaarrekening verslag gedaan worden van de bezoldiging van (gewezen) topfunctionarissen en van eenieder van wie de bezoldiging van zijn functie of functies de maximale bezoldiging te boven is gegaan. De maximale bezoldiging bedraagt in 2023 € 223.000. De wet heeft betrekking op de bezoldiging van de gemeentesecretaris en de griffier.

	H.W.J. Klaucke	J. van Straalen
Functiegegevens 2023	Gemeentesecretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling 2023	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband in fte	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging 2023		
Beloning plus belastbare onkostenvergoeding	138.590	107.431
Beloningen betaalbaar op termijn*	22.510	15.685
<i>Subtotaal</i>	<i>161.100</i>	<i>123.116</i>
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging 2023	161.100	123.116
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	223.000	223.000
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2022		
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband 2022 (in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Beloning plus belastbare onkostenvergoeding	128.444	94.239
Beloningen betaalbaar op termijn*	22.130	16.323
Totale bezoldiging 2022	150.574	110.562
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	216.000	216.000

* Voornamelijk de werkgeversbijdrage aan een pensioenvoorziening

Staat van investeringen

Nr. Investerings	Totaal beschikbaar gesteld krediet	Begroting 2023	Doorgeschoven bedragen uit 2022	Mutaties 2023	Geraamde bedragen 2023	Werkelijke bedragen 2023	Restant geraamde bedragen 2023	Door te schuiven bedrag vanuit 2023	Afsluiten J/N
1 Energiebesparende maatregelen Gemeentehuis	-36.800	0	-24.800	0	-24.800	0	-24.800	-24.800	N
subtotaal programma 1 Bestuur en participatie	-36.800	0	-24.800	0	-24.800	0	-24.800	-24.800	
Mobiele Camera Unit	-39.900	0	-56.200	16.300	-39.900	-39.900	0	0	J
Vervanging Mobiele Camera Unit	-39.900	-58.000	0	18.100	-39.900	-39.900	0	0	J
subtotaal programma 2 Veiligheid	-79.800	-58.000	-56.200	34.400	-79.800	-79.800	0	0	
2 VRI Vlietlaan-Rotterdamseweg	-65.700	0	-27.100	0	-27.100	0	-27.100	-27.100	N
3 VRI Donkersloot-, Gilden-, Rotterdamseweg	-159.600	0	-85.900	85.900	0	-4.900	4.900	4.900	N
4 Snelfietsroute F15 IJsselmonde	-3.309.300	0	0	-135.000	-135.000	-147.700	12.700	0	N
4 Snelfietsroute F15 IJsselmonde (bate)	2.568.300	0	135.700	0	135.700	125.700	10.000	0	N
5 Renovatie sporthal Drievliet herinrichting openbare ruimte	-485.000	0	-250.000	0	-250.000	-101.700	-148.300	-148.300	N
6 Aanpassen bushaltes en doorsteek Geerlaan	-85.000	0	-82.500	0	-82.500	-41.800	-40.700	-40.700	N
7 Centrum fietsenstalling, gebouw	-130.000	0	-127.200	75.000	-52.200	-9.400	-42.800	-42.800	N
7 Centrum fietsenstalling, installatie	-80.000	0	-80.000	50.000	-30.000	0	-30.000	-30.000	N
Ontwikkeling Dillenburgplein	-2.000.000	0	-1.989.700	1.989.700	0	0	0	0	N
8 Geluidsscherm Oosterpark/A15	-9.450.000	-8.095.600	-416.100	7.474.700	-1.037.000	-43.200	-993.800	-993.800	N
Aankoop grond t.b.v. geluidsscherm Oosterpark	-35.000	0	0	0	0	0	0	0	N
HOV Voorbereiding Nieuwe Centrumhalte	0	0	-100.000	100.000	0	0	0	0	J
HOV Voorbereiding Nieuwe Centrumhalte (bate)	0	0	50.000	-50.000	0	0	0	0	J
HOV Voorbereiding Vondellaan-de Zeeuwstraat	-58.400	0	-41.600	41.600	0	0	0	0	J
HOV Voorbereiding Vondellaan-de Zeeuwstraat (bate)	0	0	50.000	-50.000	0	0	0	0	J
9 HOV Nieuwe Centrumhalte uitvoering	-500.000	-250.000	0	225.000	-25.000	0	-25.000	-25.000	N
HOV Nieuwe Centrumhalte uitvoering (bate)	312.500	125.000	0	-125.000	0	0	0	0	N
HOV Vondellaan-de Zeeuwstraat uitvoering	-1.900.000	0	5.100	-5.100	0	0	0	0	N
HOV Vondellaan-de Zeeuwstraat uitvoering (bate)	950.000	0	0	0	0	0	0	0	N
10 HOV RK Voorbereiding totaal	-470.900	0	34.500	-370.900	-336.400	-425.600	89.200	89.200	N
10 HOV RK Voorbereiding totaal (bate)	350.000	0	50.000	300.000	350.000	0	350.000	350.000	N
HOV Infrastructuur first en last mile 2023	-333.400	-166.700	-166.700	333.400	0	0	0	0	N
HOV Infrastructuur first en last mile 2023 (bate)	250.000	0	0	0	0	0	0	0	N
HOV, Voorbereiding Vlietlaan (kadernota)	-70.700	0	-29.300	29.300	0	0	0	0	J
HOV, Voorbereiding Vlietlaan (kadernota), bate	0	0	50.000	-50.000	0	0	0	0	J

11	Verbeteren verkeersstructuur Centrum onderzoek	-100.000	0	-80.500	0	-80.500	-49.500	-31.000	-31.000	N
	Verbeteren verkeersstructuur Centrum-uitvoer	-3.000.000	-1.000.000	0	1.000.000	0	0	0	0	N
	Centrum deelgebied 4 Koningsplein onderzoek	-100.000	-100.000	0	100.000	0	0	0	0	N
	Centrum deelgebied 4 Koningsplein uitvoering	-2.200.000	-2.000.000	0	2.000.000	0	0	0	0	N
	Centrum deelgebied 5 Lagendijk/Geerlaan onderzoek	-100.000	-100.000	0	100.000	0	0	0	0	N
12	Onderzoek wegcategorisering 30 km tenzij	-50.000	0	-50.000	0	-50.000	0	-50.000	-50.000	N
	Barrièrewerking auto verminderen	-333.400	-166.700	-166.700	333.400	0	0	0	0	N
	Stadslogistiek onderzoek	-50.000	0	-50.000	50.000	0	0	0	0	N
	Voetgangersoversteekplaats Jan Luykenstraat	0	0	0	0	0	-200	200	0	J
	Geluidsreducerend asfalt Jan Luykenstraat	-341.500	-341.500	0	341.500	0	0	0	0	N
13	Ontbrekende schakels fietsnetwerk 2023	-960.200	-333.400	-626.800	900.000	-60.200	-42.600	-17.600	-17.600	N
	Ontbrekende schakels fietsnetwerk onderzoek	-50.000	0	-45.300	39.800	-5.500	-5.400	-100	-100	N
14	Onderzoek fietsparkeren winkelcentra	-50.000	0	-45.500	25.000	-20.500	0	-20.500	-20.500	N
15	Keerwand Donckse Bos	-127.000	0	-67.700	0	-67.700	-72.900	5.200	5.200	N
	Snelheidsremmende maatregelen Erasmuslaan	-2.000	0	-48.000	48.000	0	0	0	0	J
16	Aanpassen V.O.P.s incl. zwart-wit kokers	-500.000	0	-500.000	0	-500.000	-46.300	-453.700	-453.700	N
17	Uniform inrichten schoolzones	-200.000	0	-144.200	75.000	-69.200	-33.200	-36.000	-36.000	N
	Uniform inrichten schoolzones (bate)	19.000	0	0	19.000	19.000	19.000	0	0	N
18	Aanpak Veiligheidsknelpunten 2023	-900.000	-300.000	-599.600	750.000	-149.600	-8.400	-141.200	-141.200	N
19	Rehabilitaties wegen	-3.603.900	-2.532.500	-423.400	1.846.300	-1.109.600	-863.700	-245.900	-245.900	N
20	Openbare verlichting	-686.100	-280.200	-405.900	0	-686.100	-618.500	-67.600	-67.600	N
	Openbare verlichting, bate	0	0	0	0	0	0	0	0	N
	HOV Vlietlaan uitvoering	-3.860.000	-1.999.800	200	1.999.600	0	0	0	0	N
	HOV Vlietlaan uitvoering, bate	2.430.000	1.000.000	0	-1.000.000	0	0	0	0	N
21	Centrum deelgebied 1 Parkeerplaats	-1.986.800	-1.600.000	-289.600	1.400.000	-489.600	-97.300	-392.300	-392.000	N
	Centrum deelgebied 2 Sint Jorisplein onderzoek	-100.000	0	-17.300	0	-17.300	-22.500	5.200	0	J
22	Centrum deelgebied 3 Entree Joris-, Schoutstraat onderzoek	-100.000	-99.700	0	80.000	-19.700	-1.700	-18.000	-18.000	N
	Centrum deelgebied 2 Sint Jorisplein uitvoering	-2.000.000	-1.999.900	200	1.999.600	-100	-200	100	0	N
	Centrum geb 3 Entree Joris-Schoutstraat uitvoering	-2.000.000	0	0	0	0	0	0	0	N
23	Stimulering Verkeersveiligheid 2023	-848.900	-652.000	-196.900	0	-848.900	-92.100	-756.800	-756.800	N
	Stimulering Verkeersveiligheid 2023 (bate)	685.900	489.000	196.900	0	685.900	69.100	616.800	616.800	N
24	Aanleg vrijliggende fietspaden Erasmuslaan	-1.334.000	-450.000	-85.500	316.000	-219.500	-59.600	-159.900	-159.900	N
	Aanleg vrijliggende fietspaden Erasmuslaan (bate)	236.000	0	0	0	0	0	0	0	N
25	Aanpas. Voet- fietspad Donkersloot-Vondellaan	-950.000	-775.000	-164.100	0	-939.100	-78.200	-860.900	-860.900	N

26 Pruiwendijk afwaarderen van 50 naar 30 km	-145.200	0	-42.000	40.000	-2.000	-1.000	-1.000	0	N
26 Pruiwendijk afwaarderen van 50 naar 30 km (bate)	130.700	0	130.700	-25.500	105.200	78.200	27.000	26.000	N
27 Uitbreiden infrastructuur oplaadpalen	-30.000	-30.000	0	0	-30.000	-2.800	-27.200	0	J
28 Tijdelijke loopstrook Oosterparkweg	-50.000	0	-46.600	0	-46.600	0	-46.600	-46.600	N
Recreatie fiets/wandelpad Gorzen-Jachthaven	-50.000	-50.000	0	50.000	0	-100	100	0	N
Verbinding via Havenkanaal naar Jachthaven	-230.000	-230.000	0	200.000	-30.000	-15.200	-14.800	-14.800	N
Recreatief pad oeverzone de Noord - Schans	-130.000	-130.000	0	110.000	-20.000	-21.800	1.800	1.800	N
Herinrichting Kerkweg	0	0	0	0	0	-1.600	1.600	0	J
Renovatie aanlegsteiger waterbushalte	-500.000	0	-500.000	500.000	0	0	0	0	N
29 Toegankelijke bushaltes Ridderkerk	-276.000	0	-218.800	0	-218.800	-143.600	-75.200	-75.200	N
Toegankelijke bushaltes Ridderkerk (bate)	138.000	0	109.400	0	109.400	71.800	37.600	37.600	N
Parkeerplaats + omgevingsvoorziening Oosterpark	-698.000	-674.700	-8.400	683.100	0	0	0	0	N
Parkeerplaatsen VV Rijsoord	-50.000	0	0	0	0	0	0	0	N
Ketenvoorzieningen Openbaar Vervoer	-100.000	-100.000	1.200	98.800	0	0	0	0	N
30 Geluidsscherm A15	-2.291.300	0	-197.300	0	-197.300	-110.700	-86.600	0	J
Parkeermaatregelen De Fakkel	-50.000	0	-49.900	49.900	0	0	0	0	N
31 IKC de Noord openbare ruimte	-230.600	-200.000	6.100	181.600	-12.300	-10.300	-2.000	-2.000	N
32 Vervangen meerpalen fase 2	-150.000	0	0	-150.000	-150.000	-104.300	-45.700	0	J
33 Drainage/Suppletiegemalen 2023	-103.500	-29.100	-74.400	0	-103.500	-5.500	-98.000	-95.000	N
34 Vervangen beschoeiingen 2023	-97.100	-57.100	-40.000	0	-97.100	-57.300	-39.800	-36.000	N
subtotaal programma 3 Verkeer, vervoer en wegen	-42.778.100	-23.129.900	-7.760.500	24.079.700	-6.810.700	-2.977.000	-3.833.700	-3.697.000	
35 Grond t.b.v. erfpacht RENGIE (Renes/Engie)	-5.345.000	0	-5.200.000	-145.000	-5.345.000	0	-5.345.000	0	J
Grond t.b.v. erfpacht AFL Barendrecht	-7.400.000	0	-7.400.000	0	-7.400.000	-7.384.700	-15.300	0	J
35 Grond t.b.v. erfpacht Renes 2e fase	-3.180.000	0	-3.075.000	-105.000	-3.180.000	0	-3.180.000	0	J
Grond t.b.v. erfpacht Jimmy Products	-8.224.000	0	0	-8.224.000	-8.224.000	-8.122.000	-102.000	0	J
36 Voorbereidingskrediet grondposities	-456.000	-150.000	-214.400	325.000	-39.400	-70.100	30.700	30.700	N
subtotaal programma 4 Economische zaken	-24.605.000	-150.000	-15.889.400	-8.149.000	-24.188.400	-15.576.800	-8.611.600	30.700	
Herbestemming voormalige huishoudschool	-100.000	0	-100.000	100.000	0	0	0	0	N
Muziekschool COM-gebouw bouwkundig	-70.000	0	0	-30.000	-30.000	-18.000	-12.000	-12.000	N
Muziekschool COM-gebouw installaties	-6.000	0	0	-6.000	-6.000	-3.500	-2.500	-2.500	N
Elektronische installaties voor inhuizing bibliotheek	-49.800	0	-31.000	0	-31.000	-22.500	-8.500	-8.500	N
37 Bouw Sportzaal Gemini bouw	-2.174.900	-28.000	-739.800	500.000	-267.800	-46.100	-221.700	-224.800	N
Bouw Sportzaal Gemini bouw (bate)	0	0	0	0	0	3.100	-3.100	0	N
37 Bouw Sportzaal Gemini installatie	-646.800	0	-52.300	0	-52.300	-3.500	-48.800	-49.000	N
Bouw Sportzaal Gemini installatie (bate)	0	0	0	0	0	200	-200	0	N

Bouw Sportzaal Gemini inrichting	-171.200	0	-88.000	0	-88.000	-108.400	20.400	0	J
Bouw Sportzaal Gemini inrichting (bate)	0	0	0	0	0	400	-400	0	J
Energiebesparende maatregelen De Fakkel	-46.500	0	-46.500	0	-46.500	-29.600	-16.900	-19.400	N
Energiebesparende maatregelen De Fakkel (bate)	0	0	0	0	0	2.500	-2.500	0	N
38 Renovatie sporthal Drievliet	-6.356.900	-1.155.000	-2.295.300	-700.000	-4.150.300	-4.799.600	649.300	0	J
38 Renovatie sporthal Drievliet (bate)	0	0	0	0	0	672.500	-672.500	0	J
38 Renovatie sporthal Drievliet installaties	-2.178.000	-372.000	-2.025.000	219.000	-2.178.000	-2.511.500	333.500	0	J
38 Renovatie sporthal Drievliet installaties (bate)	0	0	0	0	0	325.200	-325.200	0	J
38 Renovatie sporthal Drievliet inrichting	-288.000	-36.300	-138.700	-113.000	-288.000	-352.900	64.900	0	J
38 Renovatie sporthal Drievliet inrichting (bate)	0	0	0	0	0	45.700	-45.700	0	J
39 Gymlokaal de Noord	-1.617.900	-1.397.000	1.100	1.324.300	-71.600	-9.900	-61.700	-62.400	N
Gymlokaal de Noord (bate)	0	0	0	0	0	700	-700	0	N
39 Gymlokaal de Noord installaties	-462.100	-420.000	0	395.000	-25.000	-1.300	-23.700	-23.800	N
Gymlokaal de Noord installaties (bate)	0	0	0	0	0	100	-100	0	N
Gymlokaal de Noord inrichting	-110.000	-100.000	0	100.000	0	0	0	0	N
Gymlokaal de Noord inrichting (bate)	0	0	0	0	0	0	0	0	N
RK2022 Sportpark Rijsoord veld C	-88.600	0	0	0	0	0	0	0	J
RK2022 Sportpark Rijsoord veld C (bate)	11.900	0	0	0	0	3.700	-3.700	0	J
40 Inrichting Sportpark RK buitenruimte buiten hekwrk	-567.900	0	-184.500	0	-184.500	-106.400	-78.100	-78.100	N
Inrichting Sportpark RK t.b.v. Gemini buitenruimte	-258.300	0	-12.200	0	-12.200	-8.700	-3.500	0	J
Inrichting Sportpark RK t.b.v. Gemini buitenruimte (bate)	0	0	0	0	0	1.500	-1.500	0	J
41 Vervangen opstallen dierenweide Lohmanpark	-75.000	0	-75.000	0	-75.000	-200	-74.800	-74.800	N
42 Oosterpark fase 1 Rondon Rowdies	-550.000	-548.200	2.400	0	-545.800	-6.500	-539.300	-539.300	N
Oosterpark fase 2 Langs geluidsscherm park	-680.000	-250.000	0	250.000	0	0	0	0	N
Uitbreiden skatebaan voor bredere doelgroep	-50.000	-50.000	0	50.000	0	0	0	0	N
Aanleg pumtrackbaan	-270.000	-270.000	0	250.000	-20.000	-41.200	21.200	21.200	N
Buurtsport Driehoek Zand 2020	-30.200	-30.200	0	30.200	0	0	0	0	N
Skateboardbaan Vlietlaan	-31.000	-30.800	0	30.800	0	0	0	0	N
Kunstgrasondergronden speelterreinen 2023	0	-160.500	-22.200	182.700	0	0	0	0	J
Aanpassen ondergronden speelplaatsen 2023	0	-144.000	0	144.000	0	0	0	0	J
Aanschaf speeltoestellen 2023	0	-140.600	0	140.600	0	0	0	0	J
Vervangen toplagen kunstgrasveldjes 2023	0	-63.500	0	63.500	0	0	0	0	J
43 Speelvoorzieningen 2023	-704.800	0	0	-704.800	-704.800	-655.900	-48.900	-48.900	N
subtotaal programma 6 Cultuur, sport en groen	-17.572.000	-5.196.100	-5.807.000	2.226.300	-8.776.800	-7.670.100	-1.106.700	-1.122.300	
Verbouwing gemeentewerf Kolenbranderstraat	0	0	0	0	0	0	0	0	J

Ondergrondse containers papier	-624.700	0	-25.500	0	-25.500	-28.300	2.800		J
Toegangscontrole ondergrondse containers	-266.100	0	-5.600	0	-5.600	0	-5.600		J
Ondergrondse containers rest hoogbouw	-500.300	0	-25.000	0	-25.000	-28.300	3.300		J
GFT-cocons 2021	-451.300	0	-27.300	0	-27.300	0	-27.300		J
Ondergrondse containers 2023	-274.700	-198.200	0	198.200	0	0	0		N
Vervangen putten 2023	-144.200	-139.500	0	139.500	0	0	0		N
44 Gemalen mechanisch	-229.700	-140.900	-149.700	60.900	-229.700	-38.300	-191.400	-191.400	N
44 Gemalen elektrisch	-222.700	-136.700	-114.700	28.700	-222.700	-60.900	-161.800	-161.800	N
Gemalen 2023, bouwkundig	-100.000	0	0	-100.000	-100.000	-92.100	-7.900	-7.900	N
Inrichting uitbreiding begraafplaats Vredehof	-1.800.000	-1.159.900	44.400	1.056.500	-59.000	-46.600	-12.400	-12.400	N
45 Vervangen Columbarium1986 Vredehof	-53.900	-23.200	0	0	-23.200	-20.000	-3.200	-3.200	N
subtotaal programma 8 Gezondheid en duurzaamheid	-4.667.600	-1.798.400	-303.400	1.383.800	-718.000	-314.500	-403.500	-376.700	
Behoud schoolmeesterwoning Rehobothschool	0	0	0	0	0	0	0	0	
Herstel Huishoudschool	-250.000	-85.500	-142.700	200.000	-28.200	-11.200	-17.000	-17.000	N
Aankoop Kiosk Dillenburgplein 50	-197.500	0	0	0	0	0	0	0	N
Openbare ruimte rondom school de Wingerd	0	0	0	0	0	-100	100	100	N
46 Renovatie de Wingerd-wijkcentrum	-840.000	-420.000	0	320.000	-100.000	0	-100.000	-100.000	N
46 Nieuwbouw KO IKC de Wingerd	-1.440.000	-720.000	0	600.000	-120.000	0	-120.000	-120.000	N
46 Basisschool de Wingerd	-3.858.000	-1.858.000	0	1.500.000	-358.000	0	-358.000	-358.000	N
47 Nieuwbouw Kinderopvang IKC de Driemaster	-880.000	-440.000	0	300.000	-140.000	-14.900	-125.100	-125.100	N
47 Vervangende nieuwbouw Driemaster	-2.840.000	-1.323.100	0	1.000.000	-323.100	-1.200	-321.900	-321.900	N
47 Nieuwbouw De Driemaster buitenruimte	-200.000	-200.000	3.300	150.000	-46.700	-21.400	-25.300	-25.300	N
48 IKC De Noord basisschool	-5.486.300	-4.361.900	38.300	4.073.600	-250.000	-36.500	-213.500	-213.500	N
48 IKC De Noord kindercentrum	-1.383.100	-1.174.000	-15.100	1.119.100	-70.000	-4.400	-65.600	-65.600	N
49 Disloc Wingerd Nieuwbouw/renovatie Klimop Centrum	-2.532.800	0	-191.000	150.000	-41.000	0	-41.000	-41.000	N
50 De Regenboog	-4.000.000	0	-199.600	0	-199.600	-108.900	-90.700	-90.700	N
51 Nieuwbouw Gemini bouwkundig	-17.178.500	-172.000	-2.393.500	2.000.000	-565.500	-182.200	-383.300	-383.300	N
Uitbreiding Gemini College	-8.400.000	0	9.200	-275.000	-265.800	-246.400	-19.400	-19.400	N
52 Honkbal- en softbalvelden Rowdies	-1.206.600	-730.400	2.800	692.600	-35.000	-18.200	-16.800	-19.700	N
Honkbal- en softbalvelden Rowdies (bate)	0	0	0	0	0	2.900	-2.900	0	N
53 Sportpark Bolnes tennisbanen 1+2	-70.000	-70.000	0	0	-70.000	0	-70.000	-70.000	N
54 Sportpark Oosterpark tennisbanen 1-6	-215.000	-215.000	0	0	-215.000	-175.900	-39.100	-68.800	N
Sportpark Oosterpark tennisbanen 1-6 (bate)	0	0	0	0	0	29.700	-29.700	0	N
Aankoop Schoolgebouw Rijksstraatweg	-755.000	0	-755.000	0	-755.000	-758.600	3.600	0	J
55 Jongerencentrum De Loods/Gooth	-4.815.000	-1.500.000	-429.200	1.685.000	-244.200	-201.200	-43.000	-43.000	N
55 Jongerencentrum De Loods/Gooth Buitenruimte	-300.000	0	0	0	0	-18.500	18.500	18.500	N
Jongerencentrum De Loods/Gooth Inrichting	-100.000	0	0	0	0	0	0	0	N

55 Jongeren centrum De Loods/Gooth Installaties	-1.000.000	-100.000	0	60.000	-40.000	-20.300	-19.700	-19.700	N
56 Realisatie Waalvisie	-1.008.300	0	-179.800	-140.000	-319.800	-232.700	-87.100	-47.100	N
56 Realisatie Waalvisie (bate)	371.700	0	0	40.000	40.000	0	40.000	0	N
Aanleg getijdennatuur n.a.v. Gebiedsvisie	-50.000	-50.000	0	50.000	0	0	0	0	N
subtotaal programma 9 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en maatschappelijk vastgoed	-58.634.400	-13.419.900	-4.252.300	13.525.300	-4.146.900	-2.020.000	-2.126.900	-2.130.500	
Totaal	-148.373.700	-43.752.300	-34.093.600	33.100.500	-44.745.400	-28.638.200	-16.107.200	-7.320.600	

Toelichting op staat van investeringen

- Energiebesparende maatregelen Gemeentehuis*
In 2023 zijn werkzaamheden in het kader van energiebesparende maatregelen aan het gemeentehuis niet uitgevoerd. Dit vanwege capaciteitsgebrek bij de eigen dienst en bij installateurs. De werkzaamheden zullen in 2024 worden uitgevoerd.
- VRI Vlietlaan-Rotterdamseweg*
In 2023 is onderzoek gedaan naar de afwikkeling van het verkeer. In de rapportage staan een aantal aanbevelingen. Het Waterschap Hollandse Delta gaat een aantal van deze aanbevelingen overnemen en uit laten voeren. In het kader van de verdeling van de kosten voor deze aanpassing dragen wij in 2024 50% bij in de kosten. Het budget van € 27.100 wordt hiervoor gebruikt.
- VRI Donkersloot-, Gilden-, Rotterdamseweg*
In 2023 is onderzoek gedaan naar de afwikkeling van het verkeer. In de rapportage staan een aantal aanbevelingen. Het budget voor de uitvoering was bij 2e Tussenrapportage 2023 al naar 2024 doorgeschoven.
- Snelfietsroute F15 IJsselmonde*
Het project is afgerond alleen de subsidie moet nog door de provincie worden vastgesteld.
- Renovatie sprothal Drievliet herinrichting openbare ruimte*
Het project bevindt zich in de uitvoeringsfase, waarbij werkzaamheden in de openbare ruimte rondom Sporthal Drievliet en de Vlietlaan worden uitgevoerd. In 2024 wordt het project afgerond.
- Aanpassen bushaltes en doorsteek Geerlaan*
Werkzaamheden zijn voorbereid in 2023 en worden in 2024 uitgevoerd.
- Centrum fietsenstalling, gebouw*
In het eerste kwartaal van 2024 zal de gemeenteraad een besluit nemen over het centrumplan. Dan zal ook bekend worden welke investeringen er in het beheerdersgebouw zullen worden gedaan. Vooralsnog dienen daarom de budgetten doorgeschoven te worden naar 2024.
- Geluidsscherm Oosterpark/A15*
Project is door het opnieuw opstellen van bestemmingsplan in planning doorgeschoven naar 2024/2025. Werkzaamheden voorbereiding worden in 2024 doorgezet; de uitvoering is in 2025.
- HOV Nieuwe Centrumhalte uitvoering*
Op dit moment wordt er gewerkt aan de verschillende fases voor de invoering van HOV. De werkzaamheden zullen in 2024 – 2025 worden uitgevoerd.
- HOV RK Voorbereiding totaal*
Het budget voor de voorbereiding is overschreden. Reden is dat er meer moest worden voorbereid in het verkeerskundig ontwerp, omdat er nog geen voldragen schetsontwerp bleek te zijn. Daarnaast zijn er werkzaamheden die in 2024 waren gepland naar voren gehaald. De overschrijding van het budget kan worden gedekt uit het budget van 2024. De subsidie wordt in 2024 aangevraagd wanneer het definitief ontwerp gereed is, de geraamde subsidie schuift dus door naar 2024.
- Verbeteren verkeersstructuur Centrum onderzoek*
Het onderzoek loopt en wordt in 2024 afgerond.
- Onderzoek wegencategorisering 30 km tenzij*
In 2023 heeft Mobycon de opdracht gekregen om dit onderzoek uit te voeren. Werkzaamheden starten in 2024.
- Ontbrekende schakels fietsnetwerk 2023*
Het restantkrediet wordt gebruikt voor de aanleg van de Metropolitane Fietsroute.
- Onderzoek fietsparkeren winkelcentra*
In 2024 wordt er onderzoek gedaan naar het fiets parkeren bij Vlietplein.
- Keerwand Donckse Bos*
Dit project loopt door in 2024. Bij de begroting 2024 is daarvoor reeds een krediet beschikbaar gesteld.
- Aanpassen voetgangersoversteekplaats (VOP) inclusief zwart-wit kokers*
Werkzaamheden zijn in 2023 voorbereid en deels uitgevoerd. De resterende werkzaamheden worden in het eerste kwartaal van 2024 uitgevoerd.
- Uniform inrichten schoolzones*
In 2023 is bij een aantal scholen een schoolzone ingericht. In 2024 gaan we hier mee verder.

18. *Aanpak Veiligheidsknelpunten 2023*

Er is onderzoek gedaan naar de verkeersveiligheid op de kruising Sportlaan-Willemstraat-Kievitsweg. Het voornemen is om deze kruising om te vormen naar een rotonde. Dit moet nog verder uitgewerkt worden. Uitvoering wordt verwacht in 2024-2025.

19. *Rehabilitaties wegen*

- De rehabilitatie van Scheldeplein-Haringvliethof/Volkerakhof fase 1 is in overleg met de projectleider en de aannemer niet meer in 2023 gestart. Dit in verband met de feestdagen en de voorbereiding van de aannemer (inkoop goederen en inplannen werk). De uitvoering van het werk start nu in het eerste kwartaal van 2024.
- Het project Herinrichting Bloemenbuurt Wijk Oost loopt door in 2024. In maart wordt het gras nog ingezaaid, wat niet mogelijk was in 2023 vanwege het natte najaar.
- De werkvoorbereiding van het project Rehabilitatie Donckselaan heeft vertraging opgelopen doordat de tekeningen een aantal keren moesten worden aangepast in verband met op- en aanmerkingen van bewoners. Het werk wordt in het eerste kwartaal van 2024 aanbesteed.
- De rest van het budget was gereserveerd voor het vervangen van de fietspaden langs de Donkersluitweg. De uitvoering van dit project is doorgeschoven naar het derde kwartaal van 2024. Oorzaak is vertraging in de besluitvorming (waar kunnen we de verbreding van de fietspaden en de aanleg van de voetpaden kwijt zonder dat het ten koste gaat van veel groen) waardoor de werkvoorbereiding is vertraagd.

20. *Openbare verlichting*

Er zijn drie projecten met speciale armaturen. Deze armaturen hebben een lange levertijd. Hierdoor moeten de budgetten worden doorgeschoven naar 2024. Dit betreft de projecten Kerksingel fase 2, begraafplaats Lagendijk en lichtmasten centrum Ridderkerk.

21. *Centrum deelgebied 1 Parkeerplaats*

De voorbereiding kost meer tijd door afstemming met kabels- en leidingeigenaren en onderzoek naar ondergrondse waterberging.

22. *Centrum deelgebied 3 Entree Joris-, Schoutstraat onderzoek*

Het onderzoek naar de centrumring is nog niet afgerond. Dit deelgebied wordt opgepakt als de uitkomsten bekend zijn.

23. *Stimulering Verkeersveiligheid 2023*

Vanwege capaciteitsgebrek op de afdeling Verkeer is een groot deel van de begrote werkzaamheden voor 2023 niet uitgevoerd. Deze werkzaamheden zullen in 2024 worden uitgevoerd.

24. *Aanleg vrijliggende fietspaden Erasmuslaan*

Het initiële ontwerp gaf als consequentie dat zeventien parkeerplaatsen zouden verdwijnen. Dit was bestuurlijk niet acceptabel. Hierop is een nieuw ontwerp gemaakt en met alle betrokken partijen afgestemd. De uitvoering van het project schuift als gevolg hiervan door naar 2024.

25. *Aanpassing voet- en fietspad Donkersloot-Vondellaan*

Tijdens de voorbereiding zijn veel onderzoeken uitgevoerd (boom effect analyse, asfalt, bodem en fundering). Ook is veel tijd besteed aan de afstemming met aanliggende projecten (HOV, 't Zand en Erasmuslaan). De voorbereidingsfase kan nu worden afgerond. De uitvoering vindt in 2024 plaats.

26. *Pruimendijk afwaarderen van 50 naar 30 km*

Totale kosten bedragen € 104.200. Voor de uitgevoerde werkzaamheden hebben we in 2023 75% van de subsidie ontvangen. Het restant wordt verwacht bij de verantwoording in 2025.

27. *Uitbreiden infrastructuur oplaadpalen*

Het budget voor de laadpalen was bedoeld om extra laadpalen te kunnen plaatsen. Dat is echter voor het meer en deel van de aanvragen niet meer nodig.

In een regionale overeenkomst met technische dienstverlener Equans is vastgelegd dat de gemeente alleen voor de laadpalen gaat meebetalen als deze op een andere locatie (zoals een grotere afstand tot de hoofdkabel) komen dan standaard is. Het gaat dan dus alleen om de meerkosten hiervoor. Dat gebeurt incidenteel. De lasten kunnen daarom ten laste van de exploitatie komen. Daar staat bovendien tegenover dat een deel van de inkomsten van de laadpalen ten gunste komt van de gemeente.

Het bestaande investeringsbudget 2023 kan derhalve vervallen. Dat geldt ook voor de investeringsbudgetten in 2024 en 2025. Bij de 1e Tussenrapportage 2024 en de begroting 2025 zal hier nog op ingegaan worden. Zo nodig zullen dan ook de exploitatiebudgetten bijgesteld worden.

28. *Tijdelijke loopstrook Oosterparkweg*
In 2023 hebben we dit project voorbereid. Het voorstel dat er lag was juridisch niet correct; de politie heeft hierop negatief geadviseerd. Om deze reden moet er een nieuw plan uitgewerkt worden. Werkzaamheden krijgen in 2024 een vervolg.
29. *Toegankelijke bushaltes Ridderkerk*
Door een onderzoek naar de halte Maesdonck en een vergunningentraject is er vertraging ontstaan.
30. *Geluidsscherm A15*
Krediet kan worden afgesloten. De laatste facturen zijn betaald en het project is daarmee afgerond.
31. *IKC de Noord openbare ruimte*
De voorbereidende werkzaamheden voor de nieuwbouw van IKC De Noord zijn in 2023 afgerond. Begin maart 2024 wordt gestart met de sloop van het oude schoolgebouw en het bouwrijp maken van het terrein. De oplevering van de nieuwbouw staat gepland in juli 2025. Het resterende budget van € 2.000 kan worden doorgeschoven van 2023 naar 2024.
32. *Vervangen meerpalen fase 2*
Door een aanbestedingsvoordeel is dit project voordeliger uitgevallen dan was begroot.
33. *Drainage/Suppletiegemalen 2023*
Door problemen met levering van onderdelen en microchips staan er inmiddels drie complete gemalen in bestelling die niet afgeleverd en gemonteerd kunnen worden en waarvan de uitvoering dus naar een later tijdstip doorgeschoven moest worden.
34. *Vervangen beschoeiingen 2023*
Het project Herinrichting Oosterpark heeft vertraging. Daardoor zijn de beschoeiingsprojecten die hier onderdeel van zijn ook vertraagd.
35. *Grond ten behoeve van erfpacht RENGIE (Renes/Engie)/Grond ten behoeve van erfpacht Renes 2e fase*
De verkopen aan Renes zijn niet doorgegaan. De betreffende investeringskredieten kunnen daarom vervallen.
36. *Vorbereidingskrediet grondposities*
Vooruitlopend op de Grondexploitatie Prunuslaan zijn kosten voor uren en onderzoek gemaakt. Deze kosten worden in 2024 opgenomen in de grondexploitatie. Dit onderdeel van de voorbereiding grondposities kan dan afgesloten worden.
37. *Bouw Sportzaal Gemini*
De nieuwbouw is gerealiseerd, maar in 2024 dient nog een aantal restpunten (zowel bouwkundig, installatietechnisch als juridisch) te worden afgehandeld. De resterende kredieten dienen daarom te worden doorgeschoven van 2023 naar 2024. Het project zal in 2024 definitief worden afgerond.
38. *Renovatie sporthal Drievliet*
De renovatie van sportcentrum Drievliet is in 2023 afgerond.
39. *Gymlokaal de Noord*
De voorbereidende werkzaamheden voor de nieuwbouw van IKC De Noord zijn in 2023 afgerond. Begin maart 2024 wordt gestart met de sloop van het oude schoolgebouw en het bouwrijp maken van het terrein. De oplevering van de nieuwbouw staat gepland in juli 2025.
40. *Inrichting Sportpark Ridderkerk buitenruimte buiten hekwerk*
Het voordeel op de uitvoering wordt ingezet voor het uitbreiden van fiets parkeren bij het Gemini College.
41. *Vervangen opstallen dierenweide Lohmanpark*
In 2023 zijn de werkzaamheden aan de opstallen van de dierenweide in het Lohmanpark niet uitgevoerd. Dit vanwege capaciteitsgebrek op personeel vlak. De werkzaamheden zullen in 2024 worden uitgevoerd.
42. *Oosterpark fase 1 Rondom Rowdies*
Het project is afhankelijk van de voortgang van de projecten honk- en softbalvelden Rowdies en het geluidsscherm Oosterpark/A15. Deze zijn beide in planning doorgeschoven naar 2024/2025. Werkzaamheden voorbereiding worden in 2024 doorgezet. Uitvoering is in 2025.
43. *Speelvoorzieningen 2023*
Wegens extreme wateroverlast konden een aantal speelplekken in 2023 niet gerealiseerd worden. Deze zullen in 2024 gerealiseerd worden.
44. *Gemalen mechanisch/Gemalen elektrisch*
De projecten zijn voorbereid. Maar door personeelstekort en lange levertijden van materiaal bij aannemers is de uitvoering vertraagd.

45. *Vervangen Columbarium 1986 Vredehof*
De vervanging van het columbarium is eind 2023 gerealiseerd. De directe omgeving moet nog afgewerkt worden. Dit is uitgesteld vanwege de weersgesteldheid.
46. *Renovatie de Wingerd-wijkcentrum/Nieuwbouw KO IKC de Wingerd/Basisschool de Wingerd*
In overleg met de schoolbesturen is besloten om eerst de nieuwbouw van OBS De Noord te realiseren en daarna de werkzaamheden bij CBS De Wingerd op te starten. Doordat start van de werkzaamheden bij De Wingerd later van start zullen gaan dan was gepland, kunnen de bijbehorende budget worden doorgeschoven van 2023 naar 2024.
47. *Nieuwbouw Kinderopvang IKC de Driemaster/Vervangende nieuwbouw Driemaster/Nieuwbouw De Driemaster buitenruimte*
Door de lange doorlooptijd van de vergunningprocedure wordt de bouw doorgeschoven naar 2024. Waardoor ook het budget doorgeschoven moet worden naar 2024.
48. *IKC De Noord basisschool/IKC De Noord kindercentrum*
De voorbereidingen zijn in 2023 afgerond. We gaan 4 maart beginnen met slopen en bouwrijp maken. De eerste paal zal in voorjaar 2024 de grond in gaan. De oplevering van de nieuwbouw wordt verwacht in juli 2025.
49. *Dislocatie Wingerd Nieuwbouw/renovatie Klimop Centrum*
De voorbereidende werkzaamheden voor de renovatie/bouw van De Klimop Centrum hebben enige vertraging opgelopen. De verwachting was dat vooruitlopend op de start van het project in 2024 in 2023 al voorbereidingskosten zouden worden gemaakt. De voorbereidende werkzaamheden gaan echter pas in 2024 van start.
50. *De Regenboog*
Doordat niet voor volledige nieuwbouw is gekozen, maar ook voor gedeeltelijke renovatie, is het project doorgeschoven naar 2024. Wel heeft een deel van de voorbereiding in 2023 plaats gevonden.
51. *Nieuwbouw Gemini bouwkundig*
De nieuwbouw is gerealiseerd, maar in 2024 dient nog een aantal restpunten (zowel bouwkundig, installatietechnisch als juridisch) te worden afgehandeld. Het resterende krediet van € 383.300 wordt doorgeschoven van 2023 naar 2024. Het project zal in 2024 definitief worden afgerond.
52. *Honkbal- en softbalvelden Rowdies*
Project is door opnieuw opstellen van bestemmingsplan in planning doorgeschoven naar 2024/2025. Werkzaamheden voor de voorbereiding worden in 2024 doorgezet. De uitvoering is in 2025.
53. *Sportpark Bolnes tennisbanen 1+2*
Voor sportpark Bolnes werken we aan een startnotitie inzake de herstructurering. Deze startnotitie zal in het derde kwartaal van 2024 worden behandeld. Hierbij kijken we ook naar de wensen en eisen van RLTC. Het budget schuift derhalve door naar 2024.
54. *Sportpark Oosterpark tennisbanen 1-6*
Door weersomstandigheden in najaar 2023, konden de werkzaamheden niet afgerond worden in 2023. Oplevering is in februari 2024.
55. *Jongerencentrum De Loods/Gooth*
De Europese aanbesteding voor dit nieuwbouwproject loopt en de gunningsfase gaat in het voorjaar van 2024 van start. De start van de nieuwbouw is volgens planning in september 2024. De oplevering is gepland in vierde kwartaal van 2025. De resterende budgetten worden daarom naar 2024. Voor wat betreft de buitenruimte zijn er in 2023 al voorbereidingskosten gemaakt voorafgaande aan de realisatie in 2024. Deze kosten zullen met het geraamde krediet 2024 verrekend worden.
56. *Realisatie Waalvisie*
Het saldo dient doorgeschoven te worden naar 2024 voor de realisatie en optimalisatie van de verschillende sleutelplekken aan de Waal te Ridderkerk.
Het kostenbudget is benodigd voor:
- De ambtelijke uren voor de (juridische) begeleiding van het oneigenlijk gebruik aan de Waal.
  - De aanleg van een natuurvriendelijke oever om de natuur te bevorderen en de waterkwaliteit van de Waal te bevorderen.
  - De ecologische compensatie (onder andere toevoegen van bomen en rietkragen) voor de aanleg van de vissteigers.
  - Het realiseren van een weg- en bermafscheiding om onjuist parkeergebruik aan de Waalweg tegen te gaan.

- Verdere inrichting van de Waaloevers om de openbaarheid en toegankelijkheid van de Waal te verbeteren.
- De subsidie ad € 40.000 kunnen we niet verantwoorden en wordt niet meer aangevraagd in 2024.

SiSa-bijlage bij de jaarrekening

Gemeenten moeten elk jaar aan de Rijksoverheid melden of en hoe ze extra geld voor specifiek beleid, de specifieke uitkeringen, hebben besteed. Dit doen zij via de methodiek SiSa: single information, single audit. Dit betekent eenmalige informatieverstrekking, eenmalige accountantscontrole. Deze verantwoording hoort als bijlage bij de jaarstukken die gemeenten maken. Deze bijlage wordt door de Rijksoverheid aangeleverd.

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024								
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
JenV	A16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne Gemeenten	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde gemeentelijke plek per dag (GOO) (jaar T)	Vul in verschil bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst van A16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO)	Vul in vrijwillige teruggave bij lagere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst onder A16/01 (jaar T) – uitzonderingsbepaling (GOO)	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringskosten	Besteding (jaar T) uitvoeringskosten tbv de transitie	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (POO)
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: A16/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: A16/02</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: A16/03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: A16/04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: A16/05</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: A16/06</i>
			€ 4.378.167	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 115.600
			Totaal bedrag vorderingen (/ onrechtmatig uitgekeerde) verstrekkingen (jaar T) POO	Vul in totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) (jaar T)	Berekening totale besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)		
<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: A16/07</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: A16/08</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: A16/09</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: A16/10</i>					
			€ 0	€ 48.510	€ 4.542.277	€ 8.347.491		
FIN	B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	Aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt	Cumulatief aantal (potentieel) gedupeerden die in	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T)	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T)	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee)	Normbedragen voor e (ja/nee)

		Gemeenten	voor ondersteuning (jaar T) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/01</i>	aanmerking komt voor ondersteuning (t/m jaar T) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: B2/02</i>	 <i>Aard controle D2</i> <i>Indicator: B2/03</i>	 <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: B2/04</i>	 <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: B2/05</i>	 <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: B2/06</i>
			60	288	45	100	Ja	Nee
			Wijziging keuze per (2023/2024) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: B2/07</i>	Eindverantwoording (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: B2/08</i>	Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3) Keuze werkelijke kosten <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/09</i>	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3) Keuze werkelijke kosten <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: B2/10</i>		
			N.V.T.	Nee				
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) Werkelijke kosten <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/11</i>	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) Werkelijke kosten <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/12</i>	Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) Keuze werkelijke kosten <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/13</i>	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) Keuze werkelijke kosten <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/14</i>	Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) Werkelijke kosten <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/15</i>	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) Werkelijke kosten <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/16</i>
			€ 1.041.441	€ 1.244.071	€ 366.041	€ 603.502	€ 0	€ 0
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/17</i>	Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/18</i>	Reeks 2 Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/19</i>	Reeks 2 Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/20</i>	Reeks 2 Normbedrag onderdeel d x aantal PvA's (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/21</i>	Reeks 2 Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten en/of PvA's cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/22</i>

			€ 22.800	€ 109.440	€ 156.060	€ 346.800	€ 80.775	€ 197.500
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/23	Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/24	Reeks 2 Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/25	Reeks 2 Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/26	Totaal Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling Aard controle n.v.t. Indicator: B2/27	
					€ 0	€ 0	€ 1.667.477	
BZK	C43	Regeling reductie energiegebruik woningen Gemeenten	Beschikingsnummer/naam Aard controle n.v.t. Indicator: C43/01	Besteding (jaar T) Aard controle R Indicator: C43/02	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) Aard controle R Indicator: C43/03	Aantal bereikte woningen Aard controle D1 Indicator: C43/04	Toelichting Aard controle n.v.t. Indicator: C43/05	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: C43/06
BZK	C55	Aanpak energiearmoede	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening Aard controle n.v.t. Indicator: C55/01	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten Aard controle R Indicator: C55/02	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten Aard controle n.v.t. Indicator: C55/03	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening Aard controle n.v.t. Indicator: C55/04	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten Aard controle R Indicator: C55/05	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten Aard controle n.v.t. Indicator: C55/06
			586	€ 266.251	€ 311.138	184	€ 167.493	€ 167.493
			Het aantal huishoudens dat ondersteuning – bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten			

			van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen.						
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: C55/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/09</i>				
			314	€ 79.613	€ 108.612				
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips)	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen)	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.)	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.)	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energierekening tot gevolg.	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/10</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/11</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/12</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/13</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/14</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C55/15</i>	
			274	27	496	0	274	0	
BZK	C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaf faire	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen	Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			<i>Aard controle R Indicator: C62/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: C62/02</i>					
			€ 1.161	Nee					
BZK	C92	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid	Besteding (jaar T)	Bedrag doorgeschoven naar t+1	Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de Informatiepunten in de gemeente behandeld is	Aantal gebruikte leermiddelen		

			Aard controle R Indicator: C92/01	Aard controle R Indicator: C92/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C92/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C92/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C92/05	
			€ 48.332	€ 0	4	153	2	
BZK	C94	Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties	Beschikingsnummer	Besteding (jaar T)	Het aantal slecht geïsoleerde woningen [...], eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen zijn genomen [...]	Het aantal slecht geïsoleerde woningen [...] ,eventueel in samenhang [...] met een WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2022) of een WOZ-waarde van € 429.300	Het aantal woningen waarbij een hogere bijdrage dan € 4.000 is toegekend, het aantal woningen dat daarvan niet voldoet aan de betreffende uitzonderingsgevallen [...] en	Het totaalbedrag van de overschrijding boven de € 4.000 van die laatstbedoelde woningen
			Aard controle n.v.t. Indicator: C94/01	Aard controle R Indicator: C94/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C94/03	Aard controle R Indicator: C94/04	Aard controle R Indicator: C94/05	Aard controle R Indicator: C94/06
			1 LAI23-03467434	€ 11.698	0	0	0	€ 0
			Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan gerichte ondersteuning en/of het bedrag waarvoor derden met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel a, van de regeling	Besteding van middelen ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel b	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan die energiebesparende isolatiemaatregelen, eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen	Eindverantwoording (ja/nee)		
			Aard controle R Indicator: C94/07	Aard controle R Indicator: C94/08	Aard controle R Indicator: C94/09	Aard controle n.v.t. Indicator: C94/10		
			1 € 11.698	€ 0	€ 0	Nee		
OCW	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en voerschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	

		Gemeenten			(conform artikel 160 WPO)			
			<i>Aard controle R Indicator: D8/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: D8/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: D8/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: D8/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: D8/05</i>	
			€ 506.445	€ 62.500	€ 1.194.882	€ 28.081	€ 977.216	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstanden beleid Bedrag	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstanden beleid Bedrag		
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D8/06</i>	<i>Aard controle R Indicator: D8/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D8/08</i>	<i>Aard controle R Indicator: D8/09</i>		
		1						
OCW	D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	
			<i>Aard controle R Indicator: D14/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: D14/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: D14/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: D14/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: D14/05</i>	
			€ 190.918	€ 0	€ 61.149	€ 0	€ 4.187.480	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs		

			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D14/06</i>	<i>Aard controle R Indicator: D14/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D14/08</i>	<i>Aard controle R Indicator: D14/09</i>		
			1					
OCW	D19	Tijdelijke onderwijshuisvesting ontheemden	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T) <i>Aard controle R Indicator: D19/01</i>	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen(t/m jaar T) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: D19/02</i>	Eindverantwoording (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: D19/03</i>			
			€ 28.268	€ 28.268	Ja			
lenW	E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaa Subsidieregeling sanering verkeerslawaa Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie <i>Aard controle n.v.t. Indicator: E3/01</i>	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen <i>Aard controle R Indicator: E3/02</i>	Overige bestedingen (jaar T) <i>Aard controle R Indicator: E3/03</i>	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt <i>Aard controle R Indicator: E3/04</i>	Correctie over besteding (t/m jaar T) <i>Aard controle R Indicator: E3/05</i>	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 6 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen <i>Aard controle R Indicator: E3/06</i>
			1 lenW/BSK-2018/128772	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Kopie beschikingsnummer <i>Aard controle n.v.t. Indicator: E3/07</i>	Cumulatieve bestedingen ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie <i>Aard controle n.v.t. Indicator: E3/08</i>	Cumulatieve overige bestedingen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie <i>Aard controle n.v.t. Indicator: E3/09</i>	Cumulatieve Kosten ProRail (t/m jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 6 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie <i>Aard controle n.v.t. Indicator: E3/10</i>	Correctie over besteding kosten ProRail (t/m jaar T) <i>Aard controle R Indicator: E3/11</i>	Eindverantwoording (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: E3/12</i>

			1	lenW/BSK-2018/128772	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
lenW	E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027 (SiSa tussen medeoverheden)		Hieronder per regel één CBS(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Beschikingsnummer	Besteding (jaar T) ten laste van de verstrekker	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van de verstrekker	Besteding ten laste van cofinanciering (jaar T)	Besteding cofinanciering cumulatief (t/m jaar T)
				<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: E44B/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: E44B/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/06</i>
			1	060489 Gemeente Barendrecht	5000005993	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
				Kopie CBS(code)	Kopie beschikingsnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
				<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/09</i>			
			1	060489 Gemeente Barendrecht	5000005993	Nee			
				Kopie CBS(code)	Kopie beschikingsnummer	Naam/nummer maatregel	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel		
				<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/10</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/11</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/12</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/13</i>		
			1	060489 Gemeente Barendrecht	5000005993	Herinrichting West fase 1 & 2	Nee		
EZK	F28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid		Besteding apparaatskosten (jaar T) : salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten
				<i>Aard controle R Indicator: F28/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: F28/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: F28/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: F28/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: F28/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: F28/06</i>

			€ 351.446	€ 470.436	€ 18.242	€ 821.882	€ 18.242	€ 840.125
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t. Indicator: F28/07					
			Nee					
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2023 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAZ	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			I.1 Participatiewet (PW)	I.1 Participatiewet (PW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
			Aard controle R Indicator: G2/01	Aard controle R Indicator: G2/02	Aard controle R Indicator: G2/03	Aard controle R Indicator: G2/04	Aard controle R Indicator: G2/05	Aard controle R Indicator: G2/06
			€ 14.470.455	€ 178.238	€ 742.001	€ 2.453	€ 3.927	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (exclusief Rijk)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslag affaire
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	I.7 Participatiewet (PW)	I.7 Participatiewet (PW)	Participatiewet (PW)
			Aard controle R Indicator: G2/07	Aard controle R Indicator: G2/08	Aard controle R Indicator: G2/09	Aard controle R Indicator: G2/10	Aard controle R Indicator: G2/11	Aard controle R Indicator: G2/12
			€ 73.768	€ 9.618	€ 0	€ 688.602	€ 14.744	€ 0
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)				

			dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW) <i>Aard controle D2 Indicator: G2/13</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G2/14</i>				
			€ 0	Ja				
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2023 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Alle gemeenten verantwoord voor het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G3/01</i>	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G3/02</i>	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G3/03</i>	Besteding (jaar T) Bob (exclusief Rijk) Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G3/04</i>	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G3/05</i>	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob) Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G3/06</i>
			€ 0	€ 16.415	€ 4.516	€ 0	€ 0	€ 0
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekingen (BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BOB in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BBZ in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	

			Gemeente <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3/07</i>	Gemeente <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3/08</i>	kinderopvangtoeslag affaire Gemeente <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3/09</i>	Gemeente <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G3/10</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: G3/11</i>		
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja		
SZW	G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2023 Alle gemeenten verantwoord voor het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T) levensonderhoud	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) levensonderhoud	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig)	
				Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	
				<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: G4/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G4/02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G4/03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G4/04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G4/05</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G4/06</i>
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 2.292	€ 27.484	€ 0	
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 1.730	€ 17.595	€ 0	
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 747	€ 27.913	€ 0	
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 2.859	€ 0	
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 1.710	€ 0	
			6 Totaal	€ 0	€ 0	€ 4.769	€ 77.561	€ 0	
			Kopie regeling	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)			
	Gemeente	Gemeente	Gemeente						
	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: G4/07</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G4/08</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G4/09</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: G4/10</i>					
1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Ja						
2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja						

3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Ja	
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Ja	
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Ja	
6	Totaal	0	0	N.v.t.	
	Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)
		<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/11</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/12</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/13</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/14</i>
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)				
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)				
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)				
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)				
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)				
6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
	Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslag affaire	Kapitaalverstrekkings - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkings Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	
		Gemeente	Gemeente	Gemeente	

			Indicator: G12/01	Indicator: G12/02	Indicator: G12/03			
			€ 0	€ 0	Ja			
SZW	G13	Onderwijsroute_ deel gemeente 2023 Alle gemeenten verantwoord voor hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente	Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente	Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	
			<i>Aard controle R</i> Indicator: G13/01	<i>Aard controle R</i> Indicator: G13/02	<i>Aard controle R</i> Indicator: G13/03	<i>Aard controle R</i> Indicator: G13/04	Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05	
			€ 40.242	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
VWS	H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Totale werkelijke berekende subsidie				
			<i>Aard controle R</i> Indicator: H4/01	<i>Aard controle n.v.t.</i> Indicator: H4/02				
			€ 974.316	€ 1.803.748				
			Activiteiten	Totale werkelijke berekende subsidie per project (jaar T)	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) Onroerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) roerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) overige kosten	Toelichting - Verplicht als het een activiteit betreft welke NIET in de toekenning meegenomen is
			<i>Aard controle n.v.t.</i> Indicator: H4/03	<i>Aard controle R</i> Indicator: H4/04	<i>Aard controle R</i> Indicator: H4/05	<i>Aard controle R</i> Indicator: H4/06	<i>Aard controle R</i> Indicator: H4/07	<i>Aard controle n.v.t.</i> Indicator: H4/08
		1	RJ2021 Energiebesparende maatregelen De Fakkel	€ 2.550	€ 2.550	€ 0	€ 0	Betreft nog nagekomen kosten die niet (meer) waren voorzien in boekjaar 2023. Investering nu afgerond.
		2	RK2018 Bouw Sportzaal Gemini bouw	€ 3.072	€ 3.072	€ 0	€ 0	
		3	RK2018 Bouw Sportzaal Gemini installatie	€ 155	€ 155	€ 0	€ 0	Betreft nog nagekomen kosten die niet (meer) waren

						voorzien in boekjaar 2023. Investering nu afgerond.
4	RK2018 Bouw Sportzaal Gemini inrichting	€ 425	€ 425	€ 0	€ 0	Betreft nog nagekomen kosten die niet (meer) waren voorzien in boekjaar 2023. Investering nu afgerond.
5	RK2021 IKC De Noord: Gymlokaal - bouwkundig	€ 691	€ 691	€ 0	€ 0	
6	RK2021 IKC De Noord: Gymlokaal - installaties	€ 88	€ 88	€ 0	€ 0	
7	RK2021 Honkbal- en softbalvelden Rowdies	€ 2.877	€ 2.877	€ 0	€ 0	Betreft nog nagekomen kosten die niet (meer) waren voorzien in boekjaar 2023. Investering nu afgerond.
8	RK2022 Sportpark Oosterpark tennisbanen 1-6	€ 29.726	€ 29.726	€ 0	€ 0	
9	RK2022 Sportpark Rijsoord veld C	€ 3.656	€ 3.656	€ 0	€ 0	Betreft nog nagekomen kosten die niet (meer) waren voorzien in boekjaar 2023. Investering nu afgerond.
10	RK2020 Inr. Sportpark RK, tbv Gemini buitenruimte	€ 1.522	€ 1.522	€ 0	€ 0	Betreft nog nagekomen kosten die niet (meer) waren voorzien in boekjaar 2023. Investering nu afgerond.
11	RK2021 Renovatie Sporthal Drievliet	€ 672.539	€ 672.539	€ 0	€ 0	
12	RK2021 Renovatie Sporthal Drievliet installaties	€ 325.245	€ 325.245	€ 0	€ 0	
13	RK2021 Renovatie Sporthal Drievliet inrichting	€ 45.706	€ 45.706	€ 0	€ 0	
14	Sporthal en binnenbad De Fakkel	€ 746	€ 746	€ 0	€ 0	

			15	Zwembaden	€ 2.282	€ 0	€ 2.282	€ 0	
			16	Onderzoek toekomst Recreatiecentrum De Fakkel	€ 4.175	€ 0	€ 4.175	€ 0	
			17	Gymlokaal Da Costalaan 3	€ 59	€ 0	€ 59	€ 0	
			18	Gymlokaal P.C. Hoofstraat 5	€ 54	€ 0	€ 54	€ 0	
			19	Gymlokaal Van den Broekstraat 2	€ 931	€ 0	€ 931	€ 0	
			20	Sporthal en binnenbad De Fakkel	€ 14.972	€ 0	€ 14.972	€ 0	
			21	Sporthal Drievliet	€ 18.907	€ 0	€ 18.907	€ 0	
			22	Buurtsportloc. Bolnes	€ 399	€ 0	€ 399	€ 0	
			23	Buurtsportloc. Slikkerveer	€ 109	€ 0	€ 109	€ 0	
			24	Groene sportvelden en terreinen Ridderkerk	€ 21.099	€ 0	€ 21.099	€ 0	
			25	Gemeentewerf Rkrk, PC Hoofstraat 2	€ 9.114	€ 0	€ 9.114	€ 0	
			26	Sport Service Ridderkerk B.V.	€ 511.100	€ 0	€ 0	€ 511.100	
			27	Mengpercentage	€ 132.295	€ 0	€ 0	€ 132.295	
			28	Nummer 14 MJOP noodzakelijk in mindering op posten beheer en exploitatie. Sluit hiermee ook aan op alle specificaties en wijze van verantwoordingen ook bij SPUK 2019 tot en met 2022.	-€ 746	-€ 746	€ 0	€ 0	
VWS	H8	Regeling Sportakkoord 2020-2022		Beschikingsnummer	Totaal bedrag volgens beschikking	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T)	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T)	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T)	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T)
				<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H8/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H8/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: H8/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: H8/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H8/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H8/06</i>
			1	beschikingsnummer 1042043,	€ 56.575	€ 0	€ 26.698	€ 0	€ 56.575

			relatienummer 2005052, verplichtingnummer 560131876						
			Kopie beschikkingsnummer <i>Aard controle n.v.t. Indicator: H8/07</i>	Eindverantwoording (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: H8/08</i>					
			1 beschikkingsnummer 1042043, relatienummer 2005052, verplichtingnummer 560131876	Ja					
VWS	H12	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Is voldaan aan de uitvoering van het lokale preventieakkoord of aanpak? (Ja/Nee)	Eindverantwoording? (Ja/Nee)			
			<i>Aard controle R Indicator: H12/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: H12/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H12/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H12/04</i>			
			€ 29.094	€ 88.550	Ja	Nee			
VWS	H30	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026	Naam onderdeel	Totaalbedrag (jaar T) toegekend per onderdeel	Besteding (jaar T) per onderdeel	Welk bedrag per onderdeel neemt u mee van 2023 naar 2024?	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per onderdeel	Voldaan aan afspraken in akkoorden (Ja/ Nee/ n.v.t.)?	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: H30/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/06</i>	
			1 Lokaal Sportakkoord	€ 40.706	€ 11.989	€ 8.141	€ 11.989	Ja	
			2 Brede regeling combinatiefuncties	€ 280.243	€ 280.243	€ 0	€ 280.243	Ja	
			3 Terugdringen Gezondheidsachterst anden	€ 62.624	€ 56.624	€ 6.000	€ 56.624	Ja	
			4 Kansrijke Start	€ 46.968	€ 25.304	€ 9.394	€ 25.304	Ja	
5 Mentale Gezondheid	€ 21.918	€ 21.918	€ 0	€ 21.918	Ja				

6	Aanpak overgewicht en obesitas	€ 54.796	€ 8.800	€ 10.959	€ 8.800	Ja
7	Valpreventie	€ 161.257	€ 19.784	€ 32.251	€ 19.784	Ja
8	Leefomgeving	€ 31.312	€ 17.036	€ 6.262	€ 17.036	Ja
9	OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	€ 7.828	€ 0	€ 1.566	€ 0	Ja
10	Versterken sociale basis	€ 114.289	€ 114.289	€ 0	€ 114.289	Ja
11	Mantelzorg	€ 31.312	€ 31.312	€ 0	€ 31.312	Ja
12	Eén tegen eenzaamheid	€ 31.312	€ 22.270	€ 6.262	€ 22.270	Ja
13	Welzijn op recept	€ 17.222	€ 17.222	€ 0	€ 17.222	Ja
14	Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	€ 7.828	€ 7.828	€ 0	€ 7.828	Ja
15	Coördinatiekosten regionale aanpak	€ 27.868	€ 0	€ 5.574	€ 0	Ja
	Kopie naam onderdeel	Meegewerkt aan de monitoring (Ja/Nee/n.v.t.)?				
	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/08</i>				
1	Lokaal Sportakkoord	N.v.t.				
2	Brede regeling combinatiefuncties	N.v.t.				
3	Terugdringen Gezondheidsachterstanden	N.v.t.				
4	Kansrijke Start	N.v.t.				
5	Mentale Gezondheid	N.v.t.				
6	Aanpak overgewicht en obesitas	N.v.t.				
7	Valpreventie	N.v.t.				
8	Leefomgeving	N.v.t.				
9	OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	N.v.t.				
10	Versterken sociale basis	N.v.t.				

			11	Mantelzorg	N.v.t.				
			12	Eén tegen eenzaamheid	N.v.t.				
			13	Welzijn op recept	N.v.t.				
			14	Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	N.v.t.				
			15	Coördinatiekosten regionale aanpak	N.v.t.				
				Eindverantwoording (Ja/Nee)					
				Aard controle n.v.t. Indicator: H30/09					
				Nee					
VWS	H32	Regeling specifieke uitkering Meerkosten Energie Openbare Zwembaden		Beschikingsnummer / kenmerk	Totaal ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen			
					<i>Automatisch berekend</i>	<i>Automatisch berekend</i>			
				Aard controle n.v.t. Indicator: H32/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H32/02	Aard controle n.v.t. Indicator: H32/03			
				MEOZ23038	€ 1.069.010	€ 567.064			
				Naam zwembad	Totale verlening per zwembad (jaar T)	Cumulatieve besteding per zwembad (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Verduurzamingsplan aanwezig (Ja/Nee)	Toelichting	
				Aard controle n.v.t. Indicator: H32/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H32/05	Aard controle R Indicator: H32/06	Aard controle D1 Indicator: H32/07	Aard controle n.v.t. Indicator: H32/08	
			1	De Fakkel	€ 1.069.010	€ 567.064	Ja		
VWS	H35B	Specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026 (SiSa tussen medeoverheden)		Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die	Besteding (jaar T)				

			medeoverheid invullen		
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H35B/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: H35B/02</i>	
			061930 Gemeente Nissewaard	€ 236.025	

Bijlage overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld

De gemeente is verplicht in de jaarrekening een bijlage Overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakvelden op te nemen.

Het totaaloverzicht van de lasten en baten per taakveld omvat dezelfde totaalbedragen als opgenomen in het jaarverslag onder de programma's.

Het verdelingsprincipe waarmee de taakvelden over de programma's zijn verdeeld is gelijk aan het principe dat de BAR-organisatie hanteert. De taakvelden zijn 67 (in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten) voorgeschreven zorggebieden opgedeeld die betrekking hebben op taken en daaraan gerelateerde activiteiten. De directe kosten zijn naar de taakvelden verdeeld aan de hand van de staat van personeelslasten en een opgave van de managers en teamleiders over de werkzaamheden die de medewerkers verrichten.

Exploitatie	Primitieve begroting 2023	Begroting 2023 na wijziging	Realisatie 2023	Vershil 2023
0.1:Bestuur				
Lasten	-4.140.850	-4.802.600	-4.700.542	102.058
Baten	739.800	878.100	1.200.181	322.081
Saldo - Lasten en baten	-3.401.050	-3.924.500	-3.500.361	424.139
Totaal 0.1:Bestuur	-3.401.050	-3.924.500	-3.500.361	424.139
0.2:Burgezaken				
Lasten	-1.636.000	-2.233.200	-2.183.002	50.198
Baten	523.400	520.900	622.821	101.921
Saldo - Lasten en baten	-1.112.600	-1.712.300	-1.560.181	152.119
Totaal 0.2:Burgezaken	-1.112.600	-1.712.300	-1.560.181	152.119
0.3:Beheer overige gebouwen en gronden				
Lasten	-1.991.100	-2.579.300	-2.464.477	114.823
Baten	994.200	994.200	967.148	-27.052
Saldo - Lasten en baten	-996.900	-1.585.100	-1.497.329	87.771
Totaal 0.3:Beheer overige gebouwen en gronden	-996.900	-1.585.100	-1.497.329	87.771
0.4:Overhead				
Lasten	-15.173.000	-16.218.800	-15.753.262	465.538
Baten	696.600	710.000	164.340	-545.660
Saldo - Lasten en baten	-14.476.400	-15.508.800	-15.588.921	-80.121
Totaal 0.4:Overhead	-14.476.400	-15.508.800	-15.588.921	-80.121
0.5:Treasury				
Lasten	-247.700	-45.000	-362.229	-317.229
Baten	614.100	773.600	780.362	6.762
Saldo - Lasten en baten	366.400	728.600	418.133	-310.467
Totaal 0.5:Treasury	366.400	728.600	418.133	-310.467
0.61:OZB woningen				
Lasten	-357.800	-419.400	-437.817	-18.417
Baten	6.162.100	6.463.100	6.480.551	17.451
Saldo - Lasten en baten	5.804.300	6.043.700	6.042.734	-966
Totaal 0.61:OZB woningen	5.804.300	6.043.700	6.042.734	-966
0.62:OZB niet-woningen				
Lasten	-167.700	-141.600	-138.558	3.042
Baten	6.531.900	6.531.900	6.988.810	456.910
Saldo - Lasten en baten	6.364.200	6.390.300	6.850.251	459.951
Totaal 0.62:OZB niet-woningen	6.364.200	6.390.300	6.850.251	459.951
0.63:Parkeerbelasting				
Lasten	-16.100	0	0	0
Baten	407.200	357.200	333.899	-23.302
Saldo - Lasten en baten	391.100	357.200	333.899	-23.302
Totaal 0.63:Parkeerbelasting	391.100	357.200	333.899	-23.302

Exploitatie	Primitieve begroting 2023	Begroting 2023 na wijziging	Realisatie 2023	Vershil 2023
0.64:Belastingen overig				
Lasten	-250.200	-825.700	-833.938	-8.238
Baten	81.400	81.400	77.676	-3.724
Saldo - Lasten en baten	-168.800	-744.300	-756.262	-11.962
Totaal 0.64:Belastingen overig	-168.800	-744.300	-756.262	-11.962
0.7:Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds				
Baten	85.526.050	89.675.050	92.293.492	2.618.442
Saldo - Lasten en baten	85.526.050	89.675.050	92.293.492	2.618.442
Totaal 0.7:Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	85.526.050	89.675.050	92.293.492	2.618.442
0.8:Overige baten en lasten				
Lasten	-119.400	-65.600	-302.428	-236.828
Baten	3.800	3.800	244.763	240.963
Saldo - Lasten en baten	-115.600	-61.800	-57.666	4.134
Totaal 0.8:Overige baten en lasten	-115.600	-61.800	-57.666	4.134
0.9:Vennootschapsbelasting (VpB)				
Lasten	-66.000	-347.500	-91.599	255.901
Saldo - Lasten en baten	-66.000	-347.500	-91.599	255.901
Totaal 0.9:Vennootschapsbelasting (VpB)	-66.000	-347.500	-91.599	255.901
0.10:Mutaties reserves				
Storting	-2.405.900	-3.261.700	-2.782.900	478.800
Onttrekkingen	7.815.500	13.526.400	8.334.049	-5.192.351
Saldo - Reserves	5.409.600	10.264.700	5.551.149	-4.713.551
Totaal 0.10:Mutaties reserves	5.409.600	10.264.700	5.551.149	-4.713.551
0.11:Resultaat van de rekening van baten en lasten				
Lasten	-232.900	-232.900	0	232.900
Baten	-7.114.147	-144.100	0	144.100
Saldo - Lasten en baten	-7.347.047	-377.000	0	377.000
Totaal 0.11:Resultaat van de rekening van baten en lasten	-7.347.047	-377.000	0	377.000
1.1:Crisisbeheersing en brandweer				
Lasten	-2.794.900	-2.997.700	-2.935.739	61.961
Baten	0	0	72.160	72.160
Saldo - Lasten en baten	-2.794.900	-2.997.700	-2.863.579	134.121
Totaal 1.1:Crisisbeheersing en brandweer	-2.794.900	-2.997.700	-2.863.579	134.121
1.2:Openbare orde en veiligheid				
Lasten	-1.492.000	-2.292.900	-2.204.477	88.423
Baten	34.500	34.500	26.737	-7.763
Saldo - Lasten en baten	-1.457.500	-2.258.400	-2.177.740	80.660
Totaal 1.2:Openbare orde en veiligheid	-1.457.500	-2.258.400	-2.177.740	80.660
2.1:Verkeer en vervoer				
Lasten	-8.756.500	-11.462.350	-10.382.383	1.079.967
Baten	1.193.200	1.250.200	875.956	-374.244
Saldo - Lasten en baten	-7.563.300	-10.212.150	-9.506.426	705.724
Totaal 2.1:Verkeer en vervoer	-7.563.300	-10.212.150	-9.506.426	705.724
2.2:Parkeren				

Exploitatie	Primitieve begroting 2023	Begroting 2023 na wijziging	Realisatie 2023	Vershil 2023
Lasten	-276.100	-250.900	-247.929	2.971
Baten	0	0	29.206	29.206
Saldo - Lasten en baten	-276.100	-250.900	-218.723	32.177
Totaal 2.2:Parkeren	-276.100	-250.900	-218.723	32.177
2.3:Recreatieve havens				
Lasten	-39.300	-600	-619	-19
Saldo - Lasten en baten	-39.300	-600	-619	-19
Totaal 2.3:Recreatieve havens	-39.300	-600	-619	-19
2.4:Economische havens en waterwegen				
Lasten	-619.000	-701.600	-706.133	-4.533
Baten	167.800	167.800	212.173	44.373
Saldo - Lasten en baten	-451.200	-533.800	-493.959	39.841
Totaal 2.4:Economische havens en waterwegen	-451.200	-533.800	-493.959	39.841
2.5:Openbaar vervoer				
Lasten	-820.600	-921.000	-593.514	327.486
Baten	131.700	185.000	215.762	30.762
Saldo - Lasten en baten	-688.900	-736.000	-377.753	358.247
Totaal 2.5:Openbaar vervoer	-688.900	-736.000	-377.753	358.247
3.1:Economische ontwikkeling				
Lasten	-421.400	-765.800	-759.501	6.299
Baten	200.000	200.000	222.029	22.029
Saldo - Lasten en baten	-221.400	-565.800	-537.472	28.328
Totaal 3.1:Economische ontwikkeling	-221.400	-565.800	-537.472	28.328
3.2:Fysieke bedrijfsinfrastructuur				
Lasten	-465.700	-5.496.600	-2.541.135	2.955.465
Baten	0	5.153.600	4.221.501	-932.099
Saldo - Lasten en baten	-465.700	-343.000	1.680.366	2.023.366
Totaal 3.2:Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-465.700	-343.000	1.680.366	2.023.366
3.3:Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen				
Lasten	-89.600	-55.700	-55.853	-153
Baten	266.800	266.800	267.931	1.131
Saldo - Lasten en baten	177.200	211.100	212.078	978
Totaal 3.3:Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	177.200	211.100	212.078	978
3.4:Economische promotie				
Lasten	-29.600	0	0	0
Saldo - Lasten en baten	-29.600	0	0	0
Totaal 3.4:Economische promotie	-29.600	0	0	0
4.1:Openbaar basisonderwijs				
Lasten	-167.500	-640.800	-605.865	34.935
Saldo - Lasten en baten	-167.500	-640.800	-605.865	34.935
Totaal 4.1:Openbaar basisonderwijs	-167.500	-640.800	-605.865	34.935
4.2:Onderwijshuisvesting				
Lasten	-3.210.300	-3.665.700	-2.995.259	670.441
Baten	53.000	0	41.426	41.426
Saldo - Lasten en baten	-3.157.300	-3.665.700	-2.953.833	711.867
Totaal 4.2:Onderwijshuisvesting	-3.157.300	-3.665.700	-2.953.833	711.867

Exploitatie	Primitieve begroting 2023	Begroting 2023 na wijziging	Realisatie 2023	Vershil 2023
4.3:Onderwijsbeleid en leerlingenzaken				
Lasten	-2.219.300	-4.855.300	-4.168.781	686.519
Baten	577.200	2.754.100	2.139.338	-614.762
Saldo - Lasten en baten	-1.642.100	-2.101.200	-2.029.443	71.757
Totaal 4.3:Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-1.642.100	-2.101.200	-2.029.443	71.757
5.1:Sportbeleid en activering				
Lasten	-1.102.000	-1.388.600	-1.197.123	191.477
Baten	0	425.000	352.200	-72.800
Saldo - Lasten en baten	-1.102.000	-963.600	-844.923	118.677
Totaal 5.1:Sportbeleid en activering	-1.102.000	-963.600	-844.923	118.677
5.2:Sportaccommodaties				
Lasten	-3.913.900	-5.868.900	-6.455.948	-587.048
Baten	1.441.300	2.168.000	2.742.406	574.406
Saldo - Lasten en baten	-2.472.600	-3.700.900	-3.713.542	-12.642
Totaal 5.2:Sportaccommodaties	-2.472.600	-3.700.900	-3.713.542	-12.642
5.3:Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie				
Lasten	-797.500	-917.600	-829.117	88.483
Saldo - Lasten en baten	-797.500	-917.600	-829.117	88.483
Totaal 5.3:Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-797.500	-917.600	-829.117	88.483
5.4:Musea				
Lasten	-118.500	-671.200	-720.704	-49.504
Saldo - Lasten en baten	-118.500	-671.200	-720.704	-49.504
Totaal 5.4:Musea	-118.500	-671.200	-720.704	-49.504
5.5:Cultureel erfgoed				
Lasten	-83.500	-40.300	-39.323	977
Saldo - Lasten en baten	-83.500	-40.300	-39.323	977
Totaal 5.5:Cultureel erfgoed	-83.500	-40.300	-39.323	977
5.6:Media				
Lasten	-1.256.500	-1.922.800	-1.885.210	37.590
Baten	0	48.300	48.332	32
Saldo - Lasten en baten	-1.256.500	-1.874.500	-1.836.878	37.622
Totaal 5.6:Media	-1.256.500	-1.874.500	-1.836.878	37.622
5.7:Openbaar groen en (openlucht) recreatie				
Lasten	-5.930.800	-6.886.400	-6.656.861	229.539
Baten	16.200	16.200	10.322	-5.878
Saldo - Lasten en baten	-5.914.600	-6.870.200	-6.646.539	223.661
Totaal 5.7:Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-5.914.600	-6.870.200	-6.646.539	223.661
6.1:Samenkracht en burgerparticipatie				
Lasten	-5.265.653	-9.350.600	-6.436.379	2.914.221
Baten	0	4.175.600	4.152.214	-23.386
Saldo - Lasten en baten	-5.265.653	-5.175.000	-2.284.165	2.890.835
Totaal 6.1:Samenkracht en burgerparticipatie	-5.265.653	-5.175.000	-2.284.165	2.890.835
6.2:Toegang en eerstelijnsvoorzieningen				
Lasten	-4.383.700	-4.195.900	-5.203.177	-1.007.277
Baten	0	0	1.310.407	1.310.407

Exploitatie	Primitieve begroting 2023	Begroting 2023 na wijziging	Realisatie 2023	Vershil 2023
Saldo - Lasten en baten	-4.383.700	-4.195.900	-3.892.770	303.130
Totaal 6.2:Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	-4.383.700	-4.195.900	-3.892.770	303.130
6.3:Inkomensregelingen				
Lasten	-16.618.300	-21.348.200	-23.578.575	-2.230.375
Baten	13.989.600	15.015.500	14.901.093	-114.407
Saldo - Lasten en baten	-2.628.700	-6.332.700	-8.677.482	-2.344.782
Totaal 6.3:Inkomensregelingen	-2.628.700	-6.332.700	-8.677.482	-2.344.782
6.4:WSW en Beschut werk				
Lasten	-268.100	-432.200	-381.837	50.363
Saldo - Lasten en baten	-268.100	-432.200	-381.837	50.363
Totaal 6.4:WSW en Beschut werk	-268.100	-432.200	-381.837	50.363
6.5:Arbeidsparticipatie				
Lasten	-3.420.700	-1.890.900	-1.952.671	-61.771
Baten	0	0	64.077	64.077
Saldo - Lasten en baten	-3.420.700	-1.890.900	-1.888.594	2.306
Totaal 6.5:Arbeidsparticipatie	-3.420.700	-1.890.900	-1.888.594	2.306
6.6:Maatwerkvoorzieningen (WMO)				
Lasten	-3.462.900	-3.729.700	-3.581.051	148.649
Baten	536.900	536.900	509.051	-27.849
Saldo - Lasten en baten	-2.926.000	-3.192.800	-3.072.000	120.800
Totaal 6.6:Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-2.926.000	-3.192.800	-3.072.000	120.800
6.71:Maatwerkdienstverlening 18+				
Lasten	-3.148.200	0	0	0
Saldo - Lasten en baten	-3.148.200	0	0	0
Totaal 6.71:Maatwerkdienstverlening 18+	-3.148.200	0	0	0
6.71A:Huishoudelijke hulp (WMO)				
Lasten	-5.761.800	-6.345.100	-6.031.549	313.551
Baten	30.300	30.300	0	-30.300
Saldo - Lasten en baten	-5.731.500	-6.314.800	-6.031.549	283.251
Totaal 6.71A:Huishoudelijke hulp (WMO)	-5.731.500	-6.314.800	-6.031.549	283.251
6.71B:Begeleiding (WMO)				
Lasten	0	-2.084.200	-2.208.828	-124.628
Saldo - Lasten en baten	0	-2.084.200	-2.208.828	-124.628
Totaal 6.71B:Begeleiding (WMO)	0	-2.084.200	-2.208.828	-124.628
6.71C:Dagbesteding (WMO)				
Lasten	0	-825.600	-660.744	164.856
Saldo - Lasten en baten	0	-825.600	-660.744	164.856
Totaal 6.71C:Dagbesteding (WMO)	0	-825.600	-660.744	164.856
6.71D:Overige maatwerkarrangementen (WMO)				
Lasten	-442.700	-432.800	-451.719	-18.919
Saldo - Lasten en baten	-442.700	-432.800	-451.719	-18.919
Totaal 6.71D:Overige maatwerkarrangementen (WMO)	-442.700	-432.800	-451.719	-18.919

Exploitatie	Primitieve begroting 2023	Begroting 2023 na wijziging	Realisatie 2023	Vershil 2023
6.72:Maatwerkdienstverlening 18-				
Lasten	-10.240.900	0	-1.524.900	-1.524.900
Saldo - Lasten en baten	-10.240.900	0	-1.524.900	-1.524.900
Totaal 6.72:Maatwerkdienstverlening 18-	-10.240.900	0	-1.524.900	-1.524.900
6.72A:Jeugdzorg begeleiding				
Lasten	0	-1.391.000	-1.892.140	-501.140
Saldo - Lasten en baten	0	-1.391.000	-1.892.140	-501.140
Totaal 6.72A:Jeugdzorg begeleiding	0	-1.391.000	-1.892.140	-501.140
6.72B:Jeugdzorg behandeling				
Lasten	0	-3.570.900	-3.102.866	468.034
Baten	0	0	26.419	26.419
Saldo - Lasten en baten	0	-3.570.900	-3.076.447	494.453
Totaal 6.72B:Jeugdzorg behandeling	0	-3.570.900	-3.076.447	494.453
6.72C:Jeugdhulp dagbesteding				
Lasten	0	-1.502.200	-1.342.052	160.148
Baten	0	0	8.496	8.496
Saldo - Lasten en baten	0	-1.502.200	-1.333.556	168.644
Totaal 6.72C:Jeugdhulp dagbesteding	0	-1.502.200	-1.333.556	168.644
6.72D:Jeugdhulp zonder verblijf overig				
Lasten	-626.500	-658.300	-445.182	213.118
Saldo - Lasten en baten	-626.500	-658.300	-445.182	213.118
Totaal 6.72D:Jeugdhulp zonder verblijf overig	-626.500	-658.300	-445.182	213.118
6.73A:Pleegzorg				
Lasten	0	-1.248.600	-377.957	870.643
Baten	0	0	23.501	23.501
Saldo - Lasten en baten	0	-1.248.600	-354.456	894.145
Totaal 6.73A:Pleegzorg	0	-1.248.600	-354.456	894.145
6.73B:Gezinsgericht				
Lasten	0	-18.500	-18.113	387
Saldo - Lasten en baten	0	-18.500	-18.113	387
Totaal 6.73B:Gezinsgericht	0	-18.500	-18.113	387
6.73C:Jeugdhulp met verblijf overig				
Lasten	0	-2.773.100	-3.350.425	-577.325
Baten	0	0	52.693	52.693
Saldo - Lasten en baten	0	-2.773.100	-3.297.732	-524.632
Totaal 6.73C:Jeugdhulp met verblijf overig	0	-2.773.100	-3.297.732	-524.632
6.74A:Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf				
Lasten	0	-18.500	-18.113	387
Saldo - Lasten en baten	0	-18.500	-18.113	387
Totaal 6.74A:Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf	0	-18.500	-18.113	387
6.74B:Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf				
Lasten	0	-918.400	-807.355	111.045
Baten	0	0	16.619	16.619
Saldo - Lasten en baten	0	-918.400	-790.736	127.664

Exploitatie	Primitieve begroting 2023	Begroting 2023 na wijziging	Realisatie 2023	Vershil 2023
Totaal 6.74B:Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	0	-918.400	-790.736	127.664
6.74C:Gesloten plaatsing				
Lasten	0	-18.500	-18.113	387
Saldo - Lasten en baten	0	-18.500	-18.113	387
Totaal 6.74C:Gesloten plaatsing	0	-18.500	-18.113	387
6.81:Geëscaleerde zorg 18+				
Lasten	-23.100	0	0	0
Saldo - Lasten en baten	-23.100	0	0	0
Totaal 6.81:Geëscaleerde zorg 18+	-23.100	0	0	0
6.81A:Beschermd wonen (WMO)				
Lasten	0	-2.700	-2.632	68
Saldo - Lasten en baten	0	-2.700	-2.632	68
Totaal 6.81A:Beschermd wonen (WMO)	0	-2.700	-2.632	68
6.81B:Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)				
Lasten	-77.500	-80.200	-58.779	21.421
Baten	36.000	36.000	36.000	0
Saldo - Lasten en baten	-41.500	-44.200	-22.779	21.421
Totaal 6.81B:Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	-41.500	-44.200	-22.779	21.421
6.82:Geëscaleerde zorg 18-				
Lasten	-2.087.300	0	0	0
Saldo - Lasten en baten	-2.087.300	0	0	0
Totaal 6.82:Geëscaleerde zorg 18-	-2.087.300	0	0	0
6.82A:Jeugdbescherming				
Lasten	0	-1.555.500	-1.999.337	-443.837
Baten	0	0	29.859	29.859
Saldo - Lasten en baten	0	-1.555.500	-1.969.477	-413.977
Totaal 6.82A:Jeugdbescherming	0	-1.555.500	-1.969.477	-413.977
6.82B:Jeugdreclassering				
Lasten	0	-243.600	-10.373	233.227
Baten	0	0	4.682	4.682
Saldo - Lasten en baten	0	-243.600	-5.690	237.910
Totaal 6.82B:Jeugdreclassering	0	-243.600	-5.690	237.910
7.1:Volksgezondheid				
Lasten	-1.879.100	-2.560.700	-2.436.985	123.715
Baten	0	616.500	578.411	-38.089
Saldo - Lasten en baten	-1.879.100	-1.944.200	-1.858.574	85.626
Totaal 7.1:Volksgezondheid	-1.879.100	-1.944.200	-1.858.574	85.626
7.2:Riolering				
Lasten	-4.546.100	-4.933.100	-4.297.558	635.542
Baten	5.618.700	5.679.600	4.962.131	-717.469
Saldo - Lasten en baten	1.072.600	746.500	664.573	-81.927
Totaal 7.2:Riolering	1.072.600	746.500	664.573	-81.927
7.3:Afval				
Lasten	-7.102.600	-6.595.900	-6.440.483	155.417
Baten	8.209.400	7.577.900	7.511.515	-66.385
Saldo - Lasten en baten	1.106.800	982.000	1.071.032	89.032
Totaal 7.3:Afval	1.106.800	982.000	1.071.032	89.032

Exploitatie	Primitieve begroting 2023	Begroting 2023 na wijziging	Realisatie 2023	Verschil 2023
7.4:Milieubeheer				
Lasten	-2.664.600	-3.777.300	-3.868.979	-91.679
Baten	5.000	870.800	1.444.472	573.672
Saldo - Lasten en baten	-2.659.600	-2.906.500	-2.424.507	481.993
Totaal 7.4:Milieubeheer	-2.659.600	-2.906.500	-2.424.507	481.993
7.5:Begraafplaatsen en crematoria				
Lasten	-1.750.900	-2.310.900	-2.298.327	12.573
Baten	1.444.300	1.444.300	1.625.830	181.530
Saldo - Lasten en baten	-306.600	-866.600	-672.497	194.103
Totaal 7.5:Begraafplaatsen en crematoria	-306.600	-866.600	-672.497	194.103
8.1:Ruimte en leefomgeving				
Lasten	-1.537.400	-2.133.400	-2.314.196	-180.796
Baten	109.800	54.800	554.022	499.222
Saldo - Lasten en baten	-1.427.600	-2.078.600	-1.760.174	318.426
Totaal 8.1:Ruimte en leefomgeving	-1.427.600	-2.078.600	-1.760.174	318.426
8.2:Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)				
Lasten	-1.301.900	-1.693.200	-2.058.466	-365.266
Baten	1.258.500	1.745.100	1.716.300	-28.800
Saldo - Lasten en baten	-43.400	51.900	-342.165	-394.065
Totaal 8.2:Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	-43.400	51.900	-342.165	-394.065
8.3:Wonen en bouwen				
Lasten	-1.543.900	-1.493.900	-1.444.682	49.218
Baten	1.260.900	2.285.300	2.848.856	563.556
Saldo - Lasten en baten	-283.000	791.400	1.404.174	612.774
Totaal 8.3:Wonen en bouwen	-283.000	791.400	1.404.174	612.774

Rechtmatigheidsverantwoording

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op 25 mei 2023 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 1% (maximaal 3) van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 1.666.500. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2023 van de Commissie BBV van november 2023.

Bevinding

Het college is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties niet rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens.

De geconstateerde afwijkingen betreffen:

- Programma 1 Bestuur en (overheids)participatie (€ 129.861 baten)
- Programma 3 Verkeer, vervoer en wegen (€ 1.067.541 baten)
- Programma 4 Economische zaken (€ 20.244 baten)

- Programma 5 Onderwijs (€ 664.762 baten)
- Programma 6 Cultuur, sport en groen (€ 457.191 baten)
- Programma 7 Sociaal domein (€ 532.291 lasten)
- Programma 8 Gezondheid en duurzaamheid (€ 556.119 baten)
- Programma 9 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en maatschappelijk vastgoed (€ 581.611 baten)

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de raad aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

BIJLAGEN

Bijlage 1 Doorgeschoven prestaties van 2023 naar 2024

Exploitatie

Omschrijving	Toelichting op de doorgeschoven prestatie	Lasten	Baten
Participatiebudget besturen	De in het collegeprogramma beschikbaar gestelde gelden voor de Uit-agenda ad € 39.000 (CP 111) en € 25.000 (CP 88) nog niet zijn ingezet. In 2023 is dit project voorbereid en aan het eind van het jaar zijn een projectleider en web-coördinator geworven. Het project wordt in 2024 uitgevoerd.	64.000	
Totaal programma 1 Bestuur en (overheids)participatie		64.000	0
Planmatig onderhoud wegen	De gemeentelijke bijdrage voor geluidreducerend asfalt op de Rotterdamseweg tussen Randweg en Rijnsingel (€ 102.000) schuift door naar 2024, omdat de wegbeheerder Waterschap Hollandse Delta dit jaar geen onderhoud heeft uitgevoerd.	102.000	
Verkeersplan en veiligheid	In de eerste turap 2023 is budget gevraagd voor het aanleggen van een plateau Roggestraat-Tarwestraat. Deze werkzaamheden zijn niet uitgevoerd. Om deze reden verzoeken we het budget van € 24.500 door te schuiven naar 2024. Voor het onderzoek naar het Sluipverkeer in Rijsoord was voor 2023 een budget beschikbaar van € 46.000. Hiervan is € 10.500 besteed aan de eerste fase van het onderzoek. Het restant van de werkzaamheden zal uitgevoerd worden in 2024. Daarom verzoeken we het restant budget van 35.500 euro door te schuiven naar 2024.	60.000	
Mobiliteitsplan	€ 75.000 ontbrekende schakels fietsnetwerk moet worden doorgeschoven naar 2024 Het mobiliteitsplan bevat werkzaamheden die over meerdere jaren worden uitgevoerd. Er is een restant budget van € 334.700. Van het budget willen we het restant incidentele budget van € 176.600 doorschuiven naar 2024. Dit bedrag gaan we gebruiken voor de verdere uitwerking van het mobiliteitsplan waarvan een aantal punten zijn opgenomen in het collegeprogramma.	75.000	176.600
Parkeerbeleid	In 2023 - 2024 is de nota parkeernomen opgesteld. In 2024 wordt in het verlengde daarvan de oude module parkeren herschreven. We verzoeken daarom het incidentele budget van 50.000 euro door te schuiven naar 2024.	50.000	
Aanleg glasvezelnetwerk	Wegens vertraging in de planning van KPN en Delta zijn er in 2023 minder gebieden aangesloten. De inkomsten vallen hierdoor lager uit want de gemeente ontvangt een degeneratie vergoeding pas na aanleg. Deze inkomsten schuiven door naar 2024. De vertraging is ontstaan door capaciteitsproblemen bij de werkvoorbereiding van de aannemers. Vergunningaanvragen bleken vaak niet in orde of incompleet waardoor de realisatie uitgesteld moest worden.		- 489.300
Civiele kunstwerken	In de 2e Tussenrapportage 2023 is aanvullend budget aangevraagd om de fundamentele schade aan de constructie van het Ringdijk viaduct te herstellen. Tijdens de voorbereiding is geconstateerd dat het viaduct asbesthoudend materiaal bevat. Deze constatering heeft het herstel ernstig vertraagd. Het herstel van het viaduct staat nu gepland in het 1e kwartaal van 2024. Voorgesteld wordt het benodigd budget van € 75.000 door te schuiven naar 2024.	75.000	
Oeverconstructies Park Maasdonck	De monitoring is gecontinueerd. Er was een inschatting gemaakt welke kosten in 2023 al gemaakt zouden worden voor de onderzoeken en het opstellen van het gebiedsmodel. Dit blijkt lager te zijn dan ingeschat omdat er voor de verschillende processen ook aanbestedingsprocedures moeten worden doorlopen, waardoor opdrachten pas later worden verstrekt. De verwachting is dat in 2024 deze onderzoeken wel worden uitgevoerd en dat het overgebleven budget dan nodig is. Daarom wordt voorgesteld het restantbudget door te schuiven naar 2024	233.100	
Extra aanpak zwerfafval	In 2023 is een incidenteel budget € 24.500 beschikbaar gesteld voor de plaatsing van extra afvalbakken voor hondenpoep. Dit is in 2023 gedeeltelijk gerealiseerd en hiervoor zijn voor een bedrag van € 18.300 kosten gemaakt. Het verzoek is om het resterende deel van dit incidentele budget van € 6.200 door te schuiven naar 2024, als het project zal worden voltooid.	6.200	
Openbaar vervoer	De uitgaven zijn € 101.851 lager dan begroot. Dit is te verklaren doordat de post algemene kosten grotendeels niet is benut (€ 50.000). De reden hiervan is dat er naast de uitgaven voor de buurtbus geen voorzieningen voor openbaar vervoer zijn aangelegd. Dit is naar verwachting in 2024 wel het geval. De stelpost niet in te delen lasten voor HOV € 48.500) en het bedrag voor het onderzoek naar de tweede opstapplaats Waterbus Bolnes (€ 50.000) is in 2023 niet benut. Beide posten (in totaal dus € 98.500) moeten worden doorgeschoven naar 2024. De stelpost voor HOV is bedoeld voor HOV naar Rotterdam en wordt benut voor het onderzoek naar verbeteren van HOV via de Rotterdamseweg, ter uitvoering van motie 2022-20. Dit onderzoek wordt in 2024 uitgevoerd. Het bedrag voor het onderzoek naar de tweede Waterbushalte in Bolnes is niet in 2023 benut omdat het onderzoek pas in 2024 is gestart. Dit onderzoek loopt nu.	98.500	
Haven Ridderkerk	De vluchtelingenboot zou de haven 1 week verlaten. In deze week was het baggeren van dit deel van de haven ingepland. De vluchtelingenboot is de afspraak niet nagekomen. Hierdoor was baggeren niet mogelijk en moet dit verplaatst worden naar 2024. Het gereserveerde budget (€ 50.000) moet verschoven worden naar 2024, evenals de dekking uit de Reserve baggeren haven.	50.000	

Totaal programma 3 Verkeer, vervoer en wegen		926.400	-
		489.300	
Overige gebouwen	De aankoop van de museumschool is pas in het 4e kwartaal van 2023 geweest. Het onderzoek naar de toekomstige bestemming is daarom slechts gedeeltelijk uitgevoerd in 2023. In 2023 is er voor een bedrag van € 25.000 aan kosten gemaakt. Het verzoek is om het resterende deel van dit incidentele budget van € 25.000 door te schuiven naar 2024.	25.000	
Totaal programma 4 Economische zaken		25.000	0
Volwasseneneducatie	In het najaar van 2023 zijn er extra WEB-gelden vrij gegeven, waardoor een deel van de taallessen aan Oekraïners daarvan betaald zijn. Er is totaal € 29.350 aan taallessen voor Oekraïners uitgegeven in Ridderkerk in 2023. Voor 2024 is de verwachting dat de € 25.000 echt weer nodig is voor taallessen aan Oekraïners. Zij willen namelijk nog een extra groep starten en van de drie groepen die nu draaien wil een deel extra les.	25.000	
Lokaal onderwijs	Het incidenteel budget van € 50.000 ten behoeve van de uitvoering van het collegeprogramma CP79 Nota Onderwijs is in 2023 niet gerealiseerd. Het incidentele budget wordt doorgeschoven naar 2024.	50.000	
Totaal programma 5 Onderwijs		75.000	0
Culturele vorming	Wij zijn niet in 2023 maar in 2024 gestart met de cultuurnota. Voor deze nota was in 2023 al een incidenteel budget geraamd van € 20.000. Voor het opstellen van de nota schuiven we het budget door naar 2024.	20.000	
Groenvisie	In 2023 zijn diverse vergroeningsprojecten ten laste van de Groenvisie gekomen. In het najaar is vanwege de zeer natte bodemgesteldheid de uitvoering opgeschort en lopen diverse projecten door in 2024. Er zijn geen vergroeningsinitiatieven vanuit de basis- en middelbare scholen ontvangen. Het restantbudget schuift door naar 2024.	130.900	
Werken vanuit ecologie	De gemeenteraad heeft begin 2023 € 685.500 beschikbaar gesteld voor de periode 2023 tot en met 2026. Voor de onderbouwing van de bedragen is een inschatting per jaar gemaakt. Jaarlijks kan er meer of minder besteed worden. In 2023 heeft de inzet om een Groene Parel te realiseren niet geleid tot uitvoering. Tevens zijn er geen initiatieven ingediend. Het restantbudget schuift door naar 2024.	93.700	
Totaal programma 6 Cultuur, sport en groen		244.600	0
Sportbeleid en Facet	De incidentele budgetten voor de nota Sport en Spelen van € 30.000 en het onderzoek voor het wegnemen van drempels voor sporten 5-18 jaar van € 40.000 moeten worden doorgeschoven naar 2024. Deze budgetten zijn nog niet gebruikt in 2023 en zijn benodigd voor 2024.	70.000	
Wmo Huishoudelijke verzorging ZIN	Bij de 2e tussenrapportage 2023 is €160.000,- bijgeraamd in verband met stijgende cliëntaantallen (€80K) en de tariefwijziging per 1 oktober 2023 (€80K). De stijging van de cliëntaantallen is in het laatste kwartaal van 2023 echter afgevlakt, waardoor ook de tariefimpact lager is uitgevallen. Dit is niet de lange termijn verwachting. Daarnaast zijn door toepassing van het HHM protocol (concreter indiceren van uren) de hoogte van de kosten per indicatie gedaald. Aanbieders kunnen uren waarin geen ondersteuning is geleverd daardoor niet declareren. Bovenstaande verklaard het resultaat. De verwachting is dat het overschot incidenteel is in verband met tariefstijging in 2024 met 7,5%. €200.000,- van het resultaat wordt als uitgestelde prestatie ten gunste van post Loonkosten team Wmo (fcl 540514) overgeheveld.	200.000	
Wmo algemene voorzieningen	In 2023 is er subsidie verleend aan een innovatief samenwerkingsproject. De overige middelen uit het innovatiebudget worden meegenomen naar 2024.	363.200	
Inzet in Wijkteams	1. Er is in 2023 budget beschikbaar gesteld om extra toegang-medewerkers in te zetten met als doel de wachtlijst weg te werken. Helaas is het in 2023 niet tijdig gelukt voldoende personeel te vinden om de toegang te versterken. Op een later moment in 2023 dan verwacht, is de toegang alsnog versterkt maar door de vertraging is de wachtlijst niet volledig weggewerkt. Om die reden is niet het hele budget hiervoor uitgenut. Het is wenselijk om het wegwerken van de wachtlijst in 2024 voort te zetten zodat er geen nieuwe wachttijden ontstaan bij de toegang. Het voorstel is om de eerste twee maanden van 2024 de inhuurkrachten van Bender te behouden, zodat de wachtlijst weggewerkt kunnen worden en om de draagkracht van de vaste toegang-medewerkers in balans te houden. 2. Begin 2024 verwachten we de vaststelling van de bestuursopdracht kostenbeheersing met een bijbehorend maatregelenpakket vanuit de GRJR. Deze bestuursopdracht is eind 2023 voorbereid en heeft als doel grip te krijgen op de kosten op de regionaal ingekochte jeugdzorg. Het uitvoeren van het maatregelenpakket vraagt extra capaciteit van onze ambtelijke organisatie. Daarnaast is de Hervormingsagenda Jeugd vastgesteld en komt er binnenkort een bijbehorend implementatieplan. Ook dit implementatieplan vraagt om extra ambtelijke inzet. Stevige lokale teams is een belangrijk onderdeel van de hervormingsagenda. Het voorstel is om het resultaat 2023 deels in te zetten voor het inhuren van een projectleider die deze zaken in 2024 gaat oppakken.	267.100	
Schuldhelpverlening	Voor de pilot opkopen schulden jongeren is een overschot van € 119.832. De opstart van het project en voorbereidingen duurden langer dan verwacht. Het project is van start gegaan in het tweede deel van 2023. Het overschot dat bedoeld is voor de pilot wordt doorgeschoven naar het volgende jaar.	119.800	
Project Jong vermogen	Het geormerkte restbudget voor onvoorzien kosten bedraagt € 11.430 en moet naar 2024 doorgeschoven worden om ervoor te zorgen dat Jong Vermogen een bestaanszekerheid heeft en behoudt, conform het eerdere college- en raadsbesluit.	11.400	

		Totaal programma 7 Sociaal domein 1.031.500	0
Volksgezondheid	De kosten van de wettelijke taken GGD-RR, de Nota Gezondheidsbeleid Ridderkerk 2021-2025 en het Actieplan Verslavingen vallen onder dit budget. De pilot gezonde voeding op school is in overleg met Facet doorgeschoven naar 2024. In het eerste kwartaal wordt hiermee gestart.	40.000	
Bodem	Eerder is incidenteel budget bijgeraamd om een declaratie van Wooncompas te kunnen dekken. De declaratie betreft de kosten van de bodemsanering van de locatie Ridderkerk Centrum, fase 1. Deze declaratie is nog niet ingediend. Het resterend budget van 2023 overhevelen naar 2024.	58.200	
Geluid	Het restant bedrag ad € 7.600 is incidenteel voor het opstellen van het Programma Geluid & Lucht. Dit graag doorschuiven naar 2024. Dit bedrag is nodig om het programma af te ronden.	7.600	
Luchtkwaliteit	Het restant bedrag ad 18.500 is deels incidenteel budget voor de sensoren luchtkwaliteit en een deel is incidenteel budget voor het opstellen van het Programma Geluid & Lucht. Dit graag doorschuiven naar 2024. Dit bedrag is nodig om het programma af te ronden en de sensoren te betalen.	18.500	
Totaal programma 8 Gezondheid en duurzaamheid		124.300	0
Gebiedsvisie Centrum-Oost	Op 12 oktober 2023 heeft de gemeenteraad besloten de startnotitie 'Transformatie Centrum Oost, planMER en gebiedsvisie (onder de Omgevingswet: gebiedsprogramma)' vast te stellen. Via een aanbestedingstraject zal een bureau geselecteerd worden om met deze opdracht aan de slag te gaan. Het advies is daarom om het budget van € 275.000 door te schuiven naar 2024.	275.000	
Huisvesting openbaar basisonderwijs	Door de zorgvuldigheid van het doorlopen inspraaktraject met de buurtbewoners is vertraging opgetreden in de herhuisvesting van school de Noord. Daardoor is de planning van de tijdelijke huisvesting, de sloop en start van de bouw doorgeschoven naar 2024. De daarmee samenhangende budgetten moeten daarom doorgeschoven worden naar 2024. Het betreft een totaalbedrag van € 766.700,-. Dit bestaat uit de budgetten voor afwaardering boekwaarde van het oude schoolgebouw (€ 114.500), sloopkosten (€ 153.800), huur tijdelijke huisvesting (€ 389.000) en restantbudget uitvoeringskosten (€ 109.400).	766.700	
Begraafplaatsen	In 2023 is een incidenteel budget beschikbaar gesteld voor het opstellen van een beheerplan. Deze werkzaamheden zullen echter pas in 2024 worden uitgevoerd. Daarom het verzoek om dit incidentele budget van € 15.000 door te schuiven naar 2024.	15.000	
Totaal programma 9 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en maatschappelijk vastgoed		1.056.700	0
Bedrijfsvoeringspartner	Vanuit het frictiekostenbudget BAR-organisatie voor de ontvlechting schuift van het aandeel Ridderkerk hierin ad. € 1.000.000, € 347.600 door naar 2024. Dit geld blijft nodig in 2024 voor de afronding van het project omdat de werkzaamheden doorlopen in 2024. Primair betreft dat in 2024 de volgende ontvlechtingswerkzaamheden: - Ontvlechting ICT - Transitiebureau De ICT kosten zijn moeilijk te begroten omdat ze mede afhankelijk zijn van leveringstermijnen en aanbesteding. De hoogte van de kosten van het Transitiebureau is afhankelijk van de geplaatste medewerkers.	347.600	
Communicatie en voorlichting	Vanuit het collegeprogramma is incidenteel € 25.000 budget voor de nota communicatie beschikbaar gesteld. Het budget wordt gebruikt voor de nieuwe huisstijl en de afkoop van de oude huisstijl. In 2023 is met dit project begonnen en dit wordt in 2024 afgerond. Het restantbudget hiervoor ad € 17.000 schuift door naar 2024.	17.000	
Totaal buiten de programma 's		364.600	0
Totaal alle programma's		3.912.100	-
			489.300

Reservemutaties

Omschrijving	Toelichting op de doorgeschoven prestatie	Lasten Baten
Reserve innovatiefonds sociaal domein	Voor de pilot opkopen schulden jongeren is een overschot van € 119.832. De opstart van het project en voorbereidingen duurden langer dan verwacht. Het project is van start gegaan in het tweede deel van 2023. Het overschot dat bedoeld is voor de pilot wordt doorgeschoven naar het volgende jaar. Ook de dekking uit de reserve schuift hierdoor door.	-119.800
	Dekking Wmo algemene voorzieningen: In 2023 is er subsidie verleend aan een innovatief samenwerkingsproject. De overige middelen uit het innovatiebudget worden meegenomen naar 2024. Ook de dekking uit de reserve schuift hierdoor door.	-363.200
Reserve baggeren haven	De vluchtelingenboot zou de haven 1 week verlaten. In deze week was het baggeren van dit deel van de haven ingepland. De planning is gewijzigd, hierdoor was baggeren niet mogelijk en moest dit verplaatst worden naar 2024. Het gereserveerde budget (€ 50.000) moet verschoven worden naar 2024, evenals de dekking uit de Reserve baggeren haven.	-50.000
Reserve Groenvisie	In 2023 zijn diverse vergroeningsprojecten ten laste van de Groenvisie gekomen. In het najaar is vanwege de zeer natte bodemgesteldheid de uitvoering opgeschort en lopen diverse projecten door in 2024. Er zijn geen vergroeningsinitiatieven vanuit de basis-en middelbare scholen ontvangen. Het restantbudget schuift door naar 2024. Ook de dekking uit de reserve hiervoor schuift door.	-130.900

Reserve werken vanuit Ecologie	De gemeenteraad heeft begin 2023 € 685.500 beschikbaar gesteld voor de periode 2023 tot en met 2026. Voor de onderbouwing van de bedragen is een inschatting per jaar gemaakt. Jaarlijks kan er meer of minder besteed worden. In 2023 heeft de inzet om een Groene Parel te realiseren niet geleid tot uitvoering. Tevens zijn er geen initiatieven ingediend. Het restantbudget schuift door naar 2024. De beschikking over de reserve schuift ook door.	-93.700
Reserve bodemonderzoek wooncompas	Eerder is incidenteel budget bijgeraamd om een declaratie van Wooncompas te kunnen dekken. De declaratie betreft de kosten van de bodemsanering van de locatie Ridderkerk Centrum, fase 1. Deze declaratie is nog niet ingediend. Het resterend budget van 2023 overhevelen naar 2024. Ook de dekking hiervan uit de reserve schuift door.	-58.200
Reserve AIAP	Doorschuiven dekking uit reserve AIAP voor Sloop en extra afschrijving boekwaarde OBS De Noord	-258.700
Algemene reserve	Dekking uit algemene reserve voor door te schuiven budget OBS de Noord m.b.t. tijdelijke huisvestingskosten en uitvoeringskosten	-508.000
Algemene reserve	Overige dekking uit algemene reserve	-
		1.840.300
	Totaal reserves	0
		3.422.800

Bijlage 2 Overzicht verstrekte subsidies

Programma	Organisatie	Omschrijving/activiteit	Subsidie
	Stichting Evenementen Ridderkerk SER	Enmalige subsidie 2023 artikel 4.23	15.000
		Jaarlijkse subsidie 2023	28.084
Totaal Bestuur en (overheids)participatie			43.084
	Centrum voor Jeugd en Gezin Rijnmond (CJG)	Jaarlijkse subsidie 2023	103.312
	Kibeo	Jaarlijkse subsidie OAB	7.500
	Kinderopvang De Bron	Subsidie VVE diversen 2023	40.000
	Kinderopvang Hadassa	Jaarlijkse subsidie 2023 diversen OAB	22.950
	Kinderopvang SKR	Voorschoolse Educatie 2023	200.900
	PCPO Barendrecht Ridderkerk	Subsidieaanvraag OAB budget vroegscholen CBS De Fontein	24.000
	PCPO Barendrecht Ridderkerk	Subsidieaanvraag OAB budget vroegscholen CBS De Regenboog	12.000
	PCPO Barendrecht Ridderkerk	Subsidieaanvraag OAB budget vroegscholen CBS De Wingerd	24.000
	PCPO Barendrecht Ridderkerk	Subsidieaanvraag OAB budget vroegscholen De Klimop	24.000
	PIT Kinderopvang & Onderwijs	Aanvullend opzetten peuterplusgroep	55.000
	PIT Kinderopvang & Onderwijs	Opzetten peuterplusgroep	147.793
	PIT Kinderopvang & Onderwijs	Projectcoördinatie peuterplusgroep	5.634
	Prokino Kinderopvang	Jaarlijkse subsidie OAB	15.000
	Rehobothschool	Jaarlijkse subsidie 2023 Kwaliteitsimpuls Onderwijs	12.000
	Stichting Connecting the culture	Moves en Groves	10.000
	Stichting Kinderopvang Mundo	Jaarlijkse subsidie OAB	42.500
	Stichting Lezen Oké !	Jaarlijkse subsidie 2023	45.775
	Stichting OZHW voor PO en VO	Kwaliteitsimpuls OAB Piramide 2023	40.000
	Stichting OZHW voor PO en VO	Kwaliteitsimpuls OAB Bosweide 2023	24.000
	Stichting OZHW voor PO en VO	Kwaliteitsimpuls OAB Botter 2023	18.000
	Stichting OZHW voor PO en VO	Kwaliteitsimpuls OAB De Noord 2023	24.000
	Stichting OZHW voor PO en VO	Kwaliteitsimpuls OAB Reijer 2023	18.000
	Stichting OZHW voor PO en VO	Schakelklas 2023	62.500
	Stichting PCPO	Kwaliteitsimpuls OAB Bongerd 2023	12.000
	Stichting Projectgroep Gilde Ridderkerk	Samenspraak / Taalcafe	8.900
	YES kinderopvang	Subsidie VVE diversen 2023	167.863
Totaal Onderwijs			1.167.627
	Bibliotheek AanZet	Jaarlijkse subsidie 2023	1.132.600
	Bibliotheek AanZet - theatervoorstelling	Subsidieaanvraag 2024 Pannenkoeken uit Syrie	2.869

Chr. Muziekvereniging Harpe Davids	Jaarlijkse subsidie 2023	6.400
Chr. Muziekvereniging Sursum Corda	Jaarlijkse subsidie 2023	5.000
Chr. Oratoriumvereniging Ridderkerk COV	Jaarlijkse subsidie 2023	4.600
Invaliden Sport Ridderkerk I.S.R.	Jaarlijkse subsidie 2023	9.500
Muziekvereniging Excelsior Bolnes	huur compensatie Noordstraat 56	3.170
	Jaarlijkse subsidie 2023	6.300
Muziekvereniging Harmonie Slikkerveer	Jaarlijkse subsidie 2023	6.581
RADAR	Jaarlijkse subsidie 2023 ten behoeve van Wga-taken	18.100
Ridderkerks Symfonie Orkest	Jaarlijkse subsidie 2023	9.000
Stichting AAVB	Jaarlijkse subsidie 2023	9.575
Stichting Ars Musica	Eenmalige subsidie Koorschatten	3.000
Stichting Blues & Rootsmuziek Ridderkerk	Jaarlijkse subsidie 2023	2.550
Stichting Building Arts	Jaarlijkse subsidie 2023 Joris en de draak	25.582
Stichting Buurtpreventie Bolnes	Zaalhuur line dance groep 2023	740
Stichting Connecting the culture	Moves en Groves	19.500
Stichting Evenementen Ridderkerk SER	Initiatiefsubsidie 2023, Jubileum avondvierdaagse	1.500
Stichting Evenementen Ridderkerk SER	Jaarlijkse subsidie 2023	27.900
Stichting Het Huys Ten Donck	Zomerconcert 2023 'Aangenaam Klassiek'	4.000
Stichting Kunstroute Ridderkerk	Jaarlijkse subsidie 2023	2.940
Stichting Lezen Oké !	Jaarlijkse subsidie 2023	42.600
Stichting Lokale Omroep Ridderkerk RTV	Jaarlijkse subsidie 2023	29.800
Stichting Oud Ridderkerk	Jaarlijkse subsidie 2023	17.450
Stichting Thans / Klassiek op de Waal	Zomerconcert 2023	15.000
Stichting voor Cultuureducatie ZHZ	Jaarlijkse subsidie 2023	552.050
Stichting voor Cultuureducatie Zuid Holland Zuid	Cultuur dichtbij Ridderkerk periode dec 2022-juni 2023	25.164
Vereniging Anyam	Jaarlijkse subsidie 2023	6.803
Van Wingerden	Monumentensubsidie 2023	1.500
Den Boef	Monumentensubsidie 2023	1.500
Dijke	Monumentensubsidie 2023	2.000
Visser- de Kok	Monumentensubsidie 2023	1.500
Roeling	Monumentensubsidie 2023	3.056
Vrouwen van Nu afdeling Ridderkerk	Initiatiefsubsidie 2023, 85 jarig jubileum	1.500
Oud gedienden brandweer Ridderkerk	Initiatiefsubsidie 2023	1.000
Dhr. Huizer	Initiatiefsubsidie 2023, plaatsing bordjes bomen Bolnes	1.252
Dhr. Teeuw	Initiatiefsubsidie 2023, kerkconcerten	1.300
Wergroep openluchtdienst Ridderkerk	Initiatiefsubsidie 2023	1.000
Natuurvereniging Eiland IJsselmonde	Initiatiefsubsidie 2023	1.500
Stichting 4EVER49	Initiatiefsubsidie 2023	1.250
Stichting natuurbeheer Waalbos	Initiatiefsubsidie 2023	1.500
One Voice Jongerenkoor 50 jarig jubileum	Initiatiefsubsidie 2023, 50 jarig jubileum	1.500
Stichting Islamitische Centrum Ridderkerk	Initiatiefsubsidie 2023, iftar ramadan	1.500
Walking Football Ridderkerk	Initiatiefsubsidie 2023	1.500
Jeugdverenigingen Ridderkerk	Initiatiefsubsidie 2023	900
Koningsdag en voetbalvereniging Bolnes	Initiatiefsubsidie 2023	1.500
Senioren Fietsclub Ridderkerk	Initiatiefsubsidie 2023	1.000
Roparun Rijsoord	Initiatiefsubsidie 2023	220
Hans den Hartog / Hervormde Gemeente te Ridderkerk (Obadja) - Goede doel	Initiatiefsubsidie 2023	1.500
Wilhelminakerk	Initiatiefsubsidie 2023, tentweek	1.500
Heijden transport	Initiatiefsubsidie 2023	1.500

	Özlem Aral	Initiatiefsubsidie 2023	600
	Stichting Kunstroute Ridderkerk	Initiatiefsubsidie 2023	500
	Rotary Club Ridderkerk	Initiatiefsubsidie 2023, concert aan de Waal	1.500
Totaal Cultuur, sport en groen			2.025.352
	Antes Groep deelname LZN	Jaarlijkse subsidie LZN 2023	2.280
	Centrum voor Jeugd en Gezin Rijnmond (CJG)	Jaarlijkse subsidie 2023	1.562.940
		Subsidieaanvraag 2023 Shantala babymassage aanvullend	3.467
	Doktershuis 3	POH GGZ pilot 2023	39.438
	Doktershuis 5	POH GGZ pilot 2023	26.292
	MEE Rotterdam Rijnmond	Clientondersteuning diveren	94.400
	NPV Nederlandse Patiënten Vereniging	Jaarlijkse subsidie 2023	2.650
	Scouting Sint Joris Ridderkerk	Jaarlijkse subsidie 2023	3.500
	Speeltuinenvereniging Dillenburg	Waarderingsubsidie 2023	2.152
	Stichting Aafje	Toch Thuis Ridderkerk 2023	130.000
	Stichting de Sociale Basis	BSR 2023	47.791
	Stichting de Sociale Basis (mee- vivenz)	Reset	30.546
	Stichting Diakonale Projecten Ridderkerkse Kerken	Jaarlijkse subsidie 2023	4.200
	Stichting Enver	Pak je Kans 2023	61.303
	Stichting Evenementen Ridderkerk SER	Jaarlijkse subsidie 2023	22.488
	Stichting FoodCompany	projecten FoodCompany	11.000
	Stichting Gaan en Doen	Jaarlijkse subsidie 2023	11.200
	Stichting Hospice Barendrecht	Opvang gasten uit Ridderkerk	5.000
	Stichting Humanitas	Eenmalige subsidie 2022 tot en met 2023	6.534
	Stichting IJsselmonde Oost Stichting De Overburen	Preventie dak- en thuisloosheid voorschot pilot Buut vrij	10.000
	Stichting Integratie in Ridderkerk SIR	Inzake Stichting Eritreers	1.250
		Jaarlijkse subsidie 2023 inzake integratie en participatie Ridderkerkse statushouders	25.300
	Stichting Kledingbank	projecten Kledingbank	20.000
	Stichting Lezen Oké !	Jaarlijkse subsidie 2023	6.250
	Stichting Multicultureel Ridderkerk	Inzet en bevorderen participatie en integratie artikel 4.23	3.750
	Stichting Pameijer	Buurtcirkel 2023	26.800
		LZN 11 bijeenkomsten	1.989
	Stichting Present Ridderkerk	Jaarlijkse subsidie 2023	21.500
	Stichting Projectgroep Gilde Ridderkerk	Gilde Coach 4 You	5.110
		Gilde Cultuur- en Werkgroep	4.500
	Stichting samen ondernemend leren SOL	Geheugenpaleis 2023	50.000
	Stichting Samenredzaamheid bij Schulden	Eenmalige subsidie 2022 artikel 4.23	23.400
		Herziening besluit reguliere subsidie 2023	4.600
	Stichting Slachtofferhulp Nederland	Jaarlijkse subsidie 2023	15.821
	Stichting Vluchtelingenwerk	Jaarlijkse subsidie 2023	85.759
	Stichting Wereldwerk Ridderkerk	Jaarlijkse subsidie 2023	2.700
	Stichting Wijkvereniging Slikkerveer	Jaarlijkse subsidie 2023	59.575
	Trefpunt Oost (WAVO)	Jaarlijkse subsidie 2023	29.976
	VVLG Vereniging van en voor Lichamelijk Gehandicapten	Jaarlijkse subsidie 2023	500
	Wijkvereniging Drievliet 't Zand	Jaarlijkse subsidie 2023	74.405
Totaal Sociaal domein			2.540.365
	EHBO-vereniging Ridderkerk	Subsidieaanvraag 2023 voor AED	3.750
	EHBO-vereniging Rijsoord	Jaarlijkse subsidie 2023	3.100
	EHBO-vereniging Slikkerveer	Subsidieaanvraag 2023	2.750
	Stichting Chris en Voorkom!	Jaarlijkse subsidie 2023	19.058

Totaal Gezondheid en duurzaamheid		28.658
	Stichting Buurtpreventie Bolnes	10.000
	huur de Klinker	10.000
Totaal Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en maatschappelijk vastgoed		10.000
Eindtotaal		5.815.087

Bijlage 3 Overzicht verworven subsidies

Subsidie verlener	Lopende subsidie	Bedrag	Subsidiejaar
Min. van BZK	SPUK verlaging energierekening	748.855	feb 2022 - dec 2024
Min. van Infrastr. en Waterst.	Impulsregeling Klimaatadaptatie Herinrichting West fase 1 & 2	161.667	2022 - 2027
Min. van Infrastr. en Milieu	Vorbereidings subsidie sanering verkeerslawaaï, Koninginneweg	9.850	2014
Min. van Infrastr. en Milieu	Vorbereidings subsidie sanering verkeerslawaaï, Rijkstraatweg 1	19.730	2014
Min. van Infrastr. en Milieu	Vorbereidings subsidie sanering verkeerslawaaï, Rijkstraatweg 2	13.464	2014
Landschapstafel IJsselmonde	Subsidie de Nes	163.500	2019
Landschapstafel IJsselmonde	Subsidie Waalvisie Ridderkerk	225.520	2018
Provincie Zuid-Holland	Groen doet Goed 2024 Natuur in de Buurt Ridderkerk	24.350	2024
Provincie Zuid-Holland	Groen doet Goed 2023 Natuur in de Buurt Ridderkerk	18.750	2023
Metrop.regio R'dam Den Haag	Haltetoegankelijkheid Ridderkerk 2020	138.000	2022
Metrop.regio R'dam Den Haag	Verkeersveiligheid (SPUK) 2021 Ridderkerk	87.000	2021
Metrop.regio R'dam Den Haag	Verkeersveiligheid (SPUK) 2025 Ridderkerk	1.817.000	2021
Metrop.regio R'dam Den Haag	Schoolzones Ridderkerk 2022	40.000	2022
Metrop.regio R'dam Den Haag	Haltetoegankelijkheid HOV Ridderkerk 2020	138.000	2023
Metrop.regio R'dam Den Haag	Fietspaden Rijksstraatweg Ridderkerk fase 3 te Rijsoord	135.000	2023
Metrop.regio R'dam Den Haag	Tweerichting fietspad Donkerslootweg en voetpaden	450.000	2024
Rijksdienst vr Cultuur Erfgoed	Subsidieregeling Instandhouding monumenten (SIM)	44.343	2022 - 2027
Waterschap Hollandse Delta	Samenwerkingsovereenkomst WSHD fase 2 De Nes en KRW Water	145.000	2022
RVO	Lokale Aanpak Isolatie	505.160	2023 - 2026
Metrop.regio R'dam Den Haag	Buurtbus 610 (Barendrecht NS - Waterschap - Cornelisland)	26.026	2023
Metrop.regio R'dam Den Haag	Buurtbus 609 (Ridderkerk de Schans - Barendrecht NS)	28.924	2023
Metrop.regio R'dam Den Haag	Buurtbus 608 (Ridderkerk west - Barendrecht Centrum)	28.924	2023
Provincie Zuid Holland	Driehoeksveer	20.000	2024
Totaal		4.989.063	

Subsidie verlener	Afgeronde subsidie	Bedrag	Subsidiejaar
Landschapstafel IJsselmonde	Subsidie brug naar de Nes	27.500	2020
Ministerie van BZK	Regeling reductie energiegebruik woningen (RREW)	595.978	apr 2021 - dec 2022
Ministerie van BZK	Regeling reductie energiegebruik	999.360	2020-21
Provincie Zuid-Holland	Groen doet Goed 2022 Natuur in de Buurt Ridderkerk	20.725	2022
Metrop.regio R'dam Den Haag	Buurtbus 609 (Ridderkerk de Schans - Barendrecht NS)	25.729	2021
Metrop.regio R'dam Den Haag	Buurtbus 608 (Ridderkerk west - Barendrecht Centrum)	25.729	2021
Metrop.regio R'dam Den Haag	Buurtbus 610 (Barendrecht NS - Waterschap - Cornelisland)	19.499	2022
Metrop.regio R'dam Den Haag	Buurtbus 609 (Ridderkerk de Schans - Barendrecht NS)	23.650	2022
Metrop.regio R'dam Den Haag	Buurtbus 608 (Ridderkerk west - Barendrecht Centrum)	23.650	2022
Provincie Zuid-Holland	F15 Ridderkerk aanvullend - Pruimendijk	605.000	2020
Provincie Zuid-Holland	F15 Ridderkerk aanvullend - Rijksstraatweg fase 3	210.000	2020
Metrop.regio R'dam Den Haag	F15 Ridderkerk aanvullend - Rijksstraatweg fase 2	165.500	2020
Landschapstafel IJsselmonde	F15 Ridderkerk - Pruimendijk	100.000	2020
Provincie Zuid-Holland	Subsidieregeling Woonvormen senioren Z-H t'Zand (fase 7 Knarrenhof)	50.000	2021
Totaal		2.892.320	

Bijlage 4 Indicatoren

Nr.	Omschrijving	Bron	Toelichting/Eenheid	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
1	Aantal vernielingen en beschadigingen in de openbare ruimte	Waarstaatjegemeente.nl	Aantal per 1.000 inwoners	6,0	5,0	4,3	4,9	4,9	4,2	4,2	4,3
2	Verwijzingen Halt	Waarstaatjegemeente.nl	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 12-18 jaar	7,0	8,0	10,0	7,0	4,0	5,0	5,0	
3	Winkeldiefstallen	Waarstaatjegemeente.nl	Aantal per 1.000 inwoners	0,9	0,6	0,7	0,9	1,0	1,3	0,7	1,3
4	Geweldsmisdrijven	Waarstaatjegemeente.nl	Aantal per 1.000 inwoners	3,9	3,3	3,5	3,6	4,8	4,4	4,1	3,5
5	Diefstallen uit woning	Waarstaatjegemeente.nl	Aantal per 1.000 inwoners	3,1	2,6	2,0	1,8	1,3	1,8	1,2	0,9
6	Funcziemenging	Waarstaatjegemeente.nl	De funcziemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken) Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen (in %)	50,0%	50,1%	50,3%	50,2%	50,2%	49,9%	50,30%	
7	Vestigingen van bedrijven	Waarstaatjegemeente.nl	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar	111,2	114	117,6	123,6	128,4	134,6	143,2	
8	Vroegtijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	Waarstaatjegemeente.nl	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	1,7%	2,0%	2,2%	2,0%	1,3%	2,5%	2,6%	2,2%
9	Absoluut verzuim	Waarstaatjegemeente.nl	Per 1.000 leerplichtige leerlingen		0,8	1,6		1,2	1,1	1,6	
10	Relatief verzuim	Waarstaatjegemeente.nl	Per 1.000 leerplichtige leerlingen	23,0	26,0	29,0	26,0	29,0	24,0	27,0	
11	Niet-sporters (%)	Waarstaatjegemeente.nl	% inwoners dat niet sport ten opzichte van het totaal aantal inwoners	54,9%				59,1%			
12	Werkloze jongeren	Waarstaatjegemeente.nl	% in de leeftijd van 16-22 jaar	1,0%	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%	1,0%		
13	Kinderen in uitkeringsgezinnen	Waarstaatjegemeente.nl	% kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen	6,0%	6,0%	7,0%	7,0%	7,0%	7,0%		
14	Jongeren met een delict voor de rechter	Waarstaatjegemeente.nl	% jongeren van 12-21 jaar	1,0%	1,0%	1,0%	1,0%	1,0%	1,0%		
15	Jongeren met jeugdhulp	Waarstaatjegemeente.nl	% jongeren met jeugdhulp ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar	8,1%	8,2%	8,4%	8,7%	8,8%	10,4%	10,8%	8,6%
16	Jongeren met jeugdbescherming	Waarstaatjegemeente.nl	% jongeren met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar	0,9%	1,0%	1,1%	1,1%	1,0%	1,0%	1,1%	0,8%
17	Jongeren met jeugdreclassering	Waarstaatjegemeente.nl	% van alle jongeren van 12-23 jaar	0,4%	0,5%	0,4%	0,6%	0,7%	0,6%	0,5%	0,5%
18	Wmo-cliënten met individuele maatwerkarrangementen	Monitor Sociaal Domein Wmo	Aantal per 10.000 inwoners	680,0	740,0	730,0	790,0	810,0	820,0	820,0	
19	Banen	Waarstaatjegemeente.nl	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15-64 jaar	746,7	750,8	760,6	759,1	759,9	758,8	772,3	
20	Netto arbeidsparticipatie	Waarstaatjegemeente.nl	% werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	66,9%	67,9%	69,0%	69,5%	69,6%	69,7%	72,1%	72,8%
21	Personen met een bijstandsuitkering	Waarstaatjegemeente.nl	Aantal per 10.000 inwoners	280,8	306,0	306,6	304,4	312,5	381,2	319,2	317,4
22	Personen met lopende re-integratietraject	Waarstaatjegemeente.nl	Aantal per 10.000 inwoners van 15-64 jaar	332,0	395,5	461,3	299,2	269,9	182,1	167,0	172,8
23	Omvang huishoudelijk afval	NV BAR Afvalbeheer	Hoeveelheid restafval per inwoner in kg		225,0	233,0	243,0	177,5	175,5	131,8	
24	Hernieuwbare elektriciteit	Waarstaatjegemeente.nl	In %	1,1%	1,7%	3,0%	4,6%	6,5%	9,3%		
25	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishoudens	Waarstaatjegemeente.nl	In euro 's	549	659	663	685	747	785	842	929

26	Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishoudens	Waarstaatjegemeente.nl	In euro 's	474	586	591	612	662	694	746	822
27	Gemiddelde WOZ-waarde	Waarstaatjegemeente.nl	In euro 's	186.000	188.000	195.000	213.000	235.000	257.000	286.000	331.000
28	Nieuw gebouwde woningen	Waarstaatjegemeente.nl	Aantal per 1.000 woningen	8,2	10,2	8,5	1,6	17,0	9,0	6,2	
29	Demografische druk	Waarstaatjegemeente.nl	In % De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar	78,6%	79,4%	79,8%	80,9%	82,4%	82,6%	83,0%	83,1%
30	Formatie	BAR-organisatie	Fte per 1.000 inwoners		6,6	6,6	6,4	6,8	6,9	6,9	6,9
31	Bezetting	BAR-organisatie	Fte per 1.000 inwoners		6,4	6,4	6,3	6,7	6,8	6,7	6,7
32	Apparaatskosten	BAR-organisatie	In euro 's			538	560	626	654	617	633
33	Externe inhuur	BAR-organisatie	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten			1,0%	1,2%	11,5%	12,4%	0,9%	0,6%
34	Overhead	BAR-organisatie	% van totale lasten			38,0%	43,4%	50,2%	47,4%	49,3%	46,8%

Bijlage 5 Bestuursrapportage Sociaal Domein

Doelstellingen

Bestuursrapportage Sociaal domein 2023